EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

De un dramatism intens, cu o lucidă și amară ironie, romanul „Iarna vrajbei noastre“ cuprinde povestea unui american cinstit, care pentru a se smulge din mediocritatea unei vieți lipsite de orice perspectivă este nevoit să recurgă la mijloacele infamante folosite de toți cei ce au reușit să parvină, devenind un om lipsit de orice scrupule, un escroc.

Forța demascatoare a romanului este susținută de măiestria literară a lui Steinbeck, care știe să îmbine ca nimeni altul vigoarea narațiunii cu poezia sentimentelor și cu observația crudă și neiertătoare, realizînd astfel o carte emoționantă și captivantă.

Lei 8,25

16

1967

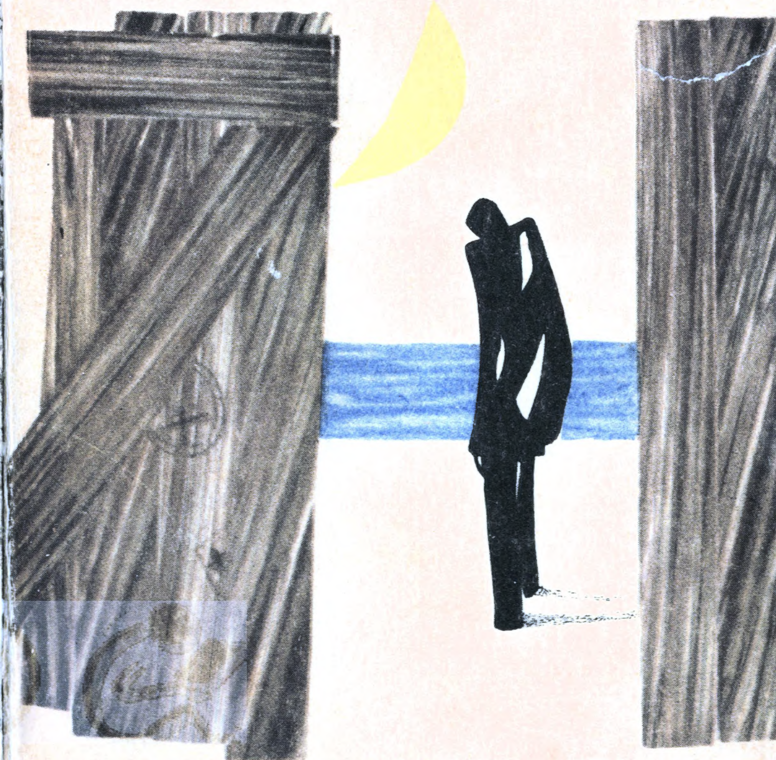
IARNA VRAJBEI NOASTRE

JOHN STEINBECK

CM

JOHN STEINBECK

IARNA VRAJBEI NOASTRE

COLECȚIA MERIDIANE

CM

Desenul copertei de *S. Georgescu*

John Steinbeck
THE WINTER OF OUR DISCONTENT
Bantam Books — New York

John Steinbeck

Iarna vrajbei noastre

În românește de
Mihu Dragomir
și
Tatiana Malița

Editura Pentru Literatură Universală

București — 1967

Surorii mele, Beth, a cărei flacără strălucește clar.

Partea întîi

Capitolul I

Cînd dimineaţa aurie de aprilie o trezi din somn pe Mary Hawley, ea se răsuci spre bărbatu-său şi-l văzu cum, cu două degete vîrîte în gură, se strîmba la ea, făcîndu-şi un bot de broască.

— Eşti un caraghios, Ethan, tu ai geniul comicului, zise ea.

— Spune-mi, domnişoară Şoricel, n-ai vrea să te măriţi cu mine ?

— Te-ai trezit, prostuţule ?

— Anul bun se cunoaşte după prima lui zi, iar ziua bună, de dimineaţă.

— Mi se pare că, într-adevăr, te-ai trezit. Ştii că azi e Vinerea Mare ?

El spuse cu o voce cavernoasă :

— Scîrbele de romani încep să-şi concentreze soldaţii la poalele Golgotei.

— Nu-ţi bate joc de cele sfinte ! Crezi că Marullo o să te lase să închizi prăvălia la unsprezece ?

— Puişorule scump, Marullo e şi catolic şi macaronar. Probabil că nici n-o să se arate pe la prăvălie. Am să ţin închis de la amiază pînă ce se termină execuţia.

— Vorbeşti ca pelerinii [1]. Nu-i frumos.

[1] Cei 102 separatişti din biserica anglicană, care au debarcat de pe vasul Mayflower (în anul 1620), în Massachussets, întemeind colonia Plymouth — prima colonie pe pămînt american.

— Aiurea, gîndăcelule ! Vorba asta vine din familia maică-mi ; este o expresie a piraţilor. Şi, de altfel, a fost chiar o execuţie, ştii asta.

— Nu erau piraţi. Chiar tu mi-ai spus că erau vînători de balene şi că posedau documente în regulă de la... cum îi zice, Congresul Continental.

— Corăbierii atacaţi de ei îi socoteau piraţi. Iar soldaţii romani socoteau că este vorba de o execuţie.

— Te-am enervat. Îmi placi mai mult cînd faci pe prostu.

— Sînt chiar prost, asta o ştie toată lumea.

— Întotdeauna mă iei peste picior. Dar ai tot dreptul să fii mîndru ; gîndeşte-te şi tu : să ai, într-o singură familie, şi strămoşi pelerini şi căpitani de baleniere !

— Crezi că ei ar fi ?...

— Ce vrei să spui ?

— Oare ei, măreţii mei strămoşi, ar fi mîndri văzîndu-l pe urmaşul lor ajuns un prăpădit de băiat de prăvălie, într-o băcănie nenorocită, ţinută de un italian, în oraşul pe care ei îl stăpîneau odinioară ?

— Dar tu nu eşti băiat de prăvălie. Eşti un fel de administrator. Tu ţii contabilitatea, tu depui banii la bancă, şi tot tu faci comenzile de mărfuri.

— Desigur. Şi tot eu sînt cel care mătură, cară gunoiul, bate temenele în faţa lui Marullo, iar dacă aş fi o pisică, ar trebui să prind şi şoarecii din prăvălia lui.

Ea îl îmbrăţişă.

— Hai să nu ne mai gîndim la asta. Dar, te rog, nu mai vorbi urît în Vinerea Mare. Te iubesc.

— Bine, zise el după un timp. Toate spun acelaşi lucru. Dar să nu-ţi închipui că asta îţi dă dreptul să te tolăneşti goală-puşcă lîngă un bărbat însurat.

— Voiam să-ţi vorbesc despre copii.

— Ce-i cu ei, au ajuns la puşcărie ?

— Uite, iar spui prostii. Poate c-ar fi mai bine să-ţi vorbească ei.

— Şi de ce nu tu ?...

— Margie Young-Hunt o să-mi ghicească azi din nou.

— În cărţi ? Cine mai e şi Margie Young-Hunt asta şi ce învîrteşte ? Văd că toţi curtezanii de la noi...

— Să ştii, dacă aş fi geloasă... Se zice că atunci cînd un bărbat pretinde că nu a observat o fată frumoasă...

— Fată, aia ? A avut pînă acum doi bărbaţi.

— Al doilea a murit.

— Vreau să mănînc. Tu crezi în aiurelile alea cu ghicitul ?

— Margie mi-a chicit în cărţi despre fratele meu. Cineva apropiat şi drag — aşa mi-a spus.

— Cineva care îmi este apropiat şi drag o să primească cîteva la spate, dacă nu se mişcă mai repede...

— Mă duc... Vrei ouă ?

— Da. De ce s-o fi zicînd Vinerea Mare ? De ce e „mare“ ?

— Of ! suspină ea. Te ţii numai de năzbîtii !

Cînd Ethan Allen Hawley se aşeză la masa de lîngă fereastră, în sufragerie, cafeaua era pregătită, iar ouăle aşezate într-un castronaş, alături de pîinea prăjită.

— Mă simt grozav de bine, zise el. De ce s-o fi zicînd Vinerea Mare ?

— Pentru că este primăvară, răspunse ea, stînd lîngă sobă.

— Vinerea primăverii ?

— Febrele primăverii. S-or fi trezit copiii ?

— N-aş crede. Ai naibii leneşi ! Ce-ar fi să-i trezim şi să le tragem vreo cîteva curele ?

— Vorbeşti îngrozitor cînd vrei s-o faci pe nebunul. Vii acasă între douăsprezece şi trei ?

— Nu.

— De ce nu ?

— Din cauză de femei. Am să le strecor pe furiş în prăvălie. Poate pe Margie aia...

— Ethan, nu vorbi aşa. Margie mi-e prietenă bună. E un om în stare să-şi dea şi cămaşa de pe ea.

— Zău ? Da de unde şi-a luat cămaşă ?

— Iar vorbeşti ca pelerinii.

— Pot să pun prinsoare cu tine, pe ce vrei, că eu şi ea sîntem rude. În vinele ei curge sînge de pirat.

— Oh ! Iar vorbeşti prostii. Uite lista. I-o vîrî în buzunarul de la piept. E cam lungă, dar nu uita că vine Paştele ; şi adu-ţi aminte că îmi trebuie două duzini de ouă. Vezi că întîrzii.

— Ştiu. Şi poate că-i fac lui Marullo vînzare cu cîţiva cenţi mai puţin. Dar de ce vrei două duzini ?

— Ca să le vopsim. Allen şi Mary Ellen vor neapărat. Ar fi bine să pleci.

— Bine, gîndăcelule, dar mai întîi dă-mi voie să mă duc pînă sus, la Allen şi Mary Ellen, să le trag o mamă de bătaie.

— Eth, îi răsfeţi într-un mod nepermis. Ştii şi tu asta.

— Rămîi cu bine, o, navă-amiral, zise el, şi, trîntind uşa cu geam, păşi afară, în dimineaţa verde-aurie.

Se întoarse o clipă în loc să privească frumoasa casă bătrînească, casa tatălui şi străbunicului său, cu lemnăria văpsită în alb, cu luminator deasupra uşii de la intrare, cu ornamente în stil Fraţii Adam şi cu o „lucarnă“ pe acoperiş. Casa era înconjurată de o grădină mare, plină de verdeaţă, cu lilieci centenari, groşi în trunchi cît un om, încărcaţi de boboci. Pe Strada Ulmilor, ulmii îşi uneau coroanele deasupra capului, iar mugurii lor tineri, gata să crape, îi îmbrăcau într-un galben proaspăt. Soarele tocmai se arăta deasupra clădirii băncii, reflectîndu-se în turnul argintiu al fabricii de apă gazoasă şi stîrnind, dinspre bătrînul port, miros de alge şi sare.

La această oră matinală, pe Strada Ulmilor se afla o singură fiinţă ; cîinele domnului Baker, bancherul, setterul roşcat Red Baker, care se mişca încet şi cu demnitate, oprindu-se din cînd în cînd, la cîte un ulm, ca să adulmece lista trecătorilor.

— Bună dimineaţa, domnule ! Numele meu e Ethan Allen Hawley. V-am mai întîlnit pe cînd stăteaţi cu piciorul ridicat.

Red Baker se opri, mulţumind pentru salut cu o mişcare domoală a cozii pufoase.

Ethan continuă :

— Tocmai îmi admiram casa. Ştiau să construiască pe vremuri, nu glumă.

Red îşi înălţă capul şi, cu unul dintre picioarele dinapoi se scărpină tacticos pe la coaste.

— Şi de ce nu ? Aveau doar bani berechet. Aveau şi grăsime de balenă din şapte mări şi spermanţet. Ştiţi ce e acela spermanţet ?

Red scoase un suspin adînc.

— Văd că nu ştiţi. Este o grăsime uşoară cu miros delicat de trandafir, şi se extrage din capul caşalotului. Vă dau un sfat, citiţi *Moby Dick*.

Setterul ridică piciorul deasupra stîlpului de fontă de care se leagă caii, de la marginea rigolei.

Întorcîndu-se să plece, Ethan mai spuse peste umăr :

— Şi faceţi o recenzie despre carte. I-aţi putea da lecţii şi fiului meu, care nu ştie nici măcar cum se scrie spermanţet, darmite altceva.

Două cvartale mai departe de casa bătrînească a lui Ethan Allen Hawley, Strada Ulmilor dă în Strada Mare. Cam pe la jumătatea primului cvartal de case, un cîrd gălăgios de vrăbii se ciorovăia pe iarba proaspătă din faţa casei Elgarilor. Nu se jucau, ci se tăvăleau una pe alta, se jumuleau, îşi scoteau ochii cu atîta ferocitate şi atît de zgomotos, încît nici nu-l văzură pe Ethan apropiindu-se. El se opri să privească bătălia.

— Păsărelele trăiesc în armonie, în cuibuşoarele lor, le zise el. De ce n-am putea trăi şi noi la fel ? Uite-o balegă de cal pentru voi. Hai, surioarelor, nu vă puteţi înţelege nici măcar într-o dimineaţă frumoasă ca asta. Şi sfîntul Francisc, care a fost drăguţ cu nişte bastarde ca voi... Ştergeţi-o ! Aleargă spre ele să le împrăştie, şi vrăbiile se ridicară cu un fîlfîit uşor de aripi, jelindu-se amarnic, cu glasuri piţigăiate. Am să vă spun doar atîta, zise Ethan în urma lor : „La amiază, soarele se va întuneca şi bezna va coborî pe pămînt, şi teama o să vă cuprindă“.

Se întoarse pe trotuar şi-şi continuă drumul.

Casa veche a familiei Philips, care se afla în cvartalul următor, devenise pensiune. Joey Morphy, casier la *First National*, tocmai ieşea pe uşă, scobindu-se în dinţi. Îşi potrivi vesta şi îi zise lui Ethan :

— Bună ! Tocmai mă gîndeam să trec pe la dumneata, domnule Hawley.

— De ce s-o fi zicînd Vinerea Mare ?

— Vine din latineşte, zise Joey. De la *marus*, *marilius*, *marum*, care înseamnă *infect*.

Joey avea o figură de cal şi zîmbea ca un cal : buza superioară, mai lungă, i se ridica în sus, dezvelind nişte dinţi mari şi lătăreţi. Joseph Patrick Morphy, Joey Morphy, zis Joey-Băiatul, sau pur şi simplu „Morph“ era un tip cu adevărat popular, deşi nu locuia decît de cîţiva ani în New Baytown. Era glumeţ şi proceda ca un jucător de poker, îşi „fila“ glumele, în schimb necheza la glumele altora, fie că le mai auzise înainte sau nu. Deştept tip, Morph ăsta, cunoaşte toate dedesubturile, despre orice şi oricine — de la Mafia la Mounthatten — dar vorbea despre ele cu o anumită inflexiune a vocii, aproape ca şi cînd ar pune întrebări. Acest

fel de a vorbi îi dădea o bonomie, care îl transforma pe interlocutor într-un complice cu dreptul de a povesti şi altora cele auzite, ca din partea sa proprie. Joey era un specimen extraordinar : practica jocurile de noroc, dar nimeni nu-l văzuse vreodată făcînd un pariu ; era un contabil bun şi un casier minunat. Domnul Baker, preşedintele băncii *First National*, avea în Joey o încredere desăvîrşită, lăsîndu-i în seamă aproape toată greutatea treburilor. Morph cunoştea foarte bine pe toată lumea, dar nu se adresa niciodată oamenilor pe numele mic. Ethan era „domnul Hawley". Margie Young-Hunt era, pentru Joey, „doamna Young-Hunt", deşi umbla zvonul că se culcă cu ea. Nu avea familie, nu avea legături şi locuia singur în două odăi, cu baie separată, în vechea casă Philips, iar masa şi-o lua aproape întotdeauna la *Foremaster Grill-Bar*. Trecutul lui, în munca de bancă, era bine cunoscut domnului Baker şi membrilor consiliului. Era un trecut imaculat, dar Joey-Băiatul avea un fel de a depăna nişte poveşti care se întîmplaseră altcuiva în aşa fel încît te făcea să bănuieşti că, de fapt, i se întîmplaseră chiar lui ; şi, dacă acesta era adevărul, atunci chiar că văzuse multe în viaţă ! Dar, necrezîndu-l, oamenii îl îndrăgeau şi mai mult. Unghiile îi erau foarte îngrijite, se îmbrăca bine şi cu gust, purta întotdeauna cămaşă curată, iar pantofii îi străluceau.

Cei doi bărbaţi porniră împreună pe Strada Ulmilor, spre Strada Mare.

— Voiam să te întreb ceva. Eşti cumva rudă cu amiralul Hawley ?

— Poate vrei să spui amiralul Halsey ? îl întrebă Ethan. Am avut în familia noastră o mulţime de căpitani, dar n-am auzit niciodată de vreun amiral.

— Mi s-a spus că bunicul dumitale a fost căpitan de balenieră. Cred că de-aia l-am asociat în mintea mea cu amiralul.

— Un oraş ca ăsta îşi are legendele lui, spuse Ethan. Tot aşa se spune că bunicii lui taică-meu au cam fost piraţi pe vremuri, iar familia maică-mi a venit pe Mayflower.

— Ethan Allen ! Dumnezeule, zise Joey, eşti rudă şi cu ei ?

— Poate. Probabil, răspunse Ethan. Ce mai zi... ai mai văzut o asemenea frumuseţe ? De ce voiai să vii la mine ?

— Ah, da. Îmi închipui că veţi ţine prăvălia închisă între douăsprezece şi trei. Vrei să-mi pregăteşti, pe la unsprezece jumătate, vreo două sandvişuri ? M-aş repezi să le iau. Şi o sticlă de lapte.

— Banca nu închide ?

— Banca, da. Dar eu, nu. Micul Joey va rămîne înăuntru, înlănţuit de registre. La sfîrşitul unei astfel de săptămîni vin toţi, cu căţel şi purcel, să-şi încaseze cecurile.

— Nu m-am gîndit la treaba asta, zise Ethan.

— Aşa e întotdeauna de Paşte, de Aniversarea Războiului Civil, de 4 Iulie, de Ziua Muncii — şi ori de cîte ori sînt sărbători la sfîrşit de săptămînă. Dacă aş vrea să devalizez o bancă, aş face-o într-una din aceste sărbători. Banii aşteaptă gata pregătiţi.

— Joey, te-au prădat vreodată hoţii ?

— Nu. Dar am un prieten care a fost prădat de două ori.

— Şi ce spunea ?

— Spunea că i-a fost frică. A făcut tot ce i-au ordonat. S-a lungit pe jos şi i-a lăsat să-şi facă mendrele. Spunea că banii erau asiguraţi mai bine decît el.

— Vin eu să-ţi aduc sandvişurile, după ce închid prăvălia. Am să bat la uşa din spate. Ce fel de sandvişuri vrei ?

— Nu te deranja, domnule Hawley. Am să mă reped eu, trecînd prin alee. Aş vrea unul cu şuncă şi unul cu brînză, pe pîine de secară, cu o frunză de salată şi cu maioneză, şi poate şi o sticlă de lapte şi una de coca-cola, pentru mai tîrziu.

— Avem nişte salam de calitatea întîi — ideea lui Marullo.

— Nu, mulţumesc. Cum mai rezită Mafia asta întruchipată într-un singur om ?

— Cred că bine.

— Chiar dacă nu te impresionează banii, nu poţi să nu admiri cum de a reuşit tipul ăsta să facă dintr-o tarabă toată averea pe care o are acum. E foc de deştept. Lumea habar n-are cît a pus deoparte. Poate că n-ar trebui să-ţi spun asta tocmai eu, un om al băncii.

— Nici nu mi-ai spus nimic.

Ajunseră în colţul unde Strada Ulmilor o coteşte spre Strada Mare. Se opriră automat, şi se întoarseră să privească mormanul de cărămizi trandafirii şi de mortar ce mai rămăsese din vechiul Hotel al Golfului, care acum se dărîma pentru a face loc unui nou magazin Woolworth. Buldozerul vopsit în galben şi macaraua înaltă care punea în mişcare berbecul şedeau, în faptul dimineţii, nemişcate ca nişte animale de pradă în aşteptare.

— Întotdeauna mi-am dorit să conduc o asemenea maşină, spuse Joey. Cred că este grozav să manevrezi berbecul şi să vezi cum se prăbuşeşte un perete întreg.

— Eu am văzut destule prăbuşindu-se în Franţa, zise Ethan.

— Da. Numele dumitale e înscris pe monumentul de pe faleză.

— Hoţii care l-au prădat pe prietenul dumitale au fost prinşi ?

Ethan era convins că prietenul acesta era, de fapt, Joey însuşi. Oricine ar fi fost sigur de asta.

— O, desigur. I-au prins ca pe şoareci. Asta fiindcă hoţii norocoşi nu sînt deştepţi. Dacă Joey-Băiatul ar scrie o carte despre felul cum trebuie prădată o bancă, sticleţii n-ar mai reuşi să prindă pe nimeni.

Ethan rîse.

— Ce-ai scrie ?

— Am o sursă, domnule Hawley. Citesc ziarele. Şi am cunoscut foarte bine pe unul care a fost în poliţie. Vrei să-ţi ţin o conferinţă de doi dolari ?

— Doar de vreo şaptezeci şi cinci de cenţi. Trebuie să deschid prăvălia.

— Doamnelor şi domnilor, începu Joey. Mă aflu astăzi aici... Nu, uite ! Cum sînt prinşi jefuitorii de bănci ? Întîi : au cazier, fiindcă au mai fost prinşi înainte. Al doilea : încep să se certe

pentru bani, şi unul dintre ei îi trădează. Al treilea : damele. Ei nu se pot lipsi de femei. Şi asta ne duce la punctul patru : trebuie să cheltuiască banii. Dacă urmăreşti banii zvîrliţi pe piaţă, ajungi să dai de hoţi.

— Deci, care e metoda dumneavoastră, domnule profesor ?

— E simplă ca bună ziua. Procedeul exact invers : să nu prazi o bancă, dacă ai mai fost prins vreodată, sau dacă ai cazier. Nu-ţi lua complici... fă totul singur şi taci chitic. Uită că există femei. Şi nu cheltui banii. Pune-i bine, poate chiar pentru ani de zile. La un moment dat, cînd ai vreun motiv să afirmi că ai bani, scoate-i la iveală cîte-un pic, cîte-un pic şi investeşte-i. Nu-i cheltui.

— Şi ce se întîmplă dacă hoţul a fost recunoscut ?

— Dacă îşi va acoperi faţa şi nu va vorbi, cine poate să-l recunoască ? Ai citit vreodată descrierile martorilor oculari ? Sînt absolut haotice. Prietenul meu, poliţistul, mi-a povestit că uneori, cînd era şi el introdus în rînd, printre suspecţi, oamenii îl arătau mereu pe el, jurînd pe ochii lor că el este făptaşul. Îmi datorezi şaptezeci şi cinci de cenţi !

Ethan se scormoni prin buzunare.

— Îţi rămîn dator.

— Am să-i scad din costul sandvişurilor, zise Joey.

Cei doi traversară Strada Mare şi intrară pe aleea care făcea unghi drept în partea opusă. Joey intră pe poarta din dos a băncii *First National*, de

cealaltă parte a aleii, iar Ethan deschise uşa dinspre aleea băcăniei-fructărie a lui Marullo.

— Cu şuncă şi cu brînză ? îi strigă el lui Joey.

— Pe pîine de secară. Cu salată verde şi maioneză.

Un strop de lumină, cenuşie, din pricina ferestrei zăbrelite, murdare, pătrundea, din aleea îngustă, în magazie. Ethan se opri în încăperea prost luminată, căptuşită pînă la tavan cu rafturi înţesate cu cutii de lemn şi de carton, cu conserve de fructe, legume, peşte, carne şi brînză. Începu să adulmece aerul, vrînd să-şi dea seama dacă nu cumva se simt urme de şoareci printre mirosurile ce răzbeau din făină, din fasolea şi mazărea uscată ; adulmecă mirosul de hîrtie şi de cerneală al cutiilor cu paste făinoase, izul iute, puternic al brînzeturilor şi cîrnaţilor, aroma de fum a şuncilor şi slăninei, mirosul de fermentaţie ce venea de la cotoarele de varză, frunzele de salată verde şi resturile de sfeclă din cutiile argintii de gunoi aşezate lîngă uşa din dos. Nesimţind mirosul rînced-amar de şoarece, deschise din nou uşa şi împinse cutiile de gunoi în alee. O pisică cenuşie se repezi să intre înăuntru, dar el o goni.

— Nu, nu-ţi dau voie, îi zise pisicii. Şoarecii şi şobolanii sînt gratis pentru pisici, dar tu te întinzi la cîrnaţi. Ştergeo ! Mă auzi ?! Şterge-o ! Pisica îşi lingea o lăbuţă trandafirie, pe care o ţinea îndoită, dar, la al doilea „şterge-o“, porni cu coada drept în sus, şi dispăru pe după gardul de scînduri din spatele băncii. Probabil că ăsta-i un cuvînt vrăjit, zise Ethan cu voce tare.

Se întoarse în magazie şi închise uşa în urma lui.

Străbătu apoi încăperea plină de praf şi ajunse la uşa batantă a băcăniei, dar se opri, auzind, dinspre toaletă, cum se scurgea o şuviţă de apă. Deschise uşa de placaj, aprinse lumina şi trase de lanţ. Apoi deschise uşa mare a prăvăliei, cu un ochi de geam acoperit cu o plasă de sîrmă, şi o propti bine cu un butuc de lemn pe care-l potrivi cu călcîiul.

Prăvălia era scăldată într-o lumină verzuie din cauza obloanelor trase peste ferestrele largi din faţă. Şi aici erau rafturi pînă la tavan, pline cu conserve, în cutii de tablă strălucitoare, sau în borcane de sticlă frumos aşezate — o adevărată bibliotecă gastronomică. Într-o parte erau tejgheaua, maşina de înregistrat şi totalizat încasările, pungi, sfoară, şi acea minune de oţel inoxidabil şi email alb : vitrina-frigider, în care bîzîia compresorul. Ethan apăsă pe un comutator şi mezelurile, brînzeturile, cîrnaţii, cotletele, fripturile şi peştele fură inundate de o lumină albăstruie, rece de neon. O lumină reflectată, ca de biserică, umplu prăvălia ; o lumină difuză de catedrală, ca la Chartres. Ethan se opri locului s-o admire : tuburile de orgă ale cutiilor de conserve de tomate, paraclisele de măsline şi borcane de muştar, sutele de sarcofage ovale din cutii de sardele.

„Unimum et unimorum", intonă pe un ton nazal, ca de litanie. „Uni unişoarece quod unigîndac in omnem unim, domine — ahhmen", cîntă el. Şi parcă o auzea pe nevastă-sa comentînd : „Asta-i o prostie, şi-afară de asta ai putea să jigneşti pe

cineva. Nu trebuie să-i jigneşti pe oameni în sentimentele lor."

Băiat de prăvălie într-o băcănie — în băcănia lui Marullo — el, bărbat cu nevastă, şi doi copii dragi ! Cînd mai rămîne singur, cînd mai poate fi singur ? Ziua clienţii, seara nevasta şi copilaşii ; noaptea nevasta, ziua clienţii, seara nevasta şi... copiii... „La baie, acolo sînt singur", zise Ethan cu voce tare, „şi acum pînă nu deschid taraba". Oh, clipe întunecoase, amărui, frumos-mirositoare, pline de fleacuri şi dezordine — clipe delicioase. „Ale cui sentimente le jignesc acum, draga mea ?" se adresă nevesti-si. „Aici nu e nimeni, nu există sentimentele nimănui. Sînt numai eu şi cu *unimum unimorum*-ul meu, pînă cînd — pînă cînd am să deschid blestemata aia de uşă de la intrare."

Dintr-un sertar din spatele tejghelei de lîngă casă scoase un şorţ curat şi-l despături, îi desfăcu baierile pe care şi le trecu de două ori în jurul mijlocului său subţire, legîndu-le la spate.

Şorţul era lung, îi venea pînă la jumătatea fluierului piciorului. Ridică mîna dreaptă în sus, cu palma uşor arcuită şi începu să declame :

— Luaţi aminte la mine o, voi compoturi de pere, murături şi castraveciori... „De cum s-a luminat de ziuă, întrunitu-s-au bătrînii poporului, marii preoţi şi scribii, şi dusu-l-au pe El în faţa sfatului lor"... *de cum s-a luminat de ziuă.* Începeau să lucreze dis-de-dimineaţă, pederaştii, ai ? Nu-şi pierdeau vremea. Ia să vedem, cum e mai departe ? „Şi era cam într-al şaselea ceas al zilei" — adică era probabil douăsprezece — „cînd s-a lăsat o beznă adîncă peste tot pămîntul, pînă la

ceasul al nouălea. Iară soarele s-a întunecat". De ce îmi aduc oare aminte de asta ? Doamne Dumnezeule, cît de mult timp i-a trebuit ca să moară — groaznic de mult timp. Lăsă să-i cadă mîna de-a lungul trupului și privi întrebător la rafturile încărcate ca și cum ele i-ar fi putut da un răspuns. „Acum nu-mi vorbești, Mary, gălușca mea ! Ești tu una dintre fiicele Ierusalimului ?" „Nu mă plîngeți pe mine, zis-a El. Plîngeți-vă pe voi și pe copiii voștri... Căci dacă ei fac astfel cu un copac verde, ce vor face cu unul uscat ?" Și acuma mă mai emoționează. Mătușa Deborah nici n-a bănuit cît de adînc îmi va intra în suflet. Dar încă n-a sunat ceasul al șaselea — încă nu.

Trase obloanele verzi de la ferestrele cele mari zicînd : „Intră, lumină a zilei !" Apoi descuie ușile din față : „ Intră, lume !" Împinse ușile prevăzute cu bare de fier, și le fixă în cîrlige. Soarele dimineții se oglindea în pavaj, ca întotdeauna, căci în aprilie soarele răsărea tocmai din punctul unde Strada Mare dădea în geamlîcul ușii. Ethan se întoarse la toaletă, de unde scoase o mătură, ca să măture trotuarul.

O zi, o zi lungă cît o viață, are nu una, ci mai multe înfățișări. Ea se schimbă nu numai prin creșterea luminii pînă la zenit, și prin descreșterea ei, ci și în țesătura intimă și dispoziție, în tonuri și semnificații, urzite de o mie de factori de anotimp, de căldură sau frig, de calm sau de năvala vînturilor, convulsionate de mirosuri, de gusturi, de structura gheții sau ierbii, a mugurelui sau frunzei, sau a crengilor desfrunzite și înnegrite. Și, după cum se schimbă ziua, tot așa se schimbă și

supușii ei, gîndaci și păsări, pisici, cîini, fluturi și oameni.

Ziua liniștită, clar-obscură și interioară a lui Ethan Allen Hawley se terminase. Măturînd, cu mișcări de metronom, în dimineața aceea pavajul, nu mai era bărbatul care știa să țină predici în fața cutiilor de conserve, nu mai era *unimum unimorum*, nu mai era nici măcar un om copilăros. Cu fiecare mișcare a măturii el strîngea mucuri de țigări și hîrtii de ambalat gumă de mestecat, praf și scufii de muguri căzute din copacii polenizați, și împingea spre rigolă resturile aduse de vînt, de unde le vor ridica gunoierii, cu mașina lor argintie.

Domnul Baker ieși, cu pasul demn și măsurat, din casa sa de pe Strada Castanilor și se îndreptă spre bazilica de cărămidă roșie a băncii *First National*. Iar dacă pașii săi nu aveau aceeași lungime, faptul se datora, poate, unui reflex al vîrstei prenatale, cînd el se ferea să-i rupă maică-si șira spinării.

— Bună dimineața, domnule Baker, spuse Ethan, și se opri din măturat, ca să nu umple de praf pantalonii impecabili de serj ai bancherului.

— 'neața, Ethan. Frumoasă dimineață !

— Frumoasă, răspunse Ethan. Vine primăvara, domnule Baker. Cîrtița a avut dreptate și de data asta.

— A avut, a avut. Domnul Baker făcu o pauză. Voiam să discut cu dumneata, Ethan. Banii pe care i-a primit soția dumitale prin testamentul fratelui ei... sînt peste cinci mii, așa e ?

— Au rămas şase mii cinci sute, după ce am plătit impozitele, spuse Ethan.

— Banii zac în bancă. Ar trebui investiţi. Aş vrea să-ţi vorbesc în această chestiune. Banii voştri ar trebui să producă.

— Şase mii cinci sute de dolari nu pot să producă cine ştie ce, domnule. Trebuie să-i păstrăm pentru vreun caz mai grav.

— Nu cred în banii care zac neproductivi, Ethan.

— Dar şi aşa servesc la ceva... Stau şi aşteaptă.

Vocea bancherul deveni glacială.

— Nu înţeleg.

Dar inflexiunea glasului arăta că înţelege şi consideră acest răspuns drept stupid, iar tonul lui strecură în sufletul lui Ethan o amărăciune, şi din amărăciune se născu o minciună.

Mătura desena o curbă delicată pe pavaj.

— Iată cum stau treburile, domnule. Banii ăştia reprezintă o rezervă pentru Mary, dacă mi s-ar întîmpla mie ceva.

— În cazul acesta ar trebui să-ţi faci, cu o parte din bani, o asigurare pe viaţă.

— Dar banii ne sînt daţi doar în grijă, domnule. Au fost averea fratelui lui Mary. Mama ei mai trăieşte şi poate că o să mai trăiască încă mulţi ani.

— Înţeleg. Bătrînii pot deveni o povară.

— Pot să trăiască şi pe banii lor. În timp ce rostea această minciună, Ethan aruncă o privire pe faţa domnului Baker şi văzu cum, deasupra gulerului, se ridica o umbră de roşeală. Vedeţi, domnule, dacă aş investi banii lui Mary, i-aş putea pierde, tot aşa cum i-am pierdut şi pe ai mei, şi cum a pierdut şi tata averea.

— Asta a fost cîndva, Ethan... a fost cîndva. Ştiu că v-aţi ars. Dar vremurile s-au schimbat, se ivesc ocazii noi.

— Am avut şi eu ocazii, domnule Baker, am avut mai multe ocazii decît bun simţ. Nu uitaţi, chiar imediat după război prăvălia asta îmi aparţinea. A trebuit să vînd jumătate de cvartal de case pentru ca s-o pot amenaja — ultima noastră proprietate comercială.

— Ştiu, Ethan. Doar sînt bancherul dumitale. Îţi cunosc treburile aşa cum doctorul îţi cunoaşte pulsul.

— Desigur că ştiţi. În mai puţin de doi ani am ajuns aproape falit. Am fost nevoit să-mi vînd totul ca să-mi plătesc datoriile ; mi-a mai rămas doar casa.

— Nu poţi să-ţi iei toată vina asupra dumitale. De-abia fuseseşi eliberat din armată, n-aveai pic de experienţă în afaceri. Şi nu uita că ai nimerit de-a dreptul în perioada de criză, chit că noi am numit-o recesiune. Chiar şi businesmenii unşi cu toate alifiile s-au dus la fund.

— M-am dus şi eu la fund. Este pentru prima dată în istorie cînd un Hawley devine vînzător într-o băcănie.

— Asta nu mai înţeleg, Ethan. Oricine poate da faliment. Dar ceea ce nu înţeleg este cum de te resemnezi să rămîi un falit, dumneata, reprezentant al unei mari familii, cu originea, cu învăţătura pe care ai primit-o. Această situaţie nu tre-

buie să se permanentizeze, dacă sîngele din vinele dumitale nu s-a făcut apă. Ce te-a doborît oare, Ethan ? Ce te face să accepţi situaţia asta ?

Ethan vru să-i dea un răspuns iritat. „Ce să înţelegi dumneata ? Niciodată n-ai înţeles nimic..." dar în loc de asta, adună cu mătura o grămăjoară de hîrtii de la gumă de mestecat şi mucuri de ţigări, le aranjă în chip de piramidă, apoi împinse piramida spre rigolă.

— Bărbaţii nu se lasă uşor doborîţi, adică vreau să spun că ei pot să lupte cu problemele grele. Ceea ce-i distruge este eroziunea, atunci sînt împinşi la pieire. Încet-încet îi cuprinde teama. Mie mi-e teamă. Societatea de electricitate Long Island poate să-mi închidă lumina. Nevastă-mea are nevoie de rochii. Copiii mei au nevoie de încălţăminte şi distracţii. Închipuiţi-vă, ce-ar fi dacă nu şi-ar putea termina studiile ? Şi ratele lunare, şi doctorul, şi dinţii, şi o operaţie de amigdale, şi imaginaţi-vă că pe lîngă toate astea m-aş mai îmbolnăvi şi n-aş mai putea mătura trotuarul ăsta blestemat ! Ce să înţelegeţi ? E ceva care vine încet-încet. Îţi descompune sufletul. Nici nu mă pot gîndi mai departe de luna viitoare, cînd trebuie să achit rata pentru frigider. Mi-e scîrbă de slujba mea, şi mi-e frică totuşi să n-o pierd. Cum aţi putea dumneavoastră să înţelegeţi toate astea ?

— Ce se aude cu mama lui Mary ?

— V-am spus. Stă pe bani. O să moară şezînd pe ei.

— Nu ştiam. Credeam că Mary e dintr-o familie săracă. Dar ştiu că omul cînd e bolnav, are nevoie de un medicament, sau poate de o operaţie,

sau de nişte şocuri electrice. Poporul nostru a avut bărbaţi îndrăzneţi. Ştii şi dumneata asta. Oameni care nu s-au lăsat învinşi. Iar acum, vremurile se schimbă. Avem posibilităţi la care nici n-au putut visa vreodată strămoşii noştri. Dar aceste ocazii ne sînt smulse de străini. Străinii ne-o iau înainte. Trezeşte-te, Ethan.

— Şi ce să fac cu frigiderul ?

— Dacă trebuie, renunţă la el.

— Şi ce să fac cu Mary şi cu copiii ?

— Uită un timp de ei. Te vor iubi mai mult dacă vei ieşi din groapa asta. Nu îi ajuţi cu nimic dacă îţi faci mereu griji din pricina lor.

— Şi banii lui Mary ?

— Pierde-i dacă e cazul, dar riscă-i. Dacă eşti atent, şi bine sfătuit, nu e nevoie să-i pierzi. A risca nu înseamnă a pierde. Oamenii noştri au mizat pe un risc chibzuit şi nu au pierdut. Poate că am să te jignesc, Ethan. Începi să uiţi chipul bătrînului căpitan Hawley. Şi doar îi datorezi ceva ! El şi taică-meu au avut, în tovărăşie, *Belle-Adair*, una dintre ultimele baleniere, şi una dintre cele mai frumoase. Dezdoaie-ţi spinarea, Ethan. Ai faţă de *Belle-Adair* o datorie pe care încă n-ai plătit-o, şi anume să îndrăzneşti ! Dă-l dracului de frigider !

Cu vîrful măturii, Ethan convinse o bucată îndărătnică de celofan să ia drumul rigolei. Rosti foarte încet :

— *Belle-Adair* a ars pînă la linia de plutire, domnule.

— Ştiu, dar oare asta ne-a oprit din drum ? Nu ne-a oprit.

— Era asigurată.
— Cred şi eu că era.
— Vedeţi, eu nu eram asigurat. Nu mi-am salvat decît casa, şi atîta tot.
— Va trebui să uiţi lucrurile astea. Boceşti lucruri care aparţin trecutului. Trebuie să găseşti un dram de curaj, de îndrăzneală. De aceea ţi-am spus că ar trebui să învesteşti banii lui Mary. Eu încerc să te ajut, Ethan.
— Vă mulţumesc, domnule.
— O să scoatem şorţul ăsta de pe dumneata. Îi datorezi măcar atît bătrînului căpitan Hawley. Nici nu i-ar veni să creadă, dacă te-ar vedea.
— Bănuiesc şi eu că nu i-ar veni să creadă.
— Vezi, aşa trebuie să vorbeşti. O să-ţi scoatem şorţul ăsta.
— Dacă n-ar fi vorba de Mary şi de copii...
— Uită de ei, crede-mă, pentru binele lor. Se pregătesc aici, în New Baytown, evenimente interesante. Dumneata poţi să iei parte la ele.
— Mulţumesc, domnule.
— Dă-mi numai răgaz să mă gîndesc.
— Domnul Morphy mi-a spus că el va lucra şi în timpul prînzului. Îi pregătesc nişte sandvişuri. Vreţi să pregătesc şi pentru dumneavoastră ?
— Nu, mulţumesc. Am să-l las pe Joey să lucreze. E un om de ispravă. Eu mă duc să văd nişte terenuri. De fapt, la notariatul districtual. Între douăsprezece şi trei acolo e plăcut şi liniştit. Poate am să găsesc ceva şi pentru dumneata. Vorbim noi în curînd. La revedere.
Făcu un pas mare, evitînd o crăpătură a pavajului, traversă aleea, apoi intră pe uşa din faţă

a băncii *First National*. Ethan zîmbi spatelui care se îndepărta.

Termină în grabă cu măturatul, căci oamenii începeau să curgă valuri-valuri spre locurile lor de muncă. Instală la intrarea prăvăliei tarabele pentru fructele proaspete. Apoi, asigurîndu-se că nu trece nimeni, dădu la o parte dintr-un raft trei cutii cu conserve pentru cîini şi, vîrînd mîna, scoase de acolo săculeţul cenuşiu în care se ţineau banii, puse conservele la loc, şi după ce apăsă pe butonul cu inscripţia „vînzarea suspendată“ a casei de marcat, repartiză hîrtiile de douăzeci, de zece, de cinci şi de un dolar la locurile lor, sub roţile care le ţineau strîns. Aranjă în despărţiturile de stejar ale sertarului casei de marcat monedele de cincizeci, de douăzeci şi cinci, şi de un cent, apoi împinse sertarul la loc. Nu-şi făcură apariţia decît vreo cîţiva clienţi : nişte fetiţe cu părul răvăşit de somn, venite după o pîine, o sticlă de lapte sau o litră de cafea.

Margie Young-Hunt intră, purtînd un pulover roz bine mulat pe bust. Fusta de tweed i se lipea drăgăstos de coapse şi îi sublinia dosul ţanţoş, iar Ethan văzu în ochii ei, în ochii ei căprui şi miopi, ceea ce soţia lui nu putea să vadă niciodată, deoarece acel ceva nu strălucea în ochii lui Margie cînd soţiile erau de faţă. O pasăre de pradă, un vînător, o Artemis vînînd pantaloni. Asemenea ochi erau numiţi de bătrînul căpitan Hawley „ochi de pirat“. Vocea ei, un fel de mormăit catifelat, devenea subţire şi dulce, căpăta un ton confidenţial pentru soţii.

— ’neaţa, Eth, zise Margie. Ce mai zi pentru un picnic !

— ’neaţa. Pariez că ţi s-a terminat cafeaua.

— Dacă ai să ghiceşti că mi s-a terminat apa minerală, n-am să mai calc pe aici.

— Ai făcut noapte mare ?

— Oarecum. O poveste cu un comis-voiajor. Ăştia se simt în siguranţă cu o femeie divorţată. Are o servietă cu mostre gratuite. Probabil că şi tu ai zice că e un comis-voiajor. Poate că îl şi cunoşti. În cheamă Bigger sau Bogger şi lucrează pentru B. B. D. & D. Îţi relatez toate astea fiindcă îmi spunea că va trece să te vadă.

— Dar noi ne aprovizionăm mai mult de la Waylands.

— Poate că domnul Bogger încearcă să-şi salte afacerile, dacă s-o fi simţind azi dimineaţă mai bine decît mine. Spune, poţi să-mi dai un pahar cu apă ? Vreau să iau chiar acum cîteva tablete de sifon. Ethan se duse în magazie, de unde se întoarse cu o cană mare cu apă de la robinet. Ea azvîrli în cană trei tablete subţiri şi aşteptă să le vadă dizolvate. Apoi zise „noroc“ şi dădu băutura pe gît.

— Faceţi-vă datoria, diavolilor, se adresă ea tabletelor.

— Aud că astăzi ai să-i ghiceşti în cărţi lui Mary.

— O, Doamne ! Aproape că uitasem. Ar trebui să-mi fac o meserie din ghicit. Aş putea să mă îmbogăţesc.

— Lui Mary îi place jocul ăsta. Te pricepi la ghicit ?

— Nu este nevoie să te pricepi. Trebuie să laşi lumea — adică femeile — să pălăvrăgească despre ele, şi pe urmă le serveşti chiar ce ţi-au spus, şi ele cred că este vorba de clarviziune.

— Dar străinii înalţi şi negricioşi ?

— Şi ăştia, desigur. Dacă aş putea să ghicesc bărbaţilor, n-aş fi avut ghinioanele pe care le-am avut, frăţioare ! Cum m-am mai putut înşela cu vreo doi indivizi !

— Primul tău bărbat n-a murit ?

— Nu, al doilea a murit, fie-i ţărîna uşoară, pui de... Nu, mai bine să-l las în pace. Fie-i ţărîna uşoară.

Ethan o salută cu solicitudine pe bătrîna doamnă Ezyzinski care intră, şi îi cîntări fără grabă o litră de unt, ba spuse chiar un cuvînt sau două despre vreme, în timp ce Margie Young-Hunt, relaxată şi zîmbitoare, inspecta borcanele de *pâté de foie gras* cu capac auriu şi minusculele cutioare cu icre negre, rînduite la spatele tejghelei, lîngă maşina de marcat.

— Acum, zise Margie cînd bătrînica ieşi, mormăind în poloneză.

— Acum, ce ?

— Tocmai mă gîndeam că, dacă aş cunoaşte bărbaţii, aşa cum cunosc femeile, mi-aş pune firmă la poartă. De ce nu-mi dai lecţii despre bărbaţi, Ethan ?

— Ştii destule. Poate chiar prea multe.

— Ei, lasă ! Tu nu ai simţul umorului ?

— Vrei să încep lecţiile acum ?

— Poate într-o seară.

— Bine, zise el. Facem un grup. Tu, Mary și cei doi puști. Subiectul : bărbații — despre slăbiciunea și stupiditatea lor și cum poți să profiți de ele.

Margie se făcu a nu lua în seamă tonul lui.

— După închidere tu nu lucrezi niciodată situații pentru întîi ale lunii, și alte chestii dintr-astea ?

— Ba da. Dar îmi iau lucrul acasă.

Margie își ridică brațele deasupra capului, și își umflă părul cu degetele.

— De ce ?

— De-aia !

— Știi ce m-ai putea învăța, dacă ai vrea ?

Ethan spuse :

— „Iar după ce L-au hulit, L-au dezbrăcat de hlamidă, L-au îmbrăcat cu hainele Lui și L-au dus ca să-L răstignească pe cruce. Și ieșind cu El afară, au găsit pe un om din Chirene, pe nume Simon. Pe acesta l-au silit să ducă crucea Lui. Și dacă au venit la locul numit Golgota, ceea ce însemnează : locul căpățînii..."

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu !

— Da, da, așa e...

— Îți dai seama ce pui de lele ești ?

— Da, o, fiică a Ierusalimului !

Brusc ea începu să zîmbească.

— Știi ce am să fac ? În dimineața asta am să-i ghicesc cuiva viitorul. Ai să ajungi un grangur mare, știai asta ? Tot ce vei atinge tu se va preface în aur — vei deveni un conducător. Merse repede pînă la ușă, apoi se întoarse zîmbind. Încearcă să fii la înălțime, că de nu... Pe curînd, Mîntuitorule !

Cît de ciudat și mînios răsunau tocurile ei pe pavaj !

La ora zece totul se schimbă. Ușile mari, de sticlă, ale băncii se deschiseră și înăuntru se revărsă un fluviu de oameni care ridicară bani, aducîndu-i apoi în prăvălia lui Marullo, de unde cumpărară toate delicatesele necesare zilelor de Paște. Ethan alerga de colo-colo, ca pe niște schiuri de apă, pînă ce sună ceasul al șaselea.

Clopotul de incendiu din cupola primăriei bătu cu putere ora șase. Clienții se împrăștiară care încotro, ducînd pungile cu afumături. Ethan băgă înăuntru tarabele de fructe, închise ușile din față, apoi, fără nici un alt motiv, în afară de acela că în lume și în el însuși se lăsa noaptea, coborî obloanele verzi, și întunericul cuprinse prăvălia. Numai neonul din vitrina-frigider arunca o lumină albastră, fantomatică.

Se duse înapoia tejghelei, tăie patru felii groase de pîine de secară și le unse din belșug cu unt. Deschise ușile frigiderului și luă două felii de șvaițer și trei felii de șuncă.

— Salată și brînză, salată și brînză, repeta el. După ce se însoară, bărbatul trăiește în copaci. Unse feliile de deasupra cu maioneza dintr-un borcan, apoi le presă peste sandvișuri și tăie prisosurile de salată și grăsime de șuncă ce trecea peste margini. Luă apoi o sticlă de lapte și o bucată de hîrtie cerată ca să facă pachetul. Tocmai îndoia marginile hîrtiei cînd în broasca ușii de la intrare se auzi răsucindu-se cheia ; apoi intră Marullo, lat

cît un urs şi cu pieptul ca un sac plin, astfel că braţele păreau prea scurte şi şedeau depărtate de corp. Purta pălăria dată pe spate, iar părul cărunt şi aspru îi venea ca o şapcă. Ochii lui Marullo erau umezi, vicleni şi somnoroşi, iar aurul în care îi erau îmbrăcaţi dinţii din faţă străluceau în lumina răspîndită de vitrina-frigider. Primii doi nasturi de la pantaloni rămăseseră neîncheiaţi, lăsînd să se vadă izmenele groase de culoare cenuşie. Ţinea înfipte pe sub cureaua pantalonilor două degete, mici şi grase, şi clipea în semiobscuritate.

— 'neaţa, domnule Marullo. De fapt, acum e după amiază.

— Bună, puştiule. Tu închis cam repede.

— În tot oraşul e închis. Credeam că sînteţi la liturghie.

— Azi nu liturghie. Singura zi a anului cînd nu liturghie.

— Aşa ? N-am ştiut asta. Pot să vă ajut cu ceva ?

Braţele scurte şi groase se întinseră şi se bălăbăniră din umeri înainte şi înapoi.

— Mă dor braţele, puştiule. Artrita... Din ce în ce mai rău.

— Nu se poate face nimic ?

— Tot ce se poate fac : aplicaţii, căldura, grăsime de rechin, pilule... dar tot doare. Va să zică închis. Ce-ar fi să stăm de vorbă puţin, ai, puştiule ?

— S-a întîmplat ceva rău ?

— Rău ? Ce să fii rău ?

— Dacă mă aşteptaţi o clipă, mă reped cu sandvişurile astea pînă la bancă. Le-a cerut domnul Morphy.

— Eşti un puşti deştept. Faci oamenilor servicii. Asta bine.

Ethan traversă magazia, trecu aleea şi ciocăni la poarta din dos a băncii. Îi predă lui Joey laptele şi sandvişurile.

— Mulţumesc, nu trebuia să te oboseşti pînă aici.

— Obligaţie de serviciu. Marullo mi-a spus să vin.

— Păstrează-mi, te rog, şi cîteva sticle de coca-cola la frigider. Îmi simt gura uscată.

Cînd se întoarse, Ethan îl găsi pe Marullo inspectînd o ladă de gunoi.

— Unde vreţi să stăm de vorbă, domnule Marullo ?

— Să începem chiar de aici, puştiule. Scoase din lada de gunoi cîteva frunze de conopidă. Prea mult la ele tai.

— Doar atît cît să le aranjez.

— Conopida se vinde cu cîntar. Iar tu banii la gunoi arunci. Cunosc pe unul, un grec deştept care vreo douăzeci de restaurante are. Secretul ăl mare, el zice, este la lada de gunoi să fii atent. Ce la gunoi arunci, nu se vinde. Deştept tip este.

— Da, domnule Marullo.

Ethan porni nerăbdător spre partea din faţă a prăvăliei, iar Marullo, venind în urma lui, îşi tot scotea umerii înainte şi înapoi.

— Zarzavaturile bine stropeşti, aşa cum ţi-am spus ?

— Bineînţeles.
Patronul luă în mînă o căpăţînă de salată.
— Cam uscată pare.
— Fir-ar să fie, Marullo, doar n-am să le înec în apă, şi aşa sînt ude leoarcă.
— Asta le face tinere, frumoase şi proaspete să pară. Crezi că eu nu ştii ? Eu cu o tarabă — o singură tarabă am început. Eu ştii. Trebuie să înveţi, puştiule, dacă nu vrei faliment. Acum, în ce priveşte carnea — să ştii că prea mult tu la furnizori o plăteşti.
— Bine, dar noi facem reclamă că vindem carne de vacă de calitatea întîia !
— Întîia, a doua, a treia, cine ştie ? Aşa pe carton scrie, nu-i aşa ? Şi acum să stăm de vorbă frumos. Stăm prost cu socotelile. Cine pînă la cincisprezece ale lunii nu plăteşte, nu-i mai dai pe credit şi-l ştergi de la listă.
— Nu putem face una ca asta. Unii dintre oamenii ăştia cumpără de la noi de douăzeci de ani.
— Ascultă, puştiule. Magazinele universale nu vindem pe credit nici de doi bani, nici măcar lui John Rockfeller.
— Da, dar majoritatea oamenilor ăştia sînt solvabili.
— Ce înseamnă „solvabil" ? Cu sistemul ăsta banii pe loc ţii. Magazinele universale cumpără cu vagonul. Noi nu putem aşa ceva. Trebuie să înveţi, puştiule. Ei oameni drăguţi. Dar şi banii sînt drăguţi. Prea multe resturi ai de carne, în frigider.
— E numai grăsime şi piele.

— E în regulă, dacă tu înainte de a-i tăia grăsimea cîntăreşti. Trebuie ai în vedere problema număru unu. Dacă tu nu în vedere problema număru unu, cine o să aibă ? Trebuie să înveţi, puştiule.
Acum, dinţii de aur nu mai străluceau, căci ţinea buzele strînse, ca două mici trape bine închise.
Ethan se surprinse mirîndu-se de mînia care-l invadă pe neaşteptate.
— Eu nu sînt un escroc, Marullo.
— Cine escroc ? Asta-i cinstit comerţ, şi un cinstit comerţ este singurul fel de comerţ care în afaceri rezistă. Crezi că domnul Baker dă mostre pe gratis, puştiule ?
Lui Ethan îi sări ţandăra rău de tot.
— Ascultă aici, la mine, ţipă el. Hawley-ii au trăit aici de la o mie şapte sute cincizeci. Dumneata eşti un venetic. Dumneata n-ai cum să cunoşti lucrurile astea. Noi am fost tot timpul oameni cumsecade şi ne-am înţeles bine cu vecinii noştri. Dacă dumneata crezi că debarcînd aici din Sicilia, poţi să schimbi totul, te înşeli. Dacă ai nevoie de slujba mea, n-ai decît să ţi-o iei înapoi — chiar aici, chiar acum. Şi nu mai îmi spune „puştiule", că te pocnesc peste bot.
Toţi dinţii lui Marullo străluceau.
— Bine, bine. Nu supăra. Eu vreau numai binele ţie.
— Să nu mai îmi spui „puşti" ! Familia mea trăieşte aici de două sute de ani.
Aceste vorbe sunară copilăreşte în propriile lui urechi şi asta făcu să-i treacă mînia.

— Eu nu bine vorbesc englezeşte. Tu crezi că Marullo e un nume venetic, un nume de flaşnetar, un ume de macaronar. Dar *genitori* mei, numele meu, poate vechi de doi, trei mii de ani. Marullus era de la Roma, vorbeşte despre el Valerius Maximus. Ce înseamnă doi sute de ani ?

— Dumneata nu eşti de aici.

— Acum doi sute de ani nici dumneata de aici nu erai.

Acum, cînd toată mînia lui Ethan se topise, începea să vadă acel ceva care îl face pe om să se îndoiască de certitudinea realităţilor din afara lui. Imigrantul, veneticul, zarzavagiul se transforma chiar sub ochii lui : Ethan îi vedea acum fruntea bombată, nasul puternic, acvilin, ochii înfundaţi în orbite, înflăcăraţi şi netemători, capul sprijinit pe muşchii ca nişte coloane ; vedea o mîndrie atît de puternică şi de sigură de ea, încît se putea juca şi de-a umilinţa. Era clipa descoperirilor uimitoare care-l face pe om să se întrebe : dacă n-am reuşit să văd asta, oare cîte lucruri n-am reuşit să văd ?

— Nu trebuie să mai vorbeşti ca un macaronar, îi spuse cu blîndeţe.

— Comerţ bun. Eu te învăţ comerţ bun. Am şaizeci şi opt ani. Nevasta a murit. Artrita ! Mă doare. Încerc să-ţi arăt cum în comerţ se lucrează. Poate n-ai să înveţi. Cei mai mulţi oameni nu învaţă. Se curăţă.

— Nu-i nevoie s-o spui, fiindcă şi eu sînt curăţat.

— Nu. Tu nu înţeles. Vreau să te învăţ cum se fac afacerile, ca să nu mai te cureţi niciodată tu.

— Slabă speranţă. N-am nici o afacere.

— Tu încă un puşti.

— Ia ascultă, Marullo, zise Ethan. Eu sînt cel care îţi administrez, de fapt, prăvălia. Eu îţi ţin registrele, eu depun banii la bancă, eu fac comenzile pentru marfă. Eu îi conving pe clienţi să vină aici. Asta nu înseamnă o afacere bună ?

— Bineînţeles. Învăţat şi tu ceva. Nu mai eşti un puşti. Te superi cînd spun ţie „puşti". Dar cum să-ţi spun ? Eu spun la toţi „puşti".

— Încearcă să-mi spui pe nume.

— Nu e prietenos. „Puşti" e prietenos.

— Dar nu e respectuos.

— Şi respectuos nu e prietenos.

Ethan rîse.

— Cînd eşti vînzător într-o prăvălie de mîna a doua, trebuie să ai demnitate — pentru nevastă, pentru copii. Înţelegi ?

— Asta fals.

— Bineînţeles. Dacă aş avea cu adevărat demnitate, nici nu m-aş gîndi la ea. Aproape că am uitat ce mi-a spus bătrînul taică-meu, puţin înainte de a muri. Spunea că gradul insultei este invers proporţional cu inteligenţa şi simţul de securitate. Spunea că vorbele astea, „pui de căţea", sînt o insultă numai pentru un om care nu e absolut sigur de maică-sa, dar cum poţi să-l insulţi pe Albert Einstein ? Pe atunci mai trăia. Aşa că, dacă vrei, spune-mi mai departe „puşti".

— Vezi, puştiule ? E mai prietenos.

— Mă rog, e în regulă. Ce voiai să-mi spui despre treburile pe care nu ştiu să le fac ?

— Treburi înseamnă bani. Banii nu prietenoşi. Puştiule, eşti poate prea prietenos tu... prea amabil. Banii nu-şi fac prieteni, fac alţi bani.

— Asta-i o prostie, Marullo. Eu cunosc o mulţime de oameni de afaceri care sînt amabili, prietenoşi şi onorabili.

— Da, puştiule, dar nu cînd tratează afaceri. Asta ai să afli şi tu. Cînd afli, prea tîrziu este. Tu, puştiule, ţii prăvălia frumos, dar dacă prăvălia ta ar fi, te-ai trezi într-o bună zi că te-ai curăţat, cu toate că tu amabil eşti. Eu lucruri adevărate, ca la şcoală, te învăţ. La revedere, puştiule.

Marullo îşi mai întinse o dată braţele şi ieşi repede pe uşa din faţă, trîntind-o în urma lui, iar Ethan simţi întunericul coborînd din nou asupra lumii.

Se auzi o ciocănitură metalică, puternică la uşa din faţă. Ethan dădu la o parte draperia şi strigă :

— E închis pînă la trei.

— Dă-mi drumul. Vreau să vorbesc cu dumneata.

Necunoscutul care intră în prăvălie era un om uscăţiv (tip de om veşnic tînăr, care n-a fost, de fapt, niciodată tînăr), bine îmbrăcat, cu părul rar şi pomădat, cu ochi veseli şi iscoditori.

— Iartă-mă că te deranjez. Trebuie să dau lovitura. Am vrut să te găsesc singur. Mi-era teamă că bătrînul n-o să mai plece de-aici.

— Marullo ?

— Da. Eram peste drum.

Ethan îi privi mîinile imaculate. În inelarul mîinii stîngi observă un inel de aur, cu un smarald mare.

Necunoscutul prinse privirea lui Ethan.

— Nu e fals. Aseară am cunoscut o prietenă a dumitale.

— Da ?

— Pe doamna Young-Hunt. Margie Young-Hunt.

— Oh !

Ethan aproape că simţea cum mintea necunoscutului adulmeca pe ce cale să deschidă discuţia, căutînd o asociaţie de idei.

— Drăguţă fată. Te-a lăudat. De aceea am crezut că... Numele meu e Biggers. Sînt reprezentantul firmei B.B.D. & D. pentru regiunea asta.

— Noi cumpărăm de la Waylands.

— Ştiu. De aceea am şi venit aici. M-am gîndit că poate vreţi să vă mai extindeţi relaţiile. Sîntem încă noi în regiunea asta, dar începem să prindem rădăcini. Trebuie să facem unele concesii, ca să putem pătrunde. Dacă ai profita de această împrejurare, ai avea de cîştigat.

— Va trebui să discuţi cu domnul Marullo despre treburile astea. El a lucrat întotdeauna numai cu Waylands.

Fără să scadă, vocea necunoscutului căpătă un ton confidenţial.

— Dumneata faci comenzile ?

— Da, Marullo suferă de artrită, şi, în afară de asta, mai are şi alte treburi.

— Am putea să mai radem din preţuri.

— Cred că Marullo le-a dat pe răzătoare cît a putut. Mai bine stai de vorbă cu el.

— Este exact ceea ce nu vreau să fac. Vreau să stau de vorbă cu omul care face comenzile, şi acela eşti dumneata.

— Nu sînt decît un simplu salariat.

— Dumneata faci comenzile, domnule Hawley. Pot să-ţi reduc cinci la sută.

— Marullo ar accepta o astfel de reducere, dacă marfa ar rămîne de aceeaşi calitate.

— Nu m-ai înţeles. Nu vreau să tratez cu Marullo. Aceşti cinci la sută ar fi bani gheaţă, fără cecuri şi registre, fără necazuri cu cei de la fisc, ar fi pur şi simplu nişte hîrtii verzi şi curate, din mîna mea în mîna dumitale, şi din mîna dumitale în buzunarul dumitale.

— De ce n-ar primi Marullo reducerea ?

— Chestie de acord al preţurilor.

— În regulă. Ce-ar fi dacă eu aş lua cei cinci la sută şi apoi i-aş da lui Marullo ?

— Am impresia că nu-i cunoşti atît de bine pe oamenii ăştia, cum îi cunosc eu. Dacă îi dai banii lui Marullo, o să se întrebe cît mai primeşti dumneata pe deasupra, bani pe care el nu-i mai vede. Este o întrebare cît se poate de firească.

Ethan întrebă cu glasul scăzut :

— Vrei să-l înşel pe omul pentru care lucrez ?

— Cine e înşelat ? El nu pierde nimic, iar dumneata scoţi un ciubuc. Oricine are dreptul să scoată un ciubuc. Margie îmi spunea că eşti un băiat deştept.

— Este o zi întunecată, zise Ethan.

— Nu, nu e întunecată. Ai tras obloanele.

Mintea lui adulmeca mirosul unui pericol — ca un şoarece prins între mirosul sîrmei de la capcană şi aroma brînzei.

— Ştii ce, spuse Biggers, mai gîndeşte-te. Vezi dacă nu poţi să aranjezi ceva şi cu noi. Am să mai trec pe aici, să te văd, cînd voi mai avea treabă prin regiunea asta. Vin din două în două săptămîni. Poftim cartea mea de vizită.

Mîna lui Ethan rămase nemişcată. Biggers puse cartea de vizită pe vitrina-frigider.

— Şi aceasta este o mică amintire, pe care o oferim noilor noştri prieteni. Scoase din buzunarul de la spate un portofel elegant, şi îl depuse pe emailul alb al vitrinei, lîngă cartea de vizită. E un obiect tare drăguţ. Are despărţituri pentru carnetul de conducere şi pentru permisul de tribună.

Ethan nu răspunse nimic.

— Am să mai trec pe aici peste vreo două săptămîni, spuse Biggers. Mai gîndeşte-te la ce ţi-am spus. Am să vin cu siguranţă. Am un *rendez-vous* cu Margie. E o fată grozavă. Neprimind răspuns continuă : Mă duc. Pe curînd. Se apropie brusc de Ethan : Nu fi prost ! Toţi fac la fel. Toţi !

Apoi se repezi la uşă, închizînd-o cu grijă în urma lui.

În liniştea şi întunericul din încăpere, Ethan auzea zumzetul transformatorului pentru lumina de neon din vitrina-frigider. Se întoarse încet către mulţimea de spectatori îngrămădiţi pe rafturi :

— Credeam că-mi sînteţi prieteni ! Dar voi n-aţi ridicat în apărarea mea nici măcar un deget. Stridii de zile bune, murături de zile bune, praf de budincă de zile bune ! Nu mai sînt *unimus*

pentru voi ! Mă întreb ce-ar zice sfîntul Francisc dacă l-ar muşca un cîine sau l-ar ciuguli o pasăre ! „Mulţumesc, domnule cîine, *grazie tanto, signora* pasăre ?" Întoarse capul auzind cum cineva ciocănea şi bătea cu pumnii în uşa dinspre alee. Străbătu în grabă magazia murmurînd : Mai mulţi clienţi decît atunci cînd e deschis.

Joey Morphy intră, clătinîndu-se şi ţinîndu-se cu mîna de gît.

— Pentru Dumnezeu, gemu. Ajutor, sau măcar Pepsi-cola, căci mă prăpădesc de sete. De ce e atît de întuneric aici ? Oare m-a părăsit lumina ochilor ?

— Am tras obloanele, vrînd să-i descurajez pe bancherii însetaţi.

O porni spre vitrina-frigider, de unde scoase o sticlă aburită, o destupă şi întinse mîna să mai scoată una. „Am să beau şi eu".

Joey-Băiatul se rezemă de geamul luminat al vitrinei şi dădu pe gît, pe nerăsuflate, o jumătate de sticlă.

— Hei ! Cineva şi-a pierdut tezaurul ! Şi, cu două degete, apucă portofelul.

— Este un mic cadou din partea comis-voiajorului de la B.B.D. & D. Încearcă să ne convingă să cumpărăm de la ei.

— Şi nu pe degeaba. Ăsta-i un obiect de calitatea întîi, fiule. Are şi iniţialele dumitale pe el, de aur.

— Zău ?

— Vrei să spui că nici n-ai văzut ?

— A plecat abia acum o clipă.

Joey deschise portofelul şi pipăi coperţile din material plastic transparent pentru învelit legitimaţiile.

— Ar trebui să te înscrii la vreun club. Se uită şi în despărţituri. Ei, ăsta zic şi eu că e într-adevăr amabil. Şi, zicînd acestea, scoase cu două degete o hîrtie nouă-nouţă de douăzeci de dolari. Ştiam eu că ei „mişcă", dar nu credeam că mişcă chiar aşa, cu tancurile... Asta-i o amintire demnă de acest nume.

— Era înăuntru ?

— Crezi că am băgat-o eu ?

— Joey, trebuie să-ţi vorbesc. Individul mi-a oferit cinci la sută din toate comenzile pe care le-aş face la firma lor.

— Oho ! În sfîrşit, prosperitatea ! Şi n-a rămas doar la vorbe goale. Ar trebui să faci cinste cu coca-cola. Azi e ziua dumitale cea mare.

— Vrei să spui că ar trebui să accept ?

— De ce nu, dacă nu-i socoteşte în preţul mărfii. Cine pierde ?

— A adăugat că n-ar trebui să-i spun lui Marullo, fiindcă o să creadă că eu primesc mai mult.

— Aşa e. Ce-i cu dumneata, Hawley ? Ai înnebunit ? Cred că-i din cauza luminii. Arăţi verde la faţă. Sînt şi eu verde ? Nu cumva ţi-a trecut prin cap să nu accepţi ?

— Abia m-am stăpînit să nu-i trag un picior în fund.

— O, va să zică aşa stau lucrurile... Dumneata şi dinozaurii !

— El pretinde că toată lumea procedează în felul ăsta.
— Dar nu oricui i se oferă. Dumneata eşti unul dintre cei norocoşi.
— Dar nu e cinstit.
— Cum nu e cinstit ? Păgubeşte cineva ? Se comite ceva ilegal ?
— Vrei să spui că dumneata ai primi ?
— Dacă aş primi ? Aş face sluj, i-aş cerşi favoarea asta. În meseria mea toate porţile îmi sînt închise. Aproape tot ce s-ar putea manevra într-o bancă este ilegal — în afară de cazul cînd eşti preşedintele băncii. Nu te înţeleg. De ce te tot codeşti ? Dacă ai lua banii ăştia din punga lui Alfio, aş spune că nu e tocmai corect... Dar nu e cazul. Dumneata le faci lor o favoare, iar ei îţi fac dumitale o favoare... o favoare de culoare verde, simpatică şi foşnitoare. Nu fi nebun. Ai nevastă, copii, şi trebuie să te gîndeşti la ei. Să ştii că taxele şcolare penru copii nu vor scădea.
— Te-aş ruga să pleci imediat !
Joey Morphy trînti cu putere sticla, încă negolită, pe tejghea.
— Domnule Hawley... nu, domnule Ethan Allen Hawley, rosti cu răceală, dacă dumneata crezi că eu aş fi în stare să comit un act necinstit, sau să te îndemn pe dumneata să faci aşa ceva... ei, în cazul ăsta poţi să te duci la dracu !
Şi Joey, băţos, porni spre magazie.
— N-am vrut să spun aşa ceva ! N-am vrut să spun asta ! Pe cinstea mea, Joey. Astăzi am primit cîteva lovituri şi, pe deasupra... sărbătoarea asta îngrozitoare... îngrozitoare...

Morphy se opri în loc.
— Ce vrei să spui ? Ah, da, înţeleg. Da, ştiu. Mă crezi că înţeleg ?
— În fiecare an a fost aşa, de pe cînd eram copil, numai că acum e din ce în ce mai rău... poate fiindcă acum ştiu bine ce înseamnă, poate fiindcă aud mereu cuvintele singurătăţii : *Lama sabahtani*[1].
— Înţeleg, Ethan, înţeleg. Acum e aproape pe terminate... aproape că s-a terminat, Ethan. Uită, te rog, ieşirea mea !
Clopotul de fier, vestitor de incendii, bătu o dată.
— Acum s-a sfîrşit, zise Joey-Băiatul. S-a sfîrşit, pentru un an întreg. Se îndepărtă liniştit, străbătînd magazia, şi închise în urma lui uşa dinspre alee.
Ethan ridică obloanele şi deschise din nou prăvălia, dar nu mai avu mulţi cumpărători — doar vreo cîţiva copii veniţi după cîte o sticlă de lapte sau o franzelă, şi domnişoara Borcher, care cumpără un cotlet mic de miel şi o conservă de mazăre, pentru cina ei încălzită pe sobă. Pe stradă nu mai trecea nimeni. Între cinci şi jumătate şi şase, în timp ce Ethan făcea pregătirile de închidere, nu apăru nici un client. Încuie prăvălia şi porni spre casă, şi de-abia atunci îşi aduse aminte de lista pe care i-o dăduse Mary. Se întoarse, aranjă totul în două pungi mari, apoi încuie din nou uşile. Se gîndise să coboare pînă la faleză, să pri-

[1] Doamne, de ce m-ai părăsit ? (În ebraica veche.)

vească valurile cenuşii spărgîndu-se de cheiurile docurilor, să simtă aroma sărată a mării şi să mai stea de vorbă, aşezat pe o babă, cu vreun pescăruş cu ciocul în vînt. Îşi aminti de o poezie scrisă de o femeie, cîndva, foarte de mult, o poetă pe care imaginea spiralei lunecoase a zborului de pescăruş o biciuise pînă la lacrimi. Poezia începea astfel : „O, pasăre fericită — ce te nelinişteşte atît de mult ?" Dar poeta nu aflase niciodată răspunsul, probabil că nici nu voise să-l afle.

Pungile grele, cu cumpărături pentru sărbători, nu îndemnau la plimbare. Ethan traversă obosit Strada Mare şi coti fără grabă pe Strada Ulmilor, îndreptîndu-se spre casa bătrînească a familiei Hawley.

Capitolul II

Mary veni de lîngă maşina de gătit, îi luă din braţe una dintre pungi.

— Am atîtea să-ţi spun ! Ard de nerăbdare. O sărută, şi ea-i simţi buzele uscate.

— Ce s-a întîmplat ? îl întrebă.

— Sînt puţin cam obosit.

— Dar băcănia a fost închisă trei ore.

— Am avut foarte multă treabă.

— Sper că nu eşti posomorît.

— Ziua de azi e posomorîtă...

— A fost o zi minunată. Aşteaptă numai, şi ai să te lămureşti.

— Unde sînt copiii ?

— Sus, la radio. Au să-ţi spună ceva.

— Necazuri ?

— De ce te gîndeşti la asta ?

— Nu ştiu.

— Nu te simţi bine ?

— Ba mă simt bine, fir-ar să fie !

— După atîtea evenimente îmbucurătoare... Pentru partea care ne priveşte pe noi, am să aştept pînă după cină. Ce surpriză o să ai !

Allen şi Mary Ellen dădură fuga jos pe scară şi intrară valvîrtej în bucătărie.

— A venit, ziseră ei.

— Tăticule, la prăvălie aveţi Peeks ?

— Adică fulgi de ovăz ? Da, Allen, avem.

— Aş vrea să ne aduci cîteva cutii. Au pe ele un Mickey Mouse, o mască pe care poţi s-o decupezi.

— Dar mi se pare că tu eşti cam mare pentru o mască de Mickey Mouse.

Ellen zise :

— Dacă trimiţi capacul cutiei şi zece cenţi, primeşti un fel de aparat cu care poţi deveni ventriloc. Chiar acum am auzit asta la radio.

— Spuneţi-i tatei ce aveţi de gînd să faceţi, zise Mary.

— Ne înscriem la concursul naţional *Iubesc America*. Premiul întîi este o călătorie la Washington, o întîlnire cu Preşedintele — *împreună cu părinţii* — şi mai sînt şi o mulţime de alte premii.

— Minunat, zise Ethan. Şi în ce constă concursul ? Ce trebuie să faceţi ?

— Scrie în ziarele lui Hearst, strigă Ellen. Au anunţat în toată ţara. O compunere în care arăţi de ce iubeşti America. Toţi cîştigătorii vor fi televizaţi.

— E grozav, exclamă Allen. Ce părere ai : să mergi la Washington, la hotel, la spectacole, să faci cunoştinţă cu Preşedintele, şi atîtea altele ? Poţi să spui că nu-i grozav ?

— Şi ce faceţi cu şcoala ?

— Concursul are loc în timpul verii. Numele cîştigătorilor vor fi anunţate la 4 iulie.

— Ei, poate că o să iasă bine. Dar voi iubiţi într-adevăr America, sau iubiţi numai premiile ?

— Tată, zise Mary, nu le strica bucuria.

— Am vrut doar să separ fulgii de ovăz de Mickey Mouse. Se amestecaseră.

— Tăticule, unde crezi tu că am mai putea căuta ?

— Ce să căutaţi ?

— Ei, să vedem ce-au mai spus şi alţii...

— Străbunicu-tău avea cîteva cărţi foarte bune. Sînt în pod.

— De pildă ?

— De pildă, cuvîntările lui Lincoln, şi Daniel Webster, şi Henry Clay. Aţi mai putea să vă uitaţi prin Thoreau, sau prin Walt Whitman, sau Emerson... Şi prin Mark Twain. Cărţile sînt sus, în pod.

— Tu i-ai citit, tăticule ?

— Străbunicul tău îmi era bunic. El obişnuia să-mi citească uneori din ei.

— Poate ne dai o mînă de ajutor la compuneri.

— Atunci n-ar mai fi ale voastre.

— Bine, spuse Allen. Ai să-ţi aduci aminte să ne aduci nişte Peeks ? Sînt hrănitoare, conţin mult fier şi alte chestii de-astea...

— Am să încerc.

— Putem să ne ducem la cinema ?

Mary zise :

— Credeam că o să-mi vopsiţi ouăle de Paşte. Le fierb îndată. După cină puteţi să le luaţi cu voi pe verandă.

— Putem să ne ducem în pod, să ne uităm la cărţi ?

— Da, dacă după aceea stingeţi lumina. O dată a rămas aprinsă o săptămînă întreagă. Tu ai lăsat-o aprinsă, Ethan.

După ce plecară copiii, Mary spuse :

— Nu-ţi pare bine că se înscriu la concurs ?

— Desigur că-mi pare bine, mai cu seamă dacă vor face şi lucrări bune.

— Nu mai pot să aştept, trebuie să-ţi spun... Margie mi-a ghicit azi în cărţi, de trei ori, fiindcă zicea că în viaţa ei n-a mai pomenit aşa ceva. De trei ori ! Am văzut chiar eu cum se potriveau cărţile.

— O, Doamne !

— N-ai să mai fii atît de neîncrezător cînd ai să auzi despre ce e vorba. Întotdeauna faci haz cînd auzi de craii de ghindă. Ştii ce mi-a ghicit ? Vrei să afli ?

— Mary, vreau să te previn, spuse el.

— Să mă previi ? Dar tu nu ştii încă nimic. Toată bogăţia mea eşti tu.

El şopti un cuvînt aspru, amar.

— Ce-ai zis ?

— Am zis „slabă speranţă".

— Tu crezi aşa, dar cărţile nu. Le-a dat de trei ori.

— Cărţile gîndesc ?

— Cărţile ştiu, zise Mary. Mi-a ghicit aici, în cărţile mele, şi totul se referea la tine. Ai să fii unul dintre cei mai importanţi oameni din acest oraş — chiar aşa a zis, *cei mai* importanţi. Şi nu peste mult timp. Fiecare carte pe care a întors-o arăta bani, din ce în ce mai mulţi bani. Ai să fii un om bogat.

— Iubito, zise el, te rog, lasă-mă să te previn, te rog !

— Ai să faci o investiţie.

— Cu ce ?

— Ei, mă gîndeam la banii fratelui meu.

— Nu, strigă el. Nu mă voi atinge de ei. Sînt ai tăi. Şi vor rămîne ai tăi. Tu te-ai gîndit la asta, ori ea s-a gîndit ?...

— Ea nici n-a pomenit de ei. Nici cărţile. Ai să-i investeşti în iulie, şi de aici vor porni toate, succes după succes. Nu sună frumos ? Aşa mi-a spus ea... „Norocul tău e Ethan. O să fie un om foarte bogat, poate cel mai mare om din acest oraş."

— Fir-ar ea a naibii ! Nu are dreptul !

— Ethan !

— Ştii ce face ea ? Ştii ce faci tu ?

— Ştiu că sînt o soţie bună, şi că ea este o prietenă bună. Şi nu vreau ca noi doi să ne certăm şi să ne audă copiii. Margie Young este cea mai bună prietenă a mea. Ştiu că ţie nu-ţi place. Cred că eşti gelos pe prietenele mele, asta cred. Am avut o după-amiază frumoasă şi tu vrei să mi-o strici. E urît ce faci. Faţa lui Mary se acoperise de pete şi exprima o nemulţumire mînioasă, plină de indignare faţă de acest obstacol ivit în calea visurilor ei. Tu stai aici, domnule Deştept, şi toci oamenii bucăţele. Crezi că Margie a inventat totul. Ei bine, n-a inventat, fiindcă eu însămi am tăiat cărţile, de trei ori... Şi chiar dacă ar fi inventat, ce alt motiv ar fi avut decît dorinţa de a fi drăguţă şi prietenoasă, şi de a mă ajuta ? Răspunde-mi, domnule Deştept ! Găseşte dumneata vreun motiv josnic.

— Aş vrea să cunosc şi eu motivul. Poate din simplă răutate. Ea n-are nici bărbat, nici slujbă. Poate din răutate.

Mary vorbi cu glasul scăzut, plin de dispreţ :

— Tu vorbeşti despre răutate. Dar tu n-ai fi în stare să recunoşti răutatea chiar dacă te-ar plesni peste obraz. Tu nu ştii prin ce trece Margie. Tot soiul de bărbaţi din oraşul ăsta o urmăresc zi şi noapte. Oameni de vază, bărbaţi însuraţi, care îi tot şuşotesc, o înghesuie... Oribil ! Uneori nu ştie unde să se mai refugieze. De-aia are nevoie de mine, de o prietenă. Oh, mi-a povestit nişte lucruri... despre nişte bărbaţi la care nici nu te duce gîndul. Unii dintre ei susţin sus şi tare, în public. că o detestă, şi apoi dau tîrcoale pe la uşa ei sau o cheamă la telefon, încercînd să obţină o întîlnire... bărbaţi care se închină lui Dumnezeu, se pretind moralişti, ca pe urmă să facă lucruri dintr-astea. Iar tu vorbeşti despre răutate !

— Ţi-a spus cine sînt aceşti bărbaţi ?

— Nu, nu mi-a spus, şi asta constituie încă o dovadă. Margie nu vrea să lovească în nimeni, deşi toţi lovesc în ea. Dar mi-a spus că e şi unul despre care nici nu mi-ar veni să cred. Spunea că, dacă aş afla, aş încărunţi pe loc.

Ethan inspiră adînc, îşi ţinu răsuflarea şi apoi scoase un suspin lung.

— Mă întreb cine-ar putea să fie, zise Mary. După felul cum mi-a vorbit, s-ar părea că este un om pe care-l cunoaştem bine şi pe care nu l-am putea bănui.

— Dar, în anumite condiţii, ar putea să-l numească, zise încet Ethan.

— Numai dacă ar fi silită. Chiar ea mi-a spus aşa. Numai dacă ar fi nevoită... dacă cinstea sau reputaţia ei, înţelegi... Cine crezi că ar putea fi ?

— Cred că ştiu cine.

— Ştii ? Cine ?

— Eu.

Mary rămase cu gura căscată.

— Oh, nebunule ! Dacă nu sînt atentă, mă prinzi în cursă de fiecare dată. Dar mai bine aşa, decît să te văd morocănos.

— Ce situaţie penibilă ! Soţul mărturiseşte că a păcătuit fizic cu cea mai bună prietenă a soţiei. Şi este luat în băşcălie.

— Nu e frumos să vorbeşti aşa.

— Poate că soţul ar fi trebuit să tăgăduiască. Atunci soţia l-ar fi onorat măcar cu o bănuială. Iubita mea, îţi jur pe tot ce-i sfînt, că n-am încercat niciodată, nici cu vorba, nici cu fapta, să mă dau la Margie Young-Hunt. Acum mă crezi că am păcătuit ?

— Tu ?

— Socoteşti că nu sînt destul de bun, nu sînt în stare să provoc dorinţe, socoteşti, cu alte cuvinte, că nu mi-ar merge ?

— Îmi plac glumele. O ştii şi tu, dar ăsta nu-i un subiect de glumă. Sper că acolo, sus, copiii nu şi-au băgat nasul prin cufere. Nu aşază niciodată lucrurile la loc.

— Am să mai încerc o dată, cinstita mea soţie. O anumită femeie, ale cărei iniţiale sînt M. Y-H, mi-a întins din toate părţile capcane, din motive pe care numai ea le cunoaşte. Sînt serios ameninţat să cad într-una sau în mai multe din capcanele acestea.

— De ce nu te gîndeşti mai bine la norocul tău ? Cărţile au spus iulie, şi au spus-o de trei

ori — am văzut eu. Vei avea bani, o mulţime de bani. Gîndeşte-te la asta.

— Iubeşti atîta de mult banii, iepuraşule ?

— Dacă iubesc banii ? Ce vrei să spui ?

— Îţi plac atît de mult banii, încît ajungi să justifici pînă şi necromanţia, taumaturgia, magia sau orice alte practici obscure ?

— Tu ai spus-o ! Tu ai început ! Dar n-am să te las să te ascunzi îndărătul vorbelor tale. Dacă îmi plac banii ? Nu, nu-mi plac banii. Dar nu-mi plac nici grijile. Mi-ar place să pot umbla cu fruntea sus, în oraşul ăsta. Nu-mi place să se simtă copiii mei mai prost decît alţii, pentru că nu pot fi îmbrăcaţi la fel de bine... la fel de bine ca alţii. Mi-ar place să pot umbla cu fruntea sus.

— Şi banii ţi-ar sprijini fruntea ?

— Banii ar şterge rînjetele le pe feţele înfumuraţilor tăi amici.

— Nimeni nu rîde de un Hawley.

— Asta s-o crezi tu ! Numai că tu nu observi nimic.

— Poate pentru că nu caut.

— Iar îmi scoţi ochii cu sacrosanctul nume de Hawley ?

— Nu, draga mea. Acum, el nu mai este cine ştie ce armă.

— Ei, îmi pare bine că ai descoperit în sfîrşit acest adevăr. În oraşul ăsta, ca şi în oricare alt oraş, dacă un Hawley este băiat de prăvălie, tot băiat de prăvălie rămîne.

— Mă condamni pentru că am ajuns un ratat ?

— Nu. Desigur că nu. Dar te condamn pentru că te complaci în situaţia asta. Ai putea să ieşi din

ea dacă n-ai ţine la ideile tale învechite şi demodate. Toată lumea te ia peste picior. Un domn fără bani nu e decît un coate-goale.

Ultimul cuvînt bubui în capul ei ca o explozie ; tăcu, năpădită de ruşine.

— Îmi pare rău, spuse Ethan. Am învăţat de la tine ceva... poate trei lucruri, iepuraşul meu. Trei lucruri, care nu vor fi niciodată crezute : adevărul, probabilul şi logicul. Acum ştiu de unde să iau banii cu care să-mi încep ascensiunea.

— De unde ?

— Am să jefuiesc o bancă.

Clopoţelul ceasului de la cuptor sună uşor de cîteva ori.

Mary spuse :

— Du-te şi cheamă copiii. Mîncarea e gata. Spune-le să stingă lumina. Îi ascultă paşii care se îndepărtau.

Capitolul III

Soţia mea, Mary a mea, adoarme la fel de lesne cum ai închide uşa unui dulap. De atîtea ori am privit-o cu invidie cum adoarme. Trupul ei încîntător se suceşte de cîteva ori, ca un vierme de mătase cuibărindu-se în gogoaşa lui. Suspină o dată şi, sfîrşind suspinul, ochii i se închid, iar pe buzele răsfrînte în voie înfloreşte acel surîs, înţelept şi vag, al zeilor din antichitatea greacă. Zîmbeşte în somn toată noaptea, iar în gîtul ei răsuflarea parcă toarce : nu e sforăit, ci torsul unui pisoi. O clipă, temperatura îi creşte vertiginos, încît simt fierbinţeala alături de mine, în pat, apoi scade, şi Mary se călătoreşte. Nu ştiu încotro. Îmi spune că nu are vise. Şi, totuşi, sînt sigur că visează. Înseamnă că visurile pur şi simplu nu o tulbură, sau că o tulbură atît de puţin, încît le uită înainte de a se trezi. Îi place să doarmă, şi somnul o prinde bine. Aş vrea să se întîmple la fel şi cu mine. Eu lupt împotriva somnului, şi îl doresc în acelaşi timp din toate puterile.

Cred că deosebirea este că Mary a mea ştie că va trăi veşnic, că va trece din viaţa asta într-o altă viaţă cu aceeaşi uşurinţă cu care păşeşte din somn la trezie. Ştie asta cu tot trupul ei, o ştie atît de profund, încît nici nu-şi mai pune vreo problemă, aşa cum nu se gîndeşte că respiră. Are, astfel, timp de dormit, timp de odihnă şi răgazul de a înceta să mai existe pentru scurtă vreme.

Pe de altă parte, ştiu, prin mijlocirea oaselor şi ţesuturilor mele, că într-o bună zi, mai curînd sau mai tîrziu, voi înceta să trăiesc, şi de aceea lupt împotriva somnului, şi totodată îl chem : încerc să-l ademenesc să vină. Clipa în care adorm înseamnă pentru mine o cumplită ruptură, o suferinţă. O ştiu, pentru că mă trezesc chiar în clipa cînd adorm, stăpînit de o durere apăsătoare. Iar după ce adorm, încep să fiu foarte ocupat. Visele mele nu sînt decît problemele zilei precedente, transfigurate pînă la absurd, ca nişte oameni care ţopăie, împodobiţi cu coarne şi măşti de animale.

Ca timp, eu dorm mult mai puţin decît Mary. Ea spune că are nevoie să doarmă mult şi recunosc că, în ceea ce mă priveşte, am nevoie de mai puţin somn, deşi sînt departe de a o crede. Există o anumită cantitate de energie depozitată în trup ; şi, bineînţeles, că hrana o face să crească. Unii oameni îşi consumă energia repede, aşa cum unii copii îşi înfulecă bomboanele pe nerăsuflate, iar alţii, dimpotrivă, o consumă pe-ndelete. Întotdeauna se găseşte o fetiţă care îşi pune deoparte o bomboană, pentru mai tîrziu, şi o mănîncă după ce lacomii şi le-au dat gata de mult pe ale lor. Cred că Mary a mea va trăi mai mult decît mine. Ea îşi păstrează o bucăţică de viaţă pentru mai tîrziu. Dacă stau să mă gîndesc mai bine, majoritatea femeilor trăiesc mai mult decît bărbaţii.

Vinerea Mare m-a tulburat de cînd mă ştiu. Fiind copil, mă copleşea jalea, nu atît gîndind la chinul răstignirii, cît pentru că simţeam singurătatea îngrozitoare a Răstignitului. Şi niciodată nu m-am eliberat de tristeţea ce mi-o lăsau în suflet

cuvintele evanghelistului Matei, citite cu voce sacadată și guturală de mătușa Deborah din Noua Anglie.

Anul acesta tulburarea era, poate, și mai gravă. Fără să vrei, raportezi totul la tine, și ți se pare că e vorba de tine însuți. Astăzi Marullo mi-a dat lecții asupra naturii afacerilor, și pentru prima oară am înțeles-o și eu. Imediat după aceea, mi s-a oferit, pentru prima oară, mită. E ciudat să afirm, la vîrsta mea, dar nu-mi amintesc să mi se mai fi oferit vreodată. Trebuie să mă gîndesc și la Margie Young-Hunt. Este oare o întruchipare a răului ? Ce urmărește ? Știu că mi-a promis ceva, și că m-a amenințat dacă nu accept. Poate, oare, un om să trăiască gîndind el însuși, sau trebuie să se ia după alții ?

Am stat treaz atîtea nopți, ascultînd cum lîngă mine toarce Mary a mea. Cînd privești în întuneric, încep să-ți joace pete roșii în fața ochilor, și timpul devine mai lung. Mary își iubește atît de mult somnul, încît mă strădui să i-l apăr, chiar atunci cînd simt cum îmi arde pielea, acoperită, parcă, de curenți electrici. Dacă mă dau jos din pat, se trezește. Se trezește și se îngrijorează. Deoarece singurele ei experiențe de insomnie le-a făcut cu ocazia bolilor, își închipuie că nu mă simt bine.

Astă noapte a trebuit să mă scol și să ies. Răsuflarea ei torcea lin, și i-am văzut pe buze surîsul îndepărtat. Poate visa despre noroc, despre banii pe care urma să-i cîștig. Mary vrea să fie mîndră de mine.

Cît de ciudat este faptul că omul crede că poate să mediteze mai bine într-un loc anumit. Și eu am un astfel de loc, l-am avut întotdeauna, dar știu că nu mă duc acolo să meditez, ci să simt, să retrăiesc, să-mi adun amintirile. Este un loc retras ; probabil că toți oamenii au un astfel de loc, deși n-am auzit pe nimeni vorbind despre el. O mișcare prudentă, înceată trezește mai repede pe cel care doarme, alături de tine, în timp ce un gest normal, voluntar, nu-l trezește. Sînt convins, de asemenea, că gîndurile celor care dorm rătăcesc prin gîndurile altor oameni. Am procedat ca și cînd ar fi trebuit să mă duc la baie, m-am sculat și m-am dat jos din pat. După aceea, luîndu-mi hainele, am coborît scările tiptil, și m-am îmbrăcat în bucătărie.

Mary spune că mă preocup de grijile inexistente ale altora. Poate că așa e, dar eu și vedeam scena care s-ar petrece în bucătăria slab luminată : Mary se trezește, caută prin casă, cu privirea îngrijorată. Am scris pe carnetul pentru tîrguieli un bilețel, în care îi spuneam : „Iubito, nu pot dormi. M-am dus să mă plimb. Mă întorc repede.“ Cred că l-am lăsat la vedere, în mijlocul mesei din bucătărie, în așa fel, încît să dea cu ochii de el imediat ce va răsuci comutatorul din perete.

Apoi, am deschis ușor ușa din dos și am respirat adînc. Aerul era răcoros și mirosea a pojghiță de brumă. M-am învelit bine într-un palton gros și mi-am tras peste urechi o șapcă marinărească, tricotată. Ceasul electric din bucătărie mîrîi. Era trei fără un sfert. Zăcusem în întuneric, privind acele pete roșii, de la ora unsprezece.

Orașul nostru, New Baytown, e un oraș frumos, vechi, unul dintre primele orașe în adevăratul sens al cuvîntului, din America. Primii lui înte-

meietori, printre care şi strămoşii mei, au fost, cred, fiii acelor oameni ai mărilor, neliniştiţi, puşi pe înşelăciune, certăreţi şi avari, care în timpul Elizabetei au pricinuit Europei dureri de cap ; în timpul lui Cromwell au cucerit pentru ei înşişi Indiile de Vest, iar în cele din urmă, după Restaurare, au venit să se aciuiască pe coasta nordică, cu împuternicire de la Carol Stuart. Reuşeau să îmbine cu succes pirateria cu puritanismul, care, dacă stai şi te gîndeşti bine, nu sînt chiar atît de deosebite una de cealaltă. Şi pirateria şi puritanismul nu admiteau nici un fel de opoziţii ; amîndouă priveau cu ochi hrăpăreţi bunul altuia. Cînd se aliau, dădeau naştere unei cete de maimuţe colţoase, neîndurătoare. Cunosc toate acestea despre ei, deoarece mi le-a spus taică-meu. El era mare amator de istorie familială, şi am observat că acestor amatori le lipsesc de obicei calităţile celor pe care îi preaslăvesc. Tatăl meu era un aiurit, blînd, bine informat, prost sfătuit, uneori sclipitor. Fără să-i dea nimeni vreun ajutor, a reuşit să-şi prăpădească pămînturile, banii, prestigiul şi viitorul ; de fapt, a pierdut aproape tot ceea ce familiile Allen şi Hawley acumulaseră în cîteva sute de ani ; a pierdut totul, în afară de nume — ceea ce, de altfel, era singurul lucru care îl interesa. Avea obiceiul să-mi dea „lecţii despre moştenire", cum le numea el. Astfel am ajuns să ştiu atît de multe despre strămoşii mei. Poate că din această cauză sînt vînzător în băcănia unui sicilian, situată într-una din casele aparţinînd cîndva familiei Hawley. Aş vrea să nu mă amărăsc prea rău

din pricina asta. Nu criza sau vremurile grele sînt de vină că am ajuns aici.

Am început să înşir toate astea plecînd de la ideea că New Baytown este un oraş frumos. În loc s-o iau la stînga, am luat-o la dreapta, pe Strada Ulmilor, mergînd cu paşi repezi spre Strada Porlock, care e oarecum paralelă cu Strada Mare. Micul Willie, poliţistul nostru cel gras, moţăie probabil în maşina poliţiei, pe Strada Mare, şi nu doream să-mi petrec noaptea în tovărăşia lui. „Ce faci aşa tîrziu, Eth ? Nu cumva ţi-ai găsit vreo bucăţică bună ?" Micul Willie se plictiseşte şi îi place să vorbească, iar, după aceea, începe să pălăvrăgească şi altora despre ce a spus chiar el. Cîteva scandaluri, nu prea mari, dar urîte, îşi au obîrşia în plictiseala lui Willie. Poliţistul de zi e Stonewall [1] Jackson Smith. Nu-i o poreclă. A fost botezat Stonewall Jackson, ceea ce îl deosebeşte categoric de toţi ceilalţi Smithi. Nu ştiu de ce poliţiştii de la oraş trebuie să fie atît de ostili, dar de obicei aşa sînt. Stoney Smith este omul care nu ţi-ar spune nici măcar în ce zi a săptămînii ne aflăm, decît dacă s-ar afla în faţa justiţiei, sub prestare de jurămînt. Comisarul Smith conduce cu devotament munca poliţiei orăşeneşti, studiază cele mai noi metode, şi a urmat cursurile F.B.I.-ului, la Washington. Cred că e un poliţist foarte bun ; e înalt şi calm, iar ochii lui au luciri de metal. Dacă ai avea de gînd să comiţi o crimă, ar trebui să te fereşti de el.

[1] Perete de piatră (în lb. engleză).

Toate aceste gînduri vin de la faptul că am pornit-o pe Strada Porlock, pentru a evita conversaţia cu micul Willie. Pe Porlock, se găsesc casele frumoase din New Baytown. Ştiţi, la începutul secolului al optsprezecelea, noi stăpîneam peste o sută de baleniere. Cînd se întorceau corăbiile, după un an sau doi de călătorie, din Antarctica sau din Marea Chinei, erau încărcate cu grăsime de balenă şi cu tot felul de bogăţii. În cursul călătoriei, acostau prin porturi străine de unde luau şi diferite bunuri, dar şi idei. De aceea o să întîlniţi atîtea lucruri chinezeşti prin casele de pe strada Porlock. Unii dintre aceşti căpitani-proprietari dădeau chiar dovadă de gust. Avînd bani, aduseră arhitecţi englezi să le construiască case. De aceea vezi pe Strada Porlock atîtea case în stil Adam şi vechi grecesc. Erau la modă în Anglia, la epoca aceea. Dar, în ciuda ferestrelor semicirculare de deasupra uşilor, a coloanelor canelate şi greceşti, nu uitau lucarna de pe acoperiş. Rostul ei era ca soţiile casnice şi credincioase să se urce acolo şi să pîndească sosirea corăbiilor, şi poate că unele soţii chiar se urcau. Familia mea, Hawley-ii, familiile Phillips, Elgar şi Baker erau mai vechi. Ele au rămas pe Strada Ulmilor, iar casele lor erau construite în stilul numit „american timpuriu“, cu acoperişuri ascuţite, şi cu scîndurile păsuite ca la corăbii. Aşa arată şi casa mea, casa Hawley. Iar ulmii uriaşi sînt tot atît de bătrîni ca şi casele.

Strada Porlock şi-a păstrat felinarele de la lămpile cu gaz, numai că acum au becuri electrice. Vara, turiştii vin să admire arhitectura şi ceea ce numesc ei „farmecul lumii vechi“ din oraşul nostru. De ce oare farmecul trebuie să aparţină lumii vechi ?

Nu mai ştiu cum au ajuns Allenii din Vermont să se înrudească cu Hawley-ii. Aceasta s-a întîmplat curînd după revoluţie. Aş putea afla, desigur. Sus în pod există pe undeva vreun document. Cînd a murit tata, Mary a mea era plictisită bine de istoria familiei Hawley aşa că, atunci cînd a propus să urcăm în pod toate vechiturile, i-am înţeles sentimentele. Te poţi lesne plictisi de istoria familiei altora. Mary nici măcar nu s-a născut la New Baytown. Aparţinea unei familii irlandeze, care nu fusese însă niciodată catolică. Ea nu pierde niciodată prilejul de a sublinia acest lucru. Despre familia ei spune că era originară din Ulster. La noi, Mary a venit din Boston.

Ba nu, de fapt, nu este aşa. Eu am întîlnit-o la Boston. Mi-aduc aminte de noi doi, poate mă văd chiar mai bine acum, decît atunci ; mi-amintesc de sublocotenentul Hawley, nervos şi speriat, într-o permisie de sfîrşit de săptămînă, şi de fata dulce, cu obrajii ca petalele unei flori aromitoare ; şi totul era de trei ori mai profund, din cauza războiului şi a regulamentelor. Cît eram de serioşi, teribil de serioşi ! Eu trebuia să plec, ca să fiu ucis, şi ea era gata să-şi consacre toată viaţa amintirii mele eroice. Era unul dintr-un milion de visuri identice ale unui milion de uniforme măslinii şi de rochii de stambă înflorată. Şi visul s-ar fi putut sfîrşi foarte bine cu tradiţionala scrisoare care începe cu „Dragă John“, numai că ea-şi dedicase viaţa mie, oraşului. Scrisorile ei, pătrunse de o dragoste statornică, m-au urmat pretutindeni,

5 — 4155

cu scrisul lor rotund şi citeţ, cu cerneală albastră-închis, pe hîrtie albastră-deschis, astfel că toată compania îi recunoştea scrisorile, şi fiecare soldat resimţea pentru mine o curioasă bucurie. Chiar dacă nu aş fi vrut să mă căsătoresc cu Mary, statornicia ei m-ar fi forţat s-o fac, pentru a perpetua legenda universală despre femeile frumoase şi credincioase.

Ea nu a şovăit de fel cînd a trebuit să se transplanteze din casa irlandeză, închiriată la Boston, în bătrîna casă Hawley de pe Strada Ulmilor. Şi n-a şovăit niciodată, nici în lenta descurajare provocată de comerţul meu falimentar, nici cu ocazia naşterii copiilor noştri, nici din pricina acestei paralizii, care este lunga mea carieră de băiat de prăvălie. Ştie să aştepte — acum îmi dau seama. Dar, mi se pare că, în cele din urmă, a început să obosească de atîta aşteptare. Niciodată, pînă acum, nu şi-a dat pe faţă dorinţele-i secrete, căci Mary a mea nu ia lucrurile în bătaie de joc, şi dispreţul nu este unealta ei. A fost prea ocupată, încercînd să se descurce din atîtea situaţii. Părea deci cu atît mai ciudat că amărăciunea îi ieşise la iveală, cu cît pînă acum nu se mai întîmplase vreodată. Cît de repede se formează imaginile, în acompaniamentul scîrţîitului de paşi pe caldarîmul acoperit cu brumă !

Nu există nici un motiv să te simţi un răufăcător, numai pentru că umbli pe stradă, în toiul nopţii, în New Baytown. Micul Willie face glume pe tema asta, dar majoritatea celor care m-ar vedea îndreptîndu-mă spre golf, la ora trei dimineaţa, ar crede că mă duc la pescuit şi nu s-ar gîndi la

nimic rău. Oamenii de la noi au tot felul de teorii despre pescuit ; unii le ţin secrete, ca reţetele de familie, şi astfel de atitudini sînt respectate şi considerate respectabile.

Luminile străzii făceau ca pojghiţa albă şi tare de gheaţă, de pe peluze şi de pe trotuare, să scînteieze ca milioane de diamante minuscule. Pe o astfel de gheaţă, urmele de paşi se imprimă cu uşurinţă, dar înaintea mea nu se vedea nimic. Totdeauna, încă de pe cînd eram copil, am simţit o ciudată bucurie de a călca pe zăpada sau pe gheaţa proaspăt aşternută, neumblată. E ca şi cum ai fi primul om care păşeşte într-o lume nouă, trăieşti sentimentul profund, de satisfacţie, al descoperirii unui domeniu pur şi nou, nefolosit încă, nemurdărit. Noctambulilor de rînd, pisicilor, nu le place să calce pe gheaţă. Mi-aduc aminte că odată, făcînd o prinsoare, am pornit cu picioarele desculţe pe o potecă îngheţată, şi am simţit ca o arsură. Dar acum, avînd ciorapi groşi şi şoşoni, lăsam nepăsător primele amprente pe gheaţa virgină şi strălucitoare.

Acolo unde Strada Porlock se încrucişează cu Strada Torquay — adică acolo unde este fabrica de biciclete — tocmai la capătul Străzii Hicks, gheaţa curată era sfărîmată de urmele unor tîrşîituri de picioare. Erau urmele lui Danny Taylor, o stafie rătăcitoare, cu mersul nesigur, un om dorind să fie mereu în altă parte, tîrîndu-se aici şi vrînd să fie aiurea. Danny, beţivul oraşului. Cred că fiecare oraş îşi are beţivul său. Danny Taylor — o mulţime de oameni clatină din cap în urma lui, dezaprobîndu-l — familie bună, familie veche,

ultimul vlăstar, educaţie bună. A avut parcă nişte neplăceri la Academia Navală. De ce nu se îndreaptă ? O să-l omoare băutura şi e păcat, fiindcă Danny e un gentleman. E o ruşine să cerşeşti pentru băutură. Bine că părinţii lui nu mai sînt aici să-l vadă în ce hal a ajuns. Asta i-ar ucide, dar ei au şi murit. Bîrfeli de New Baytown.

Pentru mine, Danny reprezintă o rană deschisă şi un sentiment de vinovăţie. Ar trebui să fiu în stare să-l ajut. Am încercat, dar nu-mi acceptă ajutorul. Danny mi-e mai apropiat decît un frate, sîntem de-o vîrstă, am crescut împreună, aveam aceeaşi greutate şi aceeaşi forţă muşchiulară. Sentimentul de vină porneşte, poate, din faptul că îl aveam în pază pe fratele meu, şi nu l-am salvat. Cu un sentiment atît de apăsător, scuzele — chiar cele valabile — nu aduc nici o uşurare. Familia Taylor este o familie tot atît de veche ca şi familia Hawley sau Baker, sau ca oricare alta. Nu-mi amintesc să fi existat în copilăria mea vreun picnic sau vreun spectacol de circ, vreun concurs sau vreun Crăciun fără Danny, care-mi era tot atît de aproape ca şi braţul meu drept. Poate că dacă ne-am fi înscris la aceeaşi facultate, nu s-ar fi întîmplat nimic din toate astea. Eu m-am dus la Harvard ; m-am desfătat cu limbile străine, m-am scăldat în ştiinţe umaniste, am făcut popasuri în antichitate, în estetică, în necunoscut, m-am îndopat cu cunoştinţe absolut nefolositoare pentru administrarea unei băcănii, după cum avea să se dovedească mai tîrziu. Şi întotdeauna am dorit ca Danny să fie alături de mine în acele minunate şi tulburătoare pribegii. Dar Danny era sortit carierei

de marinar. Intrarea lui la Academia Navală a fost plănuită, calculată şi asigurată încă de pe cînd eram copii. De cîte ori erau alegeri pentru Congres, tatăl lui Danny îl pisa zdravăn pe candidat, cerîndu-i sprijin pentru Academia Navală.

A urmat cursurile trei ani, ca premiant, apoi a fost exmatriculat. Lumea spune că asta i-a dat gata pe părinţii lui, şi că a ucis ceva şi în sufletul lui Danny. Tot ce a mai rămas din el este această tristeţe fără odihnă — această tristeţe rătăcind prin noapte şi cerşind cîte un ban pentru o jumătate de „explozibil pentru creieri". Mi se pare că englezii au zicala „Şi-a părăsit locul", care îl jigneşte întotdeauna pe cel ce părăseşte, nu locul părăsit. Acum Danny este un vagabond nocturn, un om care vagabondează pînă în zori, un singuratic, un tîrîtor. Cînd îţi cerşeşte o monedă de douăzeci şi cinci de cenţi ca să aibă ce bea, ochii lui te imploră să-l ierţi tu, pentru că el nu-şi poate acorda iertare. Doarme într-o şandrama, în spatele şantierului naval al armatorilor Wilburs. Am cercetat urmele paşilor lui, să văd dacă duceau spre şandrama sau spre oraş. După formă, părea că se îndrepta spre oraş, şi deci puteam să-l întîlnesc la orice pas. Micul Willie nu-l va băga la arest. La ce ar folosi ?

Ştiam perfect de bine unde mă duceam. Mă gîndisem, văzusem şi simţisem mirosul acelui loc încă înainte de a mă fi dat jos din pat. Portul Vechi a dispărut de mult. După ce s-a construit digul cel nou şi cheiul oraşului, nisipul şi mîlul au năpădit şi au îngropat rada cea veche, cîndva încăpătoare, adăpostită de colţii ascuţiţi ai Stîncii

Rusaliilor. Nu mai există nici calele, nici scheletele şi antrepozitele unde generaţii întregi de dogari meşteriseră butoaie pentru untura de balenă, şi nici cheiurile deasupra cărora se vedeau cîndva bompresurile balenierelor, ornamentate cu figuri cioplite în lemn. Cele mai multe dintre ele erau corăbii cu trei catarge şi velatura pătrată ; pe arborele artimon era fixat şi contra-artimonul ; erau corăbii cu pescaj [1] adînc, făcute să reziste ani îndelungaţi pe mare, pe orice vreme. Flocul săgeţii era zburător, iar martingala servea şi ca vergă a springului.

Am o gravură în oţel, reprezentînd Portul Vechi plin de corăbii, am şi cîteva dagherotipuri decolorate, dar pot să-mi amintesc totul şi fără ajutorul lor. Cunosc portul şi cunosc corăbiile. Bunicul l-a reînviat în faţa mea, folosind bastonul lui cioplit dintr-un colţ de narval, şi m-a deprins cu vocabularul marinăresc, însoţind fiecare termen cu o lovitură uşoară a bastonului pe un ciot de babà, dezgolită de mare şi rămasă din ceea ce fusese cîndva cheiul Hawley ; era un om pătimaş, cu barbă albă, tunsă marinăreşte. Îl iubeam mult, dureros de mult.

— Bine, îmi zicea, cu un glas ce n-ar fi avut nevoie de porta-voce, pe puntea de comandă. Spune pe de rost toată velatura corăbiei, de la început pînă la sfîrşit. Şi dă-i drumul tare. Nu pot să sufăr şuşotitul.

[1] Pescaj — adîncimea de cufundare în apă a unei nave, care variază în raport cu încărcătura.

Iar eu îi dădeam drumul, şi, la fiecare denumire, bunicul bocănea cu bastonul de narval în ciotul babalei. Eu strigam : „Focul săgeţii“ (toc-toc !), „flocul mic“ (toc-toc !), „flocul mijlociu“ (toc-toc !).

— Strigă, nu şuşoti !

— Contra-rîndunica de la prova, rîndunica de trinchet, zburătorul mic, vela superioară, vela inferioară — şi de fiecare dată, toc-toc !

— Arborele mare ! Strigă !

— Contra-rîndunica — toc-toc !

Dar, pe măsură ce îmbătrînea, i se mai întîmpla să obosească :

— Opreşte arborele mare ! îmi striga atunci. Treci la artimon. Acum dă-i drumul !

— Da, domnule. Rîndunica artimonului, zburătorul artimonului, velăstraiul, verga arborelui artimon.

— Şi ?...

— Contra-artimon.

— Cu ce velatură ?

— Ghiu şi ghiondez, domnule.

Toc-toc — toc-toc — toc-toc, făcea bastonul de narval, lovind în blocurile de piatră năpădite pe apă.

Cu cît asurzea mai mult, cu atît învinuia oamenii că şuşotesc. „Dacă un lucru e adevărat, şi chiar dacă nu-i adevărat, dar vrei să-l spui, spune-l !“ obişnuia atunci să strige.

Urechile bătrînului căpitan or fi obosit ele, către sfîrşitul vieţii, dar memoria i-a rămas întreagă. Putea să-ţi spună pe de rost tonajul şi viteza fiecărei corăbii care ieşise vreodată din acest

port, cu ce se întorsese din călătorie şi cum fusese livrată încărcătura, şi, lucrul cel mai ciudat este că zilele de glorie ale vînătoarei de balene aproape că apuseseră înainte de a deveni el comandant. În loc de petrol, spunea „ulei împuţit" iar lămpile cu petrol erau pentru el „oale puturoase". Apariţia luminii electrice l-a lăsat nepăsător, sau poate că se mulţumea numai cu amintirile. Moartea lui nu a fost o lovitură pentru mine. Bătrînul mă deprinsese cu moartea lui, tot aşa cum mă învăţase să cunosc corăbiile. Ştiam cum trebuie să mă comport. şi în mine, şi în afara mea.

La marginea Portului Vechi, cotropit de mîl şi de nisip, exact pe locul unde a fost cheiul Hawley, încă mai există piatra de fundaţie. Vine chiar la nivelul refluxului, iar apele fluviului ciocănesc în zidăria masivă. La trei metri mai departe de capătul ei există o mică trecere, lată de vreun metru şi un sfert, tot atît de înaltă, şi adîncă de un metru şi jumătate. Partea de sus e boltită. Cîndva poate că a fost aici un canal, dar intrarea dinspre uscat este acum astupată de nisip şi sfărîmături de piatră. Acesta este „Refugiul" meu, refugiul de care are nevoie fiecare om. Cînd stai înăuntru nu te poate vedea nimeni, decît dinspre mare. Acum, la Portul Vechi nu mai există nimic, afară de cîteva colibe ale culegătorilor de scoici comestibile, colibe care pîrîie din toate încheieturile, în majoritate părăsite în timpul iernii, dar oricum, culegătorii de scoici sînt oameni liniştiţi. Abia dacă scot o vorbă de dimineaţă pînă seara, umblă privind în pămînt, cu umerii aplecaţi.

Spre locul acela mă îndreptam. Aici mi-am petrecut o parte din noaptea dinainte de a pleca în armată, şi o parte din noaptea dinaintea căsătoriei cu Mary a mea, şi o parte din noaptea în care s-a născut Ellen, cînd Mary a îndurat atîtea chinuri. Trebuia să vin şi să stau aici, înăuntru, şi să ascult cum se lovesc de piatră valurile mărunte, şi să privesc dinţii de ferăstrău ai Stîncii Rusaliilor. În timp ce şedeam culcat în pat, privind petele roşii, mi-am văzut locul acesta şi am ştiut că trebuie să vin să mă aşez aici. Marile schimbări mă aduc aici — marile schimbări.

Ceva mai departe, de-a lungul ţărmului, curge South Devon ; oamenii de treabă au aşezat lumini îndreptate spre plajă, pentru a-i feri pe îndrăgostiţi de pericole. Astfel încît ei sînt nevoiţi să se ducă în altă parte. O ordonanţă municipală glăsuieşte că micul Willie trebuie să patruleze aici din oră. în oră. Pe plajă nu se vedea nici ţipenie de om — absolut nimeni, ceea ce era ciudat, fiindcă aproape tot timpul sau pleacă cineva la pescuit, sau stă cineva să pescuiască, sau vine cîte cineva. M-am aplecat peste margine, am găsit piatra pe care să-mi pun piciorul şi am intrat în mica mea peşteră. De-abia m-am instalat, că am auzit trecînd maşina micului Willie. Pentru a doua oară evitasem să-mi petrec noaptea în tovărăşia lui.

S-ar părea că e incomod şi stupid să stai cu picioarele încrucişate într-o nişă, ca un Buda clipind din ochi, dar, totuşi, într-un anume fel, forma pietrei mi se potriveşte sau mă potrivesc eu cu ea. Iar în ceea ce priveşte stupiditatea, nici nu mă sinchisesc. Uneori e foarte amuzant să fii stupid,

ca puştii care se joacă de-a statuile şi se prăpădesc de rîs. Alteori, faptul că eşti stupid întrerupe ritmul uniform al vieţii şi-ţi dă posibilitatea de a porni pe un drum nou. Cînd sînt tulburat, o fac pe prostul, ca Mary să nu se molipsească de tulburarea mea. Încă nu m-a descoperit, sau, dacă m-a descoperit, n-am s-o ştiu niciodată. Sînt atîtea lucruri pe care ne le ştiu despre Mary a mea ! Şi, printre acestea, nu ştiu cît de mult ştie ea despre mine. Nu cred că ştie despre Refugiul meu. De unde să ştie ? Nu am vorbit nimănui despre el. În mintea mea nu are alt nume decît acela de „Refugiu" — nu este însoţit de vreun ritual, vreo formulă, nimic. Este un loc unde pot să meditez. Nici un om nu ştie ce se petrece cu adevărat în celelalte fiinţe omeneşti. Cel mai bun lucru ce-l poate face omul este să creadă că şi ceilalţi gîndesc ca el. Acum, stînd în Refugiul meu, la adăpost de vînt, văzînd în lumina felinarelor de veghe cum creşte fluxul negru sub cerul întunecat, mă întrebam dacă toţi oamenii au cîte un Refugiu, sau dacă au nevoie de un Refugiu, sau vor să aibă unul şi nu-l au. Cînd şi cînd am surprins o privire, în ochii unora, o înspăimîntată privire de animal, exprimînd nevoia de a avea un locşor tihnit şi tainic, care să le liniştească bătăile inimii, un loc unde omul e el însuşi şi-şi poate reface puterile. Desigur, cunosc teoriile despre dorinţa de întoarcere în pîntecul matern, şi despre dorinţa de a muri, şi poate că la unii oameni aceste dorinţi sînt reale, dar în ceea ce mă priveşte, nu le cred valabile, decît, doar, dacă aş încerca să rezolv într-un mod uşuratic probleme care nu sînt de loc

uşoare. Tot ceea ce se petrece cu mine în Refugiul meu, eu numesc „refacerea forţelor". Alţii ar putea să-i spună rugăciune, şi poate că ar fi acelaşi lucru. Nu cred că e vorba de reflecţie. Reprezentată vizual, această stare s-ar înfăţişa astfel : un cearşaf ud, care, fluturînd în vîntul uşor, se usucă şi devine mai alb. Ceea ce se întîmplă îmi face bine, fie că e ce trebuie sau nu.

Aveam de examinat o mulţime de probleme, care ţopăiau şi îmi făceau cu mîna, ca să-mi atragă atenţia, cum fac copiii la şcoală. Apoi am auzit bătaia lentă a unui motor cu un singur cilindru, un vas de pescuit. Lumina din vîrful catargului se îndrepta spre sud, pe după Stîncile Rusaliilor. A trebuit să-mi las gîndurile deoparte, pînă ce, în afară de orice primejdie, şi-a îndreptat lumina roşie şi verde în şenalul portului. Era, desigur, un vas din portul nostru, de vreme ce găsise atît de lesne intrarea. Lăsă ancora în apa scăzută, şi doi oameni acostară într-un pui. Valurile mărunte măturau plaja, iar pescăruşilor deranjaţi din somn le trebui un timp destul de lung ca să se aşeze din nou pe geamanduri.

Punctul unu : trebuia să mă gîndesc la Mary, draga mea, care acum dormea cu surîsul ei misterios pe buze. Speram că nu se va trezi, să mă caute. Dar, dacă se va trezi, îmi va spune oare vreodată ? Cred că Mary, cu toate că pare să-mi spună totul, de fapt îmi spune foarte puţin. Trebuia să mă gîndesc şi la problema banilor. Oare Mary voia să fie ea bogată sau voia aceasta pentru mine ? Faptul că averea era doar imaginară,

plăsmuită de Margie Young-Hunt, pentru motive necunoscute mie, nu schimba nimic. O avere imaginară e la fel de bună ca oricare alta, și, de altfel, e foarte posibil ca toate averile să fie o mică iluzie. Orice om, cît de cît inteligent, poate cîștiga bani, dacă vrea. În majoritatea cazurilor, ceea ce vrea să aibă cu adevărat sînt femeile, hainele sau gloria, iar banii constituie o oglindire a omului. Marii artiști ai finanței, ca Morgan și Rockefeller, nu s-au lăsat cu nimic abătuți de la ținta lor. Ei au vrut bani, și au cîștigat bani, bani pur și simplu. Ce au făcut cu banii după ce i-au avut, e o altă poveste. Impresia mea este că s-au speriat de stafia pe care au creat-o și au încercat s-o mituiască.

Punctul doi : prin bani, Mary înțelegea perdele noi, studii asigurate pentru copii, posibilitatea de a-și ridica fruntea ceva mai sus, și mai voia — să fiu sincer ! — să fie mîndră de mine, în loc de a-i fi oarecum rușine din pricina situației mele. O spusese într-o clipă de mînie, și acesta era adevărul.

Punctul trei : doresc eu să am bani ? Ei bine, nu... În mine există ceva care detestă ideea de a fi vînzător de băcănie. Am ajuns în armată la gradul de căpitan, dar știu cărui fapt îl datoram. Familia și relațiile. Nu am fost ales pentru ochii mei frumoși, dar am fost un bun ofițer, un foarte bun ofițer. Dacă mi-ar fi plăcut într-adevăr să comand, să impun altora voința mea, să-i văd cum sar să-mi execute ordinele, aș fi putut rămîne în armată și acum aș fi fost colonel. Dar n-am vrut. Abia așteptam să se termine. Se spune că un soldat

bun se gîndește la o bătălie, nu la tot războiul. La ansamblul războiului, se gîndesc civilii.

Punctul patru : Marullo mi-a spus adevărul despre afaceri, afacerile fiind procesul prin intermediul cărora se cîștiga banii. Joey Morphy mi-a vorbit tot pe șleau, ca și domnul Baker și comisvoiajorul. Toți mi-au vorbit pe șleau. De ce oare m-au revoltat spusele lor, lăsîndu-mi un gust de ouă clocite ? Sînt eu atît de curat, sau atît de pașnic, sau atît de drept ? Nu cred. Sînt oare atît de mîndru ? Ei, aici ar fi ceva. Sînt leneș, prea leneș ca să mă lansez într-o afacere ? Există o bună parte de blîndețe inactivă, care nu înseamnă altceva decît lenevie, dorința de a nu avea griji, complicații, sau de a depune eforturi.

Cu mult înainte de a se lumina de ziuă, există un fel de miros și o presimțire a zorilor. Acum, parcă plutea în aer, vîntul se îmblînzise ; o stea sau o planetă nouă luci la orizont. Ar fi trebuit să știu ce stea sau planetă, dar nu știu. În geana de lumină prevestind zorile, vîntul se răcește sau suflă mai puternic. Așa se întîmplă și acum. În curînd va trebui să plec. Steaua asta care a răsărit a întîrziat prea mult pentru a mă fi prevenit din timp de venirea zilei. Ce înseamnă zicala „Stelele influențează, nu ordonă" ? Ei bine, am auzit că o mulțime de financiari serioși consultă cititorii în stele, pentru a le cere sfatul asupra acțiunilor pe care vor să le cumpere. Influențează stelele urcarea acțiunilor ? Acțiunile A.T. și T.[1] sînt influențate de

[1] American Telegraph and Telephone.

stele ? Nimic nu e mai frumos şi mai îndepărtat de soarta mea decît o stea. O pereche de cărţi de ghicit, amestecate şi bătute de degetele unei femei trîndave şi răutăcioase — şi zodiile sînt plăsmuite ! Cărţile de joc influenţează, dar nu ordonă ? Eh, cărţile m-au influenţat să vin în Refugiul meu, la miezul nopţii şi m-au influenţat să mă gîndesc, mai mult decît voiam, la un subiect pe care îl detest.

Ce mai influenţă ! Puteau ele să-mi insufle abilitatea în afaceri, abilitate pe care nu am avut-o niciodată, puteau să-mi insufle dorinţa de a fi hrăpăreţ, ce-mi este cu totul străină ? Puteam să doresc ceea ce nu doresc ? Există două tabere : cei ce înghit şi cei ce sînt înghiţiţi. Pentru început, aceasta este o regulă foarte bună. Sînt oare cei care înghit mai imorali decît cei ce sînt înghiţiţi ? Pînă la sfîrşit toţi sînt mîncaţi, toţi sînt înghiţiţi de pămînt, chiar şi cei mai feroci şi mai şmecheri. Cocoşii cîntaseră de mult pe Dealul Scoicilor, dar eu parcă îi auzeam şi parcă nu. Doream să mai rămîn, pentru a vedea chiar din Refugiul meu răsăritul soarelui.

Am spus că Refugiul nu implică existenţa vreunui ritual, dar nu e total adevărat. La fiecare vizită, îmi reconstruiesc, la un moment dat, în imaginaţie, pentru plăcerea mea, Portul Vechi — cu toate cheiurile, antrepozitele, pădurea de catarge şi desişul pînzelor şi parîmelor. Atunci învie şi cei de un sînge cu mine, strămoşii mei — văd tinerii pe punte, adulţii pe catarge, vîrstnicii pe puntea de comandă. În acele clipe dispar fleacurile, ca Madison Avenue sau tăiatul prea multor

frunze de conopidă. Omul avea pe atunci o demnitate, o ţinută. Omul putea respira.

Aşa vorbea taică-meu, naivul. Bătrînul căpitan îşi amintea de luptele pentru împărţirea cîştigului, de diversele maşinaţii cu încărcăturile, de controlul sîcîitor al fiecărei scînduri, al fiecărei carlinge, de procesele, de omorurile — da, şi omorurile ! — din cauza femeilor, a gloriei sau a setei de aventuri ? Nu, nicidecum. Cauza erau banii. Rare erau întovărăşirile care să ţină mai mult de o singură călătorie, iar duşmăniile aprige continuau la nesfîrşit, chiar după ce nu-şi mai aducea nimeni aminte de pricina care le stîrnise.

Exista însă o amărăciune pe care bătrînul căpitan nu o putea uita, o crimă ce nu putea s-o ierte. Mi-a povestit-o, probabil, de multe ori, stînd în picioare sau şezînd pe-o muche de cheu în Portul Vechi. Frumoase clipe am petrecut acolo, el şi cu mine. Îmi amintesc cum arăta cu bastonul lui de narval.

— Uită-te la stînca a treia din Reciful Rusaliilor, spunea el. O vezi ? Acum trage o linie pînă la capul Porty, la nivelul fluxului. Vezi ? Acum, la vreo 200 de metri mai departe, este scufundată ea, adică în orice caz chila ei.

— Belle-Adair ?

— Belle-Adair.

— Corabia noastră.

— Pe jumătate a noastră, în tovărăşie. A ars în radă, a ars pînă la linia de plutire. N-am crezut niciodată că a fost doar un accident.

— Crezi că focul a fost pus, domnule ?

— Da.

— Dar, dar... bine, nu poţi să crezi asta !
— Nu-mi venea nici mie să cred.
— Cine i-a dat foc ?
— Nu ştiu.
— De ce ?
— Era asigurată.
— Deci, şi-atunci ca şi-acum.
— Da.
— Dar trebuie să existe, totuşi, o deosebire.
— Numai în ceea ce priveşte omul — numai în privinţa omului. Există o singură forţă — numai forţa omului ! Nu poţi să te încrezi în nimic altceva.

Tata mi-a spus că de atunci, bunicul nu a mai adresat nici un cuvînt căpitanului Baker, însă nu şi-a trecut supărarea şi asupra fiului, bancherul Baker. El nu ar fi fost în stare să facă una ca asta, aşa cum n-ar fi fost în stare să dea foc unei corăbii.

Doamne Dumnezeule, trebuie să mă întorc acasă! Am pornit îndată. Aproape că alergam, nici nu ştiu cum am străbătut Strada Mare. Era încă destul de întuneric, dar deasupra mării, la orizont, poposise o dîră de lumină, colorînd valurile într-un cenuşiu ca de fier. Am ocolit obeliscul eroilor şi am trecut de poştă. În faţa unei uşi, Danny Taylor şedea, aşa cum mi-l închipuisem, cu mîinile în buzunare, cu gulerul hainei zdrenţuite ridicat şi cu clapele vechii sale şepci ţuguiate de vînător lăsate în jos. Faţa îi era vînătă de frig şi de boală.

— Eth, iartă-mă că te supăr. Îmi pare rău. Am nevoie de nişte explozibil pentru creieri. Dacă nu aş fi nevoit, ştii bine că nu ţi-aş cere.

— Ştiu. Adică nu ştiu, dar te cred. I-am dat o hîrtie de un dolar. Îţi ajunge ?

Buzele lui tremurau, ca ale unui copil gata să plîngă.

— Îţi mulţumesc, Eth, zise el. Da, asta o să mă asigure pentru toată ziua, poate chiar şi pentru toată noaptea.

Numai gîndindu-se la acest lucru, începu să se înviorreze.

— Danny, trebuie să termini cu băutura. Crezi că am uitat ? Ai fost fratele meu, Danny. Încă mai eşti fratele meu. Aş face orice pe lume, ca să te pot ajuta.

Obrajii lui slabi se colorară uşor. Privi banii din mîna lui, ca şi cum ar fi băut prima înghiţitură de explozibil pentru creieri. Apoi se uită la mine, cu o privire rece şi aspră.

— Mai întîi, asta mă interesează numai pe mine. Apoi, tu eşti lefter, Eth. Eşti la fel de orb ca şi mine, numai că orbirea ta e de alt soi.

— Ascultă-mă, Danny...

— La ce bun ? Eu o duc mai bine decît tine. Mai am un atu la mînă. Îţi aminteşti casa noastră de la ţară ?

— Casa care a ars ? Unde ne jucam în pivniţa cu vinuri ?

— Văd că-ţi aminteşti foarte bine. E a mea.

— Danny, ai putea s-o vinzi şi să începi o altă viaţă.

— N-am s-o vînd. An după an, fiscul îmi rupe cîte o bucăţică din ea, în contul impozitelor. Păşunea cea mare e încă a mea.

— De ce n-o vinzi ?

— Fiindcă această proprietate mă reprezintă pe mine. Această proprietate este chiar Daniel Taylor. Atîta vreme cît o am, nici un pui de cățea nu poate să-mi impună ce anume să fac, și nici un ticălos nu mă poate trimite la zdup, în numele propriului meu bine. Înțelegi ?

— Ascultă, Danny...

— N-am să te ascult. Dacă tu crezi că dolarul ăsta îți dă dreptul să-mi ții predici, poftim ! Ia-l înapoi.

— Păstrează-l.

— Îl păstrez. Tu nu-ți dai seama ce vorbești. N-ai fost niciodată un... bețiv... Eu nu te învăț pe tine cum să împachetezi șunca, nu-i așa ? Și acum, fii bun, și vezi-ți de drum, iar eu am să bat la un geam, să-mi cumpăr niște explozibil pentru creieri. Și nu uita... Eu o duc mai bine decît tine. Eu nu sînt simbriașul nimănui.

Îmi întoarse spatele și-și ascunse capul după pervazul ușii, ca un copil care rupe contactul cu lumea exterioară, neuitîndu-se la ea. Și rămase așa, pînă ce, renunțînd să aștept, am plecat mai departe.

Micul Willie, care își parcase mașina în fața hotelului, se trezi din piroteală și coborî geamul de la portiera Chevroletului.

— 'neața, Ethan. Te-ai sculat devreme, sau nici nu te-ai culcat ?

— Și una și alta.

— Probabil că ți-ai găsit vreo trufanda...

— Desigur, Willie, o zînă.

— Ascultă, Eth, să nu-mi spui mie că te-ai încurcat cu o femeie de stradă.

— Ți-o jur.

— Nu mai cred nimic. Pariez că ai fost la pescuit. Ce face doamna ?

— Doarme.

— Cum îmi vine schimbul, mă duc și eu să mă culc.

Mi-am continuat drumul fără să-i mai spun că nici pînă atunci nu făcuse altceva.

Am urcat în vîrful picioarelor pe scara din dos, și am aprins lumina în bucătărie. Biletul meu era pe masă, ceva mai la stînga. Puteam să jur că-l lăsasem exact în mijlocul mesei.

Am pus de cafea, am așteptat să fiarbă, și tocmai cînd începea să se umfle intră Mary. Cînd se trezește din somn, iubita mea arată ca o fetiță. Nici n-ai bănui că e mama a doi copii mari. Iar pielea ei are o aromă încîntătoare, ca iarba proaspăt cosită, mirosul cel mai îmbietor și mai reconfortant din cîte cunosc.

— Ce faci aici, cu noaptea-n cap ?

— Chiar ai de ce să mă întrebi. Află, te rog, că am umblat pe afară aproape toată noaptea. Uită-te la șoșonii mei, colo lîngă ușă. Uite ce uzi sînt.

— Unde ai fost ?

— Rățușca mea moțată, află că am descoperit, la țărmul mării, o mică peșteră. M-am tîrît înăuntru și am studiat problema nopții !

— Stai o clipă...

— Și am văzut o stea, ieșind din mare, și, întrucît nu avea stăpîn, am luat-o eu, să fie steaua noastră. Am îmblînzit-o și i-am dat drumul să pască în voie.

— Vorbeşti prostii. Pur şi simplu cred că abia te-ai sculat, şi asta m-a făcut şi pe mine să mă trezesc.

— Dacă nu mă crezi, întreabă-l pe micul Willie. Am stat de vorbă cu el. Întreabă-l pe Danny Taylor. I-am dat un dolar.

— Nu trebuia. Iar o să se îmbete.

— Ştiu. Asta era dorinţa lui. Spune-mi, feriga mea dragă, unde poate să doarmă steaua noastră ?

— Ce plăcut miroase cafeaua ! Mă bucur că iar vorbeşti prostii. Mi-e groază să te văd posomorît. Regret toată povestea aia cu ghicitul. Nu vreau să crezi că mă socotesc nefericită.

— Nu te necăji, cărţile şi-au spus cuvîntul.

— Ce ?

— Fără glumă. Vom deveni bogaţi.

— Niciodată nu ştiu ce gîndeşti cu adevărat.

— E greu de aflat, tocmai pentru că spun adevărul. Pot să trag copiilor o uşoară bătaie, pentru a sărbători ajunul Învierii ? Îţi promit că n-am să le rup oasele.

— Nici nu m-am spălat pe faţă, zise ea. Nu puteam să-mi închipui cine umblă prin bucătărie.

După ce s-a dus la baie, am băgat bileţelul în buzunar.

Şi tot nu cunoşteam adevărul. Cum eşti tu, în fiinţa ta lăuntrică ? Mary... mă auzi ? Cine eşti tu, în fiinţa ta lăuntrică ?

Capitolul IV

Dimineaţa aceea de sîmbătă nu părea să fie ca toate celelalte. Mă întreb, de altfel, dacă zilele seamănă una cu alta. Era o zi posomorîtă. Îmi suna în urechi şopotitul monoton şi sacadat al mătuşii Deborah : „Da, desigur, acum Isus e mort. Azi e singura zi cînd e mort. Şi toţi bărbaţii şi toate femeile au murit. Acum, Cristos îndură toate chinurile Iadului. Dar mîine... Ai răbdare pînă mîine. Să vezi ce o să se întîmple mîine".

Nu mi-o amintesc foarte clar pe mătuşa Deborah, aşa cum nu poţi distinge niciodată destul de clar lucrurile care sînt prea aproape de tine. Obişnuia să-mi citească zilnic din Scriptură, cum ai citi un ziar, şi cred că ea chiar aşa şi-o reprezenta : un şir de fapte desfăşurîndu-se pînă în vecii vecilor, dar care rămîn mereu interesante şi noi. Pentru ea, Cristos învia din morţi cu adevărat, la fiecare Paşte ; şi întîmpina acest eveniment ca pe o explozie pregătită dinainte, şi totuşi nouă. Faptele păreau că se petrec chiar atunci, nu cu două mii de ani în urmă. Şi a sădit în mine ceva din acest fel de a gîndi.

Nu-mi amintesc să fi avut vreodată dorinţa de a deschide prăvălia mai devreme. Cred că mi-era silă de fiecare dimineaţă plictisitoare şi neprietenoasă. Dar azi mă grăbeam. O iubesc din toată inima pe Mary a mea, în unele privinţe chiar mai mult decît mă iubesc pe mine însumi, dar nu e

mai puţin adevărat că nu o ascult întotdeauna cu aceeaşi atenţie. Cînd începe să turuie despre rochii, sau despre îngrijirea sănătăţii, sau despre conversaţiile plăcute şi instructive, n-o mai ascult de loc, încît uneori ajunge să exclame : „Dar asta trebuie s-o ştii ! Ţi-am mai spus-o o dată ! Îmi aduc foarte bine aminte că ţi-am spus-o joi de dimineaţă." Şi fără îndoială că aşa s-a întîmplat. Mi-a spus. Cît priveşte unele subiecte, îmi spune totul.

Azi-dimineaţă, nu numai că n-am ascultat ce-mi vorbea, dar voiam chiar să scap cît mai repede. Poate că voiam şi eu să vorbesc şi n-aveam ce să-i spun, pentru că — sincer vorbind — nici ea nu ascultă cînd vorbesc eu, ceea ce cîteodată e cu mult mai bine. Înregistrează doar tonul şi inflexiunile vocii, şi îi este de ajuns pentru a putea trage concluzii în privinţa sănătăţii sau dispoziţiei mele să afle dacă sînt obosit sau vesel. Este, desigur, un mod de a asculta, la fel de bun ca oricare altul. Acum, gîndindu-mă la toate astea, cred că nu este atentă la ceea ce vorbesc, pentru că nici eu nu mă adresez ei, ci unui ascultător obscur, ascuns în mine însumi. Bineînţeles că, atunci cînd e vorba despre copii, sau despre alte probleme grave, situaţia se schimbă.

Adeseori m-am gîndit cît de mult depinde felul cum te exprimi de omul care te ascultă. Multe dintre conversaţiile mele au loc cu oameni morţi, de pildă cu mătuşica Deborah din Plymouth Rock, sau cu bătrînul căpitan. Mă pomenesc discutînd cu ei. Îmi aduc aminte că odată, în timpul unei lupte, istovit şi năclăit de praf, i-am strigat bătrînului căpitan : „Trebuie să mă bat ?" Şi el mi-a răspuns

foarte limpede : „Sigur, trebuie. Şi nu mai vorbi cu jumătate de gură !" Nu e nimic misterios sau mistic în asta. Este ca şi cum ai cere un sfat sau ai căuta o scuză în forul tău interior, inaccesibil îndoielilor şi nesiguranţei.

Pentru simpla dorinţă de a vorbi, care e un alt mod de a-ţi pune întrebări, conservele şi sticlele din băcănie, mute dar frumos aranjate, îmi servesc de minune. Ca orice animal sau pasăre, de altfel. Ele nu discută şi nu se duc să pălăvrăgească şi cu alţii.

Mary mi-a spus :

— Eşti gata de plecare ? Dar mai ai o jumătate de oră ! Iată ce se întîmplă dacă te scoli prea de dimineaţă !

— Trebuie să despachetez o mulţime de lăzi, i-am răspuns. Înainte de a deschide prăvălia, am de aranjat în rafturi o sumedenie de articole. Trebuie să iau hotărîri importante. De pildă dacă murăturile şi roşiile pot sta alături pe acelaşi raft, sau dacă nu se ceartă cumva compoturile de caise cu cele de piersici. Doar ştii şi tu cîtă importanţă are pentru o rochie armonizarea culorilor.

— Tu eşti în stare să transformi totul într-o glumă, zise Mary. Dar asta mă bucură. E mult mai bine decît să tot bodogăneşti. Sînt atît de mulţi bărbaţi care nu ştiu decît să bodogănească.

Am plecat într-adevăr prea devreme. Red Baker încă nu ieşise la plimbare. Cîinele acesta este atît de punctual, încît poţi să-ţi potriveşti ceasul după el, ca de altfel după oricare alt cîine. Îşi va începe plimbarea lui simandicoasă exact peste o

jumătate de oră. Însă Joey Morphy nu-şi va mai face apariţia. Banca va fi închisă pentru public, deşi asta nu înseamnă că Joey nu va fi la datorie la registrele lui. Oraşul părea foarte liniştit, o mulţime de oameni plecaseră în *week-end*, de Paşte. Paştele, ca şi 4 Iulie şi Ziua Muncii, sînt cele mai însemnate sărbători. În astfel de zile, oamenii pleacă afară din oraş, chiar dacă n-au nici un fel de chef să plece. Cred că, de data aceasta, pînă şi vrăbiile de pe Strada Ulmilor se călătoriseră.

Stonewall Jackson Smith era la datorie. Tocmai ieşea de la cafeneaua *La Marinar*, unde băuse o ceaşcă de cafea. Este un om atît de subţire şi de fragil, încît revolverele şi cartuşele pe care le poartă la brîu par neobişnuit de mari. Îşi poartă şapca de poliţist pe-o sprînceană, ca un ştrengar, şi se scobeşte mereu în dinţi, cu o pană de gîscă anume confecţionată.

— Îţi doresc noroc, Stoney. E o zi lungă şi grea pentru serviciul tău.

— Ce ? întrebă el. N-a mai rămas nimeni în oraş. De fapt, voia să spună că tare ar fi vrut să fi fost şi el plecat din oraş.

— Ceva crime, Stoney, sau alte întîmplări senzaţionale ?

— E destulă linişte, spuse el. Nişte puşti au nimerit cu o maşină în pod. Dar, dă-i dracului, era maşina lor. Judecătorul o să-i pună să plătească reparaţia podului. Ai aflat chestia cu banca din Floodhampton ?

— Nu.

— N-ai auzit la televizor ?

— Încă nu avem televizor. Au furat o sumă mare ?

— Cică treisprezece mii. Ieri, cu o clipă înainte de închidere. Trei indivizi. S-a dat alarma în patru state. Willie păzeşte acum pe şosea, şi-şi blestemă zilele.

— Nu-i nimic, şi aşa doarme el destul.

— Ştiu, dar eu nu dorm destul. Azi-noapte am fost tot timpul pe drumuri.

— Crezi că or să-i prindă ?

— Da. Cînd e vorba de bani, îi prinde aproape întotdeauna. Societăţile de asigurare se ţin scai de poliţie. Ele nu renunţă în ruptul capului.

— Ar avea haz să nu-i prindă.

— Te cred, zise el.

— Stoney, te-aş ruga să treci pe la Danny Taylor. Pare grav bolnav.

— Dacă voi avea timp, spuse Stoney. Dar am să trec, totuşi, pe acolo. A ajuns o adevărată ruşine. Un om atît de cumsecade. Şi dintr-o familie onorabilă...

— Asta mă chinuieşte. Eu ţin la el.

— Degeaba, nu se mai poate face nimic cu el. O să plouă, Eth. Lui Willie nu-i place să-l ude ploaia.

Pentru prima oară în viaţa mea am păşit cu plăcere în alee şi am deschis, plin de elan, uşa din dos. Pisica era lîngă uşă şi aştepta. Nu ţin minte să fi existat vreo dimineaţă în care pisica asta slabă şi abilă să nu mă aştepte şi să nu încerce să se strecoare pe uşa din dos. Şi nu-mi amintesc nici să mă fi abţinut vreodată de a arunca cu un băţ

în el, sau să nu-l fi gonit. După cîte știu, n-a reușit niciodată să intre. Și spun pisicii „el", pentru că urechile îi sînt zdrențuite de pe urma încăierărilor. Sînt oare într-adevăr pisicile niște animale ciudate ? Ni se par ciudate tocmai pentru că ni se aseamănă atît de mult, ca și maimuțele ? Cotoiul ăsta poate că a încercat de șase sau de opt sute de ori să intre în prăvălie, dar n-a reușit niciodată.

— Vei avea o surpriză grozavă, îi spusei pisicii.

Ședea în mijlocul cercului pe care îl desena coada, și cu vîrful ei își plesnea picioarele, din față. Am intrat în magazinul întunecat, am luat de pe raft o cutie cu lapte, am găurit-o, și am vărsat laptele într-o ceașcă. Apoi am dus ceașca în magazie, am pus-o pe podea și am deschis ușa. Cotoiul m-a fixat cu gravitate, s-a uitat la lapte, apoi s-a îndepărtat și a sărit peste gardul din spatele băncii.

Tocmai îl priveam cum dispare, cînd Joey Morphy intră în alee, ținînd în mînă, gata pregătită, cheia de la ușa din dos a băncii. Avea o înfățișare posomorîtă, aspră, ca și cum n-ar fi dormit de loc.

— Bună, domnule Hawley.

— Credeam că astăzi banca este închisă.

— S-ar părea că eu n-o să fiu de loc liber. Am găsit în registre o greșeală de treizeci și șase de dolari. Am lucrat acasă pînă la miezul nopții.

— Lipsă ?

— Nu, plus.

— Asta ar trebui să fie cu noroc.

— Dar nu e. Trebuie să aflu de unde provine.

— Sînt oare băncile chiar atît de cinstite ?

— Băncile sînt. Numai unii oameni nu sînt. Dacă vreau să simt și eu că e sărbătoare, trebuie să descopăr greșeala.

— Aș vrea să cunosc și eu cîte ceva despre afaceri.

— Pot să-ți spun tot ce știu într-o singură frază. Banii produc alți bani.

— Asta nu mi-e de cine știe ce ajutor.

— Nici mie. Dar sfaturi mă pricep să dau.

— De pildă ?

— De pildă să nu te agăți niciodată de prima ofertă care îți iese în cale ; de pildă, dacă e cineva prea dornic să vîndă, înseamnă că are și un motiv, și, ca atare, valoarea unui lucru e în funcție de persoana care-l dorește.

— Ăsta e așa-zisul curs rapid ?

— Este, dar nu înseamnă nimic, atîta vreme cît nu dispui de primul factor.

— Adică, banii produc bani ?

— Factorul acesta îi elimină pe foarte mulți dintre noi din afaceri.

— Dar unii oameni nu fac împrumuturi ?

— Ba da, dar pentru asta trebuie să te bucuri de credit, și creditul e și el o formă a banilor.

— Cred că eu aș face mai bine să-mi văd de băcănie.

— Așa s-ar părea. Ai auzit despre jefuirea băncii din Floodhampton ?

— Mi-a spus Stoney. Nostimă întîmplare, chiar ieri am vorbit amîndoi despre asta, ți-aduci aminte ?

— Am acolo un prieten. Lovitura au dat-o trei indivizi, unul vorbea cu accent, altul șchio-

păta. Trei indivizi. O să-i prindă, cu siguranță. Poate într-o săptămînă. Poate în două.

— Straşnic !

— O, nu ştiu, zău. Nu sînt şmecheri. Există o lege împotriva celor ce nu ştiu să fie şmecheri.

— Îmi pare rău de cele întîmplate ieri între noi...

— Uită totul. Eu sînt de vină, vorbesc prea mult. Asta e a doua regulă : nu vorbi. Eu n-am s-o învăț niciodată. Ei, dar arăți foarte bine !

— N-ar fi cazul să arăt tocmai bine. N-am prea dormit azi-noapte.

— Ai pe cineva bolnav ?

— Nu. Am avut una din nopțile mele grele.

— Cunosc şi eu...

Am măturat prin prăvălie, am ridicat obloanele, fără să-mi dau seama de ceea ce făceam, fără să-mi dau seama dacă uram aceste treburi. Regulile indicate de Joey mi se tot zbăteau în cap. Am discutat problemele acestea cu prietenii mei din rafturi, poate cu voce tare, poate doar în gînd. Nu mai ştiu.

— Iubiți colegi, le-am spus, dacă totul e atît de simplu, de ce nu reuşesc mai mulți oameni ? De ce comit mereu, aproape toți aceleaşi greşeli ? De ce, oare, scapă ei întotdeauna din vedere cîte ceva? Poate că deficiența reală, fundamentală, constă într-o formă oarecare de bunătate. Marullo spunea că banii n-au suflet. În cazul acesta, înseamnă că în sufletul unui om de afaceri, orice formă de bunătate constituie o slăbiciune. Cum se face că poți obliga nişte băieți obişnuiți şi cumsecade să-şi măcelărească semenii în război ? Ei bine, e mai uşor

să-i obligi, dacă duşmanul e de altă nație, sau dacă vorbeşte o altă limbă. Dar cum s-a întîmplat în războiul civil ? Yankeii au mîncat copii mici, iar rebelii i-au lăsat pe prizonieri să crape de foame. Şi asta e cu putință. O clipă, felii de sfeclă şi conserve de ciuperci, vin şi la voi ! Ştiu că vreți să vorbesc despre voi. Fiecare vrea să se vorbească despre el. Dar eu, în paranteză fie zis, am ajuns la nişte constatări. Dacă vrem să aplicăm şi lumii neînsuflețite legile gîndirii, atunci şi morala devine o chestiune relativă, ca şi modul de comportare, ca şi păcatul ; devin şi ele relative, într-un univers relativ. Aşa cred că se întîmplă. Şi nu se poate ieşi din această situație. În paranteză fie zis.

Voi, paste făinoase, cu masca lui Mickey Mouse desenată pe cutie, voi, care, în schimbul etichetei şi a zece cenți, procurați o maşinărie cu care poți vorbi din burtă ! Voi fi nevoit să vă car acasă, dar, deocamdată, ridicați-vă în picioare şi ascultați ! Ceea ce i-am spus scumpei mele Mary, în chip de glumă, reprezintă adevărul. Strămoşii mei, acei respectabili proprietari şi căpitani de corăbii, au avut într-adevăr misiunea să prade corăbiile ce făceau comerț, în timpul revoluției, şi apoi în 1812. Totul din patriotism şi virtute. Dar, față de englezi, ei nu erau altceva decît nişte pirați, şi pe ce puneau mîna, al lor era. Astfel s-a născut în familia mea averea irosită de taică-meu. Iată de unde proveneau banii care produceau alți bani. Ne putem mîndri cu asta...

Am adus o cutie mare de carton, cu pastă de tomate, am deschis-o cu cuțitul şi am aranjat, într-un raft gol, cutioarele subțirele şi delicate.

Poate că voi nu ştiţi, sînteţi cam străine pe meleagurile astea. Banii nu numai că n-au suflet, dar nici onoare, nici memorie. Banii devin în mod automat demni de respect, dacă reuşeşti să-i păstrezi un timp mai îndelungat. Să nu credeţi că eu condamn banii. Îi admir foarte mult. Domnilor, permiteţi-mi să vă prezint cîţiva noi-veniţi în sînul comunităţii noastre. Ia să vedem, am să-i aşez aici, lîngă sosurile picante. Făceţi ca murăturile acestea pentru sandvişuri să se simtă bine în noul lor cămin. Sînt newyorkeze, născute, tăiate felii şi închise în cutii la New York. Discut cu prietenii mei de faţă despre bani. Despre una dintre cele mai bune familii de la noi... oh, îi cunoaşteţi numele ! Cred că toţi oamenii din lume îl cunosc. Ei bine, această familie s-a lansat în afaceri vînzînd englezilor carne de vacă, pe vremea cînd ţara noastră era în război cu englezii, iar banii acestei familii sînt admiraţi ca oricare alţi bani, după cum e admirată şi familia. Iată şi cazul unei alte dinastii, poate cea mai mare dinastie de bancheri. Fondatorul dinastiei a cumpărat, de la armată, trei sute de puşti. Armata le refuzase, motivînd că aveau defecte de construcţie, care puneau în primejdie viaţa celor ce le-ar fi mînuit, şi astfel omul nostru le cumpără pe un preţ de nimic, cu vreo cincizeci de cenţi bucata. Curînd după aceea, generalul Frémont, pregătindu-se să pornească în eroicul marş spre apus, cumpără puştile, fără să le mai vadă, cu douăzeci de dolari bucata. Nimeni n-a aflat decă puştile au făcut explozie în mîinile soldaţilor, sau nu. Aceia erau bani care produc alţi bani. Şi nu interesează în ce fel îi cîştigi şi îi foloseşti ca să poţi cîştiga şi mai mulţi. Nu sînt cinic. Domnul şi stăpînul nostru, Marullo, cel ce poartă un vechi nume roman, are perfectă dreptate. Cînd e vorba de bani, regulile obişnuite de conduită sînt trimise în concediu. De ce stau de vorbă cu mărfurile din băcănie ? Poate pentru că voi sînteţi discrete. Voi nu-mi colportaţi cuvintele mai departe, nici nu vă ţineţi de bîrfeli. Banii constituie un subiect grosolan şi lipsit de eleganţă numai atunci cînd îi ai. Cei săraci consideră că acest subiect este fascinant. Dar nu sînteţi şi voi de acord că atunci cînd cineva capătă un interes viu faţă de bani, trebuie să mai afle cîte ceva despre natura, caracterele şi tendinţele banilor ? Mă tem că foarte puţini sînt oamenii, fie ei marii artişti ai finanţei, sau bieţii coate-goale, care au interes pentru banul în sine. Şi puteţi să-i şi daţi deoparte pe bieţii coate-goale, care acţionează doar sub impulsul fricii.

Între timp, pe podea se adunase o grămadă impunătoare de cutii goale de carton. Le-am dus în magazie, pentru a le aranja, în vederea păstrării. O mulţime de oameni îşi duc acasă proviziile în ele, şi, după cum ar spune Marullo, „asta ne ajută să nu risipim pungile, puştiule".

Iarăşi povestea asta cu „puştiule". Acum nu mă mai supără. Chiar vreau să-mi zică „puştiule", să-mi zică chiar şi în gînd „puştiule". În timp ce aşezam cutiile de carton unele peste altele, dinspre uşa din faţă se auzi o bătaie puternică. M-am uitat la ceasornicul meu de argint, mare şi vechi, de mecanic de tren, şi, ce să vezi ? Pentru prima oară în viaţă uitasem să deschid prăvălia la nouă fix. Era

nouă și un sfert! Discuția cu mărfurile din băcănie mă făcuse să uit de toate. Prin fereastra de sticlă și fier de la ușă, o puteam vedea pe Margie Young-Hunt. Nu o privisem niciodată în adevăratul sens al cuvîntului, nu o studiasem niciodată. Poate că de aceea inventase povestea cu ghicitul, ca să se asigure că am luat cunoștință de existența ei. Nu trebuie să-i arăt că i-a reușit atît de repede.

Am deschis larg ușile.

— Nu aveam intenția să te zoresc.

— Am întîrziat.

— Da.

— Sigur. E trecut de nouă.

Margie Young-Hunt păși cu nonșalanță în prăvălie. Dosul ei, frumos și rotund, era bine reliefat și, cu fiecare pas, se legăna încet, o dată în sus, o dată în jos. Privită din față, era destul de bine înzestrată, așa că, în privința asta, nu avea ce să-și mai pună în evidență. Toate erau la locul lor; Margie e ceea ce Joey-Băiatul, și poate chiar și fiul meu Allen, ar numi „o bucățică bună". Poate că o vedeam pentru întîia oară. Trăsăturile regulate, nasul puțin cam lung, buzele conturate cu ruj, mai groase decît în realitate, mai ales cea inferioară. Părul, vopsit în castaniu intens, nu prea natural, dar frumos. Avea bărbia fragilă și bine modelată, dar obrajii erau cărnoși, cu pomeți foarte lați. Ochii lui Margie erau rimelați. Aveau acea culoare căprui-albăstrie de oțel care se schimbă în funcție de lumină. Era un tip rezistent, care îndurase multe, și știa să îndure, chiar și violența, chiar și pumnii. Ochii i se plimbară prin încăpere, se opriră asupra mea, asupra mărfurilor și apoi din

nou asupra mea. Mi-am spus că știa să scruteze foarte îndeaproape oamenii și că avea o memorie bună.

— Sper că nu mai ești în situația de ieri dimineață.

Ea rîse.

— Nu, nu. Nu-mi pică în fiecare zi un comis-voiajor. De data asta, chiar mi s-a terminat cafeaua.

— Așa se întîmplă cu majoritatea oamenilor.

— Ce vrei să spui?

— În fiecare dimineață, primii zece clienți sînt cei care au rămas fără cafea.

— Adevărat?

— Da. Vreau să-ți mulțumesc pentru că mi l-ai trimis pe comis-voiajor.

— Ideea a fost a lui.

— Dar dumneata ai aranjat totul. Ce fel de cafea?

— Oricare. Mie nu-mi reușește niciodată cafeaua, indiferent ce calitate cumpăr.

— Pui cu măsură?

— Desigur, dar tot proastă iese. Cafeaua nu este... era cît pe-aci să spun că nu este „specialitatea mea".

— Ai și spus-o. Încearcă marca asta.

Am luat o cutie de pe raft, Margie s-a întins s-o apuce din mîna mea, și în acest mic gest fiecare părticică a trupului ei s-a mișcat, a vibrat, s-a anunțat, pe tăcute. Eu, piciorul sînt aici. Și eu, coapsa, sînt aici. Dar nu sînteți mai frumoși decît mine, pîntecul rotund. Totul mi se părea nou, o

priveam pentru prima oară. Mi-am reţinut respiraţia. Mary spune că o femeie poate să emită sau nu semnale, după voia ei. Şi dacă este aşa, atunci Margie avea un sistem de semnalizare care funcţiona din vîrful ascuţit al pantofului ei de lac, şi pînă în părul castaniu, moale şi ondulat.

— Am impresia că ţi-a trecut mahmureala de ieri.

— Ieri m-am cam turtit. Nici nu ştii de unde îţi vine.

— Cine ştie ! De cîte ori mi se întîmplă, aşa, fără nici un motiv...

— Ai făcut minuni cu ghicitul tău !

— Te-ai supărat ?

— Nu. Aş vrea numai să ştiu cum ai procedat.

— Dumneata nu crezi în chestiile astea.

— Nu e vorba dacă eu cred sau nu. Dar în unele privinţe ai nimerit drept la ţintă. Te-ai referit la nişte lucruri la care m-am gîndit şi la altele pe care le-am şi făcut.

— De pildă ?

— De pildă, că ar fi timpul să se producă o schimbare.

— Crezi că am măsluit cărţile, nu-i aşa ?

— N-are importanţă. Dar dacă e aşa, ce te-a făcut să le măsluieşti ? Ţi-ai pus ceva în gînd ?

Mă privi drept în ochi, bănuitoare, scrutătoare, întrebătoare.

— Da ! zise încet. Adică nu, nu m-am gîndit la nimic. Ce m-a făcut să le măsluiesc ? Asta e ca şi cum aş da singură la iveală măsluiala.

Domnul Baker privea din pragul uşii.

— Bună dimineaţa, Margie, zise el. Ethan, te-ai mai gîndit la propunerea mea ?

— M-am gîndit, desigur. Şi aş vrea să stau de vorbă cu dumneavoastră.

— Oricînd doreşti, Ethan.

— În timpul săptămînii nu pot lipsi. Ştiţi, Marullo aproape că nici nu dă pe aici. Mîine o să fiţi acasă ?

— Desigur, după slujba religioasă. Asta e o idee bună. Vino cu Mary, pe la patru. În timp ce doamnele vor flecări despre ultima modă a pălăriilor, lansată de Paşte, noi o să ne retragem şi...

— Am să vă pun o sută de întrebări. Cred că e mai bine să le aştern pe hîrtie.

— Tot ceea ce ştiu, am să-ţi spun cu plăcere. Deci, la revedere. Bună dimineaţa, Margie.

După plecarea lui, Margie spuse :

— Văd că ai pornit-o repede.

— Încep doar să mă adaptez. Ascultă, ştii ce m-ar interesa ? Ce-ar fi să dai cărţile legată la ochi, sau ceva în felul ăsta, să vedem dacă mai seamănă cu ce a ieşit ieri ?

— Nu ! exclamă ea. Nu merge ! Îţi baţi joc de mine, sau crezi cu adevărat în cărţi ?

— Dacă mă gîndesc bine, nu are nici o importanţă dacă cred sau nu. Nu cred în percepţia extra-sensibilă, nu cred în fulgere şi nici în bomba cu hidrogen, nu cred nici măcar în violete sau în bancurile de peşti — dar ştiu că ele există. Nu cred în fantome, şi totuşi am văzut fantome.

— Acum îţi baţi joc de mine.

— Nu.

— Nu mai pari să fii acelaşi om.

— Nu mai sînt acelaşi om. Poate că nimeni nu rămîne multă vreme acelaşi.

— Ce s-a întîmplat, Eth ?

— Nu ştiu. Poate că m-am săturat să fiu vînzător de băcănie.

— Ar fi şi timpul !

— Ţii într-adevăr la Mary ?

— Sigur că ţin. De ce mă întrebi ?

— Nu pari să fii din acelaşi... eşti cu totul altfel decît ea.

— Înţeleg ce vrei să spui. Dar să ştii că ţin la ea. O iubesc.

— Şi eu.

— Ce noroc !

— Ştiu că sînt norocos.

— Mă referam la ea. Ei, mă duc să-mi prepar cafeau mea infectă. Am să mă mai gîndesc la problema cărţilor.

— Cu cît mai repede, cu atît mai bine, pînă nu se răceşte.

Plecă, ciocănind cu tocurile în pavaj : bucile bine conturate îi săltau de parcă ar fi fost din cauciuc viu. Nu o mai văzusem niciodată pînă atunci. Mă întreb cîţi oameni voi fi privit în viaţa mea, fără să-i văd. Mă apucă spaima dacă stau să mă gîndesc. Şi iarăşi o paranteză. Cînd doi oameni se întîlnesc, fiecare îl schimbă întrucîtva pe celălalt, în aşa fel că, în fiecare dintre ei, apar doi oameni noi. Poate că asta înseamnă că... oh, e tare complicat ! Am căzut de acord cu mine însumi ca să mă gîndesc la asemenea probleme numai noaptea, cînd am insomnii. Faptul că uitasem să deschid prăvălia la timp mă speria. Era ca şi cum ai lăsa să-ţi cadă batista pe locul crimei, sau ţi-ai uita ochelarii, ca banditţii ăia, sau cum le-o fi zicînd, de la Chicago. Ce înseamnă asta ? Ce crimă ? Ce omor ?

La amiază, am pregătit patru sandvişuri, cu brînză şi cu şuncă, cu salată şi cu maioneză. „Şuncă şi brînză, şuncă şi brînză — după ce se însoară, bărbatul trăieşte în copaci...“ Am dus cele două sandvişuri şi o sticlă de coca-cola la poarta din dos a băncii, şi le-am înmînat lui Joey-Băiatul.

— Ai găsit greşeala ?

— Încă nu. Sunt atît de aproape de ea, încît nu reuşesc s-o văd.

— De ce nu laşi totul baltă, pînă luni ?

— Nu pot. Băncile sînt nişte instituţii cu reguli tare sucite.

— Uneori, tocmai cînd ţi-ai luat gîndul de la ceva, reuşeşti să găseşti rezolvarea.

— Ştiu. Mulţumesc pentru sandvişuri. Se uită între feliile de pîine să se încredinţeze că au salată şi maioneză.

Sîmbătă după amiază în ajun de Paşte, treaba într-o băcănie este, cum ar zice augustul şi analfabetul meu fiu, „pe dric“. S-au întîmplat, totuşi, două evenimente care mi-au dovedit că undeva, în mine, un curent subteran deschidea drumul unor schimbări. Vreau să spun că ieri, sau în orice altă zi, nu aş fi procedat aşa cum am procedat. E ca şi cum ai privi nişte mostre de tapet şi ai descoperi, deodată, un model nou.

Primul eveniment a fost apariţia lui Marullo. Artrita îl supăra rău. Îşi tot îndoia braţele, ca un halterofil.

— Cum merge ?

— Aşa şi aşa, Alfio.

Nu-i mai spusesem niciodată pe nume pînă atunci.

— S-a golit tot oraş.

— Îmi place mai mult cînd îmi spui „puştiule".

— Credeam că ţie nu place.

— Mi-am dat seama că-mi place, Alfio.

— Toată lumea din oraş plecat.

Cred că umerii îi ardeau de parcă ar fi avut nisip fierbinte la încheieturi.

— De cînd eşti plecat din Sicilia ?

— Patruzeci şi şapte de ani. Mult.

— Ai mai fost pe-acolo, de atunci ?

— Nu.

— De ce nu te duci să faci o vizită acolo ?

— De ce ? Totul schimbat.

— Nu eşti curios să afli în ce fel ?

— Nu prea.

— Ai ceva rude în viaţă ?

— Sigur, pe frate-meu şi copiii lui, şi au şi ei copii.

— Nu ţi-ar face plăcere să-i revezi ?

Cred că el m-a privit cum o privisem eu pe Margie, văzîndu-mă pentru întîia oară.

— Ce tu ţi-ai pus în gînd, puştiule ?

— Mă doare să văd cum suferi din pricina artritei. Mă gîndeam că în Sicilia e cald. Poate că o să-ţi vindece durerile.

S-a uitat la mine bănuitor.

— Ce e cu tine ?

— Adică, ce vrei să zici ?

— Pari schimbat.

— Oh ! Am primit o veste bună.

— Nu cumva vrei tu dai demisia ?

— Nu chiar acum. Dacă ai vrea să faci o călătorie în Italia, îţi promit să te aştept.

— Ce veste bună tu primit ?

— Nu pot să-ţi spun încă. E aşa... Şi făcui cu mîna : ...aşa şi-aşa.

— Bani ?...

— S-ar putea să fie bani. Uite, dumneata eşti destul de bogat. De ce nu te întorci în Sicilia, să vadă şi ei cum arată un american bogat ? Şi să faci provizie de ceva soare. De prăvălie am eu grijă. Poţi să fii încredinţat.

— Nu ai de gînd să-ţi dai demisie ?

— Nu, ce naiba ! Mă cunoşti destul de bine ca să ştii că nu te-aş lăsa încurcat.

— Te-ai schimbat, puştiule. De ce schimbat ?

— Ţi-am mai spus. Du-te şi joacă-ţi bambinii pe genunchi.

— Eu nu mai am acolo ce căuta, zise el, dar îmi dădeam seama că reuşisem să-i vîr ideea în cap. Şi mai ştiam că avea să revină, la noapte, şi că va controla registrele de contabilitate. E un tip suspicios.

De-abia ieşise pe uşă că — întocmai ca şi ieri — intră comis-voiajorul de la B.B.D. & D.

— Nu sînt în interes de serviciu, zise el. Petrec *week-end*-ul la Montauk. M-am gîndit să mai trec pe aici.

— Îmi pare bine c-ai venit, i-am răspuns. Vreau să-ţi înapoiez asta.

I-am întins portofelul, cu hîrtia de douăzeci de dolari scoasă la vedere.

— Doamne, cîtă amabilitate ! Ţi-am spus că nu sînt în interes de serviciu.

— Ia-l !

— Ce ţi-a venit ?

— Aici, pe la noi, asta întăreşte o înţelegere.

— Ce s-a întîmplat, eşti supărat ?

— Nu.

— Atunci ce este ?

— Ia-l ! Tocmeala nu s-a terminat încă !

— Isuse... Ţi-au făcut o ofertă mai bună cei de la Waylands ?

— Nu.

— Atunci care altă firmă, lua-o-ar dracu ?

I-am împins hîrtia de douăzeci de dolari în buzunarul de la piept, înapoia colţului batistei.

— Am să păstrez portofelul, am spus. E frumos.

— Uite, eu nu pot să-ţi fac o nouă ofertă pînă ce nu vorbesc cu şeful serviciului. Probabil că n-am să reuşesc înainte de marţi. Am să-ţi telefonez. Dacă spun că la aparat e Hugh, ai să ştii cu cine vorbeşti.

— Plata convorbirii o suporţi dumneata.

— Dar chestiunea rămîne deschisă, nu ?

— E deschisă, i-am răspuns. Îţi place să pescuieşti ?

— Numai în compania femeilor. Am încercat s-o invit la pescuit pe bucăţica aia de Margie. Dar

nu vrea să vină. S-a năpustit asupra mea în aşa hal că nu mai ştiam unde să mă ascund. Nu înţeleg femeile.

— Sînt din ce în ce mai greu de înţeles.

— Poţi să mai spui o dată ! zise el. Nu mai auzisem această expresie de cincisprezece ani. Părea îngrijorat. Nu te angaja la nimic pînă ce nu primeşti o veste de la mine, îmi spuse. Doamne, şi eu care credeam că am de-a face cu un provincial naiv !

— N-am de gînd să-mi trădez patronul.

— Aiurea ! Vrei să mai ridici cota.

— Pur şi simplu am refuzat să mă las mituit, dacă ţii cu tot dinadinsul să vorbim despre această treabă.

Am impresia că vorbele mele dovedeau că mă schimbasem. Individul începu să se uite la mine cu respect, ceea ce m-a încîntat. Chiar foarte mult. Ticălosul mă credea plămădit din acelaşi aluat cu el, dar mă considera ceva mai şmecher.

Tocmai cînd mă pregăteam să închid, a telefonat Mary.

— Ethan, te rog nu te supăra...

— De ce să mă supăr, pufuleţ de păpădie ?

— Ştii, e aşa de singură, şi m-am gîndit... am invitat-o pe Margie la cină.

— Foarte bine.

— Nu te superi ?

— Nu, ce dracu !

— Nu înjura. Mîine e Paştele.

— Bine că mi-am adus aminte. Calcă-ţi rochia cea mai frumoasă. La patru mergem la Baker.

— La ei acasă ?
— Da, la ceai.
— Va trebui să-mi pun ţinuta de biserică, de Paşte.
— Perfect, frunzuliţa mea de ferigă.
— Nu te superi că am invitat-o pe Margie ?
— Te iubesc, i-am răspuns.
Da, o iubesc. Cu adevărat. Şi îmi amintesc că m-am gîndit ce pramatie poate fi uneori omul.

Capitolul V

După ce, străbătînd Strada Ulmilor, am intrat pe mica alee pietruită cu prundiş, m-am oprit să-mi privesc casa bătrînească. Acum îmi părea altfel. Simţeam că este a mea. Nu a lui Mary, nici a tatălui meu, nici a bătrînului căpitan, ci a mea. Puteam s-o vînd, să-i dau foc, sau să mi-o păstrez.

Urcasem abia două trepte, cînd uşa cu geam din spatele casei se deschise brusc, şi Allen ţîşni afară strigînd :

— Unde sînt Peeks-urile ? Mi-ai adus Peeks-urile ?

— Nu, i-am răspuns. Şi, o, minune a minunilor ! el nu se porni să urle de necaz. Nici n-a strigat-o pe maică-sa, să-mi confirme că într-adevăr îi promisesem să i le aduc.

Spuse numai :

— Oh ! şi îşi văzu liniştit de drum.

— Bună seara, i-am spus din urmă, în timp ce se depărta, iar el se opri şi răspunse cu un „bună seara“ de parcă ar fi rostit nişte cuvinte străine, pe care de-abia le învăţase.

Mary intră în bucătărie şi-mi zise :

— Te-ai tuns.

Cînd simte la mine vreo ciudăţenie, ea o atribuie fie temperaturii, fie faptului că m-am tuns.

— Nu, micul meu zuluf, nu m-am tuns.

— Mi-a ieşit sufletul pînă am făcut curat în casă.

— Ai făcut curat ?
— Ţi-am spus doar că vine Margie la cină.
— Ştiu, dar ce e nevoie de tot acest tămbălău festiv ?
— N-am mai avut invitaţi la masă de nu ştiu cînd.
— Aşa e. Chiar aşa e.
— Îţi pui costumul închis ?
— Nu, voi pune vechiul şi decentul meu Dobbin gri.
— De ce nu îmbraci costumul închis ?
— Nu vreau să-i stric dunga, trebuie să-l am pregătit pentru mîine la biserică.
— Pot să-l calc din nou, mîine dimineaţă.
— Am să-mi pun vechiul meu Dobbin, căruia nu-i găseşti pereche în toată regiunea.
— Copii, strigă ea, să nu vă prind că vă atingeţi de ceva ! Am scos farfuriile de zile mari. Nu vrei să îmbraci costumul închis ?
— Nu.
— Margie o să fie îmbrăcată în mare ţinută.
— Lui Margie îi place vechiul meu Dobbin.
— De unde ştii ?
— Mi-a spus-o ea.
— Nu ţi-a spus nimic.
— A trimis o scrisoare la ziar.
— Fii serios. Sper că te vei purta frumos cu ea...
— Am să-i fac curte.
— Credeam că în cinstea ei vei îmbrăca costumul închis.
— Ascultă, floricico, cînd veneam încoace, nici nu-mi păsa ce haine am să îmbrac. Dar tu, în mai

puţin de două secunde, m-ai făcut să nu doresc altceva decît să îmbrac vechiul meu Dobbin.
— Numai ca să-ţi arăţi meschinăria ?
— Bineînţeles.
— Oh ! exclamă ea, cu tonul lui Allen.
— Ce serveşti la masă ? Vreau să-mi asortez cravata la nuanţa fripturii.
— Pui fript. Nu simţi mirosul ?
— Mi se pare că da. Mary, eu... Dar n-am mai spus nimic. De ce să mai fi spus ? Nu poţi să-ţi înăbuşi un instinct naţional. Se dusese, desigur, la *Comerţul economic*, fiind ziua cînd puii se vindeau cu preţ redus. Mai ieftin decît la Marullo. Eu îi procur de la *en-gros* şi nu o dată i-am explicat lui Mary în ce constă secretul acestor aşa-zise reduceri de preţ. Este o momeală, pentru a mai cumpăra încă vreo zece lucruri care nu reprezintă nici un chilipir, dar te trezeşti că le-ai cumpărat numai pentru că ţi-au fost la îndemînă. Toată lumea cunoaşte acest secret şi, totuşi, toată lumea se înghesuie la aceste chilipiruri.

Dar morala pe care i-o făcusem pînă acum, în această privinţă, lui Mary, floricica mea, se uscase şi în mine, de la rădăcină. Noul Ethan Allen Hawley merge în pas cu apucăturile naţionale, şi se foloseşte de ele ori de cîte ori are prilejul.
— Sper că nu socoteşti că am fost neloială, zise Mary.
— Iubita mea, ce poate fi socotit virtute sau păcat în legătură cu un pui de găină ?
— Erau grozav de ieftini.
— Cred că ai procedat înţelept... ca o bună gospodină.

— Îţi baţi joc de mine.
Allen mă aştepta în dormitor.
— Pot să mă uit puţin la sabia ta de Templier ?
— Desigur. E în dulap, în colţ.
El ştia foarte bine unde se afla sabia. În timp ce mă dezbrăcam, scoase sabia din cutia de piele, o trase afară din teacă şi ridică la lumină lama nichelată, admirîndu-se în oglindă în această nobilă poziţie.
— Cum merge lucrarea pentru concurs ?
— Ce ?
— Vrei să zici : „Poftim, domnule" ?
— Da, domnule.
— Te-am întrebat, cum merge lucrarea ?
— O, minunat !
— Ai să reuşeşti ?
— Sigur.
— Sigur ?
— Sigur, domnule.
— Poţi să scoţi şi pălăria. E în cutia aia mare de piele, pe raft. Pana s-a cam gălbejit.
Am intrat în cada cea mare şi veche, cu fundul alb, sprijinită pe picioare de leu. Pe vremuri, băile se făceau destul de mari, ca să te poţi lăfăi în ele. Mi-am frecat tot corpul cu peria, pînă ce am uitat de Marullo şi de toată ziua aceea, apoi m-am bărbierit, stînd în cadă, fără să mă privesc în oglindă, căutîndu-mi perciunii cu vîrful degetelor. Cred că toată lumea va fi de acord că aşa se bărbiereau romanii în epoca decadenţei. În timp ce mă pieptănam, m-am privit în oglindă. Nu-mi mai văzusem faţa de multă vreme. Poţi

foarte lesne să te bărbiereşti zilnic fără să-ţi vezi într-adevăr faţa, mai ales dacă nici nu-ţi pasă prea mult cum arată. Frumuseţea este o calitate de suprafaţă, a pielei, dar eu cred că trebuie să emane şi din interior. Mi-aş dori acest al doilea fel de frumuseţe. Nu pentru că aş avea o faţă urîtă. Dar pentru mine, este pur şi simplu neinteresantă. Am schiţat, în oglindă, cîteva expresii, apoi am renunţat. Nu reuşeam să exprim nici nobleţe, nici ameninţare, nici mîndrie, nici caraghioslîcuri. Era mereu aceeaşi faţă afurisită, care se strîmba.
Cînd m-am întors în dormitor, Allen îşi pusese pe cap pălăria de Templier, cu pană, şi dacă arăt şi eu atît de caraghios, purtînd-o, înseamnă că va trebui să-mi dau demisia din lojă. Cutia de pălării sta deschisă pe jos. Este o cutie aşezată pe un suport de carton, acoperit cu catifea, şi seamănă cu o strachină întoarsă cu dosul în sus.
— Mă întreb dacă pana asta de struţ poate fi albită, sau trebuie să-mi cumpăr una nouă.
— Dacă îţi cumperi una nouă, mi-o dai mie pe asta ?
— De ce nu ? Unde este Ellen ? Încă n-am auzit vocea ei tînără şi stridentă.
— Lucrează la compunerea *Iubesc America.*
— Şi tu ?
— Eu mă mai gîndesc. Ai să ne aduci acasă nişte cutii de Peeks ?
— Probabil că am să uit. De ce nu vii tu într-o zi la prăvălie, să ţi le iei singur ?
— Bine. Te superi dacă te întreb ceva... domnule ?
— Voi fi măgulit.

— E adevărat că noi stăpîneam două cvartale de pe Strada Mare ?

— E adevărat.

— Şi că am avut baleniere ?

— Da.

— Şi de ce nu le mai avem ?

— Le-am pierdut.

— Cum adică ?

— Aşa, pur şi simplu, le-am pierdut.

— Asta e o glumă.

— E o glumă al dracului de serioasă, dacă stai să o diseci.

— Noi, la şcoală, disecăm broaşte.

— Bine faceţi. Dar pentru broaşte nu-i chiar atît de bine. Pe care s-o aleg, dintre aceste frumoase cravate ?

— Pe aia albastră, răspunse el, fără nici un interes. Spune-mi, după ce te îmbraci poţi... ai timp să vii pînă sus, în pod ?

— O să-mi fac timp, dacă e vorba de ceva important.

— Ai să vii ?

— Da.

— În regulă. Eu mă duc acum sus, să aprind lumina.

— Vin şi eu în două secunde, numai să-mi leg cravata.

Paşii lui, pe scara fără covor ce duce la pod, sunau a gol.

Dacă, în timp ce-mi înnod cravata, mă gîndesc la ceea ce fac, cravata capătă tendinţa de a se răsuci, dacă îmi las degetele să lucreze cum vor ele, nodul iese perfect. Am încredinţat această

misiune degetelor mele, îndreptîndu-mi gîndurile către podul bătrînei case Hawley, casa mea, podul meu. Nu este o temniţă întunecoasă şi plină de pînze de păianjeni, adăpostind lucruri deteriorate şi părăsite. Are ferestre cu ochiuri mici şi atît de vechi, încît lumina care intră prin ele capătă culoarea levănţicăi, iar lumea exterioară pare tremurătoare... ca şi cum ar fi văzută prin apă. Cărţile depozitate acolo nu aşteaptă să fie aruncate la gunoi sau donate. Ele stau instalate confortabil pe rafturi aşteptînd să fie redescoperite. Iar scaunele, unele demodate deocamdată, altele cu arcurile rupte, sînt mari şi comode. Podul meu nu este nici măcar un loc plin de praf. Cînd se face curăţenie în casă, se deretică şi podul ; şi dat fiind că, în cea mai mare parte a timpului, stă închis, praful n-are cum să pătrundă aici. Îmi amintesc cum, copil fiind, încercam să descifrez buchile cărţilor, sau cum, frămîntat de nelinişti, sau în acea stare de somnolenţă a spiritului, care reclamă singurătatea, mă refugiam în pod şi mă încolăceam într-un fotoliu mulat după forma corpului, în lumina viorie de levănţică ce intra pe fereastră. De acolo, puteam studia grinzile mari, cioplite, care sprijină acoperişul. Puteam urmări felul în care sînt îmbinate una într-alta şi fixate cu piroane de stejar. Cînd ploaia bătea pe acoperiş, de la picătura foşnitoare pînă la mugetul averselor, locul acesta îţi dădea o plăcută senzaţie de securitate. Atunci prindeau viaţă cărţile, cărţile cu poze ale copiilor care se făcuseră mari, născuseră alţi copii şi dispăruseră ; cărţile cu flecarul *Chatterbox* şi seriile cu

Rollo ; cele o mie de pedepse ale Domnului : *Focul, Potopul, Valurile uriaşe, Cutremurele* — toate cu poze ; *Infernul* lui Gustave Doré, cu terţinele lui Dante ca nişte cărămizi pătrate în mijlocul ilustraţiilor, şi basmele înduioşătoare ale lui Hans Cristian Andersen ; violenţa şi cruzimea din poveştile fraţilor Grimm, care făceau să-ţi îngheţe sîngele în vine, grandoarea din *Morte d'Arthur*[1], cu desenele lui Aubry Beardsley, această fiinţă bolnăvicioasă şi diformă, atît de straniu aleasă pentru a ilustra pe marele şi virilul Malory.

Mi-aduc aminte că îmi spuneam cît de înţelept a fost Hans Cristian Andersen. Regele îşi mărturisea tainele adîncului unei fîntîni, şi tainele lui rămîneau nedivulgate. Cel care spune altora taine sau poveşti, trebuie să se gîndească la persoana care îl ascultă sau îl citeşte, căci o povestire are tot atîtea versiuni cîţi cititori. Fiecare ia dintr-o povestire ceea ce-i convine, sau ceea ce e în stare să ia, şi transformă, astfel, povestirea după măsura lui. Unii culeg cîteva firimituri, aruncînd restul, alţii cern povestea prin sita prejudecăţilor lor, alţii o colorează cu propria lor încîntare. Pentru ca un cititor să se simtă în largul lui, povestirea trebuie să-i ofere unele puncte de contact. Numai atunci va putea să accepte miracolul. O poveste pentru Allen trebuie să fie altfel construită decît aceeaşi poveste pentru Mary a mea, şi remodelată,

[1] *Le Morte d'Arthur* — titlul ediţiei în care au apărut traduse şi aranjate de către sir Thomas Malory (scriitor englez din sec. XV) romanele cavalereşti franţeze din ciclul lui Arthur.

la rîndul ei, pe măsura lui Marullo, pentru ca acesta să o savureze. Dar poate că tot *Fîntîna lui Hosay*, din basmele lui Andersen, este ascultătorul cel mai bun. Ea se mulţumeşte să asculte, iar ecoul pe care-l trimite înapoi este potolit şi se risipeşte repede.

Bănuiesc că noi toţi, sau cei mai mulţi dintre noi, sîntem adepţii acelei ştiinţe din secolul al XIX-lea, ce nega existenţa oricărui fenomen pe care nu putea să-l măsoare sau să-l explice. Fenomenele pe care oamenii nu le puteau explica existau în continuare, dar, bineînţeles, fără binecuvîntarea noastră. Ceea ce nu ne puteam explica, nu voiam să observăm, şi între timp o bună parte a lumii a fost lăsată pe mîna copiilor, a nebunilor, a celor săraci cu duhul şi a misticilor, pe care îi interesa mai mult ceea ce există decît de ce există. Atîtea lucruri vechi şi frumoase rămîn depozitate în podul lumii, din pricină că nu le dorim în jurul nostru, dar nici nu avem curajul să le azvîrlim !

De o grindă a tavanului atîrnă un bec simplu, fără abajur. Podul e pardosit cu scînduri de pin, cioplite cu barda, late de jumătate de metru şi groase de cinci centimetri, formînd un suport solid pentru grămezile ordonate de cufere şi cutii, de lămpi şi vase de flori învelite în hîrtie, şi tot felul de bibelouri exilate. Lumina strălucea blînd deasupra generaţiilor de cărţi din rafturile deschise — toate curate şi fără urmă de praf. Mary a mea urmăreşte praful în modul cel mai riguros, nu admite nici un compromis şi, pe deasupra, iubeşte

ordinea ca un sergent-major. Cărţile sînt aranjate după mărime şi culoare.

Allen îşi sprijinise fruntea de ultimul raft al unui dulap şi privea superior, cărţile. Mîna lui dreaptă se odihnea pe mînerul săbiei de Templier, pe care o ţinea cu vîrful în jos, ca pe un baston.

— Întruchipezi o imagine simbolică, fiul meu. S-ar putea numi: „Tinereţea, Războiul şi Cunoaşterea".

— Vreau să te întreb: spuneai că există pe aici nişte cărţi în care putem găsi cîte ceva.

— Ce anume?

— Nişte fraze patriotice pentru lucrarea noastră.

— A, da. Fraze patriotice. Ce părere ai de asta? „E viaţa oare atît de scumpă sau pacea atît de dulce, încît să fie nevoie să le cumpărăm cu preţul lanţurilor sau al sclaviei? Nu îngădui aceasta, Doamne Atotputernic! Nu ştiu ce vor face alţii, dar mie dă-mi sau libertatea, sau moartea!"

— Grozav! Asta ne trebuie.

— Bineînţeles. Pe atunci, pe pămîntul nostru trăiau uriaşi.

— Aş fi vrut să trăiesc şi eu pe vremurile alea. Corăbii de piraţi! Oh, băiete! Bang-bang! Sus steagul! Corăbii cu aur, doamne înveşmîntate în rochii de mătase şi gătite cu bijuterii. Grozav mi-ar fi plăcut să trăiesc pe vremea aia. Unii dintre strămoşii noştri au făcut piraterie — da, au făcut. Chiar tu ai spus.

— Au făcut un fel de piraterie nobilă. Îşi ziceau „corsari". Viaţa lor nu a fost chiar atît de

idilică, cum ne pare nouă de la distanţă. Mîncau carne sărată şi pesmeţi. Şi pe vremea aceea mai exista şi scorbut pe lume.

— Nu mi-ar păsa mie de asta! Aş pune mîna pe aur, şi l-aş căra acasă. Cred că acum nu mai e voie să procedezi aşa.

— Nu, acum pirateria este mai cuprinzătoare şi mai bine organizată. I se spune diplomaţie.

— Un băiat de la şcoala noastră a cîştigat două premii la televiziune — o dată cincizeci de dolari, şi pe urmă două sute. Ce părere ai de asta?

— Probabil că e deştept.

— Ăla? Da de unde. Zice că e vorba de un truc. Trebuie să prinzi mişcarea şi apoi să combini o şmecherie.

— Şmecherie?

— Da. De pildă, să declari că eşti infirm, sau că te ocupi cu creşterea broaştelor, fiind singurul sprijin al bătrînei mame. Asta asigură interesul publicului, şi organizatorii te aleg pe tine. Băiatul despre care îţi vorbesc are nişte reviste unde sînt publicate toate concursurile de pînă acum. Pot să cumpăr şi eu una din revistele astea, tăticule?

— Ei, pirateria şi-a trăit traiul, dar mi se pare că instinctul mai dăinuieşte încă.

— Cum adică?

— Adică, instinctul de a dobîndi ceva pe gratis. De a te îmbogăţi fără să depui nici un efort.

— Pot să cumpăr revista?

— Credeam că treburile astea sînt compromise, de cînd cu scandalul Payola [1].
— Pe dracu, nu ! Adică, nu, domnule ! Au mai modificat condiţiile, pe ici pe colo. Grozav mi-ar place să-mi pice şi mie ceva din prada aia !
— Chiar pradă e, nu-i aşa ?
— Tot biştari se cheamă, oricum ai face rost de ei.
— Nu cred asta. Banilor le este indiferent, dar nu şi celui care şi-i procură în felul ăsta.
— Nu înţeleg de ce. Doar nu e nimic ilegal. Ce, chiar unii dintre oamenii cei mai importanţi din ţara noastră...
— Charles, fiul meu, fiul meu !
— Adică, de ce Charles ?
— Vrei cu tot dinadinsul să fii bogat, Allen ? E nevoie să fii bogat ?
— Crezi că mie îmi convine să n-am şi eu motocicletă ? Vreo douăzeci dintre colegii mei au motociclete. Şi crezi că te simţi bine cînd familia ta nu are nici măcar o maşină, fără să mai vorbim de televizor ?
— Cred că te simţi adînc rănit...
— Tu nu ştii cum e asta, tăticule. Într-o zi, în ora de curs, am făcut o lucrare despre străbunicul meu, care a fost căpitan de balenieră.
— Chiar a fost.
— Toată clasa a izbucnit în rîs. Ştii cum m-au poreclit ? „Balena". Ţie ţi-ar place aşa ceva ?

[1] Scandal provocat de mituirea juriilor de la concursurile organizate de televiziunea americană.

— Nu prea mi-ar place.
— N-ar fi chiar atît de rău dacă ai fi măcar avocat sau ai lucra într-o bancă, sau ceva în genul ăsta. Ştii ce am să fac cu primii bani din prada pe care am să pun mîna ?
— Nu, ce ?
— Am să-ţi cumpăr un automobil, ca să nu te mai simţi atît de prost cînd vezi că toţi ceilalţi au cîte o maşină.
— Mulţumesc, Allen, i-am spus. Gîtlejul mi se uscase.
— Oh, n-ai pentru ce ! Tot nu pot căpăta permis de conducere deocamdată.
— Ai să găseşti în lada de acolo toate discursurile importante din istoria noastră, Allen. Sper că ai să citeşti vreo cîteva.
— Am să citesc. Trebuie.
— Desigur. Noroc la vînătoare !
Am coborît fără zgomot pe scări, umezindu-mi buzele. Allen avea dreptate. Mă simţeam prost.
M-am aşezat în fotoliul meu cel mare, sub lampa de citit, şi Mary mi-a adus ziarul.
— Eşti o mîngîiere, Mary...
— Costumul ăsta e chiar frumos.
— Ştii să pierzi, şi ştii să găteşti.
— Cravata se potriveşte cu ochii tăi.
— Tu complotezi ceva. Pot s-o jur. Dacă îmi mărturiseşti taina, îţi vînd şi eu o taină.
— Dar n-am nici o taină.
— Inventează una !
— Nu pot. Hai, Ethan, spune-mi !
— Nu ascultă vreo ureche de copil pe la uşi ?
— Nu.

— Margie Young-Hunt a venit azi la prăvălie. Pretindea că i s-a terminat cafeaua. Cred că e pur şi simplu amorezată de mine.

— Hai spune, spune !

— Vorbeam despre ghicit, şi i-am spus că ar fi interesant să repetăm experienţa, şi să vedem dacă ies cărţile la fel.

— N-ai spus asta !

— Ba am spus. Şi ea mi-a răspuns că ar fi interesant.

— Dar ţie nu-ţi plac asemenea lucruri.

— Ba mie îmi plac, dacă ies bine.

— Crezi că o să ghicească din nou astă seară ?

— Dacă ţi-ai da osteneala să-mi ghiceşti gîndurile, ai afla că tocmai pentru asta vine.

— Oh, nu ! Am invitat-o eu.

— După ce te-a stîrnit ea.

— Ea nu-ţi prea place.

— Dimpotrivă. Începe să-mi placă foarte mult, şi chiar încep s-o respect.

— Tare aş vrea să pot ghici cînd eşti pus pe glume.

În clipa aceea Ellen intră, atît de încet, încît nu puteai bănui dacă ascultase discuţia noastră, dar mi s-a părut că trăsese într-adevăr cu urechea. Ellen are treisprezece ani, femeiuşcă din creştet pînă-n tălpi, dulce şi tristă, veselă şi gingaşă, bolnăvicioasă cînd are interes. Este într-un stadiu asemănător aluatului care începe să crească. Poate că va fi frumoasă, poate că nu. Este lipicioasă, se lipeşte de mine, suflă chiar în obrazul meu, cu răsuflarea dulce a unei viţeluşe. Şi îi place să te mîngîie.

Ellen se aplecă peste braţul fotoliului, şi umărul ei mic şi fin se atinse de umărul meu. Îşi plimbă un deget trandafiriu de-a lungul mînecii vestonului, pînă la perişorii de pe încheietura mîinii, gîdilîndu-mă. Perişorii blonzi de pe braţul ei străluceau în lumina lămpii, ca un puf auriu. E o fiinţă rafinată, dar cred că toate femeiuştile sînt rafinate.

— Ţi-ai dat cu lac pe unghii, i-am spus.

— Mama îmi dă voie, dacă este roz. Unghiile tale sînt aspre.

— Serios ?

— Dar sînt curate.

— Le-am frecat cu periuţa.

— Nu pot să sufăr unghiile negre, ca ale lui Allen.

— Poate că pur şi simplu nu poţi să-l suferi pe Allen.

— Nu pot să-l sufăr.

— Bine faci. De ce nu-l omori ?

— Eşti un prost.

Îşi trecu degetele pe după urechea mea. Probabil că încă de pe acum unii băieţi devin, în faţa ei, foarte nervoşi.

— Am aflat că lucrezi la compunere.

— Puturosul ăla ţi-a spus ?

— E bună ?

— O, da ! Foarte bună. Cînd o să fie gata am să ţi-o dau s-o citeşti.

— Mă simt onorat. Văd că te-ai îmbrăcat ca de sărbătoare.

— Vechitura asta ? Îmi păstrez rochia nouă pentru mîine.

— Bună idee. Acolo vor fi şi băieţi.

— Nu pot suferi băieţii. Îi urăsc.

— Ştiu că îi urăşti. Deviza ta este ostilitatea. Nici mie nu-mi prea plac. Acum ridică-te un minut. Vreau să citesc ziarul.

S-a smucit, ca o vedetă de cinema de prin 1920, şi s-a răzbunat pe loc.

— Cînd ai să fii şi tu bogat ?

Da, o să dea mult de furcă bărbaţilor ! Instinctul mă îndemna să pun mîna pe ea şi să-i trag cîteva la fund, dar ar fi fost exact ceea ce îşi dorea. Cred că avea ochii fardaţi. În ei licărea tot atît de puţină milă ca în ochii unei pantere.

— Vinerea viitoare, i-am răspuns.

— Aş vrea să te grăbeşti. M-am săturat să fiu săracă.

Şi se furişă repede afară.

Şi cînd te gîndeşti că mai ascultă şi pe la uşi ! O iubesc, ceea ce este ciudat, pentru că ea întruchipează tot ceea ce detest la ceilalţi oameni — dar totuşi, o iubesc.

N-am reuşit să citesc ziarul. Nici nu apucasem să-l deschid, cînd sosi Margie Young-Hunt. Era coafată — coafată la coafor. Cred că Mary s-ar pricepe să explice ce coafură avea. Eu nu.

De dimineaţă, Margie, femeia care venise să cumpere cafea, era pregătită pentru mine ca o capcană de prins urşi. Acum, seara, ţinta ei era Mary. Dacă fundul i se legăna, legănarea nu mai era vizibilă. Dacă sub taiorul corect era un corp, corpul se ascundea. Era un musafir perfect — faţă de o altă femeie — săritoare, fermecătoare, măgulitoare, atentă, modestă. Cu mine se purta de

parcă aş fi îmbătrînit de azi dimineaţă cu patruzeci de ani. Ce fenomen uluitor e o femeie ! Pot să le admir, în diferitele lor comportări, chiar dacă nu le înţeleg motivele.

În timp ce Margie şi Mary îşi depănau agreabila introducere : „Cum ţi-ai făcut părul ?"... „Îmi place foarte mult"... „Asta-i culoarea care te prinde, ar trebui să porţi totdeauna culoarea asta" — inofensive semnale de recunoaştere ale femeilor — mi-am amintit de cea mai femeiască istorie pe care am auzit-o vreodată. Două femei se întîlnesc. Una din ele strigă : „Ce-ai făcut cu părul ? Parc-ar fi o perucă !" „Este chiar o perucă." „Să ştii că nici nu se cunoaşte."

Poate că aici există nişte reacţii mai adînci decît acelea pe care le cunoaştem sau avem dreptul să le cunoaştem.

Cina a constat dintr-o înşiruire de exclamaţii referitoare la calităţile puiului fript, şi de asigurări că porţiile au fost mai mult decît suficiente. Ellen a studiat-o pe musafira noastră cu un ochi care înregistra fiecare detaliu al coafurii şi machiajului. Şi atunci am înţeles cît de timpuriu încep femeile să-şi exerseze examinarea minuţioasă pe care îşi bazează ceea ce se numeşte „intuiţie feminină". Ellen se ferea de privirile mele. Ştia că ţintise în mine ca să mă ucidă, şi se aştepta la răzbunare. Foarte bine, sălbatica mea fecioară ! Mă voi răzbuna în modul cel mai crud ce ţi-l poţi imagina. Am să dau uitării toată povestea.

A fost o cină bună, prea săţioasă şi cu prea mult din toate, aşa cum sînt desigur dineurile date de diverse asociaţii, şi pe deasupra s-a strîns şi

un munte de farfurii pe care nu le întrebuinţăm de obicei. Iar, la sfîrşit, cafea, ceea ce de asemenea nu obişnuim.

— Nu te împiedică să dormi ?

— Nimic nu mă împiedică să dorm.

— Nici chiar eu ?

— Ethan !

După aceea a urmat războiul ucigător, dar tăcut, pe tema vaselor de spălat.

— Lasă-mă să-ţi ajut.

— De loc. Eşti musafir.

— Atunci lasă-mă cel puţin să le duc.

Privirea lui Mary căuta spre copii, iar gîndul i se îndrepta spre ei ca o baionetă. Ştiau ce trebuia să urmeze, dar nu puteau face nimic.

— Copiii fac totdeauna treaba asta, zise Mary. Le place foarte mult. Şi o fac atît de bine ! Sînt mîndră de ei.

— Ce frumos ! Azi nu mai întîlneşti asemenea copii.

— Ştiu. Avem marele noroc că vor să ne ajute.

Puteam să citesc în gîndurile lor, care se zbăteau căutînd o salvare, imaginînd cum să încurce lucrurile, cum să se prefacă bolnavi, cum să scape jos frumoasele şi vechile noastre farfurii. Probabil că şi Mary le-a citit intenţiile criminale.

— Uimitor, zise Mary, că nu sparg niciodată nimic, n-au ciobit nici măcar un pahar !

— Sînteţi norocoşi, zise Margie. Cum i-aţi deprins ?

— Nu i-am deprins. La ei e o pornire naturală. Ştii, unii oameni sînt stîngaci de la natură, dar Allen şi Ellen sînt îndemînatici de la natură.

M-am uitat la puşti, să văd cum înghit hapul. Îşi dădeau seama că au fost prinşi la strîmtoare. Cred că, în sinea lor, se întrebau dacă şi Margie Young-Hunt îşi dă seama de situaţie. Încă mai căutau o ieşire. Le-am aruncat colacul de salvare.

— Desigur că le place să audă complimente, spusei, însă acum îi reţinem. Au să piardă filmul, dacă nu-i lăsăm să plece imediat.

Margie a avut eleganţa de a nu izbucni în rîs, iar Mary mi-a aruncat o privire rapidă şi uimită, de admiraţie. Copiii nici nu ceruseră să se ducă la cinema.

Chiar dacă, fiind de faţă, adolescenţii nu fac gălăgie, totuşi parcă e mai multă linişte în absenţa lor. Cînd sînt acasă, aerul din jurul lor e în fierbere. După ce au ieşit, întreaga casă parcă respiră uşurată şi îşi revine în fire. Nu e de mirare că spiriduşii invadează numai casele unde există adolescenţi.

Noi trei am început să dăm tîrcoale, precauţi, subiectului pe care-l ştiam inevitabil. M-am dus la vitrina cu geam şi am scos trei pahare în formă de crin, cu picior lung, aduse din Anglia, Dumnezeu ştie de cînd. Apoi am turnat în ele, dintr-o cană de patru litri şi jumătate, învelită cu împletitură de pai afumat şi decolorat de vreme.

— Rom de Jamaica, am spus. Hawley-ii au fost marinari.

— Trebuie să fie foarte bătrîn, zise Margie Young-Hunt.

— Mai bătrîn decît dumneata, decît mine sau chiar decît tatăl meu.

— O să ţi se urce la cap, zise Mary. Dar bine, asta înseamnă o adevărată petrecere ! Ethan îl scoate numai la nunţi şi la înmormîntări. Crezi că este bine, iubitule ? Adică, vreau să zic, tocmai înainte de Paşte ?

— Nici împărtăşania nu se face cu coca-cola, draga mea.

— Mary, nu ţi-am văzut niciodată soţul atît de vesel.

— Cauza este norocul pe care i l-ai ghicit tu, zise Mary. L-a schimbat peste noapte.

Ce maşinărie înspăimîntător de complicată este organismul omenesc ! O îngrămădire de instrumente de calcul, cadrane, contoare, dintre care putem citi numai cîteva, şi poate că nici pe acelea tocmai cum ar trebui. Am simţit, iscîndu-se brusc, în pîntece, o durere ascuţită, ca şi cînd m-ar fi atins un fier înroşit, apoi pornind în sus, străpungîndu-mă pînă sub coaste. În urechi îmi vîjîia un vînt puternic, strivindu-mă ca pe o biată corabie căreia i s-ar rupe catargul mai înainte de a reuşi să-şi coboare pînzele. Aveam un gust sălciu în gură, iar camera se ridica şi cobora ca în joaca talazurilor. Fiecare semnal de alarmă îmi ţipa „pericol“, „catastrofă“, „ciocnire“. Durerea m-a cuprins în timp ce treceam prin spatele scaunelor pe care şedeau doamnele, şi m-a silit să mă încovoi, tremurînd ; apoi, la fel de brusc, mi-a trecut. M-am îndreptat din şale, continuînd să merg ; femeile nici n-au băgat de seamă ce se întîmplase. Înţeleg cum de au crezut oamenii

cîndva că pot fi posedaţi de diavol. Nu sînt prea sigur dacă nu cumva cred şi eu în ceva asemănător. Să fii posedat ! E ca şi cum o forţă străină, clocotitoare, caută să iasă cu orice preţ din tine, o forţă căreia i te împotriveşti din toate fibrele fiinţei tale, dar totuşi pierzi lupta, şi, declarîndu-te învins, încerci să trăieşti mai departe făcînd pace cu năvălitorul. Violare — acesta este cuvîntul potrivit pentru o asemenea stare, dacă vrem să ne gîndim la sonoritatea unui cuvînt înconjurat de flăcări albastre, ca o lampă de sudură.

Glasul scumpei mele Mary se făcu auzit prin clipa de durere. Spunea :

— Aflarea unor lucruri plăcute nu poate face rău nimănui.

Mi-am încercat vocea ; avea un timbru puternic şi sănătos. Am rostit :

— Un strop de speranţă, chiar cînd nu mai există nici o speranţă, nu-i strică nimănui.

Şi, punînd cana la locul ei în vitrină, m-am întors la scaunul meu şi am băut o jumătate de pahar de rom vechi şi aromat ; m-am aşezat, picior peste picior, încleştîndu-mi mîinile, una de alta, în poală.

— Nu-l înţeleg, zicea Mary. N-a dat niciodată vreo importanţă ghicitului în cărţi, îşi bătea joc de treburile astea. Pur şi simplu, nu înţeleg.

Vîrful nervilor mei foşneau ca o iarbă uscată, bătută de vîntul iernii, iar degetele mi se albiseră de încleştare.

— Voi încerca să-i dau o explicaţie doamnei Young — lui Margie, am zis. Mary descinde dintr-o familie irlandeză nobilă, dar săracă.

— Nu eram chiar atît de săraci !

— Nu-ţi dai seama după felul cum vorbeşte ?

— Din moment ce mi-ai atras acum atenţia...

— Bunica lui Mary a fost sanctificată, sau s-ar cuveni să fie ; era o adevărată credincioasă, nu-i aşa, Mary ?

Aveam impresia că în sufletul dragei mele se preciza o undă de ostilitate. Dar am continuat.

— Totuşi, ea nu se sfia să creadă în stafii, deşi existenţa lor nu este prea conformă cu dogma strictă şi consecventă a creştinismului.

— Dar asta e altceva...

— Bineînţeles că e altceva, draga mea. Aproape fiecare lucru e altceva decît ni se pare. Poţi să nu crezi în ceea ce nu ştii cum arată ?

— Fii atentă ! zise Mary. Vorbele lui îţi întind o cursă !

— Nu-i întind nici o cursă. Eu nu mă pricep nici să ghicesc, nici să prezic viitorul. Dar cum pot să nu cred în ghicit ? Cred că există de vreme ce se practică !

— Dar nu eşti convins că reprezintă vreun adevăr.

— Adevărul este că milioane de oameni se duc la ghicitori, şi plătesc pentru ca să li se ghicească. Este de ajuns ca să devină interesant, nu ?

— Dar tu nu...

— O clipă ! Nu afirm că nu cred, ci doar că nu ştiu. Nu e totuna ! Nu ştiu ce vine mai întîi — adevărul sau ghicitul ?

— Cred că înţeleg ce vrea să spună.

— Înţelegi ?

Mary nu era prea încîntată.

— Să zicem că omul care ghiceşte este sensibil faţă de unele evenimente, care trebuie să se întîmple în orice caz. Asta voiai să spui ?

— Asta-i altceva. Dar cum pot să ştie cărţile ce se va întîmpla ? Adăugai : Cărţile n-ar putea nici măcar să se clintească din loc, dacă nu le-ar întoarce cineva.

Margie nu se uita la mine, dar eram sigur că, simţind-o pe Mary din ce în ce mai nemulţumită de mine, voia să afle ce atitudine trebuie să adopte.

— N-am putea face o încercare ? am întrebat.

— E ridicol. Cărţile nu prea vor să fie supuse la experienţe ; totuşi nu strică să încercăm. Cum vrei să procedăm ?

— Dar nici nu v-aţi atins de rom !

Îşi ridicară paharele în acelaşi timp, sorbiră o înghiţitură şi le aşezară pe masă. Mi-am băut şi eu romul, şi am scos din nou cana.

— Ethan, crezi că e bine ?

— Da, scumpeteo. Mi-am umplut paharul. De ce nu poţi să dai cărţile legată la ochi ?

— Trebuie să spun şi ce reprezintă.

— Ce-ar fi dacă le-ar da Mary, sau eu, şi le-ai citi dumneata ?

— Trebuie să se creeze o intimitate între ghicitor şi cărţi, dar nu ştiu... am putea să încercăm.

— Cred că, dacă ne-am hotărît să încercăm, trebuie să respectăm regulile obişnuite, spuse Mary.

Este felul ei de totdeauna. Nu-i plac schimbările — adică nu-i plac schimbări mărunte. Pe cele mari le suportă ca nimeni altul ; leşină,

văzînd o tăietură la un deget, dar, văzînd o beregată spintecată, e în stare să rămînă calmă şi chiar să sară în ajutor. Mă simţeam oarecum jenat, pentru că, deşi îi spusesem lui Mary că mai discutasem cu Margie despre treburile astea, acum ne prefăceam că ne gîndim pentru prima oară la ele.

— Am mai vorbit despre asta azi dimineaţă.

— Da, cînd am venit să cumpăr cafea. Discuţia m-a urmărit toată ziua. Am adus şi cărţile.

Mary are tendinţa de a confunda concentrarea cu supărarea, şi supărarea cu violenţa, iar violenţa o înspăimîntă. Este o spaimă pe care i-au sădit-o în suflet nişte unchi beţivi, şi e o ruşine. Simţeam cum începe să o cuprindă teama.

— Să lăsăm prostiile, am spus. Mai bine hai să jucăm cazino[1].

Margie înţelese tactica mea, o cunoştea, şi probabil că o mai folosise.

— Sînt de acord.

— Viitorul meu e asigurat. Voi fi un om cu avere. Asta mi-ajunge.

— Vezi, şi-am spus că el nu crede nici o iotă. Te duce cu vorba, şi în cele din urmă refuză să ia parte la joc. Uneori mă aduce într-un hal de nervi...

— Da ? Niciodată nu mi-ai spus asta în faţă. Ai fost întotdeauna soţia mea iubitoare.

E ciudat cum uneori poţi simţi undele care trec prin aer şi se întretaie — nu întotdeauna,

[1] Vechi joc de cărţi.

numai uneori. Mary nu-şi foloseşte mintea pentru o gîndire organizată şi poate că, din această cauză, este mai receptivă la impresii. În cameră se accentua încordarea. Îmi trecu prin minte gîndul că poate, de acum înainte, Margie nu va mai fi prietena ei cea mai bună, poate că, de azi, Mary nu se va mai simţi atît de bine în prezenţa ei.

— Zău că aş vrea să văd şi eu cum se ghiceşte în cărţi. Nu mă pricep de loc. Totdeauna mi s-a spus că asta este o îndeletnicire a ţigăncilor. Dumneata eşti ţigancă ? Cred că n-am avut niciodată ocazia să cunosc o ţigancă.

— Ca fată, avea un nume rusesc, dar e din Alaska, zise Mary.

Aceasta era, deci, explicaţia pometţilor ei laţi.

— Mary, există o taină pe care încă nu ţi-am spus-o pînă acum, şi anume cum am ajuns noi în Alaska, zise Margie.

— A fost în stăpînirea ruşilor, intervenii eu. Noi am cumpărat-o de la ei.

— Da, dar aţi ştiut că fusese un loc de surghiun, ca Siberia, dar pentru crime mai grave ?

— Ce fel de crime ?

— Cele mai înspăimîntătoare. Străbunica mea a fost surghiunită în Alaska pentru vrăjitorie.

— Ce anume făcea ?

— Făcea să se dezlănţuie furtuna.

Am rîs.

— Va să zică ai ajuns la această ocupaţie în mod firesc.

— Să dezlănţui furtuni ?

— Să ghiceşti în cărţi — ceea ce e, poate, acelaşi lucru.

— Nu-i adevărat, glumeşti, spuse Mary.

— Poate că glumesc, Mary, dar spun adevărul. Vrăjitoria era considerată drept crima cea mai îngrozitoare, mai îngrozitoare decît omorul. Mai păstrez actele străbunicii — numai că, bineînţeles, sînt în ruseşte.

— Ştii să vorbeşti ruseşte ?

— Foarte puţin.

Am spus :

— Poate că şi astăzi vrăjitoria continuă să fie crima cea mai gravă.

— Acum înţelegi ce am vrut să spun ? întrebă Mary. El sare de la o idee la alta. Niciodată nu ştii ce gîndeşte. Noaptea trecută s-a... adică azi dimineaţă s-a trezit înainte de a se lumina. A plecat la plimbare.

— Sînt un mizerabil, am spus. Un nelegiuit, sălbatic şi incorigibil.

— Aş vrea ca Margie să dea cărţile, dar aşa cum ştie ea, fără amestecul tău. Dacă ne tot întindem la vorbă, se întorc copiii şi n-o să mai putem face nimic.

— Iertaţi-mă o clipă, le-am spus eu.

Am urcat în dormitor. Sabia se odihnea pe pat, iar cutia de pălării, deschisă, pe jos. Am intrat în baie şi am tras apa la closet. Cînd se trage apa, se aude în toată casa. Am muiat în apă rece o cîrpă şi mi-am apăsat-o pe frunte, şi mai ales pe ochi. Îi simţeam ieşind din orbite. Apa rece mi-a făcut bine. M-am aşezat pe capacul closetului şi mi-am vîrît toată faţa în cîrpa udă ; cînd s-a încălzit, am udat-o iar. Întorcîndu-mă prin dormitor, am luat din cutie pălăria de Templier cu pană, şi, aşezîndu-mi-o pe cap, am coborît scara în ritm de marş.

— Oh, nebunule, zise Mary.

Părea înveselită şi uşurată. Încordarea apăsătoare dispăruse din atmosferă.

— Oare se poate înnălbi o pană de struţ ? S-a îngălbenit.

— Cred că se poate. Trebuie să-l întrebi pe domnul Schultz.

— Am să i-o duc luni.

— Aş vrea ca Margie să-ţi dea în cărţi, zise Mary. Ţin foarte mult.

Am pus pălăria pe stîlpul cu care se termină balustrada scării. Stîlpul aducea cu un amiral beat, dacă un astfel de amiral există.

— Adu masa de jucat cărţi, Eth. E nevoie de loc mult.

Am luat-o din dulapul din vestibul, şi i-am aranjat picioarele.

— Lui Margie îi place să stea pe un scaun cu spătarul drept.

I-am adus un scaun din sufragerie.

— Ce trebuie să facem noi ?

— Să vă concentraţi, zise Margie.

— La ce să ne gîndim ?

— Pe cît se poate, la nimic precis. Cărţile sînt în poşeta mea, colo pe canapea.

Totdeauna mi-am închipuit că nişte cărţi de ghicit trebuie să fie pătate cu grăsime, groase, cu colţuri îndoite, dar cărţile lui Margie erau curate şi luceau, de parcă ar fi avut o pojghiţă de mate-

rial plastic. Erau mai lungi şi mai înguste decît cărţile de joc, şi păreau mai multe de cincizeci şi două. Margie, stînd dreaptă pe scaun, începu să le amestece. Vedeam nişte poze în culori vii, succedîndu-se în formaţii complicate. Denumirile erau scrise în franţuzeşte : *l'empereur, l'ermite, le chariot, la justice, le mat, le diable* [1], pămînt, soare, lună, stele, şi culori de verde, de roşu, de ghindă, şi bani — cred — dacă *denier* înseamnă bani, deşi desenul reprezintă o roză heraldică ; fiecare suită avea şi *roi, reine* şi *chevalier* [2]. Apoi, au apărut nişte cărţi stranii — desene tulburătoare : un turn despicat în două de un fulger, o roată a norocului, un om atîrnînd cu capul în jos, dintr-o spînzurătoare, numit *le pendu* [3], şi Moartea — *la mort,* un schelet purtînd o coasă.

— Sînt cam lugubre, am spus. Desenele înseamnă chiar ceea ce par să însemne ?

— E în funcţie de poziţie. Dacă vin cu capul în jos, înseamnă exact contrariul.

— Semnificaţia lor se poate schimba ?

— Da. Asta e interpretarea.

Din clipa în care luă cărţile în mînă, Margie deveni gravă. Mîinile ei, în bătaia luminii, spuneau ceea ce observasem şi mai înainte, anume că era mai în vîrstă decît părea.

— Unde ai învăţat să dai în cărţi ? am întrebat-o.

[1] Împăratul, pustnicul, căruţa, dreptatea, catargul, diavolul (în lb. franceză).

[2] Rege, regină, valet (în lb. franceză.)

[3] Spînzuratul (în lb. franceză.)

— Priveam cum le dădea bunica, iar mai tîrziu am început să le iau cu mine pe la petreceri — cred că era un mod de a atrage atenţia.

— Crezi în cărţi ?

— Nu ştiu. Uneori se petrec lucruri ieşite din comun. Nu ştiu.

— Este posibil ca ghicitul în cărţi să fie o metodă de a te concentra — un exerciţiu psihic ?

— Uneori mi se pare că aşa şi e. De obicei, de cîte ori constat că am dat unei cărţi o semnificaţie pe care nu o avea mai înainte, tocmai atunci se şi potriveşte.

Mîinile ei păreau nişte fiinţe vii, în timp ce amesteca şi tăia, amesteca şi tăia din nou, trecîndu-mi apoi mie cărţile să le tai.

— Cui să-i ghicesc ?

— Ghiceşte-i lui Ethan, strigă Mary. Să vedem dacă va ieşi la fel ca ieri.

Margie se uită la mine.

— Păr de culoare deschisă, ochi albaştri. Ai sub patruzeci de ani ? mă întrebă.

— Exact.

— Regele de verde. Îl căută în pachetul de cărţi. Asta eşti dumneata.

Era un desen reprezentînd un rege purtînd coroană şi hlamidă, şi ţinînd în mînă un imens sceptru, colorat în roşu şi albastru. Dedesubt era scris *Roi de Bâton.* Aşeză cartea cu faţa în sus şi amestecă din nou restul de cărţi. Apoi începu să le dea repede, vorbind în acelaşi timp, cu un glas monoton. Aşeză o carte deasupra cărţii mele. „Asta te acoperă." Alta de-a latul. „Asta îţi trece de-a curmezişul." Una în partea de sus. „Asta ţi-e

cununa." Una jos. „Asta ţi-e temelia. Asta în faţă, asta în spatele dumitale." Cărţile formau pe masă o cruce. Apoi puse repede, la stînga crucii, patru cărţi la rînd, zicînd :

— Dumneata, casa dumitale, speranţele, viitorul dumitale.

Ultima carte era omul spînzurat cu capul în jos, *le pendu*, dar, din locul unde şedeam eu, de partea cealaltă a mesei, îl vedeam cu capul în sus.

— Va să zică, asta îmi rezervă viitorul.

— Poate să însemne o salvare, zise ea.

Îşi plimbă arătătorul pe lîngă conturul buzei inferioare.

— Se văd bani ? întrebă Mary.

— Da, se văd, răspunse ea distrată. Şi, pe neaşteptate, strînse cărţile, le amestecă de mai multe ori şi le reaşternu, murmurînd din nou cuvintele rituale. Părea că nu cercetează fiecare carte în parte, ci vede dintr-o dată întreaga formaţie, iar ochii ei aveau o privire înceţoşată şi vagă.

„Joacă tare, mi-am spus în sinea mea, cu procedeul ăsta dă gata asistenţa, pe la cluburile feminine, şi oriunde." Probabil că şi Pythia arăta la fel de rece, gravă şi impresionantă. Dacă reuşeşti să ţii oamenii în tensiune, cu sufletul la gură, într-o expectativă cît mai îndelungată, au să creadă orice le spui — şi nu e vorba de şarlatanie, ci de tehnică, de dozarea timpului. Femeia asta îşi irosea talentul pentru nişte voiajori comerciali. Dar ce voia de la noi, de la mine ? Brusc, strînse cărţile, le făcu pachet şi le băgă în cutia roşie pe care scria : *I. Muller & Ciel Fabrique de Cartes.*

— Nu mai pot să ghicesc, zise ea. Mi se întîmplă, cîteodată.

Mary zise, cu sufletul la gură :

— Ai văzut în cărţi ceva şi nu vrei să spui ?

— Oh, ba da, vă spun ! O dată, pe cînd eram mică, am văzut un şarpe schimbîndu-şi pielea, un şarpe cu clopoţei din Munţii Stîncoşi. Am stat şi am privit această transformare, de la început şi pînă la sfîrşit. Ei bine, în timp ce mă uitam acum în cărţi, ele au dispărut deodată, iar în locul lor a apărut şarpele acela care îşi schimbă pielea ; pe jumătate, pielea îi era prăfuită şi zdrenţăroasă, iar cealaltă jumătate era nouă şi strălucitoare. Ghiciţi voi sensul.

— Păreai intrată în transă, am spus. Ţi s-a mai întîmplat vreodată ?

— De trei ori.

— Şi a avut vreun sens deosebit ?

— Nu, după cîte ştiu.

— Ţi-a apărut de fiecare dată şarpele ?

— O, nu ! Erau alte imagini, dar la fel de ciudate.

— Poate că asta înseamnă schimbarea soartei lui Ethan, zise Mary cu însufleţire.

— Dar ce, el e un şarpe cu clopoţei ?

— Oh, înţeleg ce vrei să spui...

— Simt că mi se încreţeşte pielea, zise Margie. Cîndva, în copilărie, şerpii îmi erau oarecum simpatici dar, cînd am mai crescut, nu i-am mai putut suporta. Cînd îi văd, mi se încreţeşte toată pielea. Acum, e mai bine să plec.

— Ethan poate să te conducă pînă acasă.

— Nici nu-mi trece prin cap să accept.
— Mi-ar face plăcere să te conduc.
Margie zîmbi către Mary :
— Ţine-l aici, alături de tine. Tu nu ştii ce înseamnă să n-ai bărbat.
— Prostii, spuse Mary. Dacă tu ai mişca un singur deget, ţi-ai găsi imediat un bărbat.
— Aşa am procedat înainte vreme. Dar nu e bine. Dacă bărbaţii se prind atît de lesne, înseamnă că nu e cine ştie ce de capul lor. Ţine-ţi-l acasă. Să nu pună alta mîna pe el. Vorbind, îşi îmbrăca haina ; se grăbea să dispară cît mai iute. Cina a fost delicioasă. Sper să mă invitaţi şi altă dată. Iartă-mă că n-am mai putut ghici, Ethan.
— Te vedem mîine, la biserică ?
— Nu, plec la noapte la Montauk.
— Dar acolo vremea e încă friguroasă şi umedă.
— Îmi plac dimineţile, acolo, la mare. Noapte bună.
Mai înainte ca eu să apuc să-i deschid uşa, ea şi ieşise afară, de parcă ar fi urmărit-o cineva.
— Nu ştiam că pleacă astă seară din oraş, zise Mary.
Nu puteam să-i răspund că nici ea nu ştiuse.
— Ethan, cum explici tu ce ţi-a ghicit astă seară ?
— Astă seară n-a ghicit nimic.
— Ba da, ai uitat, a spus că vei cîştiga bani. Dar ce ai înţeles tu ? Bănuiesc că a văzut ceva care a speriat-o. Şi n-a vrut să ne spună.
— Poate că, de cînd a văzut şarpele acela, a rămas stăpînită de frică.

— Nu crezi că însemna ceva deosebit ?
— Cornuleţul meu cu miere, tu eşti expertă în probleme de ghicit. Dar eu de unde să ştiu ?
— În orice caz, sînt bucuroasă că n-o urăşti. Credeam c-o urăşti.
— Sînt un om viclean, i-am răspuns. Îmi ascund adevăratele sentimente.
— Nu faţă de mine. Ei vor rămîne pînă ce se sfîrşeşte şi a doua reprezentaţie.
— Despre cine vorbeşti ?
— Despre copii. Aşa se întîmplă întotdeauna. Ai fost adorabil în disputa asupra farfuriilor.
— Am o fire complicată. Şi, la timpul oportun, am planurile mele în legătură cu onoarea ta.

Capitolul VI

Am avut întotdeauna obiceiul de a amîna cîtăva vreme luarea unei hotărîri, pentru a cîştiga, astfel, răgazul necesar de gîndire. Apoi, cînd într-o bună zi mă decideam să examinez problema respectivă, constatam că se rezolvase şi că, de fapt, hotărîrea mea era luată. Probabil că fiecărui om i se întîmplă la fel, dar eu n-am posibilitatea să aflu dacă este într-adevăr aşa. De parcă, în peşterile întunecoase şi nelocuite ale minţii, s-ar fi întrunit nişte juraţi lipsiţi de înfăţişare, şi ar fi pronunţat verdictul. Îmi imaginez această tainică şi neodihnită zonă a creierului meu ca pe o apă neagră, adîncă, stătătoare, un loc de depuneri de unde nu ies la suprafaţă decît contururi neclare. Sau, poate, este un fel de bibliotecă uriaşă, în care s-au înregistrat toate transformările materiei vii, începînd din clipa cînd a luat fiinţă.

Cred că unii oameni au acces mai intim decît ceilalţi în acest loc de taină — poeţii de pildă. Odată, pe cînd eram vînzător de ziare şi nu aveam ceas deşteptător, am născocit un emiţător de semnale, prin provocarea anumitor reacţii. Noaptea, stînd culcat în pat, mă închipuiam în picioare, la marginea unei ape negre, ţinînd în mînă o piatră albă, rotundă. Scriam pe ea, cu litere foarte negre, „ora 4", apoi azvîrleam piatra şi priveam cum, învîrtindu-se mereu, se tot cufunda, pînă ce dispărea. Metoda avea succes. La patru fix, mă trezeam

din somn. Mai tîrziu, am reuşit, cu aceeaşi metodă, să mă trezesc la patru fără zece, sau la patru şi un sfert. N-am dat greş niciodată.

Se întîmpla însă ca la suprafaţa acestei ape să apară o arătare, uneori stranie, alteori pur şi simplu hidoasă, ca şi cum un şarpe de apă, sau vreun alt monstru, al adîncurilor, s-ar ridica din abisul marin.

Nu este decît un an de cînd Dennis, fratele lui Mary, a murit, la noi acasă, în chinuri groaznice, din cauza unei infecţii la tiroidă. Boala i-a răspîndit microbul spaimei în tot organismul şi omul devenise violent, înspăimîntat şi feroce. Figura lui prelungă şi blîndă de irlandez căpătase o expresie bestială. Am dat şi eu o mînă de ajutor pentru a-l ţine cu forţa în pat, pentru a-l linişti şi îmbărbăta în coşmarul lui prevestitor de moarte, şi asta a durat o săptămînă întreagă, pînă ce i-au apărut edeme la plămîni. N-am vrut ca Mary să-l vadă săvîrşindu-se din viaţă. Ea nu văzuse niciodată un om murind, şi eram convins că ultima imagine a fratelui ei putea să-i şteargă din suflet amintirea dragă a omului care fusese odinioară atît de blînd. Şi, pe cînd îl vegheam pe patul de moarte, din apa mea neagră a ieşit la suprafaţă un monstru. Îl uram pe Dennis. Aş fi vrut să-l ucid, să-mi înfig dinţii în beregata lui. Muşchii fălcilor mi se încleştaseră, şi cred că gura mea rînjea ca botul unui lup în faţa prăzii.

Cînd totul s-a sfîrşit, am fost cuprins de remuşcări, şi i-am mărturisit tot ceea ce simţisem bătrînului doctor Peele, care tocmai iscălea certificatul de deces.

— Nu este nimic neobişnuit în ceea ce-mi spui, mi-a răspuns. Am citit de multe ori pe feţele oamenilor asemenea porniri, numai că prea puţini le mărturisesc.

— Dar de unde vin pornirile astea ? Eu l-am iubit.

— Cine ştie ce amintiri străvechi. Poate sînt nişte rămăşiţe ale timpurilor gregare, cînd îmbolnăvirea sau rănirea unui individ reprezenta un adevărat pericol pentru grupul din care făcea parte. Unele animale, ca şi cea mai mare parte a peştilor, îi sfîşie şi îi devorează pe cei mai slabi dintre ei.

— Se poate, dar eu nu sînt animal, şi nici peşte.

— Nu eşti, de bună seamă. Şi poate tocmai din această cauză asemenea porniri ţi se par străine de dumneata. Dar ele zac în noi. Totul zace în noi.

Doctorul Peele este un om de treabă, un biet bătrînel obosit. Ne ajută de cincizeci de ani să venim pe lume sau să ne călătorim din ea.

Dar să mă întorc la acel congres al piraţilor din întuneric — acolo unde se lucrează fără odihnă.

Uneori, omul poate să devină, brusc, cu totul altul, şi în asemenea cazuri se spune : „El nu este în stare să comită una ca asta ! Nu-i seamănă lui !" Şi totuşi, poate că-i seamănă !

Poate că noi îl privisem, pînă atunci, dintr-un anumit unghi, sau poate că l-au deformat presiunile exercitate, de sus ori de jos, asupra lui. Sînt cazuri frecvente în timp de război : cel fricos devine erou, iar cel viteaz se prăbuşeşte în flăcări. Şi se mai întîmplă şi altfel de cazuri : deschizi dimineaţa

ziarul şi afli că un om cumsecade, care îşi iubea familia, şi-a ciopîrţit cu toporul femeia şi copiii. După părerea mea, omul se transformă necontenit. Numai că transformarea începe să se observe în anumite momente. Dacă aş vrea să mă analizez mai profund, cred că aş reuşi să descopăr, chiar de la naştere, sau poate şi mai înainte, rădăcinile transformării mele de azi. În ultima vreme, o seamă de fapte mărunte începuseră să alcătuiască schema unor schimbări mai importante. Aveam senzaţia că treburile şi evenimentele zilnice îmi dădeau ghes, mă îmbrînceau într-o direcţie contrară celei normale sau, în orice caz, contrară aceleia pe care eram obişnuit s-o consider drept normală : direcţia în care mergea vînzătorul de băcănie, falitul, omul fără nici o ţintă sau speranţă reală, cu aspiraţiile zădărnicite de necesitatea de a umple burţile şi a îmbrăca trupurile alor săi, captiv al unor obiceiuri şi atitudini pe care le socotea morale, ba chiar virtuoase. Şi poate că mai simţeam chiar şi o trufie nejustificată că sînt, după cum îmi plăcea să mă numesc, un „om de treabă".

Bineînţeles, înţelegeam ce se petrecea în jurul meu. Nu aveam nevoie de explicaţiile lui Marullo. Nu poţi trăi într-un orăşel ca New Baytown, fără să-ţi dai seama cum merg treburile. Dar eu nu prea mă gîndeam la aceste probleme. Judecătorul Doréas stabilea amenzile pentru încălcarea regulilor de circulaţie în funcţie de anumite aranjamente. Faptul nu mai era un secret pentru nimeni. Şi se ştie că un aranjament atrage după sine alte aranjamente. Directorul serviciilor municipale, care era în acelaşi timp şi proprietarul firmei *Budd — Materiale de*

Construcție, vindea municipiului, la prețuri ridicate, tot felul de materiale, dintre care unele complet nefolositoare. Cînd se începea asfaltarea vreunei noi străzi aflam că domnul Baker și Marullo, și încă vreo duzină de importanți oameni de afaceri, cumpăraseră cu cîtva timp înainte de a se fi publicat vreun anunț, mai toate loturile pentru construcții. Toate acestea nu erau decît fapte care se potriveau cu natura umană, dar pînă acum crezusem că mie nu mi se puteau potrivi. Marullo și domnul Baker, și voiajorul comercial, și Margie Yount-Hunt, și Joey Morphy parcă se coalizaseră să mă urnească din loc, și pînă la urmă reușiseră să-mi dea un brînci zdravăn, încît a trebuit să-mi acord un răgaz pentru gîndire.

Draga mea Mary, cu zîmbetul arhaic pe buze, torcea încetișor, îmbujorată în somn, de tihnă și mulțumire, cum se întîmplă întotdeauna după ce ne iubim ; respira o împlinire calmă.

După cît umblasem cu o noapte înainte, acum ar fi trebuit să-mi fie somn, dar nu-mi era. Am observat că rareori mi se întîmplă să-mi fie somn atunci cînd știu că a doua zi pot să mă scol mai tîrziu. Punctele roșii îmi jucau înaintea ochilor, iar lumina felinarelor de pe stradă făcea să se răsfrîngă pe tavan umbrele crengilor de ulm, desfrunzite, ce se împleteau și se despleteau alene și cadențat, în adierea vîntului primăvăratic. Fereastra era deschisă pe jumătate, iar perdelele albe se umflau ca pînzele unei corăbii ancorate. Lui Mary îi plac perdelele albe, spălate des. În felul acesta, ea capătă un sentiment de bunăcuviință și securitate. Cînd îi spun că nu este decît o expri-

442 10 — 4155

mare a sufletului ei de irlandeză, tînjind după perdele de dantelă, se îmbufnează.

Și eu mă simțeam împlinit și mulțumit, dar, pe cînd Mary, în asemenea împrejurări, cade într-un somn adînc, eu nu voiam să adorm. Voiam să gust din plin senzația de mulțumire. Voiam să mă gîndesc la concursul cu tema *Iubesc America*, la care se pregăteau să participe copiii mei. Dar, pe lîngă toate acestea, voiam să analizez ceea ce se întîmpla cu mine și să iau o hotărîre ; m-am oprit, bineînțeles, la ultimul subiect, constatînd imediat că obscurii jurați din adîncuri aveau hotărîrea gata luată, în numele meu. O vedeam în fața ochilor, transcrisă în termeni categorici. Era ca și cum, după ce te-ai antrenat și te-ai pregătit pentru o alergare, te trezești în sfîrșit că te afli chiar pe linia de plecare, cu țintele pantofilor proptite în bloc-starturile culoarului pe care vei alerga. În clipa aceea nu mai ai nici o altă alternativă. Cînd se va auzi pocnetul pistolului, trebuie să pornești. Mi-am dat seama că și eu aveam țintele pantofilor proptite în bloc-starturi, și așteptam doar semnalul. Și se părea că eram ultimul om care realiza faptul. În tot cursul zilei, diverși oameni remarcaseră că arăt bine, subînțelegînd că arăt altfel decît de obicei, mai sigur pe mine, schimbat. Voiajorul comercial fusese chiar uluit. Marullo mă studiase, puțin cam jenat. Iar Joey-Băiatul se simțise obligat să-și ceară scuze pentru ceea ce nu el spusese, ci eu. Apoi Margie Young-Hunt, cu povestea șarpelui cu clopoței. Poate că ea fusese cea mai isteață dintre ei. Reușise într-un fel oarecare să mă pătrundă și să descopere în mine existența unei

certitudini, mai înainte ca eu însumi să o fi constatat. Simbolul acestei certitudini era un şarpe cu clopoţei. M-am surprins zîmbind în întuneric. După aceea, neştiind cum să mai procedeze, recursese la cel mai vechi truc din lume — perspectiva adulterului, undiţă aruncată în largul apei, pentru a se afla cam ce fel de peşti trăiesc pe acolo. Nu de şoapta tainică a trupului ei ascuns cu grijă mi-am adus aminte — nu, în faţă mi-a apărut imaginea mîinilor ei, ca nişte gheare, trădîndu-i şi vîrsta, dar şi nervozitatea, şi cruzimea ce-l cuprind pe om cînd îşi pierde controlul asupra unei situaţii.

Îmi propun uneori să aflu natura intimă a gîndurilor nocturne. Ele sînt înrudite îndeaproape cu visele. Cîteodată le pot stăpîni în voie, dar alteori se năpustesc asupra mea, ca o herghelie de cai sălbatici, nestruniţi.

În felul acesta şi-a făcut apariţia Danny Taylor. Nu doream să mă gîndesc la el şi să mă întristez, dar totuşi a venit. A trebuit să recurg la o şmecherie învăţată cîndva de la un sergent, deşcă bătrînă care trecuse prin multe. A fost o împrejurare, în timpul războiului, cînd am trăit o zi, o noapte şi încă o zi, ca şi cum ar fi fost o singură unitate de timp, un întreg ale cărui părţi erau tot ce poate fi mai cutremurător şi mai groaznic în oribila realitate a luptelor. Nu ştiu dacă mi-am dat seama de întreaga grozăvie chiar în timpul cît o trăiam, deoarece eram şi foarte ocupat şi peste măsură de istovit, dar mai tîrziu, această unitate formată dintr-o zi, o noapte şi încă o zi, mi-a revenit tot mai des, cu perseverenţă, în gîndurile

nocturne, pînă ce am simţit că sînt pe punctul de a înnebuni ; există o nebunie denumită „oboseală de front", după ce, mai înainte vreme i se spunea contuzie. Am încercat toate metodele pe care le cunoşteam, vrînd să-mi îndepărtez din gînduri acele zile, dar în ciuda tuturor eforturilor, ele se reîntorceau în mintea mea. Aşteptau să treacă ziua, şi noaptea puneau din nou stăpînire pe mine. O dată, după cîteva pahare de whisky, devenind ceva mai sentimental, am destăinuit sergentului nostru major, un bătrîn ostaş de profesie, ce luptase în războaie de a căror existenţă noi şi uitasem. Dacă şi-ar fi prins de piept toate panglicile decoraţiilor primite, n-ar mai fi reuşit să-şi încheie nasturii. Era de origine polonez, din Chicago, şi se numea Mike Polaski. Cînd i-am spus povestea, era băut zdravăn, din fericire, căci altfel ar fi devenit morocănos şi tăcut, din cauza unor prejudecăţi adînc înrădăcinate, în privinţa fraternizării gradelor inferioare cu ofiţerii.

Mike mi-a ascultat toată povestea, de la început pînă la sfîrşit, fixîndu-mi tot timpul aluniţa dintre sprîncene.

— Da ! zise el. Cunosc chestia. Mai rău e că omul vrea neapărat să şi-o scoată din cap. Dar metoda asta nu-i bună. Ce trebuie să faci, e s-o accepţi aşa cum e.

— Adică cum, Mike ?

— Bagă de seamă, va dura cam mult ! Începe chiar cu începutul, şi sileşte-te să-ţi aminteşti cît mai multe amănunte, pînă ajungi la sfîrşit. Ori de cîte ori îţi revine în minte, faci aşa cum îţi spun, depeni toate faptele, de la început pînă la sfîrşit.

Ai să vezi că amintirile vor începe mai întîi să pălească, apoi vor dispare episoade întregi, și pînă la urmă ai să uiți toată povestea.

Am încercat metoda sergentului și-a mers. Nu știu dacă psihiatrii au cunoștință de această metodă, dar știu că ar merita să fie utilizată.

Cînd gîndurile despre Danny Taylor porniră, în noapte, asaltul asupra mea, am pus imediat în aplicare tratamentul sergentului Mike.

Pe vremea cînd eu și Danny eram copii — aveam aceeași vîrstă, aceeași înălțime, aceeași greutate — ne duceam la magazia de cereale și furaje de pe Strada Mare, ca să ne cîntărim. Dacă, într-una din săptămîni, eu cîntăream cu o juma' de kilogram mai mult, în săptămîna următoare Danny mă ajungea din urmă. Mergeam împreună să pescuim, să vînăm și să înotăm, și ne plimbam cu aceleași fete. Familia lui Danny era bogată, ca toate vechile familii din Old Baytown. Taylor-ii locuiau într-o casă albă, cu coloane înalte și subțiri, pe strada Porlock. Cîndva, Taylor-ii au avut și o casă la țară — cam la vreo cinci kilometri de oraș.

În jurul orașului nostru, ochiul întîlnește numai dealuri unduioase, acoperite cu arbori, în unele locuri pini pitici, iar în altele stejari, arbori de hickory și vreo cîțiva cedri. Odinioară, cu mult înainte de a mă fi născut eu, stejarii atingeau dimensiuni uriașe, atît de uriașe, încît corăbiile de prin partea locului aveau chila, bordajul și punțile construite din lemnul acestor giganți, care creșteau la o aruncătură de piatră depărtare de șantierul naval ; dar, tăindu-i mereu, n-a mai rămas nimic

din falnicii stejari. În peisajul acesta încîntător, Taylor-ii stăpîniseră cîndva o casă, situată în mijlocul unei fînețe întinse, singurul teren plat din toată regiunea. Probabil că aici fusese, pe vremuri, fundul unui lac, căci terenul, neted ca o masă, era înconjurat de dealuri joase. Cu vreo șaizeci de ani în urmă, casa Taylor-ilor arsese pînă la temelie, și nu mai fusese reconstruită. Cînd eram puști, Danny și cu mine ne duceam acolo cu bicicletele. Ne zbenguiam în pivnița zidită din piatră, ne-am construit chiar o cabană de vînătoare din cărămizile rămase de la vechile fundații ale casei. Cred că parcul fusese cîndva o adevărată minune. Se mai distingeau, sub invazia pădurii, aleile mărginite de pomi, rămășițele gardurilor vii și ale straturilor de flori. Ici și colo mai întîlneai cîte o bucată dintr-o balustradă de piatră, și o dată am găsit un bust al lui Pan, pe un soclu ros de vreme. Căzuse cu fața în jos, iar coarnele și barba erau înfundate în pămîntul gras, amestecat cu nisip. L-am ridicat, l-am șters de pămînt, și l-am respectat cîtăva vreme ca pe un zeu ce era. Dar dorința de bani și fetele au pus stăpînire pe noi și, în cele din urmă, l-am urcat într-o căruță și l-am cărat pînă la Floodhampton, unde l-am vîndut pe cinci dolari, într-un magazin de vechituri. Trebuia să fi fost o piesă de valoare, poate chiar antică.

Eram prieteni, eu și Danny, așa cum în mod normal toți băieții sînt prieteni. A intervenit apoi înscrierea lui la Academia Navală. L-am văzut, o dată, în uniformă, și după aceea nu l-am mai întîlnit mulți ani. New Baytown este un oraș în care oamenii, trăind înghesuiți, nu pot avea taine.

Toată lumea știa că Danny fusese exmatriculat și nimeni nu mai comenta faptul. Familia Taylor s-a stins, așa cum s-a stins și familia Hawley. N-am mai rămas decît eu și, bineînțeles, fiul meu Allen. Danny nu s-a mai arătat pe meleagurile noastre, decît după ce toți ai lui au murit, iar cînd s-a înapoiat era un bețiv. La început am încercat să-i vin în ajutor, dar el nu m-a lăsat. Nu voia să vadă pe nimeni. Și, cu toate acestea, eram încă apropiați — foarte apropiați.

Am început să-mi depăn din nou amintirile în legătură cu Danny, pînă am ajuns la dimineața cînd îi dădusem un dolar, cu ajutorul căruia să-și înece necazul.

Transformarea prin care treceam fusese pregătită și de propriile mele sentimente, dar și de presiuni din afară — voința lui Mary, dorințele lui Allen, supărarea lui Ellen, sfatul domnului Baker. Abia atunci cînd schimbarea este întru totul stabilită, gîndul așază un acoperiș deasupra întregii construcții și găsește cuvintele care s-o explice și s-o justifice. Nu cumva, umila, permanenta mea situație de simbriaș, nu înseamnă virtute, ci numai o trîndăvie morală ? În orice meserie este nevoie de îndrăzneală. Poate că eu eram pur și simplu un om timid, poate că mă temeam de consecințe — și eram, deci, într-un cuvînt, leneș. În orașul nostru, succesul în afaceri nu este o problemă complicată, și nici nu constituie pentru cineva vreun secret, dar nici succesul nu este prea răsunător, deoarece oamenii de afaceri și-au construit ei singuri niște bariere artificiale în calea activității lor. Delictele pe care le săvîrșesc sînt lipsite de amploare, și succesele sînt de asemeni de mică anvergură. Dacă s-ar face vreodată un control, în mod serios, la administrația orașului sau la oamenii de afaceri din New Baytown, s-ar descoperi că vreo sută de legi și o mie de reguli morale au fost încălcate — dar că toate nu reprezintă decît încălcări mărunte, furtișaguri. Acești oameni desființează doar cîteva din preceptele decalogului, și păstrează restul. Cînd unul dintre cei care reușesc, obține ceea ce îi trebuia sau dorea să aibă, redevine virtuos cu aceeași ușurință cu care își schimbă cămașa, și, după cît se vede, nu suferă de pe urma acestor încălcări, presupunînd, desigur, că nu este prins asupra faptului. Oare și-a pus, măcar o dată, vreunul dintre ei, această problemă ? Nu știu. Iar dacă îți treci cu vederea micile păcate, de ce nu ți-ai trece și o lovitură fulgerătoare, crudă, curajoasă ? Dacă a fost comisă lent, cu perseverență, o crimă este mai puțin gravă, decît o înjunghiere rapidă și nemiloasă ? Eu nu mă simt de loc vinovat față de viețile nemților pe care i-am ucis. Să presupunem că aș desființa pentru o clipă toate preceptele morale, nu numai cîteva dintre ele. După ce mi-am atins țelul, nu le pot oare respecta din nou ? Afacerile sînt, fără îndoială, un fel de război. De ce să nu declar un război total, în vederea instaurării păcii ? Domnul Baker și amicii lui nu l-au împușcat pe tata, în schimb i-au dat sfaturi, și cînd edificiul pe care îl ridicase s-a prăbușit, ei l-au moștenit. În cazul acesta nu s-a comis tot un fel de crimă ? Există oare, printre marile averi pe care le admirăm, măcar una singură, dobîndită fără manifestări de cruzime ?

Oricît m-aş gîndi, nu pot să găsesc un astfel de exemplu.

Dacă aş înlătura, chiar pentru scurt timp, toate regulile morale, ştiu bine că după aceea aş purta toată viaţa stigmatul unor cicatrice. Dar cu ce pot fi astfel de cicatrice mai urîte decît cele ale ratării, pe care le port ? Fără nici o cicatrice, nu se poate !

Toate aceste reflecţii erau ca nişte giruete ce se tot învîrteau în vîrful clădirii ridicate din nelinişte şi nemulţumire. Desigur, se putea trăi în felul acesta, deoarece şi alţii trăiesc la fel. Dar, deschizînd această poartă, voi mai putea oare vreodată s-o închid la loc ? Nu ştiam. Nu aveam de unde să ştiu, înainte de a o deschide... Oare domnul Baker ştia ? L-au preocupat vreodată asemenea probleme ?... Bătrînul căpitan credea că Baker-ii dăduseră foc corăbiei *Belle-Adair*, ca să poată încasa prima de asigurare. Oare faptul acesta, ca şi ghinionul tatălui meu, îl îndemnau pe domnul Baker să mă ajute ? Nu cumva acestea erau cicatricele lui ?

În mijlocul acestor evenimente, mă puteam asemui cu o navă de mare tonaj, trasă, împinsă şi învîrtită din toate părţile de o mulţime de remorchere mici. De îndată ce fluxul şi remorcherele îi schimbă direcţia, nava trebuie să-şi fixeze o nouă direcţie şi să-şi pună maşinile în mişcare. Sus, pe puntea de comandă, unde este centrul conducător, trebuie să-ţi pui întrebarea : Bun, acum ştiu încotro vreau să mă îndrept. Dar cum să ajung pînă acolo, şi unde mă pîndesc stîncile submarine, şi cum va fi vremea ?

Ştiam că una dintre aceste stînci fatale era pălăvrăgeala. În dorinţa lor nemăsurată de glorie, de glorie cu orice preţ, obţinută chiar printr-o condamnare, atîţia oameni sînt gata să se trădeze pe ei înşişi, mai înainte de a fi trădaţi de alţii. Fîntîna lui Andersen rămîne singurul confident demn de încredere — fîntîna din povestea lui Andersen.

I-am strigat bătrînului căpitan : „Pot să stabilesc ruta, domnule ? E bună, ruta asta ? Mă va duce la ţintă ?"

Dar, pentru întîia oară, el a refuzat să dea comanda. „Trebuie s-o nimereşti singur. Ceea ce este bun pentru unul, poate fi rău pentru altul, şi numai la sfîrşit poţi să ştii ce a fost bun şi ce a fost rău."

Bătrînul şnapan ar fi putut, desigur, să-mi dea cîteva sfaturi, dar poate că ele tot n-ar mai fi schimbat nimic. Nimeni nu vrea sfaturi — toţi vor numai să fii de acord cu ei.

Capitolul VII

Cînd m-am trezit, somnoroasa mea Mary nu mai era în cameră, iar cafeaua şi şunca se anunţau a fi pe maşina de gătit. Aromele lor ajungeau pînă la mine. Cu greu ai fi găsit o zi mai potrivită pentru înviere: era o zi colorată în verde, albastru şi galben. De la fereastra dormitorului puteam să văd cum totul învia, iarba şi arborii; era anotimpul cel mai indicat pentru acest lucru. Am îmbrăcat halatul primit ca dar de Crăciun şi mi-am încălţat papucii, dăruiţi de ziua mea. Am găsit în baie nişte pomadă pentru păr, a lui Allen, şi m-am năclăit cu ea atît de bine încît, după ce m-am pieptănat şi mi-am periat părul, parcă purtam pe cap un basc prea strîmt.

Micul dejun din duminica Paştelui este o adevărată orgie, cu ouă, clătite şi slăninuţă prăjită. M-am apropiat tiptil de Mary, pe la spate, şi dîndu-i o palmă pe fundul ascuns sub rochia de mătase, i-am strigat *Kyrie eleison !* [1]

— Oh ! exclamă ea. Nu te-am auzit venind. Cercetă halatul meu imprimat cu desene turceşti. E frumos, zise. Nu-l porţi destul de des.

— N-am timp. N-am avut timp.

— E drăguţ.

[1] Doamne miluieşte (în lb. greacă).

— Aşa şi trebuie să fie. Doar mi l-ai ales tu. Ce fac copiii ? Dorm, cu aromele astea minunate pe la nas ?

— O, nu ! Sînt afară, se joacă ascunzînd ouă prin iarbă. Mă întreb ce-o fi vrînd domnul Baker.

Mă sperie întotdeauna aceste salturi neprevăzute, de la o idee la alta.

— Domnul Baker, domnul Baker... O ! Probabil că vrea să-mi îndrume primii paşi pe drumul bogăţiei.

— I-ai spus ? I-ai spus că ţi-au ieşit cărţile ?

— Bineînţeles că nu, draga mea. Dar s-ar putea ca el să fi bănuit. Apoi i-am spus cu gravitate : Ascultă, brînzoaică mică, tu eşti convinsă că eu am un cap de mare om de afaceri, nu-i adevărat ?

— Ce vrei să spui ?

Voia tocmai să întoarcă o clătită, şi rămase cu tigaia în aer.

— Domnul Baker îmi spune că ar trebui să fructific banii moşteniţi de la fratele tău.

— Dacă domnul Baker...

— O clipă ! Eu nu vreau să fac asta. Sînt banii tăi, pentru zile negre.

— Crezi că domnul Baker nu este mai priceput decît tine în treburile astea, dragule ?

— Nu sînt sigur. Ştiu însă că şi tata îl credea priceput. De asta am ajuns să lucrez la Marullo.

— Totuşi, cred că domnul Baker...

— Vrei să te laşi călăuzită de mine, iubita mea ?

— Desigur...

— În toate privinţele ?

— Iar vrei să spui vreo prostie ?

— Sînt absolut serios... Absolut !

— Te cred. Dar, totuşi, nu poţi continua să păstrezi îndoieli în privinţa domnului Baker. El e... el e...

— El e domnul Baker. O să vedem ce are de spus şi pe urmă... dorinţa mea va rămîne ca banii să stea la bancă, acolo unde se află acum.

Allen ţîşni înăuntru ca din praştie, pe uşa din dos.

— Marullo, domnul Marullo e afară. Vrea să te vadă.

— Asta ce mai e ? întrebă Mary.

— Ei bine, invită-l să intre.

— I-am spus. Nu vrea.

— Ethan, ce mai e şi asta ? Nu poţi să ieşi în halat. E duminica Paştilor !

— Allen, spune-i domnului Marullo că nu sînt îmbrăcat. Spune-i că-l rog să revină ceva mai tîrziu. Dar dacă se grăbeşte şi vrea să-mi vorbească între patru ochi, poate să vină la uşa din faţă.

Allen o zbughi afară.

— Nu ştiu ce vrea. Poate a fost prădată băcănia.

Allen se întoarse în fugă.

— Se duce la uşa din faţă.

— Dragul meu, nu-l lăsa să-ţi strice micul dejun, auzi ?

Am traversat casa şi m-am dus să deschid uşa din faţă. Marullo mă aştepta pe verandă, îmbrăcat ca pentru slujba de Paşte, cu cel mai bun costum al lui, din postav negru, cu un lanţ gros de aur la

ceas. Îşi ţinea într-o mînă pălăria neagră, şi îmi zîmbea, nervos, ca un cîine cu coada între picioare.

— Intră !

— Nu, răspunse el. Vreau ţie spun un cuvînt. Am auzit despre individ care ţie oferit remiză.

— Da ?

— Am auzit cum tu dat pe el afară.

— Cine ţi-a spus ?

— Nu pot spui.

Zîmbi din nou.

— Ei, şi ce-i cu asta ? Vrei să zici că ar fi trebuit să accept ?

El făcu un pas înainte şi, foarte ceremonios, îmi scutură mîna, în sus şi în jos, ca pe o pompă de apă.

— Tu un băiat de treabă eşti.

— Poate că oferta nu mi s-a părut destul de avantajoasă.

— Glumeşti ? Tu un băiat de treabă eşti. Asta tot ! Băiat de treabă eşti. Îşi vîrî mîna în buzunarul umflat al hainei şi scoase la iveală o pungă. Ia asta. Mă bătu pe umăr, apoi, copleşit de un sentiment de jenă, se întoarse şi plecă ; picioarele prea scurte îl purtau repede, iar ceafa grasă, revărsată peste gulerul tare şi alb, era roşie ca focul.

— Ce voia ?

M-am uitat în pungă. Erau ouă de Paşte, din zahăr colorat. La prăvălie, aveam un borcan mare şi pătrat, de sticlă, plin cu astfel de acadele.

— A adus un cadou pentru copii.

— Marullo a adus un cadou ? Nu-mi vine să cred.

— Şi totuşi, aşa e.

— Dar cum ? N-a mai făcut niciodată un asemenea gest.

— Cred să pur şi simplu s-a îndrăgostit de mine.

— Este vorba despre vreun secret ?

— Dragul meu trifoiaş, există opt milioane de probleme pe care nu le cunoaşte nici unul dintre noi. Copiii se uitau la noi, prin uşa din dos, care rămăsese deschisă. Le-am întins punga. Un dar din partea unui admirator. Să nu v-atingeţi de ele pînă nu terminaţi micul dejun.

În timp ce ne îmbrăcam pentru a merge la biserică, Mary îmi spuse :

— Aş vrea să ştiu ce înseamnă toate astea !

— Te referi la Marullo ? Trebuie să recunosc, draga mea, că şi eu aş vrea să ştiu ce înseamnă !

— O pungă cu acadele ieftine...

— Crezi că poate fi ceva mai grav în simplitatea acestui gest ?

— Nu te înţeleg.

— Nevastă-sa a murit. N-are pe nimeni. Îmbătrîneşte. Poate că... poate că se simte prea singur.

— Dar n-a mai venit niciodată la noi. Dacă se simte singur, ar trebui să profiţi de ocazie şi să-i ceri să-ţi mărească leafa. La domnul Baker nu s-ar duce el aşa, pe neanunţate. Asta mă enervează.

M-am gătit de parcă devenisem o poiană înflorită : costum negru, sobru de înmormîntare ; cămaşă albă cu guler la fel, atît de scrobite încît

reflectau razele soarelui ca o oglindă, şi o cravată albastru-închis cu nişte puncte discrete.

Oare doamna Margie Young-Hunt stîrnise aceste furtuni ancestrale ? Cine îl informase pe Marullo ? Desigur, domnul Bugger îi spusese doamnei Young-Hunt, iar ea lui Marullo. Eu am să tac, o, Margie, căci nu mă-ncred în tine ! Nu am încredere în tine, doamnă Young, şi poate că-i mai bine ! Cu gîndul ăsta zumzăindu-mi în cap, am coborît în grădină, să-mi caut o floare albă, ca de Paşte, pentru a mi-o pune la butonieră. Într-un colţ al curţii, lîngă panta care duce spre pivniţă, se află o palmă de loc adăpostit unde pămîntul este mereu cald, din cauza vecinătăţii cazanului de la calorifer, şi primeşte, în timpul iernii, fiecare rază de soare. Acolo cresc violete albe ; răsadurile au fost aduse de la cimitir, unde aceste flori cresc sălbatice, pe mormintele strămoşilor mei. Am cules trei boboci, pentru mine, şi un mic buchet pentru draga mea Mary. Am aranjat jur împrejurul buchetului frunzele lor palide şi le-am legat strîns cu o foiţă de poleială găsită în bucătărie.

— Oh, sînt minunate, zise Mary. Numai o clipă, să caut un ac, şi să mi le prind la rochie.

— Sînt cele dintîi, cele dintîi violete, vrăbuiţa mea pufoasă. Eu sînt sclavul tău. Cristos a înviat ! Totul merge bine în lume...

— Dragule, te rog nu glumi cu cele sfinte !

— Cum se numeşte pieptănătura asta ?

— Îţi place ?

— Foarte mult. Aş vrea s-o porţi întotdeauna.

— Nu eram convinsă că o să-ţi placă. Margie spunea că tu nu observi niciodată nimic. Să vezi

ce ochi o să facă, auzind că mi-ai observat coafura. Şi aşează pe cap un fel de castron cu flori, obolul plătit în fiecare an primăvăratecii zeiţe Eostre.

— Îţi place ?

— E adorabilă.

Apoi, au trecut la inspecţie cei doi tineri. Urechile, nările, pantofii — amănunt cu amănunt — au rezistat cu succes. Allen îşi pomădase părul într-un asemenea hal, încît pielea capului i se strînsese de nici nu mai putea clipi. Tocurile pantofilor nu erau date cu cremă, în schimb, reuşise, cu o răbdare nemărginită, să-şi aranjeze un smoc de păr, care i se revărsa pe frunte ca un val.

Ellen, deşi doar o fetiţă, este cît se poate de feminină. În înfăţişarea ei, totul era în ordine. Mi-am mai încercat încă o dată norocul.

— Ellen, i-am spus, ţi-ai aranjat părul nu ştiu cum, altfel decît de obicei. Îţi stă foarte bine. Mary dragă, nu-ţi place şi ţie ?

— O, va începe să-şi dea aere, zise Mary.

Am pornit, ca o procesiune, pe aleea noastră, am ieşit în Strada Ulmilor, apoi am luat-o la stînga, pe Porlock, unde se află biserica, vechea noastră biserică, cu clopotniţa albă, copiată aidoma după Christofer Wren [1]. Eram numai un strop din fluviul de oameni ce creştea mereu, şi fiecare

[1] *Christofer Wren* (1632—1723) — matematician şi arhitect englez. Printre operele lui se numără Capela de la Colegiul Pembroke din Cambridge, turnul occidental de la Westminster Abbey, 52 biserici din Londra etc.

femeie se delecta admirînd, în trecere, pălăriile celorlalte.

— Am imaginat un model nou de pălărie pentru Paşte, am spus. O simplă coroană de spini de aur, ridicată în faţă, cu cîteva picături din rubine veritabile pe frunte.

— Ethan ! zise Mary serioasă. Dacă te aude cineva ?

— Cred că modelul meu n-ar avea succes la public.

— Eşti groaznic, zise Mary. Şi eu eram de acord cu ea, ba mă consideram mai mult decît groaznic. Mă întrebam cum ar reacţiona domnul Baker la comentariile făcute pe seama părului său.

Micul pîrîu al familiei noastre se întîlni cu alte pîraie, făcînd schimb de urări ceremonioase, apoi rîul se transformă într-un fluviu ce se varsă în biserica episcopală Sfîntul Toma, o biserică de înălţime mijlocie.

Cînd va suna ceasul să-i împărtăşesc fiului meu tainele vieţii, pe care, de altfel, nu mă îndoiesc că le cunoaşte de pe acum, va trebui să-mi aduc aminte să-i ţin o mică prelegere despre coafura femeilor. Înarmat cu o vorbă drăguţă despre coafură, va putea să meargă oricît de departe îl vor împinge poftele nesăţioase ale sufletului său. Totuşi va trebui să-l previn. Poate să lovească femeile, să le bată, să le tăvălească, să le mototolească sau să le buşească, dar nu care cumva... nu care cumva să le ciufulească părul ! Înarmat cu aceste cunoştinţe, va fi răsfăţat de femei ca un paşă.

Baker-ii erau înaintea noastră, tocmai urcau treptele ; am schimbat între noi urările de rigoare.

— Cred că ne vedem la ceai.

— Da, desigur. Vă doresc un Paşte fericit.

— Oare ăsta să fie Allen ? Vai, cum a crescut ! Şi Mary Ellen ! Le-am şi pierdut socoteala anilor — s-au făcut atît de repede mari !

O biserică în care te-ai închinat de mic copil are ceva intim şi de neuitat. Cunosc, în biserica Sfîntul Toma, fiecare ungher tainic, fiecare iz abia simţit. În cristelniţa de colo am fost botezat, dincolo am îngenuncheat la prima mea împărtăşanie, în strana aceea au stat Hawley-ii, Dumnezeu mai ştie din ce an ; şi nu fac nici un fel de figuri de stil. Probabil că am fost foarte pătruns de credinţă, deoarece îmi amintesc fiecare sacrilegiu pe care l-am comis, şi am comis o sumedenie. Cred că pot să indic fiecare loc unde sînt zgîriate cu unghia iniţialele mele. Odată, Danny Taylor şi cu mine, am scris cu împunsături de ac, în Cartea de Rugăciuni, literele unui cuvînt cît se poate de necuviincios. Domnul Wheeler ne-a prins şi ne-a pedepsit, dar a fost nevoit să controleze toate cărţile de rugăciuni şi de psalmi, pentru a se convinge că nu mai există şi altundeva cuvinte la fel de necuviincioase.

Îmi amintesc de o întîmplare groaznică, petrecută în strana de sub amvon, pe cînd eram copil. Eram ministrant, şi cîntam soprano, din toate puterile. Oficia episcopul, un bătrînel simpatic cu o chelie ca o ceapă fiartă, dar pe care eu o vedeam strălucind sub nimbul razelor de sfinţenie. Plin de aceste sentimente înălţătoare am uitat să prind

crucea cu cîrligul de alamă, cînd am pus-o în suportul ei. Pe cînd se citea al doilea capitol al utreniei, am văzut cu groază cum, crucea grea de alamă începe să se clatine şi apoi cade drept în capul acela chel şi preasfînt. Episcopul s-a prăvălit ca un bou izbit cu toporul în ţeastă, iar misiunea de a purta crucea a trecut asupra unui alt băiat, care nu cînta atît de bine ca mine, un băiat cu numele de Hill, poreclit de noi Puturosul. Acum e antropolog, undeva prin vest. Întîmplarea de atunci parcă a vrut să-mi arate că intenţiile, fie bune, fie rele, nu sînt totul în viaţă. Accidentele sînt guvernate de noroc, de soartă, sau de alte forţe.

Am ascultat toată slujba, apoi ni s-a anunţat că Cristos a înviat într-adevăr. Ca întotdeauna, aceste cuvinte m-au înfiorat, furnicîndu-mă de-a lungul şirii spinării. M-am împărtăşit, cu inima senină. Allen şi Mary Ellen nu primiseră încă prima împărtăşanie şi erau atît de neliniştiţi, încît a trebuit să li se arunce o privire de oţel, pentru a-i sili să nu se mai foiască. Cînd privirea lui Mary devine ostilă, ochii ei sînt capabili să străpungă chiar şi platoşa adolescenţei.

Am ieşit apoi afară, sub soarele copleşitor, şi am început să ne felicităm, să ne strîngem mîinile, şi să schimbăm urări cu toţi vecinii din comunitatea noastră. I-am felicitat din nou pe toţi cei pe care îi felicitasem şi la venire — continuarea unui ritual, sau poate un ritual continuu, sub forma bunelor şi cuviincioaselor maniere, un fel de implorare mută de a fi luat în seamă şi respectat de ceilalţi.

— Bună dimineața. Cum vă simțiți într-o zi atît de frumoasă ?

— Foarte bine, mulțumesc. Ce face mama dumneavoastră ?

— A început să îmbătrînească — îmbătrînește — o încearcă tot mai des necazurile și înțepăturile vîrstei. Am să-i spun că ați întrebat de ea.

Dacă nu izvorăsc dintr-o simțire, cuvintele sînt goale de semnificație. Oare noi acționăm ca urmare a gîndirii, sau simțirea este aceea care stimulează acțiunea, și numai uneori gîndirea devine motorul acțiunii ? În fruntea micii noastre parade însorite mergea domnul Baker, evitînd să calce pe crăpăturile trotuarului ; maică-sa, moartă de douăzeci de ani, era în afara pericolului de a-și rupe șira spinării. Doamna Baker, Amelia, o femeie măruntă, semănînd cu o pasăre cu ochii ageri, dar o pasăre care se hrănește cu semințe, mergea alături de el, cu pași ușori, încercînd să și-i potrivească după călcătura lui inegală.

Fiul meu Allen mergea lîngă soră-sa, dar fiecare dintre ei căuta să lase impresia că n-are nimic de-a face cu celălalt. Cred că ea îl disprețuiește, iar el o detestă. Poate că asta o să dureze toată viața, dar se vor deprinde să-și ascundă adevăratele sentimente într-un nor trandafiriu de cuvinte drăgăstoase. Dă-le de mîncare, nevastă — dă-le ouă tari cu murături, sandvișuri cu gem și cu unt de alune, mere roșii cu miros de butoi, și dă-le apoi drumul în lume, să se înmulțească !

Chiar așa a și făcut. Iar copiii au plecat, fiecare în lumea lui intimă, separată de a celorlalți, ținînd în mînă punga de hîrtie.

— Ți-a plăcut slujba, draga mea ?

— Oh, da ! Întotdeauna îmi place. Dar tu... uneori mă întreb dacă tu crezi... nu, zău, vorbesc serios. Uneori... glumele tale...

— Trage-ți scaunul mai aproape, alunița mea dragă.

— Trebuie să încălzesc mîncarea.

— Dă-o naibii de mîncare...

— Vezi, chiar despre asta vorbeam. Glumele tale...

— Mîncarea nu e un lucru sfînt. Dacă ar fi mai cald, te-aș duce la o plimbare cu barca, am vîsli pînă după dig, și am pescui guvizi.

— Dar nu mergem la Baker-i ? Ethan, tu încă nu știi dacă ești sau nu credincios ? De ce îmi dai tot felul de nume caraghioase ? Nu-mi spui aproape niciodată pe nume.

— Nu vreau să mă repet și să devin plicticos, dar în inima mea numele tău răsună ca un glas de clopot. Dacă sînt credincios ? Ce întrebare ! Să iau, pe rînd, strălucitoarele fraze ale crezului de la Niceea [1] încărcate ca niște cartușe, și să le inspectez pe toate fețele ? Nu. Nu e nevoie. Mi se pare atît de ciudat, Mary ! Dacă gîndul, sufletul și trupul meu ar fi uscate și lipsite de credință, ca un bob de fasole, ar fi deajuns să aud cuvintele : „Domnul e Păstorul meu, și sub scutul lui eu nu voi duce lipsă de nimic. El mă conduce spre pășunile înverzite", și aș simți rece în stomac, inima mi-ar

[1] La Conciliul de la Niceea (325) episcopii au compus un Simbol al Credinței care, completat în 381 la Conciliul de la Constantinopol a intrat în Liturghie și formează *credo*-ul creștin.

bubui în piept, iar în creier mi s-ar aprinde o vîlvătaie.

— Nu înţeleg.

— Eşti o fată de treabă. Nici eu nu înţeleg. Hai să zicem că, pe cînd eram un prunc mititel, cu oasele moi şi maleabile, am fost aşezat într-o cutie mică în formă de cruce episcopală, şi am căpătat astfel, forma ei. Apoi, cînd am spart cutia ca să ies afară, ca puii cînd ies din găoace, e de mirare că aveam forma unei cruci ? Ai observat că puii au oarecum forma unui ou ?

— Spui lucruri atît de îngrozitoare, chiar şi copiilor !

— Şi ei îmi spun mie. Nu mai tîrziu decît aseară. Ellen m-a întrebat : „Tăticule, cînd o să fim bogaţi ?" Dar nu i-am răspuns ceea ce ştiam. „O să fim bogaţi în curînd, iar tu, care nu ştii cum să trăieşti în sărăcie, n-ai să ştii să trăieşti nici în îndestulare." Şi acesta este adevărul. Cît sîntem săraci, e plină de invidie. Cînd vom fi bogaţi, va deveni victima snobismului. Banii nu modifică boala, ci doar simptomele ei.

— Dacă tu vorbeşti astfel despre propriii tăi copii, ce trebuie să spui despre mine ?

— Spun că eşti o binecuvîntare, eşti iubita mea, eşti lumina vieţii mele ceţoase.

— Parcă ai fi beat... sau în orice caz ameţit.

— Sînt.

— Nu eşti. Aş simţi mirosul.

— Îl simţi, iubito.

— Ce s-a întîmplat cu tine ?

— Ah, dar tu ştii, nu-i aşa ? Am suferit o schimbare ca după o furtună puternică. La tine n-au ajuns decît valurile cele mai îndepărtate.

— Mă îngrijorezi, Ethan. Zău că da. Eşti nebun de-a binelea.

— Cunoşti decoraţiile mele ?

— Decoraţiile... de pe front ?

— Mi-au fost decernate pentru acte de nebunie, pentru sălbăticie. Nu exista om pe pămînt mai puţin înclinat spre crimă, în sufletul lui, decît mine. Iar vremurile, momentul respectiv, cereau să ucid fiinţe omeneşti, şi am ucis.

— Dar atunci era război, şi patria îţi cerea să lupţi.

— Întotdeauna este momentul pentru a face o anumită acţiune. Pînă acum am evitat să fiu propriul meu moment. Am fost un soldat al naibii de bun, descurcăreţ, iute şi necruţător, cu alte cuvinte un om extrem de eficace în timp de război. Poate că îmi voi dovedi eficacitatea şi în timp de pace.

— Tu ai vrea să-mi faci o mărturisire.

— E destul de trist, dar ai dreptate. Asta sună ca un fel de scuză. Sper însă că nu e.

— Mă duc să pregătesc masa.

— Am mîncat prea mult dimineaţa şi nu mi-e de loc foame.

— Ei bine, dar tot ai să mai guşti cîte ceva. Ai văzut ce pălărie avea doamna Baker ? Probabil că şi-a luat-o de la New York.

— Ai văzut în ce hal îi era părul ?

— Ai observat şi tu ? Are aproape culoarea fragilor.

— Este lumina ce luminează calea mulţimilor, şi este gloria poporului tău, o Izrael !

— De ce s-o fi hotărît Margie să se ducă la Montauk tocmai acum ?

— Îi place să se scoale dis de dimineaţă.

— Dimpotrivă. O şi tachinez pe chestia asta. Dar nu ţi s-a părut ciudat ca Marullo să aducă ouă de zahăr ?

— Faci vreo legătură între ambele întîmplări ? Margie se scoală devreme, iar Marullo aduce acadele.

— Iar vrei s-o faci pe prostul ?

— Nu. De data asta, nu. Dacă îţi spun un secret, îmi promiţi să nu spui nimănui nimic ?

— Vreo glumă de-a ta !

— Nu.

— Bine, îţi promit.

— Cred că Marullo o să facă o călătorie în Italia.

— De unde ştii ? Ţi-a spus el ?

— Nu tocmai. Dar am observat eu ceva. Am dedus.

— Asta înseamnă că ai să rămîi singur în prăvălie. Va trebui să-ţi iei un ajutor.

— Pot să mă descurc şi singur.

— Dar tu faci şi acum aproape toată treaba. Trebuie să iei pe cineva să te ajute.

— Ţine minte... nu este încă nimic stabilit, şi e secret.

— O, eu nu uit niciodată ceea ce am promis.

— Dar ai să faci vreo aluzie.

— Nu, Ethan.

— Ştii ce eşti tu ? Un iepuraş iubit, cu flori la urechi.

— Du-te şi mănîncă la bucătărie. Eu mă duc să mă aranjez puţin.

După ce a ieşit din cameră, m-am tolănit în fotoliu şi în auzul meu lăuntric au răsunat cuvintele : „Sloboade acum, Doamne, pe robul tău, să se odihnească în pace". Şi să fiu al naibii dacă n-am adormit imediat. Am plonjat din vîrful unei stînci, în miezul întunericului, chiar acolo, în camera noastră. Nu mi se întîmplă prea des. Şi întrucît mă gîndisem la Danny Taylor, l-am visat pe Danny Taylor. Se făcea că, deşi crescusem, nu eram nici mici, nici mari, şi ne aflam pe fostul fund de lac, secat şi neted, lîngă fundaţiile vechii case şi groapa pivniţei. Cred că era pe la început de vară, deoarece am băgat de seamă că frunzele erau grase, iar iarba se apleca sub propria-i greutate ; era una dintre acele zile care te fac să-ţi simţi sîngele fierbînd nebunatic. Danny era ascuns după un ienupăr tînăr, drept şi subţire ca o coloană. Îi auzeam vocea, deformată şi îngroşată, aşa cum se aud sunetele în apă. Apoi eram lîngă el, dar Danny se lichefia şi se revărsa sub propriile lui contururi. Am încercat să-l adun la loc, cu palmele, aşa cum încerci să netezeşti cimentul umed, cînd se revarsă din formă, dar nu am reuşit. Esenţa lui mi se scurgea printre degete. Se zice că un vis nu durează decît o clipă. Visul meu se prelungea însă necontenit, şi cu cît mă străduiam mai mult, cu atît Danny se topea mai repede.

Cînd m-a trezit Mary, gîfîiam de atîta efort.

— Febrele primăverii, zise ea. Asta e primul semn. În adolescenţă, dormeam atît de mult, încît odată mama a trimis după doctorul Grady. Credea că am boala somnului, dar de fapt treceam doar prin febrele primăverii.

— Am avut un coşmar. N-aş mai vrea un vis ca ăsta despre nimeni.

— Azi ai fost prea agitat. Acum du-te sus, spală-te pe faţă şi piaptănă-te. Ai o figură obosită, dragule. Nu te simţi bine ? Ar fi timpul să mergem. Ai dormit două ore. Probabil că aveai nevoie de somn. Tare aş vrea să ştiu ce intenţii are domnul Baker.

— Ai să afli, draga mea. Şi făgăduieşte-mi că ai să asculţi cuvînt cu cuvînt.

— Dar poate vrea să stea de vorbă numai cu tine, între patru ochi. Oamenilor de afaceri nu le place ca doamnele să le asculte discuţiile.

— Ei bine, nu va reuşi. Vreau să asişti şi tu.

— Dar ştii că eu n-am nici un fel de experienţă în afaceri.

— Ştiu... Dar el va vorbi despre banii tăi.

Pe oamenii de soiul lui Baker nu poţi ajunge să-i cunoşti dacă nu-i cunoşti de cînd te-ai născut. Simpla cunoştinţă, şi chiar prietenia, sînt cu totul altceva. Eu îi cunosc, pentru că Hawley-ii şi Baker-ii aveau sînge de aceeaşi obîrşie, acumulaseră o experienţă asemănătoare şi fuseseră la fel de avuţi. Toate datele acestea formau o crustă care îi proteja, ferindu-i de restul lumii. După ce tata şi-a pierdut averea, eu nu am devenit pe de-a-ntregul un proscris. Baker-ii continuă să mă accepte, în

calitatea mea de Hawley, poate chiar pînă la sfîrşitul vieţii mele, pentru că se simt înrudiţi cu mine. Numai că sînt o rudă săracă. Nobilii scăpătaţi încetează cu timpul de a mai fi nobili. Dacă va rămîne sărac, fiul meu Allen nu va mai avea relaţii cu Baker-ii, iar fiul său le va fi complet străin, în ciuda numelui şi strămoşilor lui. Noi am ajuns nişte moşieri fără pămînt, comandanţi fără oaste, călăreţi fără cal. Nu vom putea, deci, să supravieţuim. Poate că de aici porneşte una din cauzele transformării ce se petrece în mine. Nu vreau, şi n-am vrut niciodată, să am bani numai de dragul de a-i avea. Dar banii îmi sînt necesari pentru a mă menţine într-o categorie cu care sînt deprins şi în care mă simt bine. Toate acestea s-au elaborat desigur, în acel domeniu obscur, dincolo de graniţa conştientului. Au ieşit la lumină ca o convingere, nu ca un gînd.

— Bună ziua, ne întîmpină doamna Baker. Îmi pare foarte bine că aţi putut veni. Ne-ai cam neglijat pînă acum, Mary. Ce zi frumoasă, nu ? V-a plăcut slujba ? Găsesc că preotul e un om destul de interesant.

— Ne întîlnim prea rar, zise domnul Baker. Îmi amintesc bine cum şedea bunicul tău chiar în fotoliul de colo, povestind cum au scufundat porcii de spanioli vasul *Maine*. Ştiu chiar că a răsturnat cana cu ceai, deşi numai ceai nu era. Bătrînul căpitan Hawley avea obiceiul să-şi dreagă romul cu o picătură de ceai. Era un om aprig, unii îl considerau chiar zurbagiu.

Am observat că Mary a fost mai întîi mişcată, iar apoi plăcut impresionată de căldura cu care

ne-au primit. Nu ştia, bineînţeles, că hotărîsem să fac din ea o moştenitoare bogată. Reputaţia de a fi avută, este aproape la fel de negociabilă ca averea însăşi.

Doamna Baker, căreia îi tremură mereu capul din pricina vreunei boli nervoase, turnă ceai în nişte ceşti subţiri şi gingaşe, ca petalele de magnolia ; mîna era singura parte din trupul ei care nu tremura.

Domnul Baker învîrtea, cu un aer gînditor, linguriţa prin ceaşcă.

— Nu îmi dau seama dacă îmi place ceaiul, sau numai ceremonialul cu care se serveşte, zise. Îmi plac toate ceremoniile, chiar şi cele ridicole.

— Cred că vă înţeleg, am spus eu. Azi dimineaţă, în timpul slujbei, m-am simţit admirabil, pentru că nu mă aşteptam la nici un fel de surprize. Ştiam toate cuvintele pe de rost, mai înainte de a fi rostite.

— Ethan, în timpul războiului — ascultaţi, doamnelor, şi spuneţi-mi dacă aţi mai auzit una ca asta ! — în timpul războiului am fost mobilizat, în calitate de consilier la ministerul de război. Am stat cîtva timp la Washington.

— Am urît timpul acela, zise doamna Baker.

— La un moment dat s-a organizat un ceai, pentru militari, o adevărată recepţie, de fapt, deoarece erau vreo cinci sute de invitaţi. Doamna cea mai importantă era soţia unui general cu cinci stele, iar imediat după ea venea nevasta unui general-locotenent. Doamna ministru, gazda, a rugat-o pe doamna cu cinci stele să toarne ceaiul în ceşti, iar pe doamna cu trei stele să toarne cafeaua. Ei bine, doamna cu cinci stele a refuzat, pentru că, îi citez cuvintele : „Toată lumea ştie că, din punct de vedere al ierarhiei, cafeaua este cu un grad mai mare decît ceaiul". Aţi mai auzit vreodată o asemenea năzbîtie ? Pufni în rîs. De fapt, după cum s-a constatat ceva mai tîrziu, whisky-ul s-a dovedit superior tuturor.

— Ce oraş agitat, zise doamna Baker. Oamenii plecau înainte de a-şi fi format obiceiuri sau moravuri.

Mary a relatat şi ea o mică povestire despre ceaiul pe care îl beau irlandezii din Boston, care fierb apa în nişte oale rotunde, deasupra unui foc descoperit, şi servesc apoi ceaiul cu polonicul de tablă.

— Ei nu opăresc ceaiul. Îl fierb, zise ea. Un asemenea ceai curăţă pînă şi vopseaua de pe masă.

Înaintea unei discuţii, sau a unei acţiuni mai grave, este nevoie întotdeauna de anumite preliminarii rituale, şi cu cît problema este mai acută, cu atît va fi mai lungă şi mai superficială introducerea. Fiecare dintre participanţi trebuie să contribuie cu o trăsătură de condei sau cu o pată de culoare. Dacă Mary şi doamna Baker n-ar fi fost obligate să asiste la aceste preliminarii de mult şi-ar fi stabilit propriul lor limbaj comun. Domnul Baker trăsese o brazdă pe ogorul conversaţiei, iar Mary a mea, care îi urmase exemplul, era acum încîntată şi însufleţită de atenţia ce i se acorda. Ne mai rămînea, doamnei Baker şi mie, să ne aducem contribuţia, dar mi s-a părut mai cuviincios să rămîn cel din urmă.

Doamna Baker intră în joc, inspirîndu-se ca şi ceilalţi, din povestirile despre ceai.

— Îmi amintesc de vremea cînd existau zeci de sorturi de ceai, ne oferi ea, cu vioiciune, subiectul. Toată lumea avea reţete cu ajutorul cărora puteai prepara în casă aproape orice. Cred că nu exista buruiană, frunză sau floare care să nu fi fost transformată într-un ceai oarecare. Acum nu mai există decît de două feluri : din India sau din China, şi încă din China nici nu se prea găseşte. Vă amintiţi ceaiurile de scoruşe, de muşeţel, de frunze de flori de portocal, şi... şi de cambrică ?

— Ce e cambrica ? întrebă Mary.

— Apă şi lapte, amîndouă fierbinţi, în părţi egale. Copiii îl adoră. Nu are gust de lapte cu apă.

Şi, oprindu-se aici, doamna Baker era achitată de obligaţie.

Acum era rîndul meu, şi aveam intenţia să fac cîteva observaţii fără însemnătate asupra ceaiului din Boston, dar nu întotdeauna poţi să-ţi realizezi intenţiile. Te pomeneşti cu surprize, care n-aşteaptă să le dai permisiunea ca să apară.

— După slujbă am adormit, m-am auzit vorbind. L-am visat pe Danny Taylor — un adevărat coşmar. Vă amintiţi de Danny ?

— Bietul om, zise domnul Baker.

— Cîndva, am fost mai legaţi decît doi fraţi. Eu n-am avut fraţi. Într-un anume fel, noi doi am fost fraţi. Simt, deşi nu întreprind nimic în acest sens, că ar trebui să fiu păzitorul fratelui meu Danny.

Mary era evident supărată pe mine, pentru că schimbasem cursul conversaţiei. Se răzbună oarecum, zicînd :

— Ethan îi dă bani. Nu cred că procedează bine. Danny îi zvîrle pe băutură.

— Ei ! exclamă domnul Baker.

— Mă întreb dacă... în orice caz, nu era un vis, ci un coşmar pînă-n amiaza mare. Îi dau atît de puţin... cîte un dolar, din cînd în cînd. Ce altceva ar putea face cu un dolar, decît să se îmbete ? Poate că dacă i s-ar oferi o sumă mai ca lumea, ar găsi ceva mai bun de făcut.

— Nimeni n-ar avea curajul să-i dea o sumă mai mare, strigă Mary. Ar însemna să-l ucidă ! Nu-i aşa, domnule Baker ?

— Bietul om, zise domnul Baker. Ce familie onorabilă au fost Taylor-ii ! Mi se face rău cînd îl văd în halul ăsta. Dar Mary are dreptate. Probabil că, avînd bani, ar bea pînă ar cădea mort.

— Asta şi face. Numai că din partea mea nu e ameninţat. Nu dispun de o sumă cît de cît importantă, ca să-i pot da şi lui.

— E vorba de principiu, zise domnul Baker.

Doamna Baker îşi aduse contribuţia de răutate feminină.

— Ar trebui internat într-o instituţie unde să fie ţinut sub supraveghere.

Toţi trei erau supăraţi pe mine. Era mai bine să fi rămas la povestea cu ceaiul din Boston.

Cît de straniu procedează uneori gîndirea noastră, luînd-o razna, jucîndu-se de-a baba oarba sau de-a v-aţi ascunselea, în loc să se folosească de orice observaţie pentru a-şi deschide drum peste

cîmpul minat al planurilor secrete şi al obstacolelor ascunse ! Cunoaştem prea bine casa Taylor şi casa Hawley, cu pereţii şi perdelele întunecate, cu ficuşii funebri, neobişnuiţi cu lumina, cu portretele şi cărţile, cu amintirea altor timpuri imprimată pe faianţă şi pe scoici pictate, pe ţesături sau în lemn, cu toate acele semne care le conferă realitate şi permanenţă. Scaunele sînt înlocuite, din pricina modei sau a confortului, dar scrinurile şi mesele, bibliotecile şi birourile sînt strîns legate de un trecut viguros. Hawley era mai mult decît o familie. Era o casă. De aceea nu se despărţea bietul Danny de fîneaţa Taylor. Fără ea, n-ar mai fi reprezentat o familie... şi nu mult după aceea nici măcar un nume.

După tonul şi inflexiunea vocii simţeam dorinţa celor trei de a-l înlătura din discuţie. Poate că unii oameni au nevoie de o casă şi de un arbore genealogic pentru a se convinge că există ei înşişi ; şubredă legătura, în orice caz. În băcănie eu eram un om ratat, un biet simbriaş, dar în casa mea eram un Hawley ; probabil, deci, că şi eu trăiesc în nesiguranţă. Baker voia să-i întindă o mînă de ajutor lui Hawley. Dar dacă n-aş fi avut casa mea, aş fi fost zvîrlit deoparte. Problema nu se punea de la om la om, ci de la casă la casă. Mi-era necaz că îl înlăturaseră pe Danny Taylor din realitatea noastră, dar nu-i puteam împiedica. Gîndul acesta m-a întărit şi m-a călit. Dacă reuşea să obţină o cotă parte la imaginara moştenire a lui Mary, Baker va încerca să refacă strălucirea casei Hawley. Mă aflam la marginea cîmpului minat. Şi-mi simţeam inima împietrindu-se împotriva dezinteresatului meu binevoitor. O simţeam încrîncenîndu-se, devenind vicleană şi ostilă. Şi, totodată, retrăiam senzaţiile cîmpului de luptă, eram din nou sub imperiul legilor barbariei raţionale, iar prima dintre aceste legi este : „Fă în aşa fel, încît pînă şi apărarea să aibă aspectul unui atac."

— Domnule Baker, am spus, nu e nevoie să mai analizăm cauzele. Dumneavoastră cunoaşteţi mai bine decît mine în ce mod lent, dar sigur, a pierdut tatăl meu averea familiei Hawley. Eu eram în timpul acela pe front. Cum s-a întîmplat ?

— Nu intenţiile i-au fost greşite, dar felul lui de-a judeca...

— Ştiu, el cam umbla cu capul în nori... Dar, totuşi, cum s-a întîmplat ?

— Eh, în epoca aia toată lumea era cuprinsă de un fel de nebunie a investiţiilor. A investit şi el nebuneşte.

— N-a fost bine sfătuit ?

— Şi-a plasat banii în armamente, afacere care începuse de pe atunci să fie depăşită. Apoi, cînd s-au anulat contractele, a pierdut totul.

— Dumneavoastră eraţi la Washington. Ştiaţi că se pregăteşte anularea contractelor.

— Oarecum în linii generale.

— Suficient însă pentru că dumneavoastră nu v-aţi investit banii.

— Nu, eu nu i-am investit.

— I-aţi dat tatălui meu vreun sfat în privinţa investiţiilor ?

— Eram la Washington.

— Dar ştiaţi că banii îi luase cu împrumut, ipotecînd averea familiei Hawley — banii pe care voia să-i investească.

— Da, ştiam.

— I-aţi spus să nu-i investească în această afacere ?

— Eram la Washington.

— Dar banca dumneavoastră i-a executat ipoteca...

— Băncile n-au încotro, Ethan. Ştii prea bine.

— Da, ştiu. Dar este, totuşi, păcat că nu i-aţi putut da un sfat.

— Nu trebuie să dai toată vina pe el, Ethan.

— Acum, cînd înţeleg împrejurările, nu-l mai găsesc vinovat. De altfel, nici n-am vrut să arunc vina pe el, dar nu am ştiut niciodată prea bine ce s-a întîmplat.

Cred că domnul Baker îşi pregătise o intrare în materie. Pierzînd însă ocazia, dibuia mişcarea următoare. Tuşi, îşi suflă nasul într-o batistă de hîrtie, scoasă dintr-un pachet plat pe care-l purta în buzunar, alese încă una şi îşi şterse ochii, apoi îşi lustrui lentilele ochelarilor cu o a treia batistă. Fiecare om are o metodă personală de a cîştiga timp la nevoie. Am cunoscut un om care consuma cinci minute pînă îşi umplea pipa şi o aprindea.

După ce domnul Baker şi-a terminat aceste îndeletniciri, i-am spus :

— Ştiu că n-am nici un drept să vă cer ajutor. Dar chiar dumneavoastră aţi adus vorba despre vechea tovărăşie dintre familiile noastre.

— Au fost oameni de treabă, zise el. Şi, în general, oameni cu o judecată excelentă, conservatori...

— Dar nu procedau orbeşte, domnule. Şi atunci cînd luau o hotărîre, o duceau pînă la capăt.

— E adevărat.

— Chiar dacă era vorba de scufundarea vaselor inamice — sau de incendierea unei corăbii ?

— Erau mandataţi, fireşte.

— Domnule, mi se pare că prin 1801 au fost întrebaţi ce anume înţelegeau ei prin inamic...

— După război, se produce întotdeauna o revizuire a termenilor...

— Desigur. Dar nu de dragul discuţiei mă refer la vechile cronici. Vorbind deschis, domnule Baker, vreau să... să-mi refac averea.

— Aşa te vreau, Ethan. Am crezut, o bucată de vreme, că te părăsise vechiul spirit al familiei Hawley.

— Îl pierdusem ; sau poate că nu era destul de dezvoltat în mine. Dumneavoastră mi-aţi oferit ajutor. De unde să încep ?

— Partea proastă e că, oricum ai începe, îţi trebuie un capital.

— Ştiu asta. Dar, dacă aş avea un mic capital, cum ar trebui să încep ?

— Conversaţia noastră le plictiseşte pe doamne, zise el. Poate că e mai bine să ne retragem în bibliotecă. Afacerile sînt un subiect obositor pentru femei.

Doamna Baker se ridică :

— Tocmai voiam s-o rog pe Mary să mă ajute la alegerea unui model de tapet pentru dormitorul cel mare. Eşantioanele sînt sus, Mary.

— Aş vrea ca Mary să audă...

Dar ea a trecut imediat de partea lor, după cum îmi şi închipuisem că va face.

— Habar n-am de afaceri, zise. În schimb la tapete mă pricep.

— Dar e vorba de banii tăi, draga mea.

— Tot n-am să înţeleg nimic, Ethan. Ştii că nu înţeleg.

— Poate că, în lipsa ta, eu am să înţeleg şi mai puţin.

Probabil că ideea cu alegerea tapetului fusese a domnului Baker. N-aş crede că la ei nevasta hotărăşte modelele tapetelor. Nici o femeie nu ar fi ales culoare sumbră, cu desene geometrice, care tapeta camera unde ne aflam.

— Ei, zise domnul Baker după plecarea doamnelor, pentru tine, Ethan, problema principală este capitalul. Casa ta nu este grevată de nici o datorie. Ai putea s-o ipotechezi.

— Asta n-am s-o fac.

— Mă rog, sînt de acord, dar este singurul bun pe care îl posezi. Mai există şi banii lui Mary. Nu sînt mulţi, dar cu puţin poţi cîştiga mult.

— Nu vreau să mă ating de banii ei. Sînt o rezervă pentru zile negre.

— Dar sînt depuşi în cont comun şi nu produc nimic.

— Să admitem că m-aş hotărî să-i utilizez. Ce idee puteţi să-mi oferiţi ?

— Ai vreo idee de cîţi bani dispune mama ei ?

— Nu, dar pare să fie o sumă destul de substanţială.

Îşi şterse, cu mare atenţie, lentilele ochelarilor.

— Ceea ce îţi spun acum, rămîne numai între noi.

— Bineînţeles.

— Din fericire, ştiu că nu eşti un palavragiu. Nici un Hawley n-a fost, în afară, poate, de tatăl tău. Ca om de afaceri, îmi dau seama că New Baytown se va dezvolta. Are tot ce-i trebuie : port, plajă, cursuri de apă. Odată pornit pe drumul dezvoltării, nimic nu va mai putea să-l ţină în loc. Un bun om de afaceri are datoria de a contribui la dezvoltarea oraşului său.

— Şi de a profita de pe urma acestei dezvoltări...

— Evident.

— De ce nu s-a dezvoltat pînă acum oraşul ?

— Cred că ştii de ce... Din cauza fosilelor din consiliu. Trăiesc în trecut. Se opun progresului.

M-a interesat întotdeauna să ascult cît de filantropic poate fi argumentată stoarcerea unor profituri. Dezbrăcată de haina integrităţii, a respectului faţă de bunul obştesc, poziţia domnului Baker îmi apărea în toată goliciunea ei. El şi încă vreo cîţiva, foarte puţini, vor sprijini actuala conducere a oraşului, pînă în ziua cînd vor reuşi să cumpere, sau să aducă sub controlul lor direct toate viitoarele surse de venituri. Apoi vor schimba şi consiliul municipal, şi pe şeful serviciilor municipale, vor instaura domnia progresului, şi deabea atunci se va descoperi că toate căile pe care

ar putea veni acest progres sînt în mîinile lor. Din pură bunătate sufletească, el se învoia să-mi asigure şi mie o porţie. Nu ştiu dacă fusese în intenţia lui să-mi comunice planul de bătaie, sau numai entuziasmul îl tîrîse spre destăinuiri, dar, prin generalităţile ce le debita, am aflat şi ceea ce se pregăteau să întreprindă. Alegerile municipale erau fixate pentru data de 7 iulie. Pînă atunci, grupul progresiştilor trebuia să pună mîna pe cîrma progresului.

Nu cred că există în lume vreun om căruia să nu-i placă să dea sfaturi. Întrucît manifestam o oarecare reţinere, sfătuitorul meu deveni mai vehement şi mai explicit.

— Trebuie să mai reflectez, domnule, i-am spus. Ceea ce este clar pentru dumneavoastră, pentru mine e o enigmă. Şi, bineînţeles, trebuie să discut şi cu Mary.

— Cred că greşeşti în privinţa asta, zise el. În zilele noastre, în afaceri s-au amestecat prea multe fuste.

— Dar e vorba despre moştenirea ei.

— Cel mai bun lucru ce-l poţi face pentru ea este surpriza de a-i aduce mai mulţi bani. Femeilor le place acest procedeu.

— Nădăjduiesc că nu mă veţi socoti un ingrat, domnule Baker. Dar eu gîndesc destul de încet. Trebuie să mai rumeg ideea. Aţi auzit că Marullo pleacă în Italia ?

Privirea i se ascuţi.

— Definitiv ?

— Nu, vrea să facă numai o vizită.

— Eh, sper că se va gîndi să te ferească de neplăceri, în cazul cînd i s-ar întîmpla ceva. Nu mai e un om tînăr. A făcut vreun testament ?

— Nu ştiu.

— Dacă ar apărea neamurile lui din Italia, te-ai putea trezi fără slujbă.

M-am învăluit într-un strat protector de incertitudine.

— Mi-aţi dat suficient material pentru meditaţie, i-am răspuns. Dar nu ştiu dacă aţi putea să-mi daţi o informaţie, cît de sumară, asupra datei cînd veţi porni acţiunea.

— Pot să-ţi spun doar atît : dezvoltarea oraşului depinde în mare măsură de căile de comunicaţie.

— Este adevărat, dar în curînd toate autostrăzile vor ajunge pînă la noi.

— Mai e pînă atunci. Iar oamenii cu bani pe care noi dorim să-i atragem, vor voi să vină cu avionul.

— Iar oraşul nostru este lipsit de un aeroport...

— Exact.

— Şi noi n-avem un teren care să se preteze la amenajarea unui aeroport ; ar trebui să dăm dealurile la o parte.

— Operaţie scumpă. Costul mîinii de lucru ar fi prohibitiv.

— Şi în cazul acesta, care e planul dumneavoastră ?

— Ethan, iartă-mă, dar trebuie să ai încredere în mine. Deocamdată nu pot să-ţi destăinui amănuntele planului. Îţi promit însă că, dacă faci rost de un mic capital oarecare, voi avea grijă să

ai o situaţie privilegiată. Şi pot să-ţi spun că situaţia-i clară, dar trebuie să trecem la punerea în aplicare.

— Am impresia că-i mai mult decît merit.

— Vechile familii trebuie să se ajute între ele.

— Face şi Marullo parte din acest grup ?

— Bineînţeles că nu. El merge pe drumul lui, cu de-ai lui !

— Dar o duc destul de bine, nu ?

— Mult mai bine decît ar fi cazul. Nu-mi place să-i văd pe străinii ăştia lăfăindu-se.

— Deci la 7 iulie va suna adunarea.

— Ţi-am spus eu asta ?

— Nu. Cred că mi s-a părut.

— Cu siguranţă !

La această replică, se întoarse şi Mary de la consultul asupra modelelor de tapete. Ne-am îndeplinit obligaţiile de politeţe şi am pornit-o încet către casă.

— Au fost cît se poate de amabili. Ce ţi-a spus ?

— Vechea poveste. Că ar trebui să folosesc banii tăi pentru a mă redresa, dar nu vreau.

— Ştiu că te gîndeşti la binele meu, dragule. Dar, dacă n-ai să-i urmezi sfatul, să ştii că eşti un prost.

— Nu-mi prea vine la îndemînă, Mary. Dacă el se înşeală ? Poţi să rămîi fără nici un ajutor.

— Ascultă ce-ţi spun, Ethan : dacă n-o faci tu, ridic eu banii şi-i dau lui Baker. Să ştii c-am s-o fac.

— Trebuie să mă mai gîndesc. Nu vreau să te amestec şi pe tine în afaceri.

— Nici nu e nevoie. Banii sînt depuşi în cont comun. Ştii bine ce ţi-au spus cărţile !

— Oh, Doamne... iar cărţile...

— Eu cred în ele.

— Dacă ţi-aş pierde banii, m-ai urî.

— Nu-i adevărat ! Averea mea eşti **tu** ! A spus-o şi Margie.

— Cuvintele rostite de Margie sînt înscrise cu litere de foc în creierul meu, pînă la moarte.

— Nu glumi !

— Poate că nici nu glumesc. N-aş vrea ca bogăţia să strice armonia vieţii noastre de oameni săraci.

— Nu văd de ce o mînă de bani ar putea strica ceva. Nu vreau să am prea mulţi bani — doar atît cît să ne ajungă.

N-am răspuns.

— Ei, ce zici ?

— O, fiică de rege, i-am răspuns, nu există „atît cît să-ţi ajungă“. Nu există decît două măsuri : de loc, şi nu îndeajuns.

— Nu-i adevărat.

— Ba e adevărat ! Îţi aduci aminte de miliardarul din Texas, care a murit de curînd ? Locuia la hotel, într-o singură cameră, şi n-avea decît o valiză. N-a lăsat nici testament, nici moştenitori, dar el socotea că nu are bani îndeajuns. Cu cît ai mai mulţi, cu atît îţi ajung mai puţin.

Mary spuse sarcastic :

— Poate consideri că eu comit un păcat grav, dorindu-mi nişte perdele noi în camera cea mare, şi un încălzitor de apă suficient de mare, pentru

ca patru persoane să poată face baie în aceeaşi zi, şi să mai pot spăla şi vasele.

— Nu discutam despre păcat, prostuţă mică. Enunţam un fapt, o lege a naturii.

— Se pare că tu nu ai nici un pic de respect faţă de natura umană.

— Nu faţă de natura umană, Mary, ci faţă de natură în general. Veveriţele culeg de zece ori mai multe nuci decît pot să mănînce. Hîrciogul are burta plină, gata-gata să-i plesnească, şi tot îşi mai îndoapă obrajii, ca pe nişte saci. Şi oare cîtă din mierea pe care o adună ele, o mănîncă înţeleptele albine ?

Cînd rămîne nedumerită, sau perplexă, Mary îşi împroaşcă supărarea, aşa cum sepia îşi împrăştie cerneala, ascunzîndu-se apoi în spatele acestui nor negru.

— Mă scîrbeşti, zise ea. Nu vrei să laşi pe nimeni să se bucure de un strop de fericire.

— Iubita mea, nu despre asta e vorba. Mă tem de altceva : de nefericirea ucigătoare, de panica pe care o aduce cu sine posesia banilor, de aparenţa de putere şi de invidiile pe care le naşte.

Fără să-şi dea seama, trebuie să fi fost şi ea stăpînită de aceleaşi temeri. A căutat, pentru a mă lovi, un loc cît mai dureros, l-a găsit, şi a răsucit în el ţepii cuvintelor.

— Ia te uită la un vînzător de băcănie, fără para chioară în buzunar, care e îngrijorat de viaţa tristă pe care o va trăi cînd va fi bogat. Vorbeşti, ca şi cînd ai putea pune mîna pe o avere ori de cîte ori ai vrea.

— Cred că aş putea.

— Cum ?

— Asta-i necazul !

— Nu ştii nici tu cum ; dacă ai fi ştiut, ai fi făcut-o de mult. Nu faci decît să joci teatru. Întotdeauna joci teatru.

Intenţia de a răni trezeşte, în mod firesc, furia. Simţeam cum mă cuprindea febra. Vorbe grele, urîte, mi se urcau în gîtlej, ca o otravă. Simţeam gustul acid al urii.

— Priveşte ! Uite-o ! Ai văzut-o ? zise Mary.

— Unde ? Ce ?

— A trecut de copacul de colo şi a intrat în curtea noastră.

— Cine era, Mary ? Spune-mi ! Ce era ?

I-am văzut în lumina amurgului zîmbetul, acel ireal zîmbet feminin. Unii îl numesc înţelepciune, dar este mai degrabă un fel de tainică înţelegere, care face ca înţelepciunea să nu mai fie necesară.

— Mary, n-ai văzut nimic !

— Am văzut un început de ceartă... dar a fugit.

Am apucat-o cu braţul de după umeri şi am întors-o spre mine.

— Hai să facem un tur în jurul cvartalului, înainte de a ne duce acasă.

Am intrat în tunelul nopţii şi n-am mai scos nici un cuvînt ; nu mai simţeam nevoia cuvintelor.

Capitolul VIII

Pe cînd eram copil, mă obişnuisem să fugăresc şi să ucid animalele mai mici, cu energie şi voioşie. Iepuri, veveriţe, păsărele, iar mai tîrziu, raţe şi gîşte sălbatice se prăbuşeau la pămînt, ghemotoace de oase şi sînge, blană şi pene. Era un fel de inventivitate sălbatică, lipsită însă de ură sau răzbunare, sau de simţul vinovăţiei. Războiul mi-a alungat dorinţa de a distruge ; poate că m-a adus în situaţia unui copil prea ghiftuit cu dulciuri. Pocnetul puştii a încetat să mai fie pentru mine un chiot de aprigă fericire vînătorească.

Anul acesta, la începutul primăverii grădina noastră începuse să fie vizitată zilnic de o pereche de iepuraşi săltăreţi. Le plăceau grozav garoafele lui Mary a mea ; le ronţăiau pînă la rădăcină.

— Trebuie să scăpăm de ei, mi-a spus Mary.

Am scos din ladă puşca mea de calibrul 12, năclăită de unsoare şi, cotrobăind, am găsit şi cîteva cartuşe, vechi şi cam umflate, cu alice numărul 5. Seara m-am aşezat pe treptele scării din spatele casei şi, de cum au intrat în bătaia puştii, am doborît amîndoi iepurii dintr-o singură lovitură ! Apoi am îngropat cele două ghemotoace îmblănite sub liliacul cel mare, şi mi s-a făcut rău la stomac.

Pierdusem, pur şi simplu, obişnuinţa de a ucide. Omul se obişnuieşte cu orice. Cu măcelul, cu meseria de cioclu, sau chiar cu aceea de călău ; dacă

te-ai obişnuit, probabil că roata de tortură şi cleştii ţi se par nişte unelte ca oricare altele.

După ce copiii s-au dus la culcare, am spus :

— Mă duc puţin pe afară.

Mary nu m-a întrebat nici unde, nici de ce mă duc, aşa cum ar fi făcut cu cîteva zile înainte.

— Te înapoiezi tîrziu ?

— Nu.

— N-am să te aştept, mi-e somn, zise ea.

Impunîndu-şi anumite hotărîri, părea că ştie să se descurce mai bine decît mine. Eu încă mai resimţeam neplăcuta întîmplare cu iepurii. Poate că este firesc ca un om, care a nimicit ceva, să încerce restabilirea echilibrului, creind altceva în schimb. Dar ăsta să fi fost impulsul sub care am acţionat ?

Am nimerit pe bîjbîite la coteţul împuţit în care locuia Danny Taylor. Pe o farfurioară, lîngă patul lui de campanie, ardea o lumînare.

Danny arăta cît se poate de rău, vînăt, tras la faţă, bolnav. Pielea îi căpătase un luciu plumburiu. Era greu să nu te ameţească mirosul greţos ce-l emana atît locul, cît şi omul slinos, învelit cu o plapumă jegoasă. Ochii îi erau deschişi şi sticloşi. Mă aşteptam să-l aud delirînd. Am tresărit, auzindu-i vocea limpede, cu timbrul şi intonaţia vechiului Danny Taylor.

— Ce cauţi aici, Eth ?

— Vreau să te ajut.

— Vezi-ţi de treabă !

— Eşti bolnav.

— Crezi că nu ştiu ? O ştiu mai bine decît oricine. Întinse mîna în spatele patului şi scoase

la iveală o sticlă de *Old Forester*, plină cam o treime. Tragi un gît ?

— Nu, Danny. Asta e un whisky scump.

— Mai am şi eu prieteni.

— Cine ţi l-a dat ?

— Asta nu te priveşte pe tine, Eth. Sorbi o înghiţitură şi, cu destulă greutate, reuşi să nu icnească. Imediat, obrajii i se îmbujorară. Rîse. Prietenul care m-a vizitat voia să discutăm despre afaceri, dar l-am dus ! Am adormit mai înainte ca el să-şi poată desfăşura propunerile. Nu ştia cît de repede pot s-o fac. Vrei să discuţi despre afaceri, Eth ? În cazul ăsta pot să adorm din nou şi chiar imediat.

— Tu mai ţii cît de cît la mine, Danny ? Mai ai măcar un dram de încredere în mine ? În fine... mai ţii...

— Desigur ! Numai că, dacă vorbim despre prietenie, nu uita că sînt un beţiv, şi prietenul cel mai bun al beţivului este băutura !

— Dacă ţi-aş face rost de nişte bani, ai urma o cură de dezintoxicare ?

Eram înspăimîntat de repeziciunea cu care Danny redevenise normal şi firesc, şi el însuşi.

— Aş putea să-ţi răspund afirmativ, Eth. Dar tu nu-i ştii pe beţivi. Aş fi în stare să-ţi iau banii şi să-i beau.

— Ce-ai zice dacă aş achita costul tratamentului direct la spital, sau undeva, mă rog ?

— Mă strădui să te fac să înţelegi. M-aş interna avînd cele mai bune intenţii, dar după cîteva zile aş fugi. Nu se poate conta pe cuvîntul

unui alcoolic, Eth. Asta nu poţi tu să înţelegi. Orice aş face sau ţi-aş declara, tot aş fugi.

— Nu vrei să scapi de beţie, Danny ?

— Bănuiesc că nu. Sper că înţelegi ce vreau să spun. Trase o înghiţitură din sticlă, şi din nou am fost mirat de rapiditatea reacţiei. Nu numai că redevenise vechiul Danny, pe care îl cunoşteam, dar simţurile şi intuiţia i se ascuţiseră pe loc ; deveniră atît de pătrunzătoare, încît îmi ghici gîndurile. Nu te baza pe revenirea asta, spuse. Durează foarte puţin. Alcoolul te stimulează numai în primele clipe, apoi te deprimă. Sper că ai să pleci înainte de a mă vedea în faza a doua. Nu cred să se manifeste chiar acum. Nu mi se întîmplă niciodată cînd sînt încă treaz. Apoi mă privi drept în ochi cu o privire umedă, strălucind în lumina luminării. Ethan, zise el. Te-ai oferit să-mi plăteşti o cură de dezintoxicare. Dar tu n-ai bani, Ethan.

— Pot să-i procur. Mary a primit o mică moştenire de la fratele ei.

— Şi tu mi-ai da mie banii ăştia ?

— Da.

— Deşi te previn că nu trebuie să ai niciodată încredere într-un alcoolic ? Chiar dacă te asigur că, după ce ţi-aş lua banii, mi-aş bate joc de tine şi ţi-aş frînge inima ?

— Acum îmi frîngi inima, Danny. Mi-ai apărut într-un vis. Se făcea că eram amîndoi la vechea voastră fîneaţă — ţi-o aminteşti ?

Ridică din nou sticla, apoi o puse jos zicînd :

— Nu, încă nu... încă nu. Eth, niciodată, niciodată să n-ai încredere într-un alcoolic. Cînd un beţiv — cînd eu, adică — am ajuns o cîrpă, un

hoit încă viu, tot îmi mai rămîne treaz, undeva, un creier ascuns, viclean și neprietenos. Acum, chiar în clipa asta, sînt un om care ți-a fost prieten. Dar te-am mințit, spunîndu-ți mai adineaori că m-am prefăcut adormit. O, am adormit, dormeam într-adevăr, deși țiu la băutură.

— Oprește-te, am spus. Nu continua, nu vreau să mă crezi în stare de... nu vreau să ai bănuieli ! Baker ți-a adus sticla, nu-i așa ?

— Da.

— Voia să te convingă să-i dai o semnătură !

— Da, dar eu am adormit.

Chicoti ca pentru sine și duse din nou sticla la gură. În lumina lumînării, am văzut ridicîndu-se în sticlă o bulă foarte mică de aer. Sorbise numai o picătură.

— Asta e una din întrebările la care te rog să-mi răspunzi. Baker voia să pună mîna pe terenul tău ?

— Da.

— Și de ce nu i l-ai vîndut ?

— Credeam că ți-am mai spus. Acest teren îmi dă dreptul să fiu un domn, căruia îi lipsesc doar manierele de domn.

— Să nu-l vinzi, Danny ! Ține-l cu amîndouă mîinile !

— Dar ce te interesează pe tine ? De ce să nu-l vînd ?

— De dragul mîndriei tale.

— Mîndrie nu mi-a mai rămas de mult, nu mi-a mai rămas decît terenul acela...

— Ba da. Cînd mi-ai cerut bani, ți-a fost rușine. Înseamnă că încă mai ai mîndrie.

— Nu. Era un simplu truc. Bețivii sînt isteți, ți-am mai spus-o. Te-ai simțit într-o situație neplăcută, și mi-ai dat dolarul crezînd că mie mi-era rușine să cer. Nu-mi era rușine. Aveam nevoie, pur și simplu, de băutură.

— Să nu vinzi terenul, Danny. Face o întreagă avere. Baker îi cunoaște valoarea. El nu cumpără lucruri fără valoare.

— La naiba, ce valoare poate să aibă ?

— În împrejurimile orașului, este singurul teren suficient de neted pentru un aeroport.

— Aha.

— Dacă nu-l scapi din mînă, poți să începi o viață nouă, Danny. Păstrează terenul. Urmează o cură de dezintoxicare, și după ce o termini, te vei afla în posesia unui cuib plin de ouă.

— Dar fără cuib. Poate că ar fi mai bine să-l vînd și să beau banii, și... *Dar creanga se va rupe, și leagănul cu ea, și-atunci și copilașul din leagăn va cădea...*

Cînta cu voce stridentă, și rîdea.

— Vrei tu terenul, Eth ? Pentru asta ai venit la mine ?

— Vreau să te simți bine.

— Mă simt foarte bine.

— Lasă-mă să-ți explic, Danny. Dacă ai fi un vagabond, ai putea să faci orice ți-ar trece prin cap. Dar tu ești proprietarul unui teren neapărat necesar unor indivizi care își fac calcule asupra viitorului.

— Fîneața Taylor. Dar am s-o păstrez. Și eu îmi fac calcule pentru viitor. Se uită, cu o privire de îndrăgostit, la sticla de whisky.

— Danny, ţi-am mai spus, este singurul loc potrivit pentru construirea unui aeroport. E un loc-cheie. Ei trebuie să-l obţină... altfel, ar trebui să niveleze dealurile, şi asta nu le convine s-o facă.

— În cazul acesta, înseamnă că i-am prins în laţ, şi am de gînd să-l strîng bine de tot.

— Danny, tu uiţi ceva. Un proprietar este ca un obiect preţios, care trebuie îngrijit. Am şi auzit spunîndu-se că fapta cea mai caritabilă ar fi internarea ta într-o instituţie unde să primeşti îngrijirea de care ai nevoie.

— Nu vor îndrăzni !

— O, ba da, au să îndrăznească. Şi se vor considera plini de virtute. Cunoşti procedura. Judecătorul, îl ştii, va declara că eşti incapabil să-ţi administrezi singur proprietatea. Va numi un curator, şi cam bănuiesc eu cine va fi numit : dar curatela şi tratamentul tău vor costa o grămadă de bani, încît bineînţeles proprietatea ta va trebui să fie scoasă în vînzare, pentru a se acoperi cheltuielile, şi nu e greu să ghiceşti cine o va cumpăra !

Ochii lui Danny luceau ; asculta cu gura deschisă. Apoi îşi feri de mine privirea.

— Vrei să mă sperii, Eth. Dar nu ţi-ai ales bine momentul cel mai prielnic. Trebuie să mă prinzi dimineaţa, cînd simt frigul în oase, şi mi se pare că lumea întreagă este un fel de borîtură verzuie. În clipa asta... sînt puternic cît zece, fiindcă am sticla lîngă mine. Agită sticla ca pe o sabie, iar ochii i se îngustară cît două dungi scînteietoare, în flacăra lumînării. Eth, oare ţi-am spus ? Cred că da... Alcoolicii au o inteligenţă diabolică, numai a lor.

— Eu ţi-am spus ceea ce o să se întîmple.

— De acord cu tine. Ştiu că e adevărat. Tu ţi-ai făcut datoria. Numai că, în loc să mă sperii, ai trezit diavolul din mine. Cine socoteşte că alcoolicii sînt nişte neputincioşi e un idiot. Beţivii au o aparatură aparte, cu însuşiri speciale. Pot să le servesc o ripostă, şi chiar în clipa asta simt că vreau, şi o s-o şi fac.

— Straşnic ! Aşa vreau să te aud vorbind !

Se uită la mine pe deasupra gîtului sticlei de whisky, ca prin vîrful cătării de la puşcă.

— Chiar vrei să-mi împrumuţi banii lui Mary ?

— Da.

— Fără garanţie ?

— Da.

— Ştiind de pe acum că şansa de a-i primi îndărăt este una la o mie ?

— Da.

— Eth, alcoolicii au un obicei urît. Nu cred în cuvinte. Îşi umezi cu limba buzele uscate. Eşti în stare să dai banii ăştia pe mîinile mele ?

— Oricînd vrei.

— Dar te-am avertizat că nu faci bine.

— Totuşi, am s-o fac.

De data asta, dădu sticla peste cap, şi înăuntrul ei se ridică o bulă mare de aer. Cînd se opri din băut, ochii îi străluceau şi mai tare, dar deveniseră reci şi impersonali, ca ochii unui şarpe.

— Eth, poţi obţine banii săptămîna asta ?

— Da.

— Miercuri ?

— Da.

— Acuma ai vreo doi dolari ?

Nu aveam la mine prea mult : un bilet de un dolar, cincizeci de cenţi, douăzeci şi cinci de cenţi, două monede de zece cenţi şi una de cinci, şi încă trei cenţi. Am răsturnat totul în mîna lui întinsă.

El goli sticla şi o lăsă să cadă pe podea.

— Eth, într-un anume fel, n-am crezut niciodată despre tine că eşti prea isteţ. Ştii că preţul unui tratament preliminar este de vreo mie de dolari ?

— E în regulă.

— Glumeşti, Eth. Nu jucăm şah, ci poker. Cîndva, cunoşteam pokerul... Chiar prea bine. Tu te gîndeşti că am să-ţi dau păşunea în gaj. Şi-ţi mai închipui că alcoolul pe care am să-l beau, pe cei o mie de dolari, o să mă dea gata, iar tu ai să te trezeşti cu un aeroport în braţe.

— E scîrbos ce spui, Danny.

— Ţi-am atras atenţia că-s scîrbos.

— Nu poţi să crezi în sinceritatea mea ?

— Nu. Dar am felul meu de a ... proceda, ca treburile să iasă cum ai spus tu. Eth, ţii minte cum eram eu pe vremuri. Crezi că eu nu-mi amintesc cum erai tu ? Aveai, încă din copilărie, stofă de judecător. În regulă. Simt că mi s-a uscat gîtlejul. Sticla e goală. Mă duc în oraş. Preţul meu e o mie de dolari.

— Ne-am înţeles.

— Miercuri, îmi aduci banii gheaţă.

— Îi voi aduce.

— Nu-ţi dau chitanţă, nu semnez, nu-ţi dau nimic. Şi să nu-ţi închipui, Eth, cu toate amintirile tale, că mai sînt cel de pe vremuri. Prietena asta a mea, băutura, a schimbat totul. Nu sînt nici loial, nici cinstit. Tu n-ai să mai primeşti înapoi decît un hohot de rîs.

— Nu-ţi cer decît să încerci.

— Da, Eth, îţi promit. Dar sper că te-am lămurit cît valorează făgăduiala unui alcoolic. Adu-mi mai întîi banii. Acum poţi să rămîi aici cît doreşti. Casa mea e şi a ta. Am plecat. Pe miercuri, Eth.

Se ridică de pe patul de campanie, zvîrli plapuma îndărătul patului şi ieşi afară cu paşi legănaţi. Nasturii din faţă ai pantalonului nu erau chiar toţi încheiaţi.

Am stat un timp, privind cum se scurgeau picurii lumînării pe ceara topită din farfurie. Toate afirmaţiile lui Danny erau adevărate, în afară de una singură, pe care mizam eu. Nu se schimbase chiar atît de mult. Undeva, printre ruine, exista şi Danny Taylor. Nu puteam să cred că sufletul lui fusese amputat. Îl iubeam pe Danny şi eram pregătit să... fac întocmai cum spusese el. Îl auzeam cîntînd în depărtare, într-un falset clar, ascuţit :

Zboară corabie-n vînturi pribege,
Zboară şi cîntă pe creastă de val !
Poartă copilul născut a fi rege,
Du-l peste mare, la ţărmul natal !

Am mai rămas cîteva clipe, apoi am suflat în lumînare şi m-am îndreptat spre casă, pe strada Mare. Willie încă nu adormise în maşina poliţiei.

— Mi se pare că ieşi cam des la plimbare, Eth, zise el.

— Parcă tu nu ştii cum se întîmplă...

— Desigur. Primăvara e de vină. Inimile tinere se tulbură repede.

Mary dormea zîmbind, dar, cînd m-am strecurat în pat lîngă ea, se trezi pe jumătate. Mi-era rău la stomac... un rău dureros, ca de gheaţă. Mary se întoarse pe o parte, şi mă cuprinse cu tot trupul ei cald, mirosind a iarbă. Am simţit că mi-e sete de ea. O sete adîncă, imediată. Nu ştiu dacă s-a trezit de-a binelea, dar chiar şi în somn simţea cîtă sete îmi era de ea. Şi după aceea, complet trează, mi-a spus :

— Cred că ţi-e foame !

— Da, Mary.

— Ce vrei să mănînci ?

— Un sandviş cu ceapă... nu, două sandvişuri cu ceapă, pe pîine de secară.

— Trebuie să mănînc şi eu unul, să-ţi ţin de urît.

— Nu ţi-e foame şi ţie ?

— Ba da.

Coborî scara şi se reîntoarse după puţin timp, cu sandvişuri, o sticlă cu lapte, şi două pahare. Ceapa era iute foc.

— Mary, frumoasa mea... am început.

— Nu vorbi cu gura plină !

— Erai într-adevăr sinceră cînd spuneai că nu vrei să te amesteci de loc în afaceri ?

— Da... desigur.

— Ei bine, am hotărît să întreprind ceva. Am nevoie de o mie de dolari.

— Ţi-a dat domnul Baker vreo indicaţie ?

— Într-un anume fel, da. Dar este o chestiune personală.

— N-ai decît să completezi un cec.

— Nu, draga mea, vreau să ridici tu banii, numerar lichid. Şi, cînd îi ridici de la bancă, poţi să spui că vrei să-ţi cumperi o mobilă nouă, sau covoare, sau altceva.

— Dar nu vreau să cumpăr nimic.

— Ai să cumperi.

— E un secret ?

— Mi-ai spus că preferi să procedez în felul ăsta.

— Da... desigur... prefer... E mai bine aşa. Ce iute e ceapa asta ! Oare domnul Baker o să fie de acord ?

— Ar fi, dac-ar face la fel.

— Cînd îţi trebuie ?

— Mîine.

— Renunţ să mănînc ceapă. Deşi, cred că şi aşa miros destul de tare.

— Tu eşti iubita mea.

— Nu pot să-mi iau gîndul de la Marullo.

— Ce vrei să spui ?

— Faptul că a venit la noi acasă. Şi acadelele pe care le-a adus.

— Necunoscute sînt căile Domnului.

— Ei, iar profanezi cuvintele sfinte ! Încă n-a trecut ziua de Paşte !

— Ba da, a trecut ! E unu şi un sfert.

— Doamne sfinte! Mai bine să ne culcăm.

— Ah! Şi dacă ne vor vizita fantomele?... Ştii, ca în Shakespeare.

— Tu eşti în stare să iei totul în glumă.

Dar nu era o glumă. Durerile de stomac persistau; nu mă gîndeam la ele, dar le simţeam, şi din cînd în cînd mă întrebam: de ce mă doare? Oamenii se pot obişnui cu orice, dar au nevoie de timp. Odată de mult, lucram la o fabrică de dinamită; slujba consta în transportarea unor butoaie cu nitroglicerină. Leafa era mare, deoarece substanţa pe care o manipulam e primejdioasă. La început, mi-era frică de fiecare pas ce-l făceam, dar după o săptămînă-două devenise o slujbă ca oricare alta. Nu mă obişnuisem chiar şi cu situaţia unui vînzător de băcănie? În comparaţie cu ceea ce nu eşti obişnuit, situaţiile cu care te-ai obişnuit, oricare ar fi, au în ele ceva plăcut.

Stînd nemişcat în întuneric, cu dansul petelor roşii în faţa ochilor, mi-am analizat domeniul denumit „probleme de conştiinţă", şi nu mi-am putut descoperi nici o fisură. M-am întrebat dacă — o dată ce mi-am fixat itinerariul — mai puteam să schimb direcţia, sau chiar să întorc compasul cu nouăzeci de grade; cred că puteam, dar nu doream s-o fac.

Căpătasem o nouă dimensiune, de care eram fascinat. Parcă mi-aş fi descoperit un sistem muşchiular încă nefolosit, sau mi s-ar fi îndeplinit visul de pe cînd eram copil, că puteam să zbor. Adesea, reuşesc să retrăiesc în minte evenimente, scene, conversaţii şi, din această retrăire, culeg amănunte care îmi scăpaseră prima oară.

Mary considera stranie vizita lui Marullo la noi acasă, ca şi ouăle de zahăr aduse în dar, şi eu am încredere în sensibilitatea ei la tot ce-i straniu. În ceea ce mă priveşte, apreciasem această vizită ca un gest de mulţumire pentru că nu îi înşelasem încrederea. Dar întrebarea lui Mary m-a îndemnat să caut o explicaţie pe care o ştiam, dar o trecusem cu vederea. Marullo nu dădea recompense pentru fapte consumate, el voia să-mi mituiască faptele viitoare. Persoana mea nu-l interesa, decît în măsura în care puteam să-i fiu de folos. M-am reîntors deci la instructajul despre afaceri ce mi-l făcuse chiar el, şi la conversaţia despre Sicilia. Într-o anumită măsură, îşi pierduse siguranţa. Într-un fel oarecare voia ceva de la mine, sau avea nevoie de ceva. Exista o modalitate de a afla ce anume voia. Dacă i-aş cere un lucru pe care de obicei mi-l refuză, şi de data aceasta nu mi l-ar refuza, puteam să fiu sigur că era ceva în neregulă, şi că Marullo era profund tulburat. L-am lăsat pe Marullo şi am luat-o la rînd pe Margie. Margie... după acest nume, fost cîndva la modă, puteai să-ţi faci o idee despre vîrsta ei. *Margie, te visez într-una, Margie. Aş da lumea întreagă să...*

Am reeditat întîlnirile cu Margie, pe fundalul punctelor roşii ce dansau pe plafon, încercînd să nu adaug nimic realităţii. Mult timp, poate vreo doi ani, existase o doamnă Young-Hunt, care era prietenă cu nevastă-mea; numele ei apărea în conversaţiile cărora nu le dădeam atenţie. Apoi, deodată, apăruse Margie Young-Hunt, apoi Margie. Probabil că mai intrase în băcănie şi înainte de

Vinerea Mare, dar nu-mi aminteam. Parcă în ziua aceea şi-ar fi anunţat pentru prima oară prezenţa. Poate că pînă atunci nici ea nu mă văzuse, cum n-o băgasem în seamă nici eu. Dar de atunci era prezentă... Se fîţîia şi se agita. Ce urmărea ? Era oare simpla răutate a unei femei, care nu prea avea ce face ? Sau acţiona după un plan ? Aveam senzaţia că îmi atrăsese atenţia asupra ei — mă făcuse conştient că există, şi îmi amintea mereu de prezenţa ei. Mi se părea că, atunci cînd a vrut să-mi ghicească în cărţi, începuse cu bună credinţă, cu intenţia de a-şi prezenta spectacolul obişnuit, în mod elegant şi profesional. Apoi survenise ceva, şi totul s-a schimbat. Mary nu spusese nimic pentru a-i provoca lui Margie acea stare de încordare, şi nici eu nu contribuisem cu nimic. Oare văzuse ea cu adevărat şarpele ? Aceasta ar fi explicaţia cea mai simplă, şi probabil că este şi cea adevărată. Poate că are într-adevăr o intuiţie deosebită, şi reuşeşte să pătrundă în gîndurile altora. Credeam acest lucru, deoarece ea mă surprinsese chiar în mijlocul unei metamorfoze, dar poate că nu era decît o întîmplare. Ce o determinase să se ducă la Montauk, cînd nici prin gînd nu-i trecuse, să se întîlnească cu voiajorul comercial şi să-i vîndă lui Marullo secretul meu ? Nu puteam să cred că ea vinde secrete pe care nu intenţionează să le vîndă. Undeva, prin lăzile cu cărţi din podul nostru, era şi o biografie a lui... cum îi zicea, Bering ? Nu, Baranov, Alexandr Baranov, guvernatorul rus, de prin jurul lui 1800. Poate că în carte se vorbea şi despre Alaska, locul unde erau exilate vrăjitoarele. Povestea lui Margie era prea improbabilă pentru a fi inventată. Trebuia să răsfoiesc această carte. M-am gîndit că m-aş putea furişa chiar atunci în pod, fără s-o trezesc pe Mary.

În clipa aceea am auzit pe vechile trepte de stejar un scîrţîit, apoi încă unul, şi am ştiut că nu schimbarea temperaturii era cauza. Probabil că era Ellen, umblînd în somn.

Îmi iubesc fiica, bineînţeles, dar uneori mă-nspăimîntă pentru că-i deşteaptă din naştere, dar în acelaşi timp e şi geloasă, şi afectuoasă. Totdeauna a fost geloasă pe fratele ei, şi simt de multe ori că e geloasă şi pe mine. După părerea mea, preocupările ei în domeniul sexual au apărut foarte devereme. Poate că este numai o părere a taţilor. Cînd era încă o fetiţă mică de tot, interesul nedisimulat manifestat faţă de organele genitale masculine era de-a dreptul neliniştitor. Apoi, a intrat în tainele pubertăţii. Dar în ceea ce o priveşte nu era vorba despre virginitatea inocentă şi angelică de prin reviste. Casa fierbea de nervozitate, pereţii vibrau de nelinişte. Am citit undeva că în evul mediu exista credinţa că, în perioada pubertăţii, fetele erau foarte receptive la vrăjitorie, şi nu sînt de loc sigur că nu-i adevărat. Într-o vreme, noi am avut în casă, ceea ce se numeşte, în glumă, un spiriduş. Tablourile cădeau singure de pe pereţi, farfuriile alunecau de pe mese şi se spărgeau. În pod se auzea cineva ciocănind, din pivniţă răsunau bufnituri. Nu ştiu cine le provoca, dar eram suficient de curios ca să n-o pierd din ochi pe Ellen, urmărindu-i ieşirile şi revenirile tainice. Noaptea, parcă era o pisică. Am avut satisfacţia să constat că nu avea nici o vină în desprin-

derea tablourilor, spartul farfuriilor şi bufniturilor din pivniţă, dar am descoperit, în acelaşi timp, că acestea nu se întîmplau niciodată cînd ea lipsea din casă. Poate că atunci cînd venea spiriduşul, ea şedea privind în gol, dar era întotdeauna de faţă.

Îmi amintesc că am auzit, pe cînd eram copil, că bătrîna casă Hawley fusese bîntuită de stafia unuia dintre strămoşii piraţi-puritani dar, conform istoriei de familie, era o stafie cumsecade, care nu făcea decît să se plimbe de colo-colo şi să mormăie, ca orice stafie respectabilă. Treptele trosneau sub greutatea ei invizibilă, iar stafia rîcîia cu degetul în perete cînd moartea cuiva devenea iminentă ; totul era decent şi de cel mai bun-gust. Spiriduşul, însă, avea cu totul alte maniere : era malițios, plin de răutate, veninos şi vindicativ. Nu spărgea decît lucrurile de preţ. Şi într-o bună zi a plecat. N-am crezut niciodată cu adevărat în existenţa lui. Era o glumă a familiei, numai că urmele lăsate de această glumă erau tablourile sparte şi porţelanurile făcute ţăndări.

După ce a dispărut spiriduşul, Ellen a început să umble în somn, cum făcea şi în noaptea aceasta. Îi auzeam paşii rari, dar siguri, pe scară. Şi, în acelaşi timp, lîngă mine, Mary a mea a suspinat adînc, şoptind ceva nelămurit. O adiere de vînt mişcă umbrele de ramuri din tavan.

M-am furişat încetişor din pat, şi mi-am pus halatul de baie ; cred şi eu, ca toată lumea, că somnambulii nu trebuie treziţi brusc.

Din vorbele mele s-ar părea că nu-mi iubesc fiica, dar nu-i adevărat. O iubesc, dar mă cam tem de ea, pentru că nu o înţeleg.

Cînd cobori scara noastră, păşind pe lîngă zid, treptele nu trosnesc. Am făcut această descoperire pe vremea cînd, fiind adolescent, mă întorceam acasă din aventurile nocturne de prin cartierele periferice ale oraşului. Mă folosesc şi acuma de descoperirea mea, ori de cîte ori nu vreau s-o deranjez pe Mary. Am utilizat-o şi de data aceasta, coborînd scara fără să fac vreun zgomot, călăuzindu-mă cu degetele de-a lungul peretelui. Felinarul de pe stradă arunca o lumină vagă, aburită şi dantelată, împrăştiind semi-întunericul în jurul ferestrei. În bătaia ei, puteam s-o văd pe Ellen. Trupul era, parcă, înconjurat de o aureolă, poate din pricina cămăşii albe de noapte. Faţa îi rămînea ascunsă în umbră, dar braţele şi mîinile erau luminate. Se oprise în faţa vitrinei cu geam, unde păstram tezaurul nepreţuit al familiei : scoicile sculptate, caşaloţii, bărcile cu vîsle, lanţuri de echipaj, cu harponierul la provă — toate cioplite din fanoane de balenă — alături de colţii de leu de mare, şi de o mică machetă a corăbiei *Belle-Addair*, bine lăcuită, cu pînzele strînse şi bordajul cafeniu şi prăfuit. Tot aici mai erau şi resturi de *chinoiserie* [1], pe care bătrînii căpitani le aduceau din Extremul Orient, după ce curăţaseră apele Chinei de orice urmă de caşaloţi : piese din abanos şi ivoriu, zei zîmbitori sau serioşi, diferite înfăţişări ale lui Buda, de la senin la obscen, flori sculptate în cuarţ trandafiriu sau în steatită, ca şi unele obiecte de jad — da, cîteva jaduri fru-

[1] Obiecte chinezeşti (în lb. franceză).

moase — şi ceşti subţiri, translucide şi delicate. Poate că unele obiecte sînt într-adevăr de valoare — cum ar fi, bunăoară, căluţii aceia fără vreo formă precisă, şi totuşi atît de vii — dar valoarea lor venind din pură întîmplare, aşa îmi închipui eu. Cum puteau să distingă bătrînii corăbieri, vînătorii de balene, ce e bun şi ce e rău — sau poate că totuşi ştiau ? Ştiau ei să deosebească răul de bine ?

Pentru mine, vitrina fusese întotdeauna un loc sacru, ca busturile străbunilor la romani, ca larii şi penaţii, sau pietrele căzute din lună, dacă ducem comparaţia mai departe. Păstram chiar şi o rădăcină de mătrăgună — avea forma perfectă a unui omuleţ — răsărită din sperma ejaculată de un spînzurat murind, mai aveam şi o sirenă veritabilă, cam jigărită acum, ce-i drept, dar confecţionată cu iscusinţă din bustul unei maimuţe şi partea posterioară a unui peşte, cusute laolaltă. O dată cu trecerea anilor se chircise, şi cusăturile deveniseră vizibile, dar dinţişorii ei încă se mai arătau într-un zîmbet sălbatic.

Bănuiesc că orice familie are un obiect cu puteri magice, un obiect care se transmite din generaţie în generaţie, izvor de înflăcărare, mîngîiere şi inspiraţie. Al nostru era un fel de — cum să zic ? — un bulgăre de piatră translucidă, poate era cuarţ sau jadenit, sau poate chiar steatită. Era oarecum tronconic, cu diametrul, la bază, de vreo zece centimetri şi de vreo patru la capătul rotunjit. Suprafaţa era sculptată într-o unduire întreţesută, continuă, care părea că se mişcă, fără să se clintească din loc. Era vie, dar n-avea nici cap, nici coadă, nici început, nici sfîrşit. Piatra, deşi lustruită, nu era netedă la pipăit, ci puţin lipicioasă, ca pielea, şi o simţeai totdeauna caldă. Puteai vedea înăuntru ei, dar nu şi prin ea. Bănuiesc că a fost adusă din China, de vreun bătrîn navigator din familia mea. Era o piatră fermecată — plăcută la vedere şi la pipăit, şi te îndemna s-o plimbi uşor pe obraz, sau s-o mîngîi cu degetele. Această piatră, stranie şi fermecată, trăia în vitrina cu geam. Mi s-a dat întotdeauna voie — încă pe cînd eram copil, apoi adolescent, sau tînăr — s-o pipăi, s-o iau în mînă, dar nu mi s-a îngăduit niciodată s-o scot din casă. Culoarea, desenul şi chiar compoziţia ei se schimbau după năzuinţele mele. Cîndva credeam că e un sîn, ca băiat îmi apărea ca organ sexual feminin, fierbinte şi dureros. Poate că mai tîrziu ea a devenit reprezentarea creierului, sau poate a enigmei, ceva fără început şi fără sfîrşit, o veşnică mişcare — întrebarea care e întreagă în ea însăşi, care nu necesită nici răspuns s-o împrăştie, şi nici început sau sfîrşit, s-o limiteze.

Uşa cu geam are o broască de alamă, datînd din epoca colonială şi o cheie pătrată de alamă, care stă totdeauna în broască.

Fiica mea adormită ţinea în mînă piatra fermecată şi o mîngîia cu degetele, alintînd-o de parcă ar fi fost vie. O strîngea la sînul ei încă neîmplinit, o lipea de obraz, lîngă ureche, o muşluia ca un căţel care suge, şi îngîna un cîntec şoptit, ca un geamăt de voluptate şi de dor. Ellen are un spirit destructiv. La început mi-a fost teamă că vrea să spargă piatra în bucăţele, sau s-o as-

cundă undeva, dar apoi mi-am dat seama că în mîinile ei piatra era și mamă, și iubit, și copil.

Mă întrebam : cum s-o trezesc fără să se sperie ? De ce-i trezim oare pe somnambuli ? De teamă să nu se lovească ? Dar n-am auzit ca vreun somnambul să se fi lovit, decît atunci cînd erau treziți din somn. De ce trebuie să intervin ? Ea nu trăia un coșmar chinuitor, plin de groază, ci mai degrabă o stare de plăcere cu o putere de asociație ce depășea înțelegerea ei în stare trează. Ce rost avea să-i stric acest vis ? M-am îndreptat spre fotoliul meu și m-am așezat în el, așteptînd.

În camera întunecată roiau puncte de lumină strălucitoare, care se mișcau și se învîrteau ca roiurile de musculițe. Cred că nu existau într-adevăr, erau doar înțepăturile de oboseală din ochii mei. Și părea într-adevăr că fiica mea Ellen emană o strălucire, nu numai din albul cămășii de noapte, ci și din piele. Puteam să-i deslușesc bine chipul, ceea ce nu era firesc în întunericul camerei. Și mi se părea că nu mai era chipul unei fetițe — nu părea bătrînă, dar era matură, împlinită, formată. Buzele erau lipite strîns, așa cum nu le ținea de obicei !

După un timp, Ellen puse talismanul la locul lui, cu hotărîre și siguranță, închise vitrina cu geam și răsuci cheia de alamă în broască. Apoi se întoarse, trecu pe lîngă fotoliul meu și urcă scara. Cred că mi-am închipuit două lucruri : mai întîi că nu umbla ca un copil, ci ca o femeie desăvîrșită, și, în al doilea rînd, că pe măsură ce se depărta, luminiscența trupului ei scădea. Poate că acestea erau simple impresii, sau născociri ale minții

mele, căci altceva nu puteau fi. Cînd a urcat treptele, lemnul n-a mai trosnit. Probabil că mergea pe lîngă zid, unde fibrele lemnului nu scîrțîie.

După cîteva clipe, m-am dus pe urmele ei și am găsit-o în pat, dormind, bine învelită. Respira pe gură, iar fața îi era a unui copil.

Ca la o comandă, am coborît din nou și am deschis vitrina cu geam. Am luat piatra în mîini. Păstra căldura corpului lui Ellen. Mi-am plimbat, ca în copilărie, degetul arătător de-a lungul liniilor ce unduiau fără sfîrșit, și m-am simțit îmbărbătat. Datorită talismanului, m-am simțit apropiat de Ellen.

Mă întreb : oare piatra aceasta a apropiat-o oarecum de mine... de neamul Hawley-ilor ?

Capitolul IX

Luni, perfida primăvară a făcut un salt înapoi, în iarnă, învăluindu-se în stropi de ploaie rece şi în rafale tăioase de vînt, care sfîrtecau frunzele fragile ale copacilor prea încrezători. Vrăbioii temerari şi guralivi, puşi pe dezmăţ, fuseseră măturaţi de pe peluze ca nişte zdrenţe şi, purtaţi de vînt, ţipau mînioşi împotriva nestatorniciei timpului.

L-am salutat pe domnul Red Baker, care, cu coada bătută de vînt într-o parte, asemenea unui drapel în timpul bătăliei, îşi făcea obişnuitul turneu. Clipea mereu, ferindu-se în felul acesta de ploaie. I-am spus :

— De acum înainte noi doi rămînem prieteni doar aşa, de ochii lumii, dar trebuie să-ţi spun că, sub zîmbetele noastre, se ascunde o luptă sălbatică, un adevărat conflict de interese.

Puteam să-i vorbesc mai mult, dar el se grăbea să-şi termine treburile şi să se retragă în adăpostul lui.

Morph apăru, punctual ca întotdeauna. Poate că mă aşteptase pe mine... Cred că îmi pîndise sosirea.

— Infernală zi, spuse el. Fulgarinul de mătase impermeabilă se zbătea şi i se mula în jurul picioarelor. Aud că patronul te-a poftit în ogeacul lui.

— Aveam nevoie de unele îndrumări. Mi-a oferit şi ceai.

— E în stare s-o facă şi pe asta...

— Ştii cîtă importanţă au sfaturile. Nu le doreşti, decît în măsura în care coincid cu ceea ce erai hotărît să întreprinzi.

— Asta cam sună a investiţie.

— Mary a mea vrea să-şi procure nişte mobilă nouă. Cînd o femeie vrea să cumpere un lucru, ţi-l prezintă drept cea mai sigură investiţie.

— Nu numai femeile, zise Morph. Şi eu fac la fel.

— La urma urmei, sînt banii ei. Vrea să caute prin magazine nişte chilipiruri.

La colţul cu Strada Mare am urmărit cu privirea cum se zvîrcolea pe trotuar o firmă de tablă, desprinsă de vînt de pe faţada magazinului de jucării Rapp, făcînd un zgomot sinistru, ca la un accident de circulaţie.

— Se zvoneşte că patronul dumitale vrea să-i tragă o raită pînă în patrie, în Italia.

— Nu ştiu. E destul de ciudat că nu s-a dus pînă acum. La ei, legăturile de familie sînt foarte strînse.

— Ai timp să-i arzi o cafea ?

— Nu prea. E după Paşte, şi cred că voi avea o dimineaţă foarte încărcată.

— Hai, ce naiba ! Fii cineva ! Prietenul personal al domnului Baker poate să-şi permită un zece minute pentru o ceaşcă de cafea.

Pronunţate de el, aceste cuvinte nu conţineau nici o răutate, ca în forma lor de acum, tipărită.

Morph ştia să-ţi spună orice, astfel încît să pară inocent şi bine intenţionat.

Nu intrasem niciodată dimineaţa să-mi beau cafeaua *La Marinarul*, şi probabil că eram singurul bărbat din oraş în această situaţie. *Marinarul* era, pentru toţi ceilalţi o tradiţie, o obişnuinţă, un club. Ne-am cocoţat pe taburetele de lîngă tejghea, şi domnişoara Lynch — fusesem colegi de şcoală — împinse în faţa noastră ceştile de cafea, fără să verse nici o picătură. Lîngă fiecare ceaşcă era cîte o sticluţă cu lapte. Domnişoara Lynch ne aruncă două bucăţi de zahăr cubic, cum ai arunca nişte zaruri, iar Morph strigă :

— Ochi de şarpe !

Domnişoara Lynch era... Domnişoara Linch. „Domnişoara" făcea acum corp comun cu numele ei, cu ea însăşi. Cred că nu va izbuti niciodată să se debaraseze de acest nume. Cu trecerea anilor, nasul ei devine din ce în ce mai roşu ; nu din cauza băuturii, ci a sinuzitei.

— 'neaţa, Ethan, zise ea. Sărbătoreşti ceva ?

— Morph m-a tras înăuntru, i-am răspuns eu, şi apoi, ca o mică experienţă în domeniul amabilităţii, am adăugat „Annie".

Ea îşi întoarse capul, ca şi cînd ar fi auzit o împuşcătură, apoi cînd înţelese, zîmbi şi în clipa aceea arăta exact ca pe vremuri, în clasa a cincea, în ciuda nasului roşu.

— Mă bucur că te văd, Ethan, zise ea, şi îşi şterse nasul cu un şerveţel de hîrtie.

— Cînd am auzit am rămas tablou, zise Morph, dezvelind cubul de zahăr din ambalajul de hîrtie. Avea unghiile lăcuite. Îţi vine deodată o idee, ţi

se înfige în cap şi ajungi să crezi că-i adevărată. Şi cînd nu e, te dă peste cap.

— Nu ştiu despre ce vorbeşti.

— Mi se pare că nici eu nu ştiu. Naiba să ia ambalajele astea ! De ce nu pun bucăţile de zahăr aşa, fără nici un ambalaj, într-o zaharniţă ?

— Poate se tem că clienţii ar lua prea multe bucăţi.

— Probabil. Am cunoscut cîndva un individ care s-a hrănit o buca' de vreme numai cu zahăr. Intra într-un bufet automat, vîra zece cenţi pentru o ceaşcă de cafea, o bea doar pe jumate, apoi îşi umplea ceaşca cu zahăr. În felul ăsta, cel puţin n-a murit de foame.

Ca de obicei, m-am întrebat dacă individul nu fusese chiar Morph — acest om ciudat, dur, cu unghiile lăcuite, căruia nu-i puteai ghici vîrsta. Îl consideram, datorită logicii şi felului lui de a gîndi, un om destul de bine instruit. Dar limbajul lui aparţinea lumii declasaţilor, era expresia analfabetului cu mintea isteaţă, dur şi impertinent.

— De aceea nu întrebuinţezi decît o bucată de zahăr ? l-am întrebat.

Zîmbi.

— Fiecare om cu teoria lui, îmi răspunse. Oricît de golan ar ajunge un individ, o să-şi fabrice la minut o teorie care să-i explice golănia. Teoria poate însă să te ducă şi într-o fundătură, dacă n-ai ginit indicatoarele de circulaţie. Cred că asta m-a dus şi pe mine, de-am fost fraier, apropo de patronul dumitale.

De multă vreme nu băusem cafea altundeva decît acasă. Nu mi se părea reuşită. N-avea de loc

gust de cafea, dar era fierbinte şi, după ce am vărsat cîteva picături pe cămaşă, am constatat că era cafenie.

— Cred că nu înţeleg ce vrei să spui.

— Îmi tot storc căpăţîna să aflu cum de-am intrat la idei. Poate fiindcă el zice că e aici de patr'j de ani. De trei'j'cinci sau trei'j'şase da, dar nu de patru'j de anişori.

— Cred că nu-s prea deştept.

— Păi asta ar vrea să zică 1920. Tot n-ai prins ? Vezi dumneata, cînd lucrezi într-o bancă eşti obligat să miroşi oamenii repede, să-i poţi găbji pe şmecheri. Nu trece mult, şi te pomeneşti că ai un cod de reguli pe cinste ! Nici nu trebuie să te mai gîndeşti. Ţi se înfig pur şi simplu în bilă... mai vine cazul că mai dai şi-n bară ! Poate că el a venit într-adevăr în 1920. Poate greşesc.

Îmi băusem cafeaua şi i-am zis :

— E timpul s-o şterg.

— Şi dumneata mă cam duci, zise Morph. Dacă mi-ai mai pune cîte o întrebare, nu m-aş lăsa fraierit cu una cu două. Dar dumneata nu mă întrebi nimic, aşa că trebuie să vorbesc numai eu. În o mie nouă sute dou'ş'unu a fost prima lege excepţională împotriva imigraţiei.

— Şi ?

— În 1920, mai putea să intre în ţară. În 1921, nu-mi prea vine să cred...

— Şi ?

— Aşa că — zic şi eu, cu mintea care-o am — a venit în 1921, şi cam pe şest. Va să zică, n-o să se poată duce acasă, fiindcă n-are cum să facă rost de paşaport.

— Dumnezeule, ce fericire că nu sînt bancher !

— Cred că ai fi mai bun decît mine. Eu pălăvrăgesc prea mult. Dacă pleacă, înseamnă că n-am brodit-o. Aşteaptă-mă. O-ntind şi eu. Cafeaua o plătesc eu.

— La revedere, Annie !

— Să mai vii, Eth. Nu te văd niciodată pe aici.

— Am să mai vin.

Pe cînd traversam strada, Morph spuse :

— Nu-i şopti eminenţei-sale macaronarului că am pălăvrăgit despre el că-i bun de expulzare, ai grijă.

— De ce i-aş spune ?

— Dar eu de ce ţi-am spus ? Ce ai în cutia asta de bijuterii ?

— O pălărie de Templier. I s-a îngălbenit pana. Vreau să mă interesez dacă nu poate fi albită.

— Eşti de-ai lor ?

— E o tradiţie a familiei. Hawley-ii au fost masoni mai înainte ca George Washington să fi ajuns Mare Maestru.

— Zău ? A avut gradul ăsta ? Domnul Baker e şi el dintr-ăştia ?

— Da, şi în familia lui e o tradiţie.

Intrasem pe alee. Morph îşi căută prin buzunare cheia de la uşa din dos a băncii.

— Poate că de-aici vine că la noi deschiderea seifului seamănă cu o ceremonie masonică. Ne-ar mai trebui să ţinem cîte o lumînare. E un fel de slujbă popească.

— Morph, astăzi eşti cam pornit. Paştele nu te-a purificat de loc.

— Văd eu cum e cu purificarea peste opt zile, spuse el. Nu, vorbesc serios. La nouă fix o să stăm cu capetele plecate în faţa sfintei-sfintelor. Apoi, în timp ce broasca automată va scrîşni, părintele Baker va îngenunchea şi va deschide seiful, iar noi toţi vom bate mătănii în faţa Marelui Zeu al Banului.

— Morph, vorbeşti aiurea.

— Poate. Fir-ar să fie a dracului vechitura asta de broască ! O deschizi mai uşor cu un ţurţure de gheaţă, decît cu cheia.

Răsuci de nenumărate ori cheia în broască, trase şi cîteva lovituri cu piciorul în uşă pînă ce, în sfîrşit, se deschise. Scoase din buzunar un şerveţel de hîrtie şi-l îndesă în broască.

Eram gata să-l întreb : „Nu e periculos ?" Îmi răspunse fără să-i fi pus întrebarea :

— Altfel, blestemata asta de broască se închide cînd nu trebuie. Bineînţeles că Baker, după deschiderea seifului, se gineşte dacă uşa e închisă. Te rog, nu-i pasa lui Marullo bănuielile mele murdare. Prea-i bun de plată.

— În regulă, Morph, i-am răspuns, traversînd aleea, către uşa din dos a băcăniei. M-am uitat după motanul pe care îl găseam întotdeauna acolo, gata să intre, dar iată că de astă dată lipsea !

Interiorul prăvăliei mi-a apărut schimbat, înnoit. Atenţia îmi era atrasă de lucruri pe care nici nu le observasem pînă atunci, şi, în schimb, cele care mă necăjiseră şi mă iritaseră mereu parcă dispăruseră. Dar ce e de mirare ? Priveşte lumea cu

alţi ochi, sau măcar cu alţi ochelari, şi *presto* [1] — vei vedea o altă lume.

Supapa defectă, prin care se scurgea apa din rezervorul ruginit al closetului, fîsîia încetişor. Marullo nu voia să cumpere o supapă nouă deoarece, neavînd apometru, nu-i păsa cîtă apă se consumă. Am luat din prăvălie, de pe cîntarul de modă veche, o greutate de un kilogram, cu cîrlig, pe care am atîrnat-o de lanţul closetului, deasupra mînerului de lemn. O dată trasă, apa continua să curgă. M-am întors în prăvălie, să ascult. Se auzea cum apa bolborosea şi clocotea în closet. Este un zgomot care nu poate fi confundat cu nimic altceva. Apoi, am adus greutatea la locul ei, pe bara cîntarului, şi m-am instalat în amvonul meu, în dosul tejghelei. Enoriaşii mei aşteptau liniştiţi în rafturi. Bieţii de ei, nici nu aveau cum să plece ! Atenţia mi-a fost atrasă mai ales de masca lui Mickey Mouse, care zîmbea pe cutia aşezată în strana alimentelor pentru micul dejun. Mi-am adus aminte de făgăduiala ce i-o făcusem lui Allen. Am luat, cu prăjina de manevrat obiectele din rafturile de sus, o cutie, şi am ascuns-o în magazie, înfăşurînd-o în haina mea. Cînd m-am întors în strană, un alt Mickey Mouse, venit la rînd, îmi zîmbea de sus.

Mi-am vîrît mîna înapoia cutiilor de conserve, şi am tras afară săculeţul de olandă cenuşie, în care ţineam mărunţişul pentru casă, apoi, amintindu-mi ceva, am vîrît mîna şi mai adînc, pînă ce

[1] Imediat (în lb. italiană).

am dat de vechiul revolver, calibrul 0,38", care zăcea acolo de nu mai știu cînd, plin de unsoare. Era un *Iver Johnson*, argintat, dar argintul se cojise aproape de tot. L-am deschis, și cartușele erau înverzite de cocleală. Butoiașul se mișca anevoie, din cauza unsorii învechite și îmbîcsite. Am pus acest obiect dezonorant, dar încă periculos, în sertarul tejghelei, apoi am scos un șorț curat și mi l-am legat în jurul șoldurilor, îndoind cu grijă marginea de sus, ca să nu se vadă băierile.

Există oare om pe lume care să nu se fi întrebat de unde pornesc hotărîrile, acțiunile și campaniile puse în mișcare de puternicii zilei ? Se nasc ele din rațiune, sînt dictate de virtute, sau unele nu sînt decît produse ale întîmplării, stărilor de reverie, imaginației, ale poveștilor pe care ni le spunem noi înșine ? Știu cu exactitate cîtă vreme participasem la un simplu joc al fanteziei mele, declanșat în clipa cînd Morph anunțase regulile pentru jefuirea cu succes a unei bănci. Examinasem spusele lui cu o plăcere copilărească, pe care adulții nu vor s-o recunoască de obicei. Totul era un joc ce evolua concomitent cu viața băcăniei, și tot ceea ce se întîmpla în realitate părea că se potrivește și în joc. Supapa defectă a closetului, masca lui Mickey Mouse, dorită de Allen, relatarea ceremoniei de deschidere a seifului. Curbe și unghiuri noi începeau să completeze ansamblul, șervețelul de hîrtie din broasca ușii îmi făcea cu ochiul, de peste drum, din alee. Încetul cu încetul jocul se dezvolta dar, pînă azi dimineață, numai în gînd. Atîrnînd de lanțul closetului greutatea de un kilogram, adusesem prima contribuție materială la

acest balet al imaginației. Cea de a doua, a fost scoaterea la lumină a vechiului revolver. Acum, începeam să reflectez la problema timpului. Jocul începea să capete un contur real.

Mai port încă ceasul mare, de argint, al tatălui meu ; e un *Hamilton* pentru mecanicii de la calea ferată, cu arătătoare groase și cifre negre și mari, un ceas admirabil ca precizie, dacă nu și ca frumusețe. De dimineață, înainte de a începe să mătur prin prăvălie, l-am pus în buzunarul de la cămașă. Mi-am calculat timpul în așa fel, încît la nouă fără cinci, ușile de la intrare să fie deschise și să fi dat pe îndelete, de vreo două ori, cu mătura pe trotuar. E de necrezut cît gunoi se adună în timpul *week-end*-ului ; acum, din cauza ploii, gunoiul se transformase în noroi.

Banca noastră este un instrument de precizie admirabil — ca și ceasul de feroviar pe care îl am de la tata. La nouă fără cinci minute, domnul Baker, venind de pe strada Ulmilor, apăru în bătaia vîntului. Probabil că Harry Robbit și Edith Alden îl pîndiseră, deoarece, ieșind de la *Marinarul*, îl ajunseseră la jumătatea drumului.

— 'neața, domnule Baker, i-am strigat, 'neața, Edith, 'neața, Harry.

— Bună dimineața, Ethan. Pentru noroiul ăsta ți-ar trebui furtun !

Intrară în localul băncii.

Am rezemat mătura lîngă ușă, am luat greutatea de pe cîntar, m-am dus în spatele tejghelei, am deschis sertarul și, cu gesturi rapide, dar nepripite, am început pantomima. Am intrat în magazie și am atîrnat greutatea de lanțul closetului.

Mi-am ridicat poalele șorțului, prinzîndu-mi-le la brîu, mi-am îmbrăcat haina de ploaie, m-am dus pînă la ușa din dos și am întredeschis-o. Cînd minutarul ceasului meu era la douăsprezece, ceasul cu clopot al pompierilor începu să bată. Am numărat, în gînd, opt pași pentru traversarea aleii, apoi încă douăzeci de pași. Am ridicat mîna, nerostind însă nici un cuvînt — am așteptat să se scurgă cîteva secunde și am mișcat din nou mîna. Vedeam, în gînd, toată acțiunea. Și, în timp ce mîinile mele executau anumite mișcări, am mai numărat încă douăzeci de pași, repezi dar precauți, apoi încă opt. Am închis ușa dinspre alee, mi-am scos haina de ploaie, am lăsat să atîrne din nou poalele șorțului, am intrat la toaletă, am desprins greutatea de pe lanț și am oprit, astfel, apa ; întorcîndu-mă la tejghea, am deschis sertarul, am ridicat capacul cutiei mele de pălării, am închis-o la loc și i-am prins curelele, m-am dus din nou la intrare, mi-am luat mătura și m-am uitat la ceas. Trecuse de ora nouă cu două minute și douăzeci de secunde ; nu era rău, dar, cu oarecare antrenament, puteam să ajung la ceva mai puțin de două minute.

Măturasem trotuarul numai pe jumătate, cînd, dinspre *Marinarul* veni către mine Stoney, polițaiul-șef.

— 'neața, Eth. Dă-mi repede o litră de unt, o jumătate de slănină, o sticlă de lapte și douăsprezece ouă. Nevastă-mea a terminat proviziile.

— Imediat, dom' șef. Cum mai merg treburile ?

Am adunat tot ce-mi ceruse, și am desfăcut o pungă.

— Bine, zise el. Am mai fost aici, acum un minut, dar erai la W.C., am auzit apa.

— Trebuie să treacă o săptămînă întreagă pînă să mistui toate ouăle tari mîncate de Paște.

— Ai dreptate, zise Stoney. Așa e cu ouăle tari. În această privință, totul era, așadar, în regulă. Tocmai cînd să plece, zise :

— Ce-i cu prietenul tău, Danny Taylor ?

— Nu știu ! E ceva cu el ?

— Nu, arată foarte bine, foarte prezentabil. Eram în mașină și mi-a cerut să-i certific niște semnături.

— Dar ce semna ?

— Nu știu. Avea două hîrtii, dar le-a întors așa ca să nu le văd.

— Două hîrtii ?

— Da, două. A semnat în fața mea, de două ori, și i-am certificat amîndouă semnăturile.

— Era treaz ?

— Așa părea. Era tuns proaspăt. Purta și cravată.

— Tare aș vrea să cred că s-a schimbat !

— Și eu. Bietul de el ! Am impresia că oamenii de felul lui încearcă mereu să se schimbe. Trebuie să mă duc acasă.

Plecă foarte grăbit. Nevasta lui Stoney e cu douăzeci de ani mai tînără decît el. M-am întors la treabă și am măturat gunoaiele mai mari de pe trotuar.

Mă simțeam îngrozitor de prost. Poate că prima oară e întotdeauna mai greu.

Nu mă înșelasem în privința dimineților de după sărbători. Se părea că toți oamenii din oraș

își terminaseră proviziile. Și, cum fructele și zarzavaturile ne-au fost livrate abia către prînz, stocul de mărfuri era destul de redus. Dar chiar și așa, clienții m-au obligat să alerg tot timpul.

Pe la ora zece a venit Marullo și, lucru de mirare, mi-a dat o mînă de ajutor la cîntărit, la împachetat și la manevrarea aparatului de marcat. Nu-mi mai ajutase de multă vreme în prăvălie. De obicei intra, arunca o privire și ieșea — ca un moșier absentist. Dar acum, cînd ne-a sosit marfa, m-a ajutat să deschid lăzile și cutiile cu marfă proaspătă. Aveam impresia că nu e în apele lui și că mă cerceta atent cînd nu mă uitam la el. N-am avut timp să vorbim, dar îi simțeam privirea îndreptată asupra mea. Am pus totul pe seama faptului că refuzasem să primesc mită. Poate că Morph avea dreptate. Dacă un anume soi de individ află că ai procedat cinstit într-o împrejurare, caută să afle ce pornire necinstită a provocat acest acces de onestitate. Întrebarea „oare ce cîștigă el din afacerea asta ?" trebuie să fie adînc înrădăcinată la oamenii care își joacă propria viață pe o singură carte, ca la pocher. Gîndul acesta m-a făcut să chicotesc, dar atît de profund, încît la suprafață n-a apărut nici cel mai slab sunet.

Pe la ora unsprezece, Mary a mea intră în prăvălie, strălucind într-o rochie nouă, imprimată. Arăta frumoasă și fericită, și oarecum agitată, de parcă ar fi comis ceva plăcut, dar primejdios — ceea ce și comisese, de fapt. Mi-a întins un plic cafeniu.

— Mi-am spus că poate ai nevoie de asta ! Îi zîmbi lui Marullo, cu acel zîmbet luminos pe care îl construiește ori de cîte ori nu simpatizează cu adevărat pe cineva. Iar ea nu-l simpatiza și n-avea încredere în Marullo ; nu avusese niciodată vreo simpatie pentru el. Pusesem asta pe socoteala faptului că soțiilor nu le plac nici patronii, nici secretarele bărbaților lor.

— Mulțumesc, dragă, i-am răspuns. Ești foarte atentă. Îmi pare rău că nu te pot invita chiar acum, la o plimbare cu barca, pe Nil.

— Ești ocupat, zise ea.

— Nu cumva și cămara noastră este goală ?

— Bineînțeles. Uite, am făcut o listă. Vrei să aduci diseară tot ce e trecut aici ? Știu că ești prea ocupat ca să mi le dai acum.

— Dar fără ouă tari...

— Nu, dragule. Pînă la anul, nu mai mîncăm ouă tari.

— Iepurașii de Paște au fost foarte activi...

— Margie vrea să ne invite astă seară să luăm masa împreună la *Marinarul.* Spune că n-a reușit niciodată să ne invite.

— Minunat !

— Spune că la ea acasă e prea strîmt.

— Zău ?

— Te rețin de la lucru, spuse ea.

Privirile lui Marullo se fixaseră pe plicul cafeniu din mîna mea. L-am vîrît, pe sub șorț, în buzunar. Marullo își dădea seama că aveam un plic de la bancă. Gîndurile lui alergau ca un copoi după șobolanii din gropile cu gunoaie.

— N-am avut încă prilejul să vă mulţumesc pentru acadele, domnule Marullo, zise Mary. Copiii au fost încîntaţi.

— Eu vrut numai urez Paşte fericit, răspunse el. Foarte elegantă sînteţi, parcă o primăvară sînteţi.

— O, mulţumesc. Sînt udă leoarcă. Credeam că ploia a încetat, şi cînd colo a început din nou.

— Mary, ia haina mea de ploaie.

— Nici nu mă gîndesc. E o simplă răpăială. Întoarce-te la clienţii tăi.

Începuseră să vină din ce în ce mai mulţi clienţi, astfel că îmbulzeala crescu. Domnul Baker îşi vîrî nasul înăuntru, zări şirul de oameni ce-şi aşteptau rîndul şi plecă.

— Am să revin mai tîrziu, îmi strigă el.

Clienţii continuau să vină, şi afluenţa crescu mereu pînă la ora douăsprezece. Apoi, aşa cum se întîmplă de obicei, nu mai intră nimeni. Oamenii îşi luau masa de prînz. Pe stradă, circulaţia încetase. Era primul meu moment de răgaz din ziua aceea. Am băut un gît de lapte din sticla ce o deschisesem mai devreme.

Tot ceea ce luam din prăvălie notam într-un carnet, şi suma respectivă mi se scădea din leafă. Marullo îmi socotea toate alimentele la preţ de cost, ceea ce reprezenta pentru mine o economie serioasă. Fără această reducere, nu cred că am fi putut trăi din leafa mea.

Marullo se rezemă de tejghea, îşi îndoi braţele, dar, cum mişcarea îi răscoli durerile, îşi îndesă pumnii în buzunare.

— Sînt foarte bucuros să mi-ai dat o mînă de ajutor, i-am spus. De mult n-am mai văzut o asemenea afluenţă. S-ar zice că oamenii nu mai vor să consume rămăşiţele salatelor de cartofi.

— Tu bine lucrezi, puştiule.

— Lucrez.

— Nu, oamenii aici vin pentru că place de tine.

— S-au obişnuit cu mine, asta-i explicaţia. Eu m-am născut şi am crescut aici. În clipa următoare am lansat un mic balon de încercare : Pun rămăşag că abia aştepţi să revezi soarele fierbinte al Siciliei. În Sicilia e foarte cald. Am fost pe-acolo în timpul războiului.

— Încă nu hotărît, îmi răspunse Marullo, ferindu-şi privirea.

— De ce ?

— Eh, eu lipsit atîta vreme de-acasă. Patruzeci ani. Acolo nimeni nu mai cunosc !

— Dar ai rude !

— Nici ele nu cunosc la mine.

— Mi-ar place grozav să fac o vacanţă în Italia — fără puşcă şi raniţă. Dar patruzeci de ani e într-adevăr puţin cam mult. În ce an ai venit aici ?

— Nouă sute douăzeci. Mult de atunci este...

Se pare că Morph nimerise drept la ţintă. Poate că oamenii de bancă, poliţiştii şi vameşii au un instinct special pentru astfel de situaţii. Apoi mi-a trecut prin minte să-l supun la o nouă încercare, poate ceva mai serioasă. Am tras sertarul, am scos vechiul revolver şi l-am aruncat pe tejghea. Marullo duse mîinile la spate.

— Ce ai acolo tu, puştiule ?

— Ar trebui să-ţi scoţi un permis de port-armă, dacă nu-l ai cumva. *Legea Sullivan* nu glumeşte cu chestiile astea.

— De unde el apărut ?

— A fost aici tot timpul.

— Nu văzut niciodată. Nu al meu este. Al tău este.

— Nu-i al meu. Nici eu nu l-am văzut pînă acum. Dar trebuie să fie al cuiva. Nu crezi că atîta vreme cît e aici, ar fi mai bine să faci o cerere pentru permis ? Eşti sigur că nu e al dumitale ?

— Eu spus că nu văzut niciodată. Eu nu-mi place armele.

— Curios. Eu credeam că toţi cei din Mafia le adoră.

— Ce vrei să spui cu Mafia ? Vrei spui că eu în Mafia sînt ?

Am întors-o imediat, lansînd o glumă simplistă.

— După cîte am auzit eu, toţi sicilienii fac parte din Mafia.

— Asta curat nebunie. Eu nici un om în Mafia nu cunosc.

Am aruncat revolverul în sertar.

— Cît trăieşti, tot înveţi, i-am spus. Mie, sigur, nu-mi trebuie. Poate ar fi mai bine să-l predau lui Stoney. Să-i spun că am dat peste el în fundul unui sertar, fiindcă, de fapt, chiar aşa a fost.

— Aşa să faci, zise Marullo. Nu văzut pe el în viaţa mea. Eu nu nevoie de el. Nu al meu este !

— În regulă, i-am răspuns. Afară cu el !

Pentru a obţine un permis de port-armă, este nevoie, conform *Legii Sullivan*, să prezinţi o sumedenie de acte — aproape tot atîtea cîte se cer pentru eliberarea unui paşaport.

Patronul meu şedea ca pe ghimpi. Îl înghesuiseră multe întîmplări în ultima vreme.

Bătrîna domnişoară Elgar, prinţesa de neam regesc din New Baytown, intră, acostînd cu toate pînzele sus. Domnişoara Elgar sta tot timpul în micul spaţiu între două geamuri din sticlă incasabilă, care o separau de tot restul lumii. Venise pentru a trata cu mine cumpărarea unei duzini de ouă. Întrucît mă cunoscuse de pe cînd eram mic copil, ea mă vedea rămas mereu în anii aceia. Părea uimită, şi, în acelaşi timp, bucuroasă că mă pricepeam să dau restul la bani.

— Îţi mulţumesc, Ethan. Ochii ei alunecaseră, cu o privire egal de absentă, peste aparatul de rîşnit cafea şi peste figura lui Marullo. Ce face tata, Ethan ?

— Bine, domnişoară Elgar, i-am răspuns.

— Trimite-i salutări din partea mea, e băiat de treabă !

— Da, doamnă. Am să-i spun, doamnă, desigur.

N-avea nici un rost să-i redau eu simţul timpului. Lumea spune că şi acum ea întoarce cu cheia, în fiecare duminică seara, pendula rămasă de la bunicii ei, electrificată de ani de zile. N-ar fi rău să rămînem toţi aşa, suspendaţi în timp, n-ar fi rău de loc să trăieşti o nesfîrşită după-amiază a zilei prezente. Înainte de a ieşi din pră-

vălie, domnişoara Elgar salută grav dînd din cap, în direcţia aparatului de rîşnit cafea.

— La cap cam ţicnită este, zise Marullo, făcînd un gest spre tîmplă, cu degetul arătător.

— N-o mai schimbă nimic. Dar nici nu supără pe nimeni.

— Tatăl tău murit. De ce tu nu spui la ea că el murit ?

— Chiar dacă m-ar crede, ar uita imediat. Întotdeauna mă întreabă ce mai face tata. N-a trecut prea multă vreme de cînd a încetat să mă întrebe ce mai face bunicul. Se zice să această capră bătrînă i-a fost prietenă. Aşa am auzit.

— Ţicnită este !

Dar, din vreo pricină oarecare, avînd legătură cu sentimentul neobişnuit al timpului manifestat de domnişoara Elgar, Marullo reuşise să se stăpînească. E greu să afli cît de simplu, sau cît de complicat este omul. De regulă, atunci cînd devii sigur pe tine, începi să procedezi greşit. Cred că Marullo, datorită obişnuinţei şi practicii, îşi redusese la numărul de trei mijloacele de a se apropia de oameni : să le ordone, să-i linguşească şi să-i cumpere. Probabil că toate trei metodele dăduseră rezultate destul de bune, încurajîndu-l să nu se bizuie decît pe ele. În raporturile lui cu mine, primul procedeu dăduse greş.

— Tu, un puşti cumsecade eşti, zise el. Tu, un bun prieten eşti.

— Bunicul meu, bătrînul căpitan, obişnuia să spună : „Dacă vrei să-ţi păstrezi un prieten, nu-l pune niciodată la încercare."

— Asta vorbă deşteaptă este !

— Era un om deştept.

— Puştiule, toată duminica eu gîndit, chiar şi în slujbă, în biserică, eu gîndit.

Ştiam că îşi făcea probleme în legătură cu mita ce mi se oferise, sau în orice caz credeam că îşi făcuse probleme, aşa că am ieşit în întîmpinarea vorbelor lui, pentru a-l scuti de introduceri prea lungi.

— La cadoul pe care l-am refuzat, aşa-i ?

— Da. Mă privi cu admiraţie. Şi tu deştept eşti.

— Nu-s destul de deştept ca să lucrez pe cont propriu.

— De cînd aici lucrezi ?... Doisprezece ani ?

— Exact... De prea multă vreme ! Ar cam fi momentul să întreprind şi eu ceva, nu crezi ?

— Şi niciodată nu luat din mărunţiş, niciodată nu luat nimic acasă fără scris în carnet.

— La mine, cinstea e un viciu.

— Lasă glumele. Eu ce spun, adevărat este ! Eu verificat. Ştiu.

— Poţi să-mi atîrni decoraţia de reverul din stînga.

— Toţi oamenii fură... Unii mai mult, alţii mai puţin... Dar tu nu fură. Ştiu eu !

— Poate că aştept pînă s-o ivi posibilitatea să-ţi fur toată prăvălia !

— Lasă glume ! Eu ce spun, adevărat este.

— Alfio, ai în faţa ta o piatră scumpă ! Nu mă şlefui prea tare. S-ar putea să observi că piatra e falsă.

— Ce-ar fi tu cu mine tovărăşie să faci ?

— Cu ce bani ? Cu salariul meu ?

— Scoatem noi la capăt !

— Atunci nu te-aş mai putea fura pe dumneata, deoarece ar însemna că mă fur pe mine însumi.

Marullo rîse cu poftă.

— Tu deştept, puştiule. Dar de furat, tu nu furi !

— Nu ţii seamă de ce ţi-am spus. Poate că planul meu este să-ţi iau totul deodată.

— Tu cinstit, puştiule.

— La fel zic şi eu ! Cînd vorbesc cinstit, nu mă crede nimeni. Ascultă-mă pe mine, Alfio : cînd vrei să-ţi camuflezi intenţiile, spune numai adevărul.

— Ce tu aiurezi ?

— *Ars est celare artem* [1].

Repetă cuvintele din vîrful buzelor, şi apoi izbucni în rîs.

— Ho, ho, strigă el. Ho ! Ho ! *Hic erat demonstrandum.*[2]

— Vrei o coca-cola de la gheaţă ?

— Nu bine aici cade ! Şi îşi cuprinse burta cu mîinile.

— Dumneata nu eşti atît de bătrîn, încît să suferi de stomac, doar n-ai mai mult de cincizeci de ani.

— Am cincizeci doi, şi bolnav de stomac.

— Bine. Asta înseamnă că aveai doisprezece ani cînd ai venit aici, dacă era în 1920. Mă faci

[1] Măiestria constă în a-ţi ascunde măiestria (în lb. latină).
[2] Aceasta era de demonstrat (în lb. latină).

să cred că în Sicilia se învaţă latina de la cea mai fragedă vîrstă.

— Eu în corul bisericii cîntat ca copil, răspunse el.

— Şi eu duceam crucea, eram ministrant. Am să beau o coca-cola, Alfio, i-am spus. Caută tu o metodă de a cumpăra o parte din băcănie, şi eu am s-o examinez. Dar te previn că nu am bani.

— Noi găsim soluţie.

— Dar voi avea şi bani !

Ochii lui mă priveau drept în faţă. Apoi Marullo zise încet :

— *Io lo credo* [1].

Simţeam crescînd în mine sentimentul puterii, dar nu şi al virtuţii. Am destupat o sticlă de coca-cola şi, în timp ce o dădeam pe gît, am urmărit, prin sticla cafenie, ochii lui Marullo.

— Tu un puşti cumsecade, zise el. Îmi scutură mîna şi ieşi din prăvălie.

Un simţămînt neaşteptat m-a făcut să strig în urma lui :

— Cum îţi mai simţi braţul ?

S-a întors cu o expresie de mirare.

— Nu mai doare. Apoi repetă pentru el însuşi : Nu mai doare. Intră din nou în prăvălie, emoţionat. Trebuie gologanii ăia să primeşti !

— Care gologani ?

— Cinci la sută !

— De ce ?

[1] Cred (în lb. italiană).

— Trebuie primeşti ! Încet, încet, tu poţi răscumperi partea ta, dar ceri lui şase la sută.

— Nici nu mă gîndesc.

— De ce tu zici nu, dacă eu da zic ?

— N-am nevoie de ei, Alfio. Dacă mi-ar fi trebuit, îi primeam, dar nu, n-am nevoie de ei.

Marullo suspină adînc.

După-amiază n-a mai fost atît de multă treabă ca de dimineaţă, deşi n-a fost nici prea uşor. În fiecare zi între trei şi patru, există, fără să-i ştiu cauza, un timp mort — de obicei cam douăzeci de minute, o jumătate de oră. Apoi vînzarea se înviorează din nou, dar, de data asta clienţii sînt cei care se întorc acasă de la lucru sau soţii care şi-au dat seama în ultima clipă că n-au nimic pentru cină.

În perioada de lîncezeală a intrat în prăvălie domnul Baker. A aşteptat, privind brînzeturile şi salamurile din frigider, pînă cînd au ieşit ultimii doi clienţi, amîndoi oameni nehotărîţi, dintre aceia ce nu ştiu ce vor, care iau un obiect şi apoi îl pun la loc, în speranţa că marfa le va sări singură în braţe, cerînd să fie cumpărată.

În cele din urmă cumpărătorii au terminat şi au plecat.

— Ethan, spuse domnul Baker, ştii că Mary a scos o mie de dolari ?

— Da, domnule. Mi-a spus că are această intenţie.

— Ştii ce vrea să facă cu ei ?

— Desigur, domnule. Vorbeşte despre asta de luni de zile. Ştiţi cum sînt femeile. Din clipa cînd şi-au pus în cap să-şi cumpere mobilă nouă, mobila veche, chiar dacă nu este decît foarte puţin uzată, devine pur şi simplu insuportabilă.

— Nu crezi că este o nebunie să cheltuieşti banii tocmai acum, pe asemenea fleacuri ? Ţi-am spus ieri că se va ivi în curînd o ocazie minunată de investiţii.

— Sînt banii ei, domnule.

— Nu ţi-am propus jocuri de noroc, Ethan. Ţi-am vorbit despre o investiţie absolut sigură. Din mia asta de dolari, peste un an de zile va putea să cumpere şi mobilă, şi să-i mai rămînă încă o mie.

— Domnule Baker, nu pot să-i interzic să-şi cheltuiască banii ei.

— N-ai putea s-o convingi, să discuţi cu ea ?

— N-am reuşit niciodată.

— Asta aduce cu felul de a fi al tatălui dumitale, Ethan. Miroase a papă-lapte. Dacă te ajut să te refaci, nu vreau să rămîi un papă-lapte.

— Prea bine, domnule.

— Şi nici n-am impresia că o să-şi cheltuiască banii aici, în oraş. Nu, o să se lase atrasă de solduri, şi o să plătească cu bani gheaţă. Cine ştie ce naiba o să cumpere. Dacă ar cumpăra de la vreun negustor de la noi, poate că i s-ar cere un preţ mai mare, dar, dacă ar fi păcălită, omul ar fi aici la îndemînă, şi i-ar putea cere socoteală. Trebuie să pui piciorul în prag, Ethan. Încearcă s-o convingi să redepună banii la bancă. Sau spune-i să mi-i dea mie în mînă. Nu va regreta niciodată.

— Sînt banii din moştenirea lăsată de fratele ei, domnule.

— Ştiu asta. Am vrut să discut cu ea, cînd a venit să-i scoată. Mi-a răspuns cu o privire vagă... spunînd că vrea să umble prin magazine. Nu poate să colinde prăvăliile şi fără mia de dolari în buzunar ? Dacă ea n-are minte, dumneata ar trebui să ai.

— N-am nici un fel de experienţă, domnule Baker. De cînd ne-am căsătorit, n-am avut niciodată bani.

— Ei bine, învaţă, învaţă cît mai repede, dacă nu vrei să rămîi fără bani foarte multă vreme ! La unele femei, obişnuinţa de a cheltui este ca un fel de drog.

— Mary n-a avut ocazia să-şi dezvolte această obişnuinţă, domnule.

— Ei, o s-o capete ! Dă-i ocazia să simtă gustul sîngelui, şi o să devină o ucigaşă.

— Domnule Baker, nu cred că gîndiţi astfel !

— Ba da.

— În materie de bani, nu există o soţie mai grijulie decît ea. A fost nevoită să se formeze în felul acesta.

Domnul Baker se înfierbîntase, nu-mi dau seama de ce.

— De dumneata sînt dezamăgit, Ethan. Dacă vrei să-ţi faci o situaţie, trebuie să fii mai întîi stăpîn în propria dumitale casă. Poţi să mai amîni cumpărarea mobilei.

— Eu pot, desigur, dar Mary nu poate.

Pentru o clipă, mi-a trecut prin minte ideea că s-ar putea ca bancherii să folosească nişte raze X pentru detectarea banilor, şi că s-ar putea ca el să-mi vadă, prin haine, plicul cu bani.

— Voi încerca să discut cu ea, domnule Baker.

— Dacă nu cumva i-a şi cheltuit. Acum e acasă ?

— Spunea că o să ia autobuzul, să se ducă la Ridgehampton.

— Dumnezeule ! S-a dus mia de dolari !

— Ei, i-a mai rămas la bancă nişte capital.

— Nu asta e problema ! Dumneata nu te poţi baza decît pe bani.

— Banii produc alţi bani, i-am răspuns încet.

— Adevărat. Dacă uiţi asta, rămîi un pîrlit, un biet lefegiu, pe tot restul vieţii.

— Îmi pare rău că s-a întîmplat...

— Ei, dă biciul jos din cui !

— Femeile sînt nişte fiinţe ciudate, domnule. Poate că, auzindu-vă ieri vorbind despre felul cum se obţin banii, i-a venit ideea că se obţin cu destulă uşurinţă.

— Fă bine şi scoate-i asta din cap, deoarece fără bani nu poţi să cîştigi nici un ban.

— Doriţi o coca-cola rece, domnule ?

— Da.

Nu se pricepea să bea direct din sticlă. A trebuit să desfac un pachet cu pahare pentru excursie, din carton. Băutura l-a mai răcorit. Mormăia ca un tunet care se îndepărtează.

Două doamne, două negrese care locuiau la trecerea la nivel, intrară în prăvălie, iar el a fost nevoit să-şi înghită băutura şi furia.

— Vezi de vorbeşte cu ea, îmi aruncă furios, şi se îndepărtă cu paşi mari, traversă strada şi se îndreptă spre casă. Mă întrebam dacă furia lui

nu era cumva provocată de unele bănuieli, dar nu, nu putea să fie asta cauza. Cred că era furios deoarece simţea că-şi pierde obişnuinţa de a ordona. Oamenii sînt gata să se înfurie pe cineva care nu le urmează sfaturile.

Cele două doamne, negresele, erau foarte drăguţe. Există, la trecerea la nivel, o comunitate a oamenilor de culoare, oameni într-adevăr simpatici. Nu prea vin să cumpere de la noi, întrucît au propriul lor magazin, dar, din cînd în cînd, vor să mai compare preţurile, să vadă dacă solidaritatea lor de rasă nu îi costă prea scump. Cele două doamne veniseră, de fapt, mai mult pentru a examina preţurile, decît pentru a face cumpărături, şi am înţeles de ce... Erau nişte femei frumoase, cu picioare lungi, drepte, subţiri. Este o minune ce poate face pentru corpul omenesc alimentaţia îndestulătoare din copilărie şi, la urma urmei, chiar pentru spiritul uman.

Înainte de a închide băcănia, i-am telefonat lui Mary :

— Pufuleţ de porumbel, am să întîrzii puţin.

— Nu uita că luăm masa cu Margie, la *Marinarul*.

— N-am uitat.

— Cît întîrzii ?

— Zece, cincisprezece minute. Vreau să mă duc în port, să privesc draga.

— De ce ?

— M-am gîndit s-o cumpăr.

— Oh !

— Vrei să-ţi aduc nişte peşte ?

— Caută un calcan frumos. Altfel de peşte n-ai să găseşti.

— Bine. Pornesc în galop.

— Să nu-mi leneveşti pe acolo. Trebuie să faci baie şi să te schimbi. Mergem la *Marinarul*.

— N-am să lenevesc, frumoasa, adorabila mea! Domnul Baker mi-a făcut un scandal formidabil pentru că ţi-am permis să cheltuieşti o mie de dolari.

— Cine ? Ţapul ăla bătrîn ? !

— Mary... Mary ! Zidurile au urechi !

— Spune-i tu unde trebuie să se ducă...

— Trebuie, dar nu poate. Şi, pe deasupra, el crede că tu eşti o cretină.

— Ce ?

— Şi că eu sînt un papă-lapte, un papă-lapte... un, ştii tu ce !

Mary rîdea, cu trilul ei fermecător, care îmi revărsa în inimă înfiorări mîngîietoare.

— Grăbeşte-te să ajungi acasă, dragule, zise ea.

„Grăbeşte-te s-ajungi acasă !" Ce înseamnă pentru un bărbat să aibă o asemenea comoară ! După ce am închis telefonul, am rămas acolo, lîngă aparat, cu picioarele tremurînd, transpirat din tălpi şi pînă-n creştet, fericit, dacă este adevărat că există şi o stare de fericire. Am încercat să-mi amintesc cum arătase viaţa mea înainte de apariţia lui Mary, dar n-am reuşit să-mi mai amintesc nimic, sau să-mi închipui cum ar fi fără ea, dar nu mi-o puteam imagina, decît încadrată într-un chenar negru. Bănuiesc că într-o anumită clipă a vieţii, orice om îşi compune un epitaf. Al meu ar fi „Adio Charley".

Soarele coborîse în spatele dealurilor dinspre apus, dar un nor mare şi pufos îi fura o parte din lumină, răsfrîngînd-o pînă departe, peste port, peste dig şi peste mare, colorînd crestele valurilor în trandafiriu. Blocurile de piatră din apă, de lîngă chei, sînt formate din trei bucăţi legate, la capătul superior, cu o centură de fier şi sînt înclinate, ca nişte piloni, pentru a opri gheţurile iernii. Deasupra fiecăruia găseam întotdeuna, stînd nemişcat, cîte un pescăruş de obicei mascul, cu vestă albă şi aripi cenuşii, curate. Oare fiecare dintre ei este proprietarul locului pe care-l ocupă, putînd să-l vîndă sau să-l închirieze după bunul plac ?

În port erau cîteva bărci pescăreşti. Eu cunosc toţi pescarii, i-am cunoscut de cînd mă ştiu pe lume. Mary avea dreptate. Nu aveau decît calcan. Am cumpărat patru bucăţi frumoase, de la Joe Logan şi am stat lîngă el în timp ce mi le curăţa ; cuţitul lui tăia peştele de-a lungul şirii spinării, cu uşurinţa cu care ar fi trecut prin apă. Primăvara, la noi există un subiect general de conversaţie : cînd vor apărea păstrăvii de mare. Se spune : „Cînd înfloreşte liliacul apare şi păstrăvul de mare", dar această afirmaţie nu este întru totul adevărată. Mie mi s-a părut în fiecare primăvară, de cînd mă ştiu, că păstrăvii de mare sau nu sosiseră încă, sau tocmai dispăruseră. Şi, cît de frumoşi sînt, subţiri, curaţi, argintii ca... argintul. Au şi un miros plăcut. Ei, dar acum nu se găseau ! Joe Logan nu prinsese nici unul măcar.

— Mie îmi plac bibanii, zise Joe. E caraghios că, dacă le zici bibani de mare, nimeni nu vrea

să pună mîna pe ei, da ia să le zici pui de mare, ai să vezi cum se bat clienţii, care mai de care.

— Ce-ţi face fata, Joe ?

— Of, uneori ai zice că-i merge mai bine, dar imediat cade sleită. Boala asta îmi mănîncă zilele.

— Ce păcat ! Îmi pare rău.

— Dacă s-ar putea face ceva...

— Te-nţeleg... Biata fată ! Ia punga asta şi azvîrle calcanii înăuntru. Transmite-i fetei toată prietenia mea, Joe.

Mă privi lung, drept în ochi, ca şi cum nădăjduia să scoată ceva din mine, poate vreun medicament.

— Da, Eth, zise el. Am să-i spun.

Dincolo de dig lucra draga oraşului. Macaraua ei uriaşă scotea din fundul apei mîluri şi scoici, pe care pompele le sorbeau prin ţeava aşezată pe pontoane, azvîrlindu-le apoi după gardul cătrănit de pe ţărm. Luminile care arătau că draga e în funcţiune, ca şi cele de navigaţie, erau aprinse, două sfere roşii erau ridicate la vedere, ca să semnaleze că se lucrează. Un bucătar palid, cu tichie şi şorţ alb, se rezema cu braţele goale de balustradă, privind valurile întunecate, şi din cînd în cînd, scuipa în apa tulbure. Vîntul bătea dinspre mare, aducînd de la dragă miros greu de mîl, de scoici de mult moarte şi de alge putrezite, amestecate cu aroma dulce a scorţişoarei şi a plăcintei de mere în cuptor. Banda rulantă se mişca solemn, despotmolind canalul.

Cu o licărire trandafirie, velele unui iaht mic răsfrînseră lumina asfinţitului, imediat stinsă de umbra malului. M-am întors şi am apucat-o la

stînga, trecînd pe lîngă vechiul Yacht-club şi pe lîngă clădirea Legiunii Americane, cu mitralierele ei vopsite în cafeniu, montate de o parte şi de alta a scării.

La şantier se lucra pînă seara tîrziu. Se vopseau şi se revizuiau, în vederea sezonului de vară, toate ambarcaţiunile. Frigul neobişnuit din acest început de primăvară îi silise pe oameni să întîrzie lucrările.

Am trecut pe cheiul bărcilor, apoi, prin locurile năpădite de buruieni, am mers pînă la capătul portului, şi m-am întors agale înapoi, spre cocioaba lui Danny. Fluieram o veche melodie, pentru a-l preveni pe Danny, în cazul că n-ar fi fost dispus să se întîlnească cu mine.

Se părea că aşa şi era. Cocioaba lui era goală, dar eu ştiam, ca şi cum l-aş fi văzut, că Danny se ascundea printre buruieni, sau printre imenşii buşteni descojiţi împrăştiaţi prin jur. Şi, întrucît eram sigur că va reintra în cocioabă de îndată ce eu voi fi plecat, am scos din buzunar plicul cafeniu şi l-am aşezat la vedere, pe patul soios, apoi am plecat fluierînd fără întrerupere, în afară de o singură clipă, cînd am strigat, nu prea tare :

— Adio Danny. Şi noroc !

Şi am continuat să fluier pînă am ieşit în stradă, am cotit pe strada Porlock, am trecut de casele mari de pe Ulmi, pînă am ajuns la mine acasă... la casa Hawley.

Am găsit-o pe Mary a mea înfruntînd curajoasă o adevărată furtună, în timp ce în jurul ei pluteau pe valuri epavele, bătute de vînturi puternice. De fapt, ea, numai în combinezonul alb de

nylon şi în papuci, dirija toată această furtună devastatoare. Părul, proaspăt spălat, era pus pe bigudiuri, care-i şedeau pe cap asemenea unui morman de cîrnăciori. Nici nu mi-aduc aminte de cînd n-am mai luat masa la un restaurant. Nu ne puteam permite luxul, astfel că pierdusem acest obicei. Emoţia lui Mary era atît de mare, încît se transmisese şi copiilor, care alergau de colo pînă colo, dînd tîrcoale uraganului. Mary le-a dat să mănînce, i-a spălat, le-a transmis fel de fel de dispoziţii. Scîndura de călcat se afla în bucătărie, iar iubitele şi preţioasele mele haine, călcate, atîrnau de spătarele scaunelor. Din cînd în cînd, Mary se oprea din alergătură şi mai trecea o dată cu fierul pe o rochie aşezată pentru călcat. Copiii erau prea excitaţi pentru a putea mînca cum se cuvine, dar trebuiau să mănînce, deoarece aşa le ordonase Mary.

Am cinci costume, aşa-zise pentru ocazii... Destul de multe pentru un vînzător de băcănie. Le-am trecut în revistă, mîngîindu-le. Se numeau : „Bătrînul albastru", „Simpaticul George Brown", „Dorian Gray", „Negru de Înmormîntare" şi „Dobbin".

— Pe care să-l îmbrac, cocoloşul meu ?

— Cocoloş ? Oh ! Nu mergem la o recepţie şi de altfel, e luni seară. Cred că pe „Simpaticul George", sau pe „Dorian". Da, mai bine „Dorian" ; e destul de distins, fără a fi oficial.

— Să-mi pun papionul cu picăţele ?

— Desigur.

Ellen interveni.

— Papa ! Să nu-ţi pui papion ! Eşti prea bătrîn.

— Nu sînt bătrîn de loc. Sînt tînăr, vesel şi cuceritor.

— O să te faci de rîs. Îmi pare bine că nu merg şi eu.

— Şi mie. Cum de-ţi trece prin cap că-s un bătrîn caraghios ?

— Ei, nu eşti bătrîn, dar eşti prea bătrîn pentru papion.

— Eşti o conformistă mică şi antipatică.

— Treaba ta, dacă ţii cu tot dinadinsul să te faci de rîs.

— Exact asta vreau. Mary, tu vrei să mă fac de rîs ?

— Lasă-l pe taică-tău în pace, trebuie să facă baie ! Ţi-am pregătit o cămaşă, e pe pat.

— Am ajuns la jumătatea compunerii, ştii, la concursul *Iubesc America,* spuse Allen.

— E foarte bine, pentru că, de cum vine vara, am să te pun la treabă.

— Ce treabă ?

— În prăvălie.

— Oh !

Nu părea de loc entuziasmat. Ellen ar fi vrut să spună ceva, dar văzîndu-ne preocupaţi, se răzgîndi. Mary înşiră încă o dată cele optzeci şi cinci de puncte, conţinînd tot ce trebuiau să facă sau să nu facă, după plecarea noastră, copiii, iar eu m-am dus sus, la baie.

Tocmai îmi prindeam iubitul meu papion cu picăţele albastre, unicul meu papion cu picăţele albastre, cînd Ellen intră şi-mi spuse, rezemată de uşă :

— Nu ţi-ar sta rău dacă ai fi ceva mai tînăr. Vorbea cu o feminitate îngrozitoare.

— Ai să-i faci viaţa amară fericitului tău soţ, draga mea.

— Nici elevii de liceu din cursul superior n-ar purta aşa ceva.

— Dar primul ministru MacMillan poartă !

— Asta-i altceva. Tăticule, cînd copiezi după o carte, asta înseamnă escrocherie ?

— Vorbeşte mai clar !

— Dacă cineva, dacă eu, adică, scriindu-mi compunerea, aş folosi ceva dintr-o carte... ce-ar însemna ?

— Depinde de felul cum copiezi.

— Cum tu ai zis... vorbeşte mai clar !

— Poate „cum ai zis tu“ ?

— Da.

— Iată cum e : dacă pui semnele citării, şi dacă introduci o notă în josul paginii, arătînd cine e autorul, asta dă mai multă demnitate şi autoritate textului. Cred că o jumătate din tot ceea ce se scrie în America este alcătuită numai din citate, dacă nu chiar din adevărate antologii. Îţi place papionul meu ?

— Dar dacă n-ai mai pune ghilimelele ?...

— Ar fi un furt, ca oricare alt furt. Tu n-ai procedat aşa, nu ?

— Nu.

— Atunci ce te frămîntă ?

— S-ar putea să te bage la închisoare ?

— S-ar putea... dacă escrocheria îţi aduce bani. Să nu faci asta, fata mea ! Ei, spune-mi, ce crezi despre papionul meu ?

— Cred că eşti pur şi simplu imposibil.

— Dacă ai de gînd să te duci jos, spune-i drăguţului tău frăţior că i-am adus masca aia tîmpită a lui Mickey Mouse. Spune-i că poate să-i fie ruşine.

— Tu nu asculţi niciodată ce-ţi spun, niciodată nu asculţi cu adevărat.

— Ba da.

— Nu, nu mă asculţi. O să-ţi pară rău.

— Adio, Leda. Spune rămas bun lebedei.

Plecă, mişcîndu-se cu nepăsare. Părea o întruchipare a voluptăţii, cu caş la gură. Fetele m-au pus întotdeauna în încurcătură. Orice ar face, tot fete rămîn.

Mary a mea era pur şi simplu frumoasă, pur şi simplu frumoasă şi strălucitoare. Prin toţi porii ei străbătea o lumină interioară. În timp ce mergeam pe Strada Ulmilor, pe sub arcadele copacilor şi felinarelor ce-şi jucau luminile deasupra noastră, m-a luat de braţ, şi jur că paşii noştri aveau mîndria şi delicateţea cailor pur sînge cînd se apropie de obstacol.

— Trebuie să vii la Roma ! Egiptul nu e destul de mare pentru tine. Lumea cea mare te cheamă !

Mary chicoti. Jur că chicotitul ei i-ar fi făcut cinste fiicei noastre.

— O să ieşim mai des în lume, iubita mea.

— Cînd ?

— Cînd o să fim bogaţi.

— Şi cînd o să fie asta ?

— În curînd. Am să te obişnuiesc să porţi pantofi.

— Şi tu ai să-ţi aprinzi ţigările de foi cu hîrtii de zece dolari ?

— De douăzeci.

— Îmi placi.

— Vai, doamnă ! N-ar trebui să spuneţi vorba asta. Zău, mă fîstîcesc de-a binelea !

Proprietarii *Marinarului* au instalat nu de prea multă vreme, în pereţii dinspre stradă, nişte ferestre cu ochiuri mici şi pătrate, de sticlă groasă, vrînd să-i dea localului un aer de vechime şi de autenticitate — şi reuşiseră. Văzute de afară, figurile oamenilor ce şedeau în local, la mese, erau de nerecunoscut, din pricina geamurilor deformante. Faţa unuia parcă era compusă numai din fălci, altul parcă avea un singur ochi, mare şi secat de vedere, dar toate acestea, ca şi muşcatele şi lobeliile din ghivecele de la ferestre, dădeau bătrînului *Marinar* vechime şi autenticitate.

Margie ne aştepta, gazdă pînă-n vîrful unghiilor. Ne prezentă pe însoţitorul ei, un oarecare domn Hartog, din New York, bronzat la aparatul de ultraviolete şi cu o dantură asemănătoare unui ştiulete de porumb. Domnul Hartog era ca un pachet bine ambalat şi lăcuit, dar răspundea la toate frazele cu un rîs aprobator. Aceasta era contribuţia lui la conversaţie, şi nu era o contribuţie prea rea.

— Ce mai faceţi ? întrebă Mary.

Domnul Hartog rîse.

— Ştiţi, desigur, că prietena dumneavoastră este o vrăjitoare, i-am spus eu.

Domnul Hartog rîse. Eram cu toţii într-o dispoziţie excelentă.

— Am reţinut o masă lîngă fereastră. Masa de colo, spuse Margie.

— Ai cerut să pună şi flori, Margie.

— Mary, trebuia să fac şi eu ceva, ca răspuns la amabilitatea voastră.

Conversaţia a continuat pe acest ton atît în timp ce, cît şi după ce Margie ne-a invitat să luăm loc. Domnul Hartog — un bărbat strălucitor, nu mai încape îndoială — rîdea la fiecare frază. Am combinat un plan, pentru a-l face să vorbească, dar l-am lăsat pentru mai tîrziu.

Masa era frumos aranjată, cu o faţă de masă foarte albă, iar argintăria, care nu era de argint, arăta ca o argintărie de prima mînă.

Margie spuse :

— Eu sînt gazda, ceea ce înseamnă că eu comand, şi am să cer Martini, fie că vreţi, fie că nu.

Domnul Hartog rîse.

Ni s-a servit Martini, cu bucăţele de coajă de lămîie, dar nu în obişnuitele păhărele, ci în nişte pahare de dimensiunea unor scăldători pentru canari. Prima înghiţitură, amară ca o muşcătură de vampir, îşi produce mica ei anestezie, şi treptat, gustul se îndulceşte, iar către sfîrşit devine de-a dreptul agreabil.

— Vom lua cîte două, zise Margie. Mîncarea e destul de bună aici, fără să fie prea grozavă.

M-am lansat într-o mică povestire despre vechea mea intenţie de a deschide un bar, unde să

nu ţi se servească decît cel de-al doilea pahar de Martini. Aş fi putut cîştiga o avere.

Domnul Hartog rîse, iar pe masa noastră îşi făcură apariţia încă patru scăldători pentru canari, în timp ce eu mai mestecam prima coajă de lămîie.

După ce a sorbit din cel de-al doilea pahar, domnul Hartog căpătă darul vorbirii. Avea o voce joasă, vibrantă, ca de actor, sau de cîntăreţ, sau de voiajor comercial specializat în plasarea produselor pe care oamenii nu vor să le cumpere. Se putea spune chiar că avea o voce de medic.

— Doamna Young-Hunt mi-a spus că faceţi parte din cercurile comerciale ale oraşului, zise el. Este un oraş minunat, cu moravuri integre.

Mă pregăteam să-i comunic în ce constau afacerile mele, cînd Margie interveni :

— Domnul Hawley reprezintă forţa de mîine a regiunii noastre.

— Da ? Şi în ce domeniu activaţi, domnule Hawley ?

— În toate, zise Margie. În absolut toate, dar nu pe faţă, înţelegeţi !

Privirea ei avea o strălucire alcoolică. Am cercetat ochii lui Mary. De-abia începeau să lucească ; am tras concluzia că gazdele noastre mai băuseră cîteva pahare ; în orice caz, Margie mai băuse.

— Eh, asta mă scuteşte să contest, am spus.

Domnul Hartog începu din nou să rîdă.

— Aveţi o soţie adorabilă. Asta înseamnă că bătălia este pe jumătate cîştigată.

— Bătălia-i cîştigată pe de-a-ntregul.

— Ethan, ai să-l faci să creadă că sîntem obişnuiţi să ne certăm.

— Oho, să ne certăm ! Am dat pe gît o jumătate de pahar, şi am simţit cum căldura băuturii îmi înceţoşează ochii. Priveam, la una dintre micile ferestre, un ochi de geam confecţionat din fundul unei sticle. Reflecta lumina lumînărilor şi părea că se învîrteşte încet. Poate că eram într-o stare de autohipnoză, căci mi-am auzit glasul continuînd să vorbească, în timp ce, dinafara mea, mă ascultam pe mine însumi.

— Doamna Margie este Vrăjitoarea din Est. Martini nu este o băutură. Este o doctorie.

Luminile ochiului de geam continuau să mă fascineze.

— Vai de mine ! Eu m-am văzut întotdeauna în rolul Ozmei. Nu cumva Vrăjitoarea din Est era o vrăjitoare rea ?

— Era rea, într-adevăr.

— Şi n-a devenit bună ?

Prin sticla deformată a ferestruicii am zărit o siluetă, trecînd pe trotuar. Omul era diform, din cauza geamului, dar îşi ţinea capul aplecat puţin spre stînga şi călca ciudat, pe partea din afară a tălpilor. Nu putea fi decît Danny. M-am văzut sărind în sus şi alergînd pe urma lui. M-am pomenit alergînd pînă în colţul Străzii Ulmilor, dar Danny dispăruse, poate în grădina din spatele unei case. Am strigat :

— Danny ! Danny ! Dă-mi banii înapoi ! Te rog, Danny, dă-mi-i ! Nu-i lua ! Sînt otrăviţi ! Eu i-am otrăvit !

Am auzit pe cineva rîzînd. Era rîsul domnului Hartog. Margie spunea :

— Prefer să fiu Ozma !

Mi-am şters ochii cu şervetul, şi le-am explicat :

— Ar trebui să beau lichidul ăsta, nu să-mi spăl ochii cu el. Usturā.

— Ochii tăi sînt complet roşii, zise Mary.

Nu m-am putut întoarce la petrecere, dar m-am auzit vorbind, povestind anecdote, şi am auzit-o pe Mary a mea rîzînd luminos, ceea ce înseamnă că am fost amuzant şi chiar fermecător ; dar la masa lor nu m-am mai putut întoarce. Şi cred că Margie simţea că nu mai eram acolo. Se uita mereu la mine, cu o privire întrebătoare, drăcească. Era o vrăjitoare.

Nu ştiu ce ni s-a servit la masă. Mi-aduc aminte de nişte vin alb şi, deci, bănuiesc că am mîncat peşte. Geamul fragil se rotea ca o elice. A fost şi coniac, deci, bănuiesc că am băut cafea — apoi ospăţul a luat sfîrşit.

Afară, cum Mary pornise înainte cu domnul Hartog, Margie m-a întrebat :

— Unde ai rătăcit tot timpul ?

— Nu te înţeleg.

— Erai absent la masă. Doar o mică parte din tine era cu noi.

— Piei, vrăjitoareo !

— În regulă, bobocule, zise ea.

În drum spre casă am cercetat cu privirea umbrele de prin grădini. Mary atîrna de braţul meu şi paşii îi erau oarecum nesiguri.

— Ce plăcut a fost, zise ea. Niciodată n-am petrecut atît de bine.

— Da, a fost plăcut.

— Margie este o gazdă perfectă. Nu ştiu cum mă voi putea achita de această invitaţie.

— Într-adevăr, e o gazdă perfectă.

— Dar tu, Ethan... Ştiam că poţi să fii amuzant, dar acum ne-ai făcut să rîdem tot timpul ! Domnul Hartog mi-a spus că era gata să leşine de cît a rîs la istoria cu domnul Red Baker.

O povestisem oare şi pe asta ? Pe care anume ? Probabil că povestisem. Oh, Danny, dă-mi banii înapoi ! Te rog !

— Tu valorezi mai mult decît un întreg spectacol, zise Mary a mea.

Ajunşi la uşa casei noastre, am apucat-o atît de strîns, încît ea a scîncit :

— Eşti ameţit, dragule. Mă doare. Te rog, să nu trezim copiii.

Intenţia mea era să aştept pînă ce adoarme Mary, şi apoi să mă strecor afară, să mă duc în coliba lui Danny, să-l caut peste tot, să pun chiar poliţia pe urmele lui. Dar m-am răzgîndit. Danny plecase. Ştiam că plecase. Iar eu şedeam culcat în întuneric şi priveam punctele roşii şi galbene ce-mi jucau înaintea ochilor. Eram conştient de ceea ce săvîrşisem, şi Danny la fel. M-am gîndit la uciderea iepurilor. Poate că numai prima oară te simţi atît de rău. Trebuie să privim lucrurile în faţă. În *business* şi în politică omul trebuie să-şi croiască drumul peste capetele oamenilor, la nevoie muşcînd şi cu dinţii, ca să ajungă Regele Muntelui. Odată ajuns, va putea fi mare şi bun, dar mai întîi trebuie să ajungă acolo.

Capitolul X

Aeroportul Rempleton e numai la vreo şaizeci şi patru de kilometri de New Baytown, ceea ce pentru avioanele cu reacţie înseamnă vreo cinci minute de zbor. Ele trec cu o regularitate din ce în ce mai mare, ca nişte roiuri de ţînţari ucigători. Aş vrea să le pot admira, şi chiar să le pot iubi, ca fiul meu Allen. Dacă aceste avioane ar fi create pentru alte scopuri, cred că le-aş admira, dar unica lor menire este aceea de a omorî, iar eu sînt sătul pînă-n gît de treaba asta. Nu m-am deprins să le pot vedea, ca Allen, privind ceva mai departe de locul unde li se aud motoarele. Trec de bariera sunetului cu un bubuit care mă face să cred că a explodat cazanul de la calorifer. Cînd trec noaptea în zbor, ele pătrund în visele mele şi mă trezesc cu o senzaţie amară de boală, ca şi cînd aş avea în suflet o rană ulceroasă.

În zori, a bubuit pe deasupra noastră o astfel de escadrilă şi am sărit în sus, înfiorat. Probabil că m-au făcut să visez tunurile nemţeşti de 88 milimetri, utilizate în cele mai diferite împrejurări, tunuri pe care le-am admirat şi de care m-am temut atît de mult.

În timp ce şedeam culcat, în primele clipe ale zorilor, şi ascultam cum se pierdea în depărtare mîrîitul prevestirilor de rele, trupul mi s-a acoperit cu broboane de sudoare rece. M-am gîndit că

aceeaşi teamă exista în trupurile tuturor oamenilor din lume, nu în mintea lor, ci adînc de tot, sub piele. Şi pricina nu era existenţa avioanelor cu reacţie, ci menirea lor.

Cînd o anumită situaţie, sau o problemă, devine prea apăsătoare, oamenii se pot apăra refuzînd s-o mai analizeze. Dar, în cazul acesta, ea se scufundă în subconştient, amestecîndu-se cu nenumărate alte lucruri înghesuite acolo mai de mult, iar rezultatul este nemulţumirea şi neliniştea, sentimentul de culpabilitate, şi impulsul de a dobîndi ceva — orice — mai înainte ca totul să se sfîrşească. Poate că psihanaliştii de serie nu au niciodată de-a face cu adevăratele complexe, ci doar cu focoasele care ar putea declanşa într-o bună zi ciuperca atomică. Am impresia că aproape toţi oamenii pe care îi întîlnesc sînt nervoşi şi agitaţi, niţel cam prea zgomotoşi, nebunatici şi veseli, ca cei ce se îmbată de revelion. Hai să mai uităm sfînta datorie a prieteniei şi să sărutăm nevasta vecinului!

Mi-am întors capul către a mea. De data aceasta nu zîmbea în somn. Colţurile gurii îi erau lăsate în jos şi avea riduri de oboseală în jurul ochilor închişi, ceea ce însemna că era bolnavă, fiindcă aşa arată cînd se îmbolnăveşte. Mary este cea mai sănătoasă soţie din lume, atîta vreme cît nu se îmbolnăveşte, dar cînd se întîmplă, rar, să se îmbolnăvească, devine cea mai bolnăvioară soţie din lume.

O nouă escadrilă de avioane cu reacţie trecu pe deasupra noastră cu un bubuit asurzitor. Ne-a trebuit probabil o jumătate de milion de ani ca să

ne obişnuim cu focul, şi mai puţin de cincisprezece ani ca să ne obişnuim gîndirea cu această forţă, incomparabil mai nemiloasă decît flăcările. Vom reuşi oare vreodată să o domesticim? Dacă legile gîndirii se aplică la lucruri, poate avea loc fisiunea şi în sufletul omului? Oare asta se întîmplă cu mine, cu noi?

Îmi aduc aminte de o întîmplare pe care mi-a istorisit-o de mult mătuşa Deborah. Pe la începutul secolului trecut, unele dintre rudele noastre erau campbelliţi [1]. Pe atunci mătuşa Deborah era o copilă, dar îşi amintea cum se anunţase că va veni, la o anumită dată sfîrşitul pămîntului. Părinţii ei îşi dăruiseră tot avutul, absolut tot, afară de cearşafurile de pat. În ziua proorocită, s-au urcat pe culmea unui deal, să întîmpine Sfîrşitul Lumii. Se aflau acolo sute de oameni, înfăşuraţi în cearşafuri, rugîndu-se şi cîntînd. Cînd s-a lăsat noaptea, au început să cînte mai tare şi să danseze, iar cînd clipa ştiută s-a apropiat, a căzut o stea — povestea mătuşa Deborah — şi toţi s-au pornit să urle. Ea încă îşi mai amintea aceste urlete. Urlau ca lupii, îmi spunea, urlau ca hienele, deşi ea nu auzise niciodată cum urlă hienele. Apoi a venit clipa. Bărbaţi, femei şi copii îmbrăcaţi în alb aşteptau cu răsuflarea oprită. Clipa venise, şi ei continuau să existe. Copiii s-au învineţit la faţă, şi apoi clipa a trecut. Gata, trecuse, iar ei fuseseră înşelaţi în ideea că vor muri. În zori, au coborît

[1] Campbelliţi — sectă religioasă creştină denumită astfel după numele întemeietorului ei Alexander Campbell (1788—1860) din Virginia.

dealul şi au început să răscolească pretutindeni, încercînd să-şi recapete hainele pe care le dăruiseră, şi oalele, şi cratiţele, şi boii, şi măgarii. Îmi aduc aminte că simţisem şi eu cît de greu trebuie să le fi fost...

Cred că întîmplarea mi-a fost amintită de zborul avioanelor — tot acest enorm efort de timp şi bani pentru construirea unor asemenea depozite de moarte. Oare ne-am simţi înşelaţi, dacă nu l-am pune în funcţiune niciodată ? Noi avem puterea de a trimite rachete în Cosmos, dar nu putem vindeca mînia sau nemulţumirea.

Mary a mea deschise ochii.

— Ethan, spuse ea, vorbeşti în gînd. Nu ştiu despre ce, dar vorbeşti prea tare. Nu te mai gîndi la nimic, Ethan !

Era să-i propun să se lase de băutură, dar arăta prea suferindă. Nu-mi dau întotdeauna seama cînd este momentul să nu glumesc, dar de data asta am întrebat-o :

— Te doare capul ?

— Da.

— Şi stomacul ?

— Da.

— Şi tot corpul ?

— Tot.

— Să-ţi dau ceva.

— Dă-mi un mormînt.

— Rămîi în pat.

— Nu pot. Copiii trebuie să plece la şcoală.

— Am eu grijă de asta.

— Tu trebuie să te duci la lucru.

— Am eu grijă de ei, dacă-ţi spun !

După o clipă, zise :

— Ethan, nu cred că mă pot da jos din pat. Mă simt prea rău.

— Să chem un doctor ?

— Nu.

— Cum să te las singură ? Ellen n-ar putea să rămînă cu tine ?

— Nu, are examene.

— Să-i telefonez lui Margie Young-Hunt să vină încoace ?

— Telefonul ei nu funcţionează. O să-şi instaleze o drăcovenie nouă.

— Mă duc pînă la ea acasă, s-o rog să vină.

— E în stare să ucidă pe oricine ar îndrăzni s-o trezească atît de devreme.

— Aş putea vîrî un bileţel pe sub uşă.

— Nu, nu vreau să te duci.

— Dar nu-i mare lucru !

— Nu, nu. Nu vreau să te duci. Nu vreau.

— Cum să te las singură ?

— Ce ciudat ! Mă simt mai bine. Cred că, ţipînd puţin la tine, m-am mai înzdrăvenit. Zău, e adevărat, zise ea, şi pentru a mi-o dovedi, se dădu jos din pat şi îşi îmbrăcă capotul.

Într-adevăr, arăta mai bine.

— Eşti minunată, iubita mea.

În timp ce mă bărbieream, m-am tăiat, şi am coborît la micul dejun cu o bucăţică de hîrtie igienică însîngerată lipită de obraz.

Cînd am ieşit, nu l-am mai întîlnit pe Morph stînd în faţa casei şi scobindu-se în dinţi. M-am bucurat. N-aveam nici un chef să-l văd. Am gră-

bit pasul, pentru cazul cînd ar fi încercat să mă ajungă din urmă.

Am descuiat uşa dinspre alee, şi am dat cu ochii de plicul cafeniu, de la bancă, care fusese împins pe sub uşă. Era lipit, iar plicurile de bancă au o hîrtie groasă. Ca să-l pot deschide, a trebuit să-mi scot briceagul.

Erau trei foi liniate, rupte dintr-un caiet de şcoală, care costă cinci cenţi, scrise cu un creion cu mină moale. Un testament : „Subsemnatul, în deplinătatea facultăţilor mele mintale..." şi, „Drept care..." O notă scrisă de mînă : „Sînt de acord să achit, şi dau drept garanţie..." Ambele hîrtii erau semnate, cu un scris ordonat şi sigur. „Dragă Eth, iată ceea ce ai vrut."

Îmi simţeam pielea obrajilor tare ca o crustă de crab. Am închis încet uşa dinspre alee, cum ai închide un cavou. Am împăturit cu grijă primele două foi de hîrtie şi le-am pus în portofel, iar pe cealaltă... am făcut-o ghemotoc şi am aruncat-o în closet, trăgînd apoi de lanţ. W.C.-ul este destul de înalt şi are un fel de treaptă înăuntru. Mai întîi ghemotocul de hîrtie n-a vrut să coboare treapta, dar în cele din urmă s-a dus.

Cînd am ieşit de la toaletă, uşa dinspre alee era niţel deschisă. Ştiam că o închisesem. Ducîndu-mă într-acolo, am auzit un zgomot uşor şi, ridicîndu-mi privirea, am văzut-o pe blestemata de pisică, cocoţată pe unul din rafturile de sus, cu ghearele înfipte într-o şuncă pe care încerca s-o rupă din agăţătoare. A trebuit să iau o mătură cu coadă lungă şi să alerg prin toată prăvălia pînă ce am reuşit să alung pisica afară pe alee. Cînd s-a

furişat pe lîngă mine, am aruncat cu mătura după ea, dar n-am nimerit-o, iar coada măturii s-a rupt, lovindu-se de pragul uşii.

În dimineaţa aceea n-am ţinut nici o predică conservelor. Nu eram în stare să compun nici un text. În schimb, am scos un furtun şi am spălat bine trotuarul din faţă, ca şi rigola. După aceea, am măturat prin toată prăvălia, chiar şi prin colţurile de mult neglijate şi pline de praf. Şi m-am trezit cîntînd :

Azi iarna vrajbei noastre s-a schimbat
Prin soarele lui York, în toi de vară. [1]

Ştiu că nu este un text de cîntec, dar eu l-am cîntat.

[1] *Richard al III-a* (Actul I, scena 1.), William Shakespeare, Teatru, Editura pentru literatură universală, Bucureşti, 1964, în româneşte de Dan Duţescu, pag. 145.

Partea a doua

Capitolul XI

New Baytown este o localitate încîntătoare. Portul, pe vremuri mare, este adăpostit de o insulă din larg împotriva vînturilor teribile de nord-est. Orăşelul este străbătut de o sumedenie de canale înguste, alimentate de mareea care, în timpul fluxului şi refluxului, aleargă nebuneşte dinspre port şi ocean sau înapoi. Nu este un centru de mare aglomeraţie, şi nici măcar un oraş propriu zis. În afară de casele mari ale de-mult-răposaţilor armatori de baleniere, locuinţele sînt mici şi îngrijite, pierdute printre copacii bătrîni şi falnici, stejari de diferite soiuri, arţari şi ulmi, hickory şi cîţiva chiparoşi. Exceptînd bătrînii ulmi, plantaţi pe primele străzi ale oraşului, la începuturile lui, copacul acestor locuri rămîne totuşi stejarul. Pe vremuri, stejarii erau atît de numeroşi şi de uriaşi, încît multe şantiere navale îşi procurau chiar din apropierea oraşului lemnul de care aveau nevoie pentru listoane, chile şi carlingi.

Ca şi oamenii, comunităţile cunosc epoci de sănătate şi de boală, ba chiar de tinereţe şi bătrîneţe, de speranţă şi deznădejde. A fost o vreme cînd vreo cîteva orăşele ca New Baytown furnizau tot uleiul de balenă cu care se lumina întreaga lume apuseană. Lămpile studenţilor de la Oxford şi Cambridge primeau combustibil de la acest avanpost american. Dar apoi ţiţeiul, uleiul mineral care a erupt în Pennsylvania, petrolul ieftin, numit

şi ulei de cărbune, au luat locul uleiului de balenă, iar majoritatea vînătorilor de balene au fost siliţi să-şi abandoneze meseria. Boala şi deznădejdea s-au abătut asupra New Baytown-ului — şi probabil că oraşul n-a mai reuşit să-şi revină. Nu prea departe de noi, alte oraşe au crescut şi au prosperat, punînd în valoare produse şi energii noi. Dar New Baytown, a cărui forţă vie pulsase numai în navele cu velatură pătrată şi în balene, a căzut într-un somn adînc. Şarpele lung, format din oameni ce se scurgeau afară din New York, ocolea New Baytown, lăsîndu-l în contemplarea timpurilor de odinioară. Şi — aşa cum se întîmplă totdeauna — locuitorii New Baytown-ului se străduiau să se convingă că preferă această situaţie. Astfel — îşi spuneau — erau scutiţi de zgomotul şi de mulţimea sezoniştilor, de strălucirea orbitoare a firmelor cu neon, de bătaia de cap cu cheltuirea banilor aduşi de turişti, şi de forfota pestriţă a vizitatorilor. Pe malurile frumoaselor canale se construiseră puţine case noi. Dar şarpele lung, format din oameni, continua să se tîrască şi toţi ştiau că mai curînd sau mai tîrziu el va pune stăpînire şi pe New Baytown. Localnicii aşteptau nerăbdători acest eveniment, deşi, în acelaşi timp, ideea li se părea odioasă. Oraşele din apropiere erau bogate, debordau de prosperitatea obţinută din jecmănirea turiştilor, aproape că plesneau de mulţimea prăzilor, şi se făleau cu luxoasele case ale proaspeţilor îmbogăţiţi. Vechiul Baytown nu producea decît obiecte de artă, ceramică şi pansele, iar blestemata seminţie cu sandale a Lesbosului ţesea stofe de mînă şi mărunte intrigi domestice. Noul Baytown vorbea despre timpurile de demult, despre calcani şi despre perioada cînd apar păstrăvii de mare.

Pe malurile acoperite de stufăriş ale canalelor, raţele sălbatice îşi fac cuiburi şi îşi cresc flotilele de pui, bizamii îşi sapă vizuini şi înoată lin în zorii zilei. Vulturii de mare planează în văzduh, pîndind peştii, asupra cărora se aruncă nemilos, iar pescăruşii înhaţă cu ciocurile scoici, se ridică în înălţime şi le lasă să cadă ca să se spargă şi să le mănînce. Cîteva vidre se strecoară prin apă, ca nişte tainice şoapte îmblănite ; iepurii se furişează prin grădini, şi veveriţele cenuşii aleargă, asemeni unor valuri mărunte, pe străzile oraşelului. Fazanii fîlfîie din aripi, strigîndu-şi cîntecul lor. Stîrcii albaştri stau nemişcaţi, într-un picior, în apa puţin adîncă, părînd săbii, iar noaptea buhaii de baltă se tînguiesc ca nişte stafii însingurate.

Primăvara şi vara vine tîrziu la New Baytown, dar atunci cînd vin, aduc rezonanţe, parfumuri şi senzaţii mîngîioase, sălbatece şi tulburătoare. La începutul lui iunie, lumea frunzelor şi a florilor iese la iveală ca o explozie, şi fiecare apus de soare e deosebit de celelalte. Serile, pitpalacii umplu văzduhul cu numele lor ţipătoare, iar după căderea întunericului se înalţă, asemeni unui zid, chemarea păpăludelor. Stejarii se acoperă cu o pădure de frunziş şi îşi presară prin iarbă ciucurii lungi ai florilor. E vremea cînd cîinii din oraş se adună în haite şi se duc la iarbă verde, hoinăresc prin păduri, uimiţi şi fericiţi, şi uneori uită cu săptămînile să se mai întoarcă acasă.

În luna iunie, împins de instinct, bărbatul coseşte iarba, însămînţează ogoarele şi începe lupta împotriva cîrtiţelor, iepurilor, furnicilor, gîndacilor, păsărilor, împotriva tuturor vieţuitoarelor care se coalizează pentru a-i prăda grădina. Femeia priveşte, înduioşîndu-se, petalele înfoiate ale trandafirilor, oftează, obrazul ei se catifelează, devenind şi el o petală, iar ochii par două stamine.

Iunie este o lună veselă, răcoroasă şi caldă totodată, umedă şi sonoră, cînd se nasc şi cresc, deopotrivă, elementele dulci şi cele otrăvitoare, prietenii şi dăunătorii. Pe Strada Mare se plimbă, în sus şi în jos, ţinîndu-se de mînă, fete îmbrăcate cu pantaloni lipiţi de corp, iar micile aparate de radio cu tranzistori, agăţate de umăr, le picură în urechi melodii de dragoste. Pe taburetele braseriei *Tanger* stau băieţi tineri, mustind de sevă, sorbind cu paiele viitoarele coşuri de pe obraji. Ei studiază fetele cu priviri insistente, de ţap, făcînd observaţii insultătoare, în timp ce sufletul lor tînjeşte de dor.

În iunie, oamenii de afaceri intră la *Al şi Sue* sau la *Marinarul*, pentru o bere, apoi rămîn să mai bea şi un whisky, iar pînă după-amiază sînt ameţiţi şi transpiraţi. Încă înainte de a se lăsa seara, maşini prăfuite se furişează către curtea părăginită a casei dosnice şi nezugrăvite, cu obloanele veşnic coborîte, de la capătul Străzii Mari, unde Alice, prostituata orăşelului, rezolvă problemele de după-amiază ale bărbaţilor atinşi de microbul lunii iunie. Cît e ziua de lungă, bărcile cu vîsle vin să arunce ancora în jurul digului, iar femei şi bărbaţi fericiţi smulg mării hrana pentru masa de seară.

Iunie înseamnă să vopseşti, să repari, să faci planuri şi proiecte. Rar găseşti un bărbat care să nu transporte acasă cîteva cărămizi, sau scînduri, sau să nu schiţeze un Taj Mahal pe dosul vreunui plic. Pe ţărm zac, pe burtă, sute de bărcuţe cu chila în sus, cu fundul strălucind de vopseaua de miniu, iar proprietarii lor se îndreaptă din şale şi zîmbesc adierilor leneşe ale vîntului. Şcoala încă îi mai ţine în frîu pe copiii nărăvaşi, pînă aproape de sfîrşitul lunii, şi, cînd soseşte vremea examenelor, începe să fermenteze nesupunerea, iar banala răceală capătă proporţiile unei epidemii, care dispare în ultima zi de şcoală.

În iunie încep să încolţească seminţele fericirii de peste vară. „Unde vom petrece glorioasa zi de 4 Iulie ?... Ar cam fi timpul să ne gîndim unde ne vom petrece vacanţa." Luna iunie este mama tuturor posibilităţilor, puii de raţă înoată curajos, îndreptîndu-se, poate, chiar spre fălcile submarine ale ţestoaselor apucătoare ; lăptucile cresc tot mai înalte, pîndite, poate, de secetă ; pătlăgelele roşii îşi ridică tulpinile îndrăzneţe, crezînd că omizile nu vor ajunge pînă la ele, iar în cămine începe disputa între avantajele nisipului şi insolaţiei şi cele ale nopţilor agitate de la munte, învăluite în bîzîitul simfoniilor de ţînţari. „Anul ăsta am de gînd să mă odihnesc ! N-am să mai mă chinui şi în timpul vacanţei. N-am să-i mai las pe copii să facă din cele două săptămîni de concediu un infern pe roate ! Destul muncesc tot anul ! Acum e timpul meu de odihnă. Muncesc destul tot anul !" Planurile de vacanţă triumfă asupra memoriei şi totul merge perfect, într-o lume perfectă...

New Baytown era cufundat într-un somn lung. Oamenii care aveau conducerea politică, morală, economică, se obişnuiseră cu ea de atîta vreme, încît metodele lor erau definitiv stabilite. Primarul, consiliul municipal, judecătorii, poliţiştii, toţi credeau că vor rămîne pentru totdeauna la posturile lor. Primarul vindea municipiului materiale şi instalaţii, judecătorii anulau amenzile pentru contravenţii la legea circulaţiei, iar aceste practici erau atît de vechi, încît ei nici nu-şi mai aduceau aminte că erau şi ilegale — deşi codurile spuneau că sînt. Plămădiţi cu toţii din acelaşi aluat, aceste practici nu li se păreau imorale. Toţi oamenii sînt morali. Numai vecinii lor nu sînt.

După-amiaza aurie avea ceva din răsuflarea caldă a verii. Cîţiva sezonişti, oameni fără copii, care să-i oblige să-şi ia vacanţa abia după terminarea anului şcolar, se plimbau pe stradă, cam stingheri. Îşi făcuseră apariţia cîteva maşini, trăgînd la remorcă şalupe mici cu motoarele mai înalte decît bordajul. Ethan putea recunoaşte, cu ochii închişi, care dintre clienţii lui erau sezonişti, orientîndu-se după cumpărături : mezeluri, brînzeturi fermentate, biscuiţi şi cutii de sardele.

Joey Morphy intră în băcănie să bea ceva răcoritor, cum făcea în fiecare după-amiază, de cînd se încălzise vremea. Arătă, cu sticla în mînă, spre vitrina frigiderului :

— Zic că n-ar fi rău de ţi-ai instala un robinet pentru sifon.

— Şi ar mai trebui să am patru mîini, sau să mă împart în două, ca o păstaie de mazăre. Uiţi, vecine Joey, că nu-i prăvălia mea.

— Foarte rău că nu e.

— Vrei să-ţi povestesc trista istorie a decadenţei regilor ?

— Cunosc figura. La început nu ştiai care-i sparanghelul şi care-i debitul sau creditul din registru. A trebuit să tragi tare ca să prinzi mişcarea. Dar pînă la urmă ai prins-o.

— Grozav îmi mai foloseşte că am învăţat treaba asta !

— Dacă acum dugheana ar fi a dumitale, ai scoate ceva biştari !

— Dar nu e a mea.

— Dacă ai deschide o dugheană, alături, toţi clienţii ar roi-o la dumneata.

— Ce te face să crezi ?

— Fiindcă lumea cumpără de la ăi de-i cunoaşte. Asta se numeşte reputaţie, şi e ceva de bine !

— Înainte nu era aşa. Mă cunoştea toată lumea din oraş. Şi totuşi, am dat faliment.

— Ai greşit-o la partea tehnică. Nu le vedeai cum să cumperi.

— Poate că nici acum nu ştiu.

— Ba acum le ştii. Nici nu ţi-ai dat seama cînd le-ai învăţat pe toate. Dar, la sufletul dumitale, eşti tot un ăla, un ratat. Asta nu mai ţine, domnule Hawley. Nu mai ţine, Ethan.

— Mulţumesc.

— Eu îţi doresc de bine. Cînd o-ntinde Marullo în Italia ?

— Nu mi-a comunicat. Spune-mi, Joey... cît este de bogat ? Nu, mai bine nu-mi spune ! Ştiu că n-ai voie să vorbeşti despre clienţii băncii.

— Pentru un prieten mai dau deoparte legea, Ethan. Nu-i ginesc eu toate învîrtelile, dar dacă hîrţoagele noastre sînt pe cinste, aş cam zice că este bogat. S-a înfipt în tot felul de chestii — colea o bucăţică de pămînt, dincolo un teren de construit, vreo cîteva case cu faţa la mare, şi un purcoi de ipoteci grase.

— De unde ştii ?

— Are un seif închiriat la bancă. Unul din alea barosane. Se deschide cu două chei : una e la el, alta la mine. Recunosc că am tras şi eu cu coada ochiului. Poate că la viaţa mea sînt unul d-ăia de se uită pe gaura cheii.

— Dar nu e cumva amestecat în unele afaceri dubioase ? Vreau să zic — ştii, afaceri despre care citeşti mereu prin ziare — stupefiante, şantaje şi altele la fel.

— N-am cum să ştiu. Nu povesteşte nimănui despre învîrtelile lui. Şi, cum scoate cîte ceva din seif, cum vîră în schimb altele. Şi nici nu ştiu dacă mai are ceva la altă bancă. Bagă de seamă, că nu-ţi divulg care e balanţa !

— Nici nu te-am întrebat.

— Poţi să-mi dai o bere ?

— Nu vindem decît pentru acasă. Dar aş putea să ţi-o torn într-un pahar de carton.

— Nu vreau să încalci legea...

— Da de unde ! Ethan făcu două găuri într-o cutie de metal. Dacă intră vreun client, las-o jos lîngă dumneata.

— Mulţumesc. Mi-a tot umblat gîndul la dumneata, Ethan.

— De ce ?

— Poate unde-aş vrea să le ştiu pe toate. Ratarea este o stare de spirit. Ca nişte capcane pe care le sapă în nisip furnicile, şi unde, o dată căzut, te tot duci la fund. Ca să scapi, trebuie să faci o săritură grozav de mare ! Dumneata trebuie să-i arzi săritura asta, Eth. După ce-ai să scapi, o să te luminezi, că şi succesul e tot o stare de spirit.

— Nu cumva şi succesul e o capcană ?

— Dacă e... e de-un soi mai bun.

— Închipuie-ţi că unul reuşeşte să iasă din groapă, dar nimereşte în ea altul.

— Numai Domnul vede vrabia care cade în laţ, dar nici el nu face nimic s-o ajute.

— Tare aş vrea să înţeleg ce tot mă îndemni să fac.

— Aş vrea şi eu să le înţeleg. Dacă le-aş şti, aş acţiona pe barba mea. Casierii nu pot să ajungă preşedinţi de bănci. Dar tipul care are în labă nişte acţiuni, ajunge şi acolo. Cred că eu încerc să-ţi bag în bilă cam asta : Pune laba pe tot ce-ţi trece pe-alături. S-ar putea ca şusta să nu-ţi mai iasă şi altă dată-n cale.

— Joey, eşti un filozof, un filozof al finanţelor.

— Lasă, nu-ţi bate joc. Dacă n-ai lovele, gîndeşte-te puţin cum să ţi le procuri. Omul, cînd e singur, umblă cu mintea la multe chestii. Ştii că mai toţi oamenii trăiesc doar trei la sută pentru viitor ? Bătrînul Satchel Paige a spus, pe chestia asta, vorba cea mai deşteaptă pe care am auzit-o vreodată. A zis : „Nu privi înapoi. Poate că te ajunge ceva din urmă". Trebuie să mă întorc la

bancă. Domnul Baker o şterge mîine la New York, pentru cîteva zile. E agitat ca un gîndac.

— În legătură cu ce ?

— De unde să ştiu ? Dar eu îi aranjez corespondenţa. A primit o grăma' de scrisori din Albany.

— Probleme politice ?

— Eu doar îi prezint scrisorile teancuri. Nu le citesc. Totdeauna merge aşa scîrţîit ?

— Spre ora patru, da. Peste vreo zece minute sau cam aşa ceva, vînzarea se va înviora din nou.

— Vezi ? Ai prins mişcarea. Fac pariu că înainte de a da faliment, nu le vedeai la treaba asta. La revedere. Ajută-te singur, şi cerul te va ajuta !

Mica înviorare pe care cumpărătorii o provocau între cinci şi şase se produse la timp. Soarele, ţinut în frîu de orarul de vară, era încă sus şi lumina strada ca în plină zi, cînd Ethan aduse înăuntru lăzile cu fructe şi încuie uşile de la intrare, trăgînd obloanele verzi. Apoi, urmărind cele înscrise pe listă, îşi adună proviziile pentru acasă, vîrîndu-le pe toate într-o pungă mare. După ce îşi dezlegă şorţul şi-şi puse haina şi pălăria, se rezemă de tejghea, privind rafturile cu enoriaşi. „N-am nici un mesaj pentru voi ! zise el. Dar amintiţi-vă de vorbele lui Satchel Paige. Mi se pare că trebuie să învăţ şi eu să nu mă uit înapoi."

Scoase din portofel paginile liniate, împăturite, şi făcu un plic mic din hîrtie ceruită în care le puse. Apoi, deschise uşiţa emailată a mecanismului de răcire de la vitrina-frigider, împinse plicul pînă

într-un colţ, în dosul transformatorului, şi închise uşiţa la loc.

Pe un raft, sub casă, găsi cartea de telefon a Manhattanului ; cu colţurile îndoite şi pline de praf, era păstrată acolo pentru comenzile urgente la firma care le livra marfa. La litera U, la *United States*, departamentul Justiţiei... Degetul lui coborî de-a lungul coloanei, trecu de *Dir. Tribunalului SUA*, de *Dir. Vămilor*, de *Dir. Penitenciarelor*, de *F.B.I.*, şi ceva mai jos, ajunse la *Serviciul Imigraţiei şi Naturalizării, W. Bray 20, BA 7-0300, Noaptea, sîmbăta, duminica şi sărbători* OL 6-5888.

Ethan zise cu voce tare :

— OL 6-5888, OL 6-5888, deoarece e tîrziu. Apoi, se adresă conservelor fără a le mai privi : Dacă totul e cinstit şi legal, nu fac nici un rău nimănui.

Ethan ieşi pe uşa dinspre alee şi o încuie. Cu punga de provizii în braţe, traversă strada şi intră la *Marinarul, hotel şi braserie.* Braseria era plină de zgomotul băutorilor de cocteil, în schimb holul minuscul, unde se afla boxa telefonului public, era gol ; chiar şi funcţionarul de serviciu lipsea de la locul lui. Ethan intră în boxă, trase uşa de sticlă după el, puse punga pe podea, îşi scoase mărunţişul din buzunar, şi îl înşirui pe mica poliţă ; alese o monedă de zece cenţi, o introduse în aparat, şi formă cifra zero.

— Operatoarea !

— Oh, operatoarea ! Vreau să vorbesc cu New York-ul.

— Formaţi numărul vă rog !

Şi Ethan formă numărul.

Ethan se întoarse de la muncă, ducînd punga cu provizii. Ce plăcute sînt după-amiezile ! Iarba peluzei crescuse atîta de înaltă şi de deasă, încît paşii lui lăsau urme vizibile. El o îmbrăţişă pe Mary fără prea multă efuziune.

— Degeţelule, zise el, peluza se sălbăticeşte de-a binelea. Crezi că l-aş putea trimite pe Allen s-o tundă ?

— Acum e perioada examenelor. Ştii şi tu cum este la încheierea anului şcolar !

— Ce e zgomotul ăsta vijelios, nepămîntean, care vine din camera cealaltă ?

— Exersează cu instrumentul de vorbit ca ventrilocii. Va de o reprezentaţie la serbarea de sfîrşit de an.

— Va să zică trebuie să tund eu iarba.

— Îmi pare rău, dragule. Dar îi cunoşti şi tu pe copii.

— Da, încep să-i cunosc.

— Eşti prost dispus ? Ai avut o zi grea ?

— Stai să mă gîndesc... Nu, nu cred. Am stat toată ziua în picioare. Gîndul că voi împinge aparatul de tăiat iarba nu mă face să sar în sus de bucurie.

— Ar trebui să avem şi noi un aparat cu motor. Johnson-ii au unul. Poţi să-l conduci şezînd pe scaun.

— Ar trebui să avem un grădinar, chiar şi un ajutor de grădinar. Bunicul meu avea. Îl conduci şezînd pe scaun ? Allen ar putea să tundă iarba, dacă s-ar pricepe să umble cu aparatul.

— Nu fi rău cu el. N-are decît paisprezece ani. Toţi sînt aşa.

— Oare cine a inventat minciuna asta, că bucuria părinţilor sînt copiii ?

— Văd că eşti într-adevăr prost dispus.

— Să mă mai gîndesc... Da, cred că da. Iar zgomotul ăsta mă face să înnebunesc.

— Exersează.

— Da, mi-ai spus.

— Nu trebuie să-ţi descarci nervii pe el.

— Bine, dar dacă aş putea s-o fac, m-aş mai răcori.

Ethan se repezi în camera de alături, unde Allen, cu ajutorul unui băţ de trestie, pe care-l făcea să vibreze ţinîndu-l lipit de limbă, scotea nişte sunete aducînd vag a cuvinte.

— Ce naiba mai e şi asta ?

Allen scuipă băţul în palmă.

— Din cutia de Peeks. Pentru a face pe ventrilocul.

— Ai mîncat pastele făinoase din cutia de Peeks ?

— Nu. Nu-mi plac. Tată, lasă-mă să exersez.

— Numai o clipă !

Ethan se aşeză jos.

— Ce planuri de viaţă ai tu ?

— Ce ?

— Planuri de viitor. Nu vi s-a spus la şcoală ? Viitorul e în mîinile tale.

Ellen se strecură în cameră şi se tolăni pe canapea, ghemuindu-se ca o pisică.

— Vrea să apară la televiziune, spuse ea.

— Un puşti de trei'ş'pe ani a cîştigat o sută şi treij' de mii de dolari la un concurs *Cine ştie cîştigă.*

— Şi s-a aflat că totul fusese aranjat dinainte, zise Ellen.

— Ei şi, tot i-au rămas o sută treij' de mii. Ethan întrebă cu glas liniştit :

— Aspectele morale nu te interesează ?

— Totuşi, sînt o grămadă de bani...

— Nu crezi că e un lucru necinstit ?

— Toţi fac la fel, zău !

— Dar ce părere ai despre oamenii care se oferă pe ei înşişi, pe o tavă de argint, dar nu-i cumpără nimeni ? Ăştia rămîn şi fără cinste, şi fără bani.

— Fiecare cu norocul lui — după cum se-ntîmplă să se fărîmiţeze prăjitura...

— Da, se fărîmiţează, desigur, zise Ethan. Şi manierele tale au început să se fărîmiţeze. Ia ridică-te ! Ai eliminat din limbajul tău cuvîntul „domnule" ?

Băiatul se zăpăci, şi, cîntărind repede în minte pentru a-şi da seama dacă vorbele tatălui ascundeau vreo anume intenţie, se ridică în picioare, năpădit de resentimente, aranjîndu-şi îmbrăcămintea.

— Nu, domnule.

— Cum merge cu şcoala ?

— Bine, cred.

— Parcă ai început o lucrare despre dragostea ta faţă de America. Oare, hotărîndu-te să nimiceşti această dragoste, ai renunţat să continui lucrarea ?

— Nu înţeleg, cum s-o nimicesc, domnule ?

— Poţi oare iubi cinstit ceea ce este necinstit ?

— Ah, tată, toată lumea procedează aşa.

— Şi dacă toţi procedează aşa, se schimbă oare problema ?

— Ei, dar nimeni n-are nimic împotrivă, în afară de vreo cîţiva intelectuali. Am terminat lucrarea.

— Bine, aş vrea s-o citesc şi eu.

— Am şi expediat-o.

— Probabil că ai o copie.

— Nu, domnule.

— Şi dacă lucrarea ţi se pierde ?

— Nu m-am gîndit la asta ! Tată, aş vrea să mă pot duce şi eu în tabără, ca şi ceilalţi copii.

— Noi nu ne-o putem permite. Şi nici nu se duc toţi copiii — doar cîţiva.

— Aş vrea să avem şi noi ceva bani. Se uită în jos, examinîndu-şi mîinile, şi îşi umezi buzele cu limba.

Ochii lui Ellen se îngustaseră, aţintiţi într-o privire concentrată.

Ethan îşi cercetă cu privirea băiatul.

— Îţi voi crea această posibilitate, îi zise.

— Poftim ?

— Voi aranja să lucrezi, pe timpul verii, în prăvălie.

— Cum, adică, să lucrez ?

— Întrebarea ta ar trebui să fie „ce să lucrez ?" Vei curăţa rafturile, vei mătura şi poate — dacă vei da rezultate bune — îţi voi permite să serveşti cumpărătorii.

— Eu vreau să mă duc în tabără.

— Tu mai vrei şi o sută de mii de dolari.

— Poate voi cîştiga la concursul de compuneri. Asta ar însemna, în orice caz, o excursie la Washington. Ar fi ca un fel de vacanţă, după un an întreg de şcoală.

— Allen ! Există anumite reguli de conduită, de politeţe, de onestitate şi, da, chiar de muncă, reguli care nu se schimbă cu una, cu două. A sosit vremea să ţi-o spun... Va trebui să munceşti.

Băiatul îşi ridică privirea :

— Nu mă poţi sili !

— Poftim ?

— Există legi care interzic exploatarea muncii copiilor. Permisul de muncă se eliberează numai după ce ai împlinit şaisprezece ani. Vrei să încalc legea ?

— Tu crezi că toţi băieţii şi toate fetele, care îşi ajută părinţii, sînt pe jumătate sclavi şi pe jumătate delicvenţi ?

Mînia lui Ethan era tot atît de oarbă şi de necruţătoare ca şi dragostea. Allen îşi feri privirea.

— N-am vrut să spun asta, domnule.

— Cu siguranţă că n-ai vrut. Şi nici n-ai s-o mai spui. Să-ţi fie ruşine, în faţa a douăzeci de generaţii de Hawley şi Alleni ! Ei au fost oameni onorabili ! Poate că vei fi şi tu demn, într-o bună zi, să te numeri printre ei.

— Da, domnule. Pot să mă duc în camera mea, domnule ?

— Poţi.

Allen sui scara încet.

După ce dispăru, Ellen îşi răsuci picioarele, ca nişte elice. Coborî de pe canapea şi îşi trase fusta în jos, cu un gest de domnişoară.

— Am citit cuvîntările lui Henry Clay. Să ştii că erau bune.

— Da, erau bune.

— Ţi le mai aminteşti ?

— Cred că nu prea clar. E mult de cînd le-am citit.

— E grozav !

— Nu mi se par o lectură prea nimerită pentru o fată de şcoală.

— E pur şi simplu grozav !

Ethan se ridică de pe scaun cu preţul unui mare efort ; toată ziua aceea lungă şi obositoare îl trăgea înapoi.

În bucătărie o găsi pe Mary cu ochii roşii de plîns şi de mînie.

— Te-am auzit, îi spuse ea. Nu ştiu ce-ţi închipui că realizezi în felul ăsta. E doar un copil !

— Acum e timpul cînd se începe educaţia, draga mea.

— Nu mă lua cu „dragă". N-am de gînd să suport un tiran.

— Tiran ? O, Doamne !

— E doar un copil. Tu ai început cearta.

— Cred că se simte mai bine acum.

— Nu înţeleg ce vrei să spui. L-ai strivit ca pe o insectă.

— Nu, draga mea. I-am oferit o viziune rapidă asupra lumii. El îşi crease o viziune falsă.

— Dar tu, tu de unde ştii care e adevărul asupra lumii ?

Ethan se îndepărtă de ea şi ieşi prin uşa din dos.

— Încotro ?

— Să tund peluza.

— Credeam că eşti obosit.

— Sînt, adică am fost.

Ethan o privi peste umăr, în timp ce ea şedea în pragul uşii cu geam. Omul este o fiinţă singuratică, îşi zise, şi îi zîmbi o clipă, înainte de a-şi pregăti aparatul de tuns iarba.

Mary auzi fîşîitul cuţitelor ce retezau iarba moale şi suplă.

În dreptul uşii, zgomotul încetă. Ethan strigă :

— Mary, Mary, draga mea, te iubesc !

Apoi, cuţitele continuară să se învîrtească şi să taie iarba înaltă.

Capitolul XII

Margie Young-Hunt era o femeie atrăgătoare, inteligentă, la curent cu toate noutăţile ; era atît de inteligentă, încît ştia cînd şi cum trebuie să-şi mascheze inteligenţa. Încercase două căsătorii, dar nu-i reuşise nici una, deoarece soţii nu fuseseră de loc la înălţime ; primul era slab de înger, iar al doilea, şi mai slab, murise. Cît despre aventuri nu prea i se ofereau ocazii. Le creia ea, înscenînd, recurgînd la repetate convorbiri telefonice, scrisori, cărţi poştale cu urări de sănătate, şi întîmplătoare întîlniri pe stradă, calculate de ea, bineînţeles, dinainte. Avea grijă să ducă bolnavilor supă făcută acasă, şi să-şi amintească datele de aniversare ale cunoscuţilor. Cu aceste metode reuşea să semnaleze celorlaţi oameni existenţa ei.

Se străduia, mai mult decît oricare altă femeie din oraş, să-şi păstreze linia zveltă a siluetei, tenul curat şi proaspăt, dinţii strălucitori şi linia fermă a bărbiei. O bună parte din venit şi-o cheltuia pentru îngrijirea părului, unghiilor, pe masaje, creme şi balsamuri. Unele femei spuneau despre ea că „trebuie să fie mai bătrînă decît arată".

Cînd muşchii care susţin sînii n-au mai reacţionat la masaje, creme şi gimnastică, şi i-a instalat în sutiene croite cu abilitate, care îi împingeau în sus, insolenţi. Machiajul începuse să-i consume din ce în ce mai mult timp ; părul avea luciul, culoarea şi unduirea promise de cosmeticile

cărora li se face reclamă la televiziune. N-ar fi putut să ghicească nimeni că sub farmecul pe care îl răspîndea la o întîlnire, în timp ce mînca, dansa, rîdea, distra și-l atrăgea pe însoțitorul ei, cu o rețea de mici magnete, se ascundea o înscenare rece pusă atent în repetiție cu mult înainte. După ce lăsa să treacă o perioadă acceptabilă, și după ce se cheltuiseră ceva bani, de obicei ceda, dacă o putea face în mod discret. După aceea, pornea să-și aranjeze noi combinații. Pînă la urmă, fie că ajungea acolo mai curînd sau mai tîrziu, tot patul reprezenta capcana ce trebuia să-i asigure securitatea și bunăstarea viitoare. Dar prada țintită fugea din capcana plăpumii de mătase. Cei cu care se întîlnea erau, din ce în ce mai des, bărbați însurați, sau prea prudenți. Iar Margie știa mai bine decît oricine că timpul acționa în defavoarea ei. Cărțile de ghicit nu-i mai răspundeau atunci cînd le cerea ajutor pentru ea însăși.

Margie cunoscuse mulți bărbați ; majoritatea erau însă oameni copleșiți de sentimentul vinovăției, răniți în vanitatea lor, sau disperați, încît începuse să simtă față de victimele ei același dispreț pe care îl simte gunoierul de profesie față de gunoi. Era ușor să manevrezi astfel de bărbați printre temerile și vanitățile lor. Ei doreau atît de mult să fie duși de nas, încît Margie nu mai încerca, în nici un fel, senzația de triumf, ci doar un fel de milă amestecată cu dezgust. Aceștia erau prietenii și asociații ei. Îi proteja pînă și împotriva posibilității de a se afla că îi erau prieteni. Le dădea tot ce avea mai bun în ea, deoarece ei nu-i cereau nimic. Ținea numele lor în secret, pentru că, în

fundul sufletului, nu-și admira faptele. Unul dintre aceștia era Danny Taylor, altul era Marullo, altul polițaiul Stonewall Jackson Smith, și mai existau și alții. Toți aceștia aveau încredere în ea, și ea avea încredere în ei, iar legătura lor tainică era singura onestitate sufletească a lui Margie. Acești prieteni îi vorbeau fără rezervă și fără teamă ; Margie era pentru ei ca și fîntîna din basmul lui Andersen : receptivă, neacuzatoare, tăcută. Mai toți oamenii au viciile lor secrete. Margie Young-Hunt avea o virtute secretă. Și datorită acestei calități tainice, ea știa probabil mai mult decît oricare altul despre New Baytown, și chiar despre comitatul Wessex, dar toate aceste informații rămîneau sterile pentru că ea nu voia, nu putea să le folosească în propriul ei interes. În schimb, tot ceea ce îi cădea în mînă, din alte domenii, era utilizabil.

Planurile ce-l aveau drept țintă pe Ethan Allen Hawley au luat naștere întîmplător, din lipsă de activitate. Într-un anume fel, el avea dreptate bănuind-o de gînduri nu tocmai curate, de încercarea de a-și dovedi propria-i putere. Mulți dintre bărbații amărîți, care o frecventau pentru a găsi mîngîiere și încredere, erau handicapați de impotență sau afectați de traumatisme sexuale, ce le otrăveau și celelalte aspecte ale vieții. Pentru ea era destul de lesne ca, prin mici lingușiri și încurajări, să-i elibereze de vechile temeri, redîndu-le curajul de a-și înfrunta nevestele afurisite. Pe Mary Hawley o îndrăgise sincer și, prin ea, începuse treptat să fie conștientă de existența lui Ethan, suferind de un alt gen de traumatism, social-

economic, care îi zdruncinase energia şi siguranţa. Neavînd nici slujbă, nici amant, nici copii, ea porni să se preocupe de modul cum ar putea să-l elibereze şi să-l îndrume către un ţel nou pe acest bărbat infirm. Era un joc, un fel de şaradă, o experienţă, un produs — nu al bunătăţii, ci pur şi simplu al curiozităţii şi al plictisului. Era vorba de un om superior. Dacă reuşea să-l îndrumeze, îşi dovedea propria ei superioritate, dovadă de care avea din ce în ce mai multă nevoie.

Era, probabil, singura persoană care îşi dădea seama cît de profundă era transformarea lui Ethan, şi aceasta de fapt, o înspăimîntase deoarece o credea opera ei. Şoarecelui îi crescuse o coamă de leu. Îi ghicea, sub haine, muşchii încordaţi, şi îi vedea ochii aprinzîndu-se de cruzime. La fel trebuie să se fi simţit blîndul Einstein, atunci cînd previziunile lui despre natura intimă a materiei au explodat deasupra Hiroşimei.

Lui Margie îi plăcea foarte mult Mary Hawley, dar avea pentru ea puţină simpatie, şi nici un strop de milă. Femeile acceptă nenorocirea ca pe o calamitate naturală, mai ales cînd se abate asupra celorlalte femei.

În căsuţa ei imaculată, aşezată în mijlocul unei grădini mari şi părăginite, foarte aproape de Portul Vechi, Margie se apropie de oglinda toaletei să-şi cerceteze arsenalul, iar privirea ei străbătu prin straturile de cremă, pudră, fard pentru pleoape, prin genele artificiale rimelate cu negru, şi văzu ridurile mascate şi lipsa de elasticitate a pielei. Simţea cum anii se îngrămădeau mereu, ca fluxul urcînd în jurul unei stînci, pe marea liniştită. Există

şi un arsenal al maturităţii, al vîrstei mijlocii, dar folosirea lui necesită un exerciţiu şi o tehnică pe care ea încă nu le poseda. Trebuia să le înveţe mai înainte ca toată construcţia ei vioaie şi tinerească să nu se fi fărîmiţat, lăsînd-o dezgolită, dărîmată, ridiculă. Pînă acum ea reuşise, pentru că nu se delăsase niciodată, nici chiar atunci cînd era singură. Schiţînd o experienţă, lăsă colţurile gurii să cadă în voia lor şi pleoapele să se închidă pe jumătate. Îşi aplecă puţin capul şi sub bărbie se ivi o cută, ca o funie împletită. În faţa ei, în oglindă, văzu cum douăzeci de ani năpădesc peste ea şi se cutremură cînd şoapta glacială îi spuse ce o aşteaptă. Amînase prea mult. Ca să îmbătrînească, femeia are nevoie de un cadru anume, cu lumini, cu butaforie, catifea neagră, copii, în mijlocul cărora să încărunţească şi să se îngraşe, să chicotească şi să se lăcomească la mîncare ; are nevoie de dragoste şi protecţie, de un soţ liniştit şi nepretenţios, sau de şi mai liniştitorul şi mai puţin pretenţiosul său testament, cu banii depuşi la bancă. Femeia care îmbătrîneşte singură e un deşeu nerecuperabil, o zbîrcitură obscenă, dacă nu e înconjurată de o suită de hodorogi care să-i mormăie şi să-i trăncănească despre toate bolile ei, oblojindu-i părţile dureroase.

Simţi un ghem fierbinte de spaimă în stomac. Cu primul soţ avusese noroc. Era un om slab, şi-i aflase repede slăbiciunea. O iubea nebuneşte, atît de nebuneşte încît, atunci cînd ea a vrut să divorţeze, el n-a pretins clauza recăsătoririi în dispozitivul de pensie alimentară.

Al doilea soţ crezuse că Margie are avere personală, şi chiar avea. Nu-i lăsă mare lucru la moarte, dar, cu pensia alimentară de la primul soţ, putea să trăiască omeneşte, să se îmbrace bine şi să se uite în voie după alţii. Dar dacă ar fi murit primul soţ ? Acest gînd îi provoca o durere fierbinte. Coşmarul cecului lunar o urmărea zi şi noapte.

Îl revăzuse pe primul ei soţ, prin ianuarie, în piaţa cea mare, formată la întretăierea dintre Madison Avenue şi strada 57. Arăta îmbătrînit şi fără vlagă. Gîndul că ar putea să moară curînd o urmărea neîncetat. Dacă acest netrebnic murea, se isprăvea cu banii ei. Îşi spunea că ea este probabil singura fiinţă din lume care se ruga din tot sufletul pentru sănătatea lui.

Figura primului soţ trasă, mută, cu ochii morţi, îi reveni în minte în această clipă, scormonindu-i durerea în stomac. Ce s-ar face ea dacă puiul de căţea ar muri ?

Aplecîndu-se spre oglindă, Margie ezită o clipă, apoi îşi încordă, ca un arc, întreaga voinţă. Bărbia i se îndreptă în sus, funia noduroasă dispăru, ochii îşi recăpătară strălucirea, pielea feţei i se întinse pe oase, umerii se redresară. Se ridică şi începu să valseze, desenînd pe covorul roşu şi gros un cerc perfect. Era cu picioarele goale, iar unghiile degetelor străluceau sub lacul roz. Trebuia să alerge, trebuia să se grăbească, pînă nu era prea tîrziu !

Trase cu putere uşile dulapului şi luă rochia cea nouă, cu croială provocătoare, pe care o păstrase pentru *week-end*-ul din 4 Iulie ; scoase apoi pantofii cu toc cui şi ciorapii diafani, în care picioarele păreau chiar mai dezgolite, decît fără

ciorapi. Orice moleşeală îi dispăruse din mişcări. Se îmbrăcă cu aceeaşi repeziciune şi îndemînare cu care măcelarul îşi ascute satîrul, şi se examină în oglindă, în acelaşi fel în care măcelarul îşi încearcă tăişul cuţitului cu degetul cel mare. Să se grăbească, dar să nu alerge, să se grăbească după bărbatul care nu vrea să aştepte, şi după aceea, va pune în funcţiune acea nepăsare lentă a femeii la curent cu toate, inteligentă, frumoasă, elegantă, plină de încredere în ea, doamna cu picioare frumoase şi mănuşi albe imaculate. Nu era bărbat pe lîngă care să treacă să nu se uite după ea. Şoferul camionului fraţilor Miller fluieră, în timp ce aranja nişte cherestea, iar doi băieţi de liceu o priviră à la Rudolf Valentino, pe sub sprîncene, înghiţindu-şi cu dificultate saliva ce le inundase gurile căscate.

— Ce zici de asta ? întrebă unul dintre ei.

— Da ! răspunse celălalt.

— Ai vrea să...

— Da !

O doamnă nu umblă aşa fără rost, în orice caz, nu în New Baytown. Trebuie să se ducă undeva, cu o treabă, oricît de mică şi de neînsemnată. În timp ce mergea, punctînd Strada Mare cu tocurile cui, saluta, sau chiar adresa cîte o vorbă cunoscuţilor, trecîndu-i automat în revistă.

Domnul Hall — ăsta trăieşte pe credit sau cel puţin trăise o vreme.

Stoney — un mascul vînjos, dar care femeie poate să trăiască din salariul sau pensia unui copoi ? Şi, în afară de asta era prietenul ei.

Harold Beck — are proprietăţi imobiliare cu duiumul ; dar Harold este un tip ciudat. Probabil că singurul om din lume, care nu-şi dădea seama de acest lucru, era el însuşi.

MacDowell — „Ce plăcere să te văd, domnule. Ce mai face Milly ?" Imposibil — ăsta e de origine scoţiană, zgîrcit, legat de o nevastă infirmă, una din acele bolnave care trăiesc o veşnicie. MacDowell este o adevărată taină. Nimeni nu ştie cîte parale are.

Donald Randolph — cel cu ochii mereu umezi. Un om minunat cînd şedea la bar, pe taburetul de lîngă tine ; un gentleman, care pînă şi în culmea celei mai crunte beţii îşi păstra bunele maniere ; un om complet inutilizabil, însă, afară de cazul cînd ai vrea să-ţi ţii casa pe un taburet de bar.

Harold Luce — se spunea că e rudă cu patronul tipografiei revistei *Times*. Dar cine o spunea ? El însuşi. O inimă de piatră, cu renume de înţelept numai pentru că era scump la vorbă.

Ed Wantoner — un mincinos, un escroc şi un hoţ. Se bănuia că e plin de bani şi nevastă-sa era pe moarte, însă Ed n-avea încredere în nimeni. Nici măcar în cîinele lui. Şi de frică să nu fugă, îl ţinea în lanţ, lăsîndu-l să urle.

Paul Strait — era unul dintre stîlpii partidului Republican. Pe soţia lui o chema Butterfly [1]. Şi nu era o poreclă. Butterfly Strait, pe numele ei de botez Butterfly. Chiar aşa o chema. Lui Paul îi mergea bine atunci cînd statul New York avea

[1] Fluture (în limba engleză).

un guvernator republican. Era proprietarul terenului unde se descărcau gunoaiele oraşului, şi descărcarea unui camion costa 25 de cenţi. Se vorbea, că atunci cînd şobolanii se făceau atît de răi şi de mari, încît deveneau periculoşi, Paul vindea bilete amatorilor de vînătoare, închiria reflectoare şi puşti, şi îşi făcea stocuri de cartuşe de calibrul 5,6 mm, pentru împuşcarea şobolanilor. Avea o mutră atît de prezidenţială, încît mulţi îi spuneau „Ike". Dar, odată, Danny Taylor, beat ca de obicei, îl numise Cel Mai Nobil Paul dintre Toţi, şi acest nume prinsese. De cîte ori nu se afla de faţă, i se spunea Nobilul Paul.

Marullo — este din ce în ce mai bolnav. Obrazul i-a devenit cenuşiu. Ochii lui Marullo aveau aspectul unui om împuşcat în stomac cu un 45. Trecuse de intrarea propriului său magazin, fără să intre. Margie intră în prăvălie, legănîndu-şi şoldurile frumoase.

Ethan discuta cu un necunoscut, un bărbat brunet, tînăr, cu pantaloni *Ivy League* şi cu pălărie cu boruri înguste. Un bărbat spre patruzeci de ani, solid, cu o figură aspră, părînd devotat muncii lui, oricare ar fi fost. Era aplecat deasupra tejghelei, şi parcă avea intenţia să examineze amigdalele lui Ethan.

— Bună ! zise Margie. Văd că eşti ocupat. Mă întorc mai tîrziu.

Există o mie de lucruri fără rost, dar perfect justificate, pe care le poate face o femeie ducîndu-se în plimbare la o bancă. Margie traversă aleea şi intră în templul de marmură şi oţel inoxidabil.

Cînd o văzu, Joey Morphy făcu să se lumineze, cu figura lui, tot pătratul brăzdat cu bare de fier, al ghişeului de casier. Ce zîmbet, ce caracter, ce bun tovarăş de distracţie, şi ce soţ infect în perspectivă ! Pe bună dreptate Margie îl socotea un celibatar înnăscut, capabil să moară luptînd eroic pentru a rămîne burlac. Joey nu avea nevoie de un mormînt pentru două persoane.

— Vă rog, domnule, zise Margie, aveţi ceva bani proaspeţi, nesăraţi ?

— Daţi-mi voie, doamnă, să caut. Sînt aproape sigur că am zărit ceva, pe undeva. Cam cîţi doriţi ?

— Vreau vreo şase uncii, *m'sieur.*

Scoase din geanta albă de antilopă un carnet îndoit şi completă un cec pentru douăzeci de dolari.

Joey rîse. Îi plăcea Margie. Din cînd în cînd, nu prea des, o invita în oraş la cină, şi apoi se culca cu ea. Dar îi plăcea atît societatea, cît şi umorul ei.

— Doamnă Young-Hunt, zise Joey, asta îmi aminteşte de un prieten de-al meu care-a fost în Mexic cu Pancho Villa [1]. Vi-l amintiţi ?

— Nu l-am cunoscut niciodată.

— Nu-i o minciună ! E vorba de o întîmplare povestită de omul ăsta. Zicea că, pe vremea cînd Pancho stăpînea în nord, a pus tarapanaua să-i bată bancnote de dooj' de pesos bucata. Şi ăia au tras aşa de multe, că băieţii nu le-au mai numărat. De altfel, tot nu se prea pricepeau la numărat. Şi le-a cîntărit cu balanţa.

[1] *Pancho Villa* (1877—1923) — unul dintre eroii revoluţiei burghezo-democratice din Mexic din 1910—1917.

— Joey, zise Margie, te simţi mereu tentat să-ţi povesteşti autobiografia.

— Zău că nu, doamnă Young-Hunt. Pe atunci aveam de-abia vreo cinci anişori. Este o întîmplare adevărată. Se pare că o femeie foarte bine făcută, o indiancă, cu un trup grozav, intră şi zise : „Generale, l-aţi executat pe bărbatu-meu, şi m-aţi lăsat văduvă săracă şi cu cinci copii ; aşa se face o revoluţie populară ?" Pancho i-a evaluat calităţile din ochi, aşa cum fac şi eu acuma, cu dumneata.

— Nu ai nici o ipotecă, Joey.

— Ştiu. Da aşa i-a spus. Pancho s-a adresat unui aghiotant : „Pune pe cîntar cinci kile de bani pentru dumneaei". Ştii, asta făcea o boccea respectabilă ! Au legat bocceaua cu o sîrmă şi femeia a plecat, legănîndu-şi bocceaua cu foi de varză. Atunci, intră un locotenent, salută şi zise : „Generale (ei spun, *mi gral* — ca *hral)* nu l-am împuşcat pe bărba-su. Era beat. L-am băgat la răcoare, după colţ."

Pancho nu-şi luase ochii de la femeie, care o-ntindea cu bocceaua în mînă. Apoi ordonă : „Du-te şi împuşcă-l ! Nu face s-o dezamăgim pe biata văduvioară."

— Joey, eşti imposibil !

— E o întîmplare autentică, zău ! Eu o cred. Întoarse cecul întins de Margie. Doriţi hîrtii de cîte douăzeci, cincizeci sau sute ?

— Dă-mi-i în sferturi.

Se simţeau bine împreună.

Domnul Baker ieşi din biroul său cu geamuri mate.

Şi el prezenta anumite posibilităţi. Baker îi făcuse odată o propunere, corectă din punct de vedere gramatical, dar totuşi cam neclară. Domnul Baker era Domnul cu Bani. Desigur, avea o nevastă, dar Margie cunoştea oamenii de soiul Baker-ilor. Ei se pricep întotdeauna să inventeze un motiv moral pentru ca, la adăpostul lui, să-şi permită ceea ce vor să facă neapărat. Se bucura că atunci îl refuzase. În felul acesta, el continua să rămînă pe listă.

Strînse cele patru hîrtii de cîte cinci dolari pe care i le dăduse Joey şi porni în direcţia bancherului, dar, în clipa aceea, omul pe care îl văzuse stînd de vorbă cu Ethan intră fără zgomot, trecu prin faţa ei, prezentă o carte de vizită, fu introdus în biroul domnului Baker, iar uşa se închise în urma lor.

— Ei, sărută-mi piciorul, îi zise ea lui Joey.

— Cel mai frumos picior din comitatul Wessex, spuse Joey. Vrei să ieşim împreună diseară ? Să dansăm, să ciugulim, şi aşa mai departe ?

— Nu pot, răspunse ea. Cine e tipul ăsta ?

— Nu l-am mai văzut niciodată. Pare un inspector bancar. În ocazii de-astea îmi pare bine că sînt cinstit şi încă-i şi mai bine că mă pricep la adunat şi la scăzut.

— Joey, să ştii că într-o zi ai s-o faci şi pe cea mai credincioasă femeie să fugă mîncînd pămîntul.

— Ăsta-i visul vieţii mele, doamnă.

— La revedere.

Margie ieşi, traversă aleea şi intră din nou în băcănia lui Marullo.

— Bună, Eth.

— Bună, Margie.

— Cine era frumosul necunoscut ?

— N-ai la tine cristalul magic ?

— Agent secret ?

— Mai rău, Margie. Oare toată lumea se teme de copoi ? Deşi n-am făcut nimic, tot mi-e frică de copoi.

— Heruvimul ăla cu părul buclat era detectiv ?

— Nu tocmai. Zicea că e din F.B.I.

— Ce ai pus la cale, Ethan ?

— Am pus la cale ? Eu ? De ce am „pus la cale" ?

— Ce voia de la tine ?

— Nu ştiu ce voia, ştiu numai ce m-a întrebat.

— Ce te-a întrebat ?

— De cîtă vreme îl cunosc pe patron ? Cine îl mai cunoaşte ? Cînd s-a instalat la New Baytown ?

— Şi ce i-ai spus ?

— I-am spus că atunci cînd m-am înrolat pentru a lupta împotriva duşmanului, nu îl cunoşteam pe Marullo. Cînd m-am întors era aici. Cînd am dat faliment, el a preluat prăvălia şi mi-a oferit o slujbă.

— Despre ce crezi că poate fi vorba ?

— Dumnezeu ştie !

Margie încercase să nu-l privească în ochi, şi se gîndea : „Vrea să-l cred fleţ. Ce-o fi urmărit tipul ăla, în realitate ?"

El îi spuse atît de încet, încît ea se sperie :

— Nu mă crezi. Să ştii, Margie, că nimeni nu crede cînd i se spune adevărul.

— Întregul adevăr ? Eth, cînd tai un pui fript, toate bucăţile sînt de pui, numai că unele au carnea neagră şi altele albă.

— Aşa cred şi eu. Sincer vorbind, sînt îngrijorat, Margie. Am nevoie de slujba asta. Dacă i s-ar întîmpla ceva lui Alfio, aş rămîne şi eu pe drumuri.

— Uiţi că vei deveni un om bogat ?

— E destul de greu să-mi amintesc că voi fi bogat cîtă vreme nu sînt.

— Ethan, nu ştiu dacă mai ţii minte. Era astă primăvară, aproape de Paşte. Am venit aici şi tu mi-ai spus : Fiică a Ierusalimului.

— Era în Vinerea Mare.

— Deci, ţii minte. Ei, află că i-am dat de urmă. E un citat din Matei şi e foarte frumos, şi... înfricoşător.

— Da.

— Ce s-a întîmplat cu tine ?

— De vină este mătuşă-mea Deborah. Ea mă răstignea pe cruce o dată pe an. Şi continuă s-o facă şi acum.

— Glumeşti. Atunci n-ai glumit.

— Nu. Şi nici acum nu glumesc.

— Să ştii că bogăţia ce ţi-am prezis-o începe să devină realitate, spuse Margie pe un ton de glumă.

— Ştiu.

— Nu crezi că-mi datorezi ceva ?

— Desigur.

— Cînd ai de gînd să-mi plăteşti ?

— Vrei să pofteşti pînă în camera din fund ?

— Nu cred că ai fi în stare s-o faci !

— Nu ?

— Nu, Ethan, şi nici tu n-o crezi. Tu n-ai călcat strîmb de cînd eşti.

— Poate mai am timp să învăţ.

— Tu, chiar dacă ai vrea, nu poţi să păcătuieşti.

— Dar pot să încerc.

— Pentru ca tu să faci asta, ar trebui să fii împins ori de ură, ori de dragoste, dar şi pentru una şi pentru alta ai avea nevoie de o procedură lentă, de un ceremonial.

— S-ar putea să ai dreptate. De unde ştii ?

— Eu nu ştiu niciodată cum de ştiu.

Ethan deschise uşa frigiderului şi scoase o sticlă de coca-cola, pe care se formă imediat o pojghiţă de brumă. Destupă sticla şi i-o întinse lui Margie, apoi destupă altă sticlă.

— Ce vrei de la mine ?

— N-am mai cunoscut un bărbat ca tine. Poate că vreau să văd cum te simţi cînd eşti iubită sau urîtă atît de mult.

— Eşti o vrăjitoare ! De ce nu stîrneşti o furtună ?

— Nu ştiu. Pot să stîrnesc furtuni mărunte în majoritatea bărbaţilor cu ajutorul sprîncenelor mele. Cum să fac pentru a aprinde focul în tine ?

— Poate că l-ai aprins.

El o cercetă de jos în sus, fără să încerce să ascundă această examinare.

— Eşti construită pe cinste, ca o casă de cărămidă, zise el, catifelată şi netedă şi solidă şi frumoasă.

— De unde ştii ? Nu m-ai pipăit niciodată.

— Dacă am să încerc vreodată. e mai bine să fugi cît te ţin picioarele.

— Dragostea mea !

— Lasă asta. E ceva şubred la mijloc. Eu sînt destul de încrezut, şi cunosc exact calibrul atracţiei mele. Ce vrei ? Eşti o femeie tare nostimă, dar, pe lîngă asta, mai eşti şi şmecheră. Ce vrei ?

— Ţi-am ghicit norocul şi prezicerea mea începe să se adeverească.

— Şi vrei să te înfrupţi şi tu ?

— Da.

— Acum pot să te cred. El îşi ridică privirea spre tavan şi spuse : „Mary, draga inimii mele, aruncă-ţi ochii asupra soţului, iubitului, prietenului tău drag. Păzeşte-mă de răul din mine şi de ispita din afară. Îţi cer ajutorul tău, Mary a mea, căci în bărbat clocoteşte o stranie, şi furtunoasă, şi tulburătoare necesitate, şi chinurile veacurilor l-au blestemat să-şi împrăştie pretutindeni sămînţa. *Ora pro me.*[1]"

— Eşti un prefăcut, Ethan.

— Ştiu. Dar nu se poate să fiu un prefăcut umil ?

— Mi-e frică de tine acum. Înainte nu-mi era.

— De ce ? Nu înţeleg.

Margie avea privirea cu care se uita în cărţile de ghicit, şi Ethan i-o observă.

— Marullo.

— Ce-i cu el ?

— Tocmai asta te întreb şi eu.

[1] *Roagă-te pentru mine* (în lb. latină).

Tocmai atunci intră domnul Baker.

— Vă servesc într-o clipă, zise Ethan. Şase ouă, un pachet de unt, aşa... Cafea nu vă trebuie ?

— Da, şi o cutie de cafea. Îmi place să fie acolo, în dulap. Cum este haşeul acela din carne de vacă *Whumpdum ?*

— Încă nu l-am încercat. Clienţii spun că e foarte bun. Sînt gata îndată, domnule Baker. Doamna Baker n-a cumpărat nişte haşe de carne de vacă *Whumpdum ?*

— Nu ştiu, Ethan. Eu mănînc ce mi se pune în farfurie. Doamnă Young-Hunt, deveniţi pe zi ce trece mai frumoasă.

— Sînteţi foarte amabil, domnule.

— Şi... vă îmbrăcaţi cu atîta gust !

— La fel gîndeam şi eu despre dumneavoastră. Ce-i drept, nu sînteţi chipeş, dar aveţi un croitor minunat.

— Aşa e. Mă costă destui bani.

— Mai ţineţi minte vorba de demult că „manierele îl fac pe om" ? Acuma s-a schimbat. Croitorii îi fac pe oameni, după chipul pe care şi-l doresc.

— Partea proastă, la un costum bine făcut, este că durează prea mult ! Cel de pe mine a împlinit zece ani.

— Nu-mi vine să cred, domnule Baker. Cum se mai simte doamna Baker ?

— Destul de bine ca să fie în stare să se plîngă. De ce nu-i faceţi o vizită, doamnă Young-Hunt ? Se plictiseşte stînd mereu singură. În generaţia de azi nu sînt mulţi oameni care pot să susţină o con-

versaţie ca lumea. Sînt vorbele lui Wykeham.[1] Ele sînt un fel de deviză a colegiului Winchester.

Margie se întoarse către Ethan :

— Arată-mi un alt bancher american care să aibă asemenea cunoştinţe !

Domnul Baker se făcu stacojiu.

— Soţia mea e abonată la colecţia *Cărţi celebre.* Citeşte foarte mult. Vă rog să-i faceţi o vizită.

— Cu multă plăcere. Pune-mi cumpărăturile într-o pungă, domnule Hawley. Am să trec s-o iau, în drum spre casă.

— Bine, doamnă.

— O tînără femeie cu totul remarcabilă, zise domnul Baker, după ce Margie ieşise.

— Se înţelege bine cu Mary.

— Ethan, a venit pe aici funcţionarul acela de la centru ?

— Da.

— Ce voia ?

— Nu ştiu. Mi-a pus cîteva întrebări în legătură cu domnul Marullo. Nici n-am ştiut ce să-i răspund.

Domnul Baker abandonă imaginea lui Margie cu aceeaşi încetineală cu care se deschide anemona şi aruncă carapacea crabului pe care l-a supt.

— Ethan, l-ai văzut pe Danny Taylor ?

— Nu, nu l-am mai văzut.

— Ştii pe unde e ?

[1] *William de Wykeham* (1369—1393) — episcop englez, fondatorul colegiului Winchester.

— Nu, nu ştiu.

— Trebuie să stau de vorbă cu el. Nu-ţi poţi închipui pe unde ar putea să fie ?

— Nu l-am văzut de... din luna mai. Avea de gînd să mai încerce o cură de dezintoxicare.

— Ştii unde ?

— Nu mi-a spus. Dar voia să încerce.

— La o instituţie publică ?

— Nu cred, domnule. A împrumutat niste bani de la mine.

— Cee ?...

— I-am împrumutat nişte bani.

— Cît ?

— *Poftim ?*

— Scuză-mă, Ethan. Voi sînteţi vechi prieteni. Scuză-mă. Mai avea şi alţi bani ?

— Cred că da.

— Nu ştii cît ?

— Nu, domnule. Dar am avut impresia că mai avea.

— Dacă ştii unde e, te rog spune-mi.

— Dacă aş şti, v-aş spune, domnule Baker. Aţi putea să întocmiţi o listă a spitalelor şi să-l căutaţi cu telefonul.

— A împrumutat bani lichizi ?

— Da.

— Atunci n-are rost. O să-şi dea un nume fals.

— De ce ?

— Aşa fac totdeauna cei din familiile bune. Ethan, banii i-ai luat de la Mary ?

— Da.

— Şi nu s-a supărat ?

— Nici n-a ştiut pentru ce îi iau.
— Văd că începi să devii abil.
— Am învăţat de la dumneavoastră, domnule.
— Să nu uiţi asta !
— Poate că învăţ prea încet. Deocamdată, aflu mai ales cît de multe lucruri nu ştiu.
— Ăsta-i un lucru bun. Ce face Mary ?
— O, ea este un om tare şi rezistent. Aş dori să-i pot oferi o mică vacanţă. De ani de zile n-am ieşit din oraş.
— O să vină şi asta, Ethan. Cred că mă voi duce la Maine, de 4 Iulie. Nu mai pot suporta zgomotul.
— Dumneavoastră, bancherii, sînteţi oameni norocoşi. N-aţi fost de curînd şi în Albany ?
— Ce te face să crezi ?
— Nu ştiu... Am auzit pe undeva. Poate că doamna Baker i-a spus lui Mary.
— N-avea cum. Nici nu ştia. Încearcă să-ţi aduci aminte. Unde ai auzit ?
— Poate că doar mi s-a năzărit...
— Ethan, asta mă nelinişteşte. Fă un efort de gîndire, şi aminteşte-ţi unde ai auzit.
— Cu neputinţă, domnule. Dar, dacă nu-i adevărat, ce importanţă mai are ?
— Am să-ţi spun de ce sînt îngrijorat. Fiindcă e adevărat. M-a chemat guvernatorul. E o problemă foarte serioasă. De unde o fi transpirat ?
— V-a văzut cineva acolo ?
— După cîte ştiu eu, nu. Am călătorit cu avionul, şi la dus, şi la întors. E o chestie gravă ! Am să-ţi spun de ce. Dar dacă se află, voi şti şi de unde a pornit.

— În cazul acesta nu vreau să-mi spuneţi.
— Acum că ştii despre călătoria mea în Albany, nu mai ai încotro. Statul a întreprins un control asupra treburilor comitatului şi oraşului nostru.
— De ce ?
— Cine ştie ce au mirosit cei din Albany...
— E ceva de ordin politic ?
— Cred că orice act guvernamental poate fi numit un act politic.
— Domnule Baker, dar de ce controlul nu se face în mod public ?
— Îţi voi explica. Între data cînd au ajuns zvonurile pînă la nivelul statului Albany, şi data cînd au început să lucreze inspectorii, dosarele au dispărut.
— Înţeleg. Mai bine nu mi-aţi fi spus. Nu sînt un palavragiu, dar preferam să nu fi ştiut nimic.
— De fapt şi eu aş fi preferat, Ethan.
— Alegerile sînt în 7 iulie. Se vor da cărţile pe faţă pînă atunci ?
— Nu ştiu. Hotărîrea e în mîinile celor de la conducerea statului.
— Credeţi că Marullo are vreun amestec ? N-aş vrea să-mi pierd slujba.
— Nu cred. Omul acela era... de la Ministerul Justiţiei. Nu i-ai cerut delegaţia ?
— Nu m-am gîndit. Mi-a arătat-o cu o mişcare atît de rapidă, încît nici n-am văzut-o.
— Trebuia s-o fi văzut. Întotdeauna trebuie să vezi.
— Nu mi-a trecut prin gînd că o să plecaţi.

— Oho, asta n-are importanţă. În timpul sărbătorilor de 4 Iulie nu se întîmplă nimic. La Pearl Harbour japonezii au atacat într-un sfîrşit de săptămînă. Ştiau şi ei că toată lumea va fi plecată în *week-end.*

— Tare aş dori s-o pot duce pe Mary undeva.

— Poate ceva mai tîrziu... Încordează-ţi te rog gîndirea şi încearcă să afli unde este Taylor.

— De ce este atît de important ?

— Este. Deocamdată nu pot să-ţi spun de ce.

— Vă asigur că, în cazul ăsta, grozav aş vrea să-l pot găsi.

— Eh, dacă ai afla unde se găseşte, poate că n-ai mai avea nevoie de această slujbă.

— Dacă aşa stau lucrurile, vă asigur că am să încerc, domnule.

— Aşa-mi placi, Ethan. Sînt sigur că ai să încerci. Şi dacă-i dai de urmă, telefonează-mi — la orice oră din zi sau din noapte.

Capitolul XIV

Unii oameni afirmă că n-au timp pentru gîndire. Nu-i înţeleg. Eu, unul, pot să gîndesc în acelaşi timp pe două planuri. De pildă, socotesc că faptul de a cîntări zarzavaturi, de a servi ziua întreagă clienţii, de a mă certa cu Mary, ori de a o iubi, de a mă ocupa de copii, nu împiedică existenţa unui al doilea strat de gîndire continuă, asupra diferitelor probleme şi conjuncturi. Sînt sigur că lucrurile pot să se petreacă la fel pentru oricine. Cei care susţin că nu găsesc timp pentru gîndire, probabil că mai degrabă nu doresc să gîndească.

În straniul ţinut în care intrasem, fără ajutorul vreunei hărţi, trebuia neapărat să gîndesc. În creierul meu fierbeau tot felul de întrebări, cerînd să fie luate-n seamă. Totul era atît de nou pentru mine, în lumea în care pătrunsesem, încît rămîneam perplex în faţa unor probleme pe care locuitorii vîrstnici ai oraşului le soluţionaseră şi le lichidaseră încă din copilărie.

Crezusem că pot pune în mişcare o acţiune pe care s-o conduc clipă de clipă, şi chiar s-o opresc dac-aş fi vrut. Iar acum creştea în minte înfricoşătoarea convingere că o asemenea acţiune putea deveni un fenomen de sine-stătător, asemeni unei fiinţe, avînd ţeluri şi mijloace proprii, cu totul independente de creatorul ei. Şi-apoi se ivi un alt gînd supărător. Oare acţiunea a fost provocată

de mine, sau pur şi simplu n-am putut să mă împotrivesc ? Poate că eu am fost motorul, dar cine mă pusese în mişcare ? Se părea că, pe lungul drum pe care pornisem, nu existau nici răscruci, nici bifurcaţii, nici posibilitate de alegere.

Posibilitatea de alegere era în aprecierea iniţială : Ce este morala ? Simple vorbe goale ? Cît de morală era aprecierea că tatăl meu fusese un om slab, slăbiciune care de fapt consta într-un spirit generos şi în iluzia neîntemeiată că şi ceilalţi oameni trebuiau să fie la fel de generoşi ? Nu, a-i săpa groapa era pur şi simplu o afacere rentabilă. Căzuse singur în ea. Nimeni nu i-a dat brînci. Oare jefuirea lui, după ce se prăbuşise, a fost o acţiune imorală ? După toate aparenţele, nu.

Acum, New Baytown era prins într-o încercuire, care se strîngea încet, hotărît, pusă în mişcare de oameni onorabili. Dacă va reuşi, vor fi consideraţi deştepţi, nu escroci. Dar dacă va interveni un factor neluat în seamă de ei, întreaga acţiune va fi socotită imorală sau necinstită ? Cred că asta va depinde de faptul dacă va ieşi bine sau rău. Majoritatea oamenilor consideră că succesul nu este niciodată imoral. Îmi amintesc cum, atunci cînd Hitler înainta nestînjenit şi triumfător, mulţi oameni cinstiţi îi găseau calităţi. Şi Mussolini făcuse ca trenurile să sosească la timp, şi la Vichy se colaborase pentru binele Franţei, şi Stalin, oricum era, dar era o forţă. Forţa şi succesul — acestea sînt mai presus de morală, mai presus de critică. S-ar părea, deci, că nu ceea ce faci are importanţă, ci cum faci, ca şi denumirea ce-o dai actelor tale. Există oare undeva, în adîncul conştiinţei omeneşti, o forţă care să frîneze sau să pedepsească ? Se pare că nu. Numai eşecul se pedepseşte. De fapt, pînă ce nu este prins criminalul, crima nici nu se consideră săvîrşită. Acţiunea care urma să se desfăşoare în New Baytown, trebuia să-i lovească pe unii, pe alţii chiar să-i distrugă, dar aceasta nu oprea nicidecum cursul acţiunii.

Nu puteam să numesc starea prin care treceam o luptă cu conştiinţa mea. Din momentul cînd desluşisem planul, şi îl acceptasem, vedeam cu claritate şi drumul de urmat, şi primejdiile. Ceea ce mai ales mă uluia însă, era faptul că planul părea să se îndeplinească de la sine ; fiecare idee dădea naştere altei idei, şi totul se asambla perfect. Eu nu făceam decît să observ cum se desăvîrşea planul şi să mai adaug, pe ici pe colo, cîte un amănunt.

Ceea ce întreprinsesem, sau plănuisem, fusese făcut cu conştiinţa deplină că era străin de mine dar necesar, după cum, pentru a încăleca pe un cal înalt, îţi sînt necesare scările. Dar, o dată călare, nu voi mai avea nevoie de ele. Poate că nu mai puteam să opresc acţiunea declanşată, dar ştiam că nici nu va mai trebui să iniţiez alta. Nu simţeam nevoia, şi nici nu doream să devin cetăţean al acelui ţinut cenuşiu şi primejdios. De fapt, nu aveam nici o legătură cu tragedia ce avea să se dezlănţuie la 7 iulie. Nu era acţiunea mea, dar puteam s-o prevăd şi s-o folosesc.

Există o credinţă străveche, şi care se dovedeşte la tot pasul a fi neîntemeiată, după care gîndurile omului se exteriorizează pe obraz, credinţa că

ochii sînt ferestrele sufletului. Nu-i adevărată. Numai boala se arată pe figura omului, sau înfrîngerea, sau disperarea, care sînt alte specii de boli. Sînt foarte puţini oameni înzestraţi cu un simţ special, ce le permite să-ţi pătrundă în adîncul sufletului, să descifreze transformările, sau să perceapă un semnal tainic. Cred că Mary a mea simţea în mine o schimbare, dar îi acorda o semnificaţie greşită. Cred că numai Margie Young-Hunt cunoştea adevărul, dar Margie era o vrăjitoare, ceea ce mi se părea de-a dreptul îngrijorător. Aveam impresia că mai era şi inteligentă — şi asta era şi mai îngrijorător.

Eram convins că domnul Baker va pleca în vacanţă, probabil vineri după-amiază, la începutul *week-end*-ului de 4 Iulie. Furtuna urma să izbucnească vineri sau sîmbătă, ca să-şi poată produce efectul înainte de alegeri, şi era firesc să presupun că domnul Baker dorea să fie absent în momentul cînd se va produce lovitura. Bineînţeles, pentru mine toate acestea nu aveau nici o importanţă. Era mai curînd un exerciţiu în expectativă, dar se impuneau anumite măsuri, pentru cazul că, cine ştie, domnul Baker ar fi plecat joi seara. Operaţiunea mea de sîmbătă era atît de bine pusă la punct, încît ştiam chiar şi în somn tot ce aveam de făcut. Dacă mai încercam o vagă temere, era de genul unui uşor trac.

Luni, 27 iunie, Marullo sosi la prăvălie, imediat după deschidere. Se învîrti, un timp, încoace şi încolo, examinînd cu o privire ciudată rafturile, casa, vitrina-frigider, apoi se duse să inspecteze magazia din dos. După expresia feţei, ai fi zis

că atunci vedea totul pentru întîia oară. L-am întrebat :

— De 4 Iulie pleci în excursie ?

— De ce tu întrebi asta ?

— Deoarece pleacă toţi cei care îşi pot permite.

— O ! Şi unde să mă duc ?

— Unde se duc şi ceilalţi. La Catskills, sau chiar la Montauk, la pescuit. Acum este epoca tonului.

Numai la ideea de a se lupta cu un peşte de vreo paisprezece kilograme, Marullo simţi din nou artrita de-a lungul braţelor, pe care le îndoi strîmbîndu-se de durere.

Eram cît pe-aci să-l întreb cînd intenţiona să plece în Italia, dar ar fi fost prea mult. Am renunţat şi, apropiindu-mă de el, l-am apucat uşor de umărul drept.

— Alfio, i-am spus, cred că nu-ţi dai seama ce faci. De ce nu te duci la New York, să te consulte cel mai bun specialist ? Trebuie să existe ceva care să-ţi îndepărteze durerile astea.

— Nu cred.

— Ce ai de pierdut ? Du-te. Încearcă.

— Ce-ţi pasă ţie ?

— Nu-mi pasă. Dar e destulă vreme de cînd lucrez aici, la un italian prost şi încăpăţînat. Dacă aş vedea o jigodie de cîine suferind atît de mult, aş ajunge să simt şi eu durerea. Vii în prăvălie, te văd mişcîndu-ţi braţele, şi trebuie să treacă o jumătate de oră după ce ai plecat ca să-mi revin în fire.

— Ţii la mine ?

— Pe dracu ! Te linguşesc, poate o să-mi măreşti leafa.

Marullo se uită la mine cu nişte ochi de cîine, cu cearcăne roşii ; irisul şi pupila păreau dintr-o singură bucată, de culoare cafeniu-închis. Parcă ar fi vrut să spună ceva, dar se răzgîndi.

— Tu, puşti bun eşti, zise.

— Nu te baza pe asta !

— Puşti bun ! exclamă el şi, ca şi cum această explozie a emoţiei sale l-ar fi supărat, ieşi din prăvălie şi plecă.

Tocmai cîntăream un kilogram de fasole verde pentru doamna Davidson, cînd Marullo se întoarse în goana mare. Se opri în pragul uşii şi-mi strigă :

— Ia Pontiac-ul meu.

— Ce ?

— Du-te undeva duminică şi luni !

— Dar nu pot să-mi permit luxul ăsta !

— Ia şi copii. Am spus la garaj că iei Pontiac-ul meu. Rezervorul e plin cu benzină.

— Stai o clipă !

— Du-te naibii ! Ia şi copii !

Aruncă în direcţia mea ceva asemănător unui scuipat, care căzu în grămada de fasole verde. Doamna Davidson îl urmări pe Marullo cu privirea, în timp ce el pornea din nou, ca o furtună, în josul străzii. Am cules din coşul cu fasole un teanc verde : trei hîrtii de cîte douăzeci de dolari, împăturite foarte strîns.

— Ce-i cu el ?

— E un italian emotiv.

— Probabil, de vreme ce aruncă banii aşa...

Pînă la sfîrşitul săptămînii, n-a mai apărut, aşa că era în ordine. N-ar fi plecat din oraş fără să-mi spună. Trăiam senzaţia pe care o încerci la o defilare, cînd stai pe loc şi priveşti, ştiind bine ce va aduce valul următor, dar totuşi stai să priveşti pînă la capăt.

Nu mă aşteptasem să-mi ofere Pontiac-ul. Nu-şi împrumuta niciodată maşina, nimănui. Era o perioadă bizară. Se părea că o forţă sau o voinţă exterioară conducea desfăşurarea evenimentelor, şi ele se îngrămădeau unul după altul, ca vitele pe platforma de încărcare. Ştiu că şi inversul se poate întîmpla. Uneori, această forţă sau voinţă exterioară modifică sau chiar distruge planurile noastre, oricît ar fi ele de minuţioase şi de atent întocmite. Probabil că aceasta este şi cauza credinţei noastre în noroc şi în nenoroc.

Joi, 30 iunie, m-am trezit ca de obicei în lumina de perlă neagră a zorilor care acum, la jumătatea verii, apăreau foarte devreme. Scaunul şi biroul nu erau decît nişte pete întunecate, iar tablourile, o idee mai luminoase. Perdelele albe de la fereastră parcă respirau, mişcîndu-se uşor încolo şi încoace, pentru că sînt rare zorile care nu aduc cu ele o boare de vînt dinspre ocean.

Cînd ies din apele somnului, am avantajul de a fi, în acelaşi timp, în două lumi diferite : pe firmamentul stratificat a visului şi în realitatea obiectelor lumeşti şi a minţii treze. M-am întins cu voluptate — era o senzaţie plăcută, ca o furnicare. E ca şi cum pielea ţi-ar fi intrat la apă în timpul nopţii, iar acum trebuie s-o întinzi pînă la

dimensiunile ei din timpul zilei, umflîndu-ţi muşchii, ceea ce îţi produce mii de furnicături plăcute.

Mai întîi, mi-am trecut în revistă visele care încă mai dăinuiau în minte, aşa cum aş fi frunzărit un ziar, să văd dacă e ceva interesant sau de o oarecare importanţă. Apoi, am explorat ziua ce începea, sub aspectul evenimentelor neîntîmplate încă. După aceea, am pus în practică un exerciţiu învăţat de la cel mai bun ofiţer pe care îl cunoscusem. Se numea Charley Edwards, maior între două vîrste, poate puţin cam bătrîn pentru un ofiţer de front, dar cu o bună pregătire militară. Avea o familie numeroasă : o nevastă frumoasă şi patru copii născuţi la intervale egale ; inima lui nu putea să tînjească la dragoste şi dor pentru ei, decît atunci cînd el îi îngăduia. Mi-a dezvăluit şi mie procedeul. În munca ucigătoare pe care o îndeplinea, nu-şi putea permite nici o clipă ca atenţia să-i fie abătută sau sustrasă de sentimentul iubirii ; şi îşi crease o metodă proprie. Dimineaţa, numai dacă nu era smuls din somn de vreo alarmă, îşi consacra gîndurile şi sufletul familiei sale. Se gîndea la fiecare, pe rînd : îi vedea ca şi cînd i-ar fi avut în faţă ; îi mîngîia, asigurîndu-i de toată dragostea lui. Parcă ar fi scos, dintr-o vitrină, nişte lucruri de mare preţ, unul cîte unul, privindu-l pe fiecare, pipăindu-l, sărutîndu-l, aşezîndu-l la loc ; în cele din urmă, le adresa un scurt rămas-bun şi încuia vitrina. Totul dura o jumătate de oră dacă avea atîta timp, şi după aceea nu mai trebuia să se gîndească la ei toată ziua. În felul acesta, putea, netulburat de gînduri şi sentimente contradictorii, să-şi dedice întreaga

capacitate muncii ce trebuia s-o îndeplinească : uciderea oamenilor. Era cel mai capabil ofiţer pe care l-am avut. I-am cerut permisiunea să mă folosesc şi eu de metoda lui, şi mi-a dat-o. Cînd a fost ucis, mi-am zis că viaţa îi fusese plăcută şi rodnică. Culesese plăcerea, gustase dragostea şi îşi făcuse datoria : cîtor oameni le-a fost dat măcar să se apropie de aceste împliniri ?

Nu foloseam întotdeauna metoda maiorului Charley, dar într-o zi cum era joia asta, cînd ştiam că atenţia nu trebuie să-mi fie abătută cu nici un preţ, m-am trezit în clipa cînd ziua abia îşi întredeschisese uşa, şi mi-am vizitat familia, cum făcea cîndva maiorul Charley.

I-am vizitat pe ai mei în ordine cronologică. Mai întîi, am făcut, deci, o plecăciune mătuşii Deborah. Fusese botezată după Deborah, Judecătorul lui Israel, şi eu citisem undeva că judecătorul era conducător de oşti. Poate că se potrivea cu numele ei. Mătuşa mea ar fi fost în stare să comande oşti. Ea conducea cohortele gîndurilor. De la ea deprinsesem bucuria de a învăţa fără vreun profit vizibil. Aspră cum era, avea o mare sete de cunoaştere şi nu o interesau cei ce nu-i semănau. I-am depus respectele mele. Bătrînului căpitan i-am închinat un toast, în lumea lui de fantome, iar pe tatăl meu l-am salutat, plecîndu-mi capul. Mi-am depus omagiile şi în pragul acelui gol al trecutului meu, care ştiam că o reprezenta pe mama. N-am cunoscut-o niciodată. A murit mai înainte de a o putea cunoaşte, lăsînd în locul unde ar fi trebuit s-o găsesc un gol.

Ceva, însă, m-a tulburat. Mătuşa Deborah, bătrînul căpitan şi tata nu-mi apăreau cu claritate. Contururile lor erau vagi, tremurătoare, în loc să fie precise, ca într-o fotografie. Cine ştie, poate că şi amintirile minţii pălesc, asemeni vechilor dagherotipii — iar fondul înconjurător pare să se lărgească, înghiţind chipurile. Nu puteam să-i reţin pentru totdeauna.

Trebuia să urmeze Mary, dar am lăsat-o deoparte, pentru mai tîrziu.

L-am luat pe Allen. Nu reuşeam să-i găsesc figura de pe cînd era copil, vioaie şi luminată de bucurie, care mă făcea să fiu sigur de perfecţiunea omului. Mi-a apărut aşa cum era acum : ursuz, încrezut, ranchinos, absent, învăluit în durerea şi uimirile pubertăţii ; epocă îngrijorătoare, sfîşietoare, cînd individul, ca un cîine prins în laţ. trebuie să-i muşte pe toţi cei apropiaţi, şi chiar pe el însuşi. Nici în imaginea minţii mele, Allen nu putea să se elibereze de trăsăturile nemulţumirii, şi l-am pus deoparte, spunînd doar atît : ştiu. Îmi aduc aminte cît a fost de rău, şi nu pot să-ţi vin în ajutor. Nimeni nu poate. Pot doar să-ţi spun că va trece. Dar tu nu poţi să crezi. Mergi în pace. Mergi cu dragostea mea alături, deşi, în perioada asta, nu ne putem suferi unul pe altul.

Ellen a venit cu un val de bucurie. Va fi o femeie frumoasă, mai frumoasă chiar decît maică-sa, fiindcă atunci cînd mutrişoara ei va căpăta trăsături definitive, va avea strania autoritate a mătuşii Deborah. Capriciile, sălbăticiile, nervozitatea ei sînt doar ingredientele unei fiinţe frumoase şi fermecătoare. Ştiu, pentru că am văzut-o stînd

adormită în picioare şi strîngînd la micul ei piept, ca o femeie împlinită, talismanul trandafiriu. Şi dacă, pentru mine, talismanul a fost şi continuă să fie important, la fel este şi pentru Ellen. Poate că Ellen va duce dincolo de mine, mai departe, părticica mea de nemurire. Salutînd-o, am strîns-o în braţe, iar ea, întocmai ca în realitate, mi-a gîdilat urechea, chicotind. Ellen a mea ! Fiica mea !

Mi-am întors privirile către Mary, care dormea, zîmbind în somn, în dreapta mea. Aici e locul ei, pentru ca atunci cînd totul e bine şi în perfectă ordine, să-şi poată adăposti capul pe braţul meu drept, lăsîndu-mi mîna stîngă liberă pentru a o dezmierda.

Îmi crestasem, în urmă cu cîteva zile, la băcănie, degetul arătător, cu cuţitul curb pentru curăţatul bananelor, şi buricul degetului era acum aspru, din cauza cojii groase ce se formase. De aceea am mîngîiat cu degetul mijlociu, linia minunată dintre ureche şi umăr, destul de uşor, însă, ca să n-o sperii, şi destul de apăsat ca să n-o gîdil. Ea a oftat, cum face întotdeauna, inspirînd adînc şi expirînd încet cu voluptate. Unii oameni sînt bozumflaţi cînd se trezesc, dar Mary nu. Ea întîmpină ziua cu speranţa că totul îi va face plăcere. Cunoscînd-o, încerc să-i ofer cîte un mic dar, pentru a-i justifica speranţele. Mă silesc, de asemenea, să păstrez daruri pentru anumite ocazii, ca darul pe care l-am scos chiar acum din punga minţii mele.

Îşi deschisese ochii, împăienjeniţi de somn.

— E ziuă ? mă întrebă, aruncînd o privire spre fereastră, să vadă cît de mult se luminase.

Deasupra biroului avem un tablou : nişte copaci, un lac şi o văcuţă care stă pe malul lacului. Am putut desluşi din pat coada vacii, aşa că mi-am dat seama că se făcuse ziuă.

— Vreau să-ţi vestesc o mare bucurie, veveriţa mea sprîncenată !

— Eşti nebun...

— Te-am minţit eu vreodată ?

— Nu ştiu...

— Eşti destul de trează, ca să asculţi vestea marii bucurii ?

— Nu.

— Atunci am s-o ţin pentru mine.

Ea se răsuci pe umărul stîng, făcînd o cută adîncă în carnea ei moale.

— Glumeşti într-una. Parcă ai avea de gînd să asfaltezi peluza...

— Nici pomeneală.

— Sau vrei să pui pe picioare o crescătorie de greieri...

— Nici asta. Dar văd că n-ai uitat planurile mele vechi şi abandonate.

— Ai vreo glumă nouă ?

— Este ceva atît de neaşteptat, atît de minunat, încît nici n-o să-ţi vină să crezi.

Acum, ochii ei erau limpezi şi treji. Buzele îi tremurau uşor, gata să izbucnească în rîs :

— Spune-mi.

— Cunoşti un om de origină italiană, pe numele Marullo ?

— Nebunule... Iar vrei să spui vreo prostie.

— Aşa o să ţi se pară. Numitul Marullo ne-a părăsit pentru cîtăva vreme.

— Unde a plecat ?

— N-a spus.

— Cînd se întoarce ?

— Nu mă mai întrerupe ! Nu mi-a spus nici asta. Ceea ce mi-a spus, ceea ce mi-a poruncit, atunci cînd am început să protestez, a fost să luăm maşina lui şi să plecăm, de 4 Iulie, într-o excursie fericită.

— Îţi baţi joc de mine.

— Aş scorni eu o minciună care să te întristeze ?

— Dar ce i-a venit ?

— N-aş putea să-ţi răspund. Dar pot să jur cu orice jurămînt din lume, de la cel de cercetaş, pînă la jurămîntul papal, că Pontiac-ul, căptuşit pe dinăuntru cu blană de bizon, şi cu rezervorul plin cu benzină imaculată aşteaptă bunul plac al Înălţimii Voastre.

— Dar unde să ne ducem ?

— Asta adorabila mea soţie-gîndăcel, vei hotărî tu singură, şi pentru a-ţi pune la punct planurile, ai înainte zilele de azi, mîine şi sîmbătă.

— Dar luni e sărbătoare ! Vom avea libere două zile întregi.

— Exact !

— Putem să ne permitem ? Poate va fi nevoie să tragem la un motel, sau să facem faţă altor cheltuieli...

— Putem, nu putem, o vom face. Am eu un cont secret.

— Prostuţule, cunosc eu conturile tale. Nu pot să mi-l închipui împrumutîndu-şi maşina.

— Nici eu, şi totuşi mi-a împrumutat-o.

— Nu uita că ne-a adus şi acadele de Paşte.

— Poate că sînt manifestări de senilitate !

— Oare ce-o fi vrînd ?

— Acesta nu e un gînd demn de soţia mea. Poate că vrea să-l iubim.

— Voi avea de făcut o mie de lucruri.

— Ştiu !

Îmi şi imaginam cum mintea-i încearcă toate posibilităţile, ca un buldozer care scarmănă pămîntul. Ştiam că atenţia ei mă părăsise, şi că probabil nu mai puteam s-o captez, dar era mai bine aşa.

La micul dejun, înainte de a-mi turna a doua ceaşcă de cafea, Mary trecuse în revistă şi înlăturase jumătate din localităţile balneoclimaterice din răsăritul Americii. Draga, biata de ea ! Nu prea avusese parte de distracţii, în ultimii ani.

— Chloe, i-am spus, ştiu că va fi greu să-mi acorzi atenţie. Mi se oferă posibilitatea unei investiţii foarte importante. Vreau să-mi dai o parte din banii tăi. Cei pe care mi i-ai dat produc destul de bine.

— Domnul Baker ştie despre ce e vorba ?

— E chiar ideea lui.

— Atunci ia-i. Semnează un cec.

— Nu vrei să ştii cît ?

— Nu.

— Nu vrei să ştii în ce îi învestesc ? Nu te interesează detaliile ? Cifrele, procentele, termenele, dividendele probabile, taxele fiscale şi aşa mai departe ?

— Nici nu le-aş înţelege.

— Oh, ba da, ai înţelege de minune !

— În cazul acesta, nu vreau să le înţeleg.

— Nu-i de mirare că ţi se spune Vulpiţa din Wall Street. Ce minte de om de afaceri, rece ca gheaţa, tăioasă ca diamantul — e înspăimîntător !

— Plecăm în excursie, zise ea. Plecăm în excursie, pe două zile !

Cum naiba să n-o iubeşti, cum să n-o adori ? *Cine e Mary — cine e ea ?* cîntam eu, adunînd sticlele de lapte goale şi plecînd la lucru.

Simţeam nevoia să-l ajung din urmă pe Joey, doar pentru a-i simţi prezenţa, dar ori eu întîrziasem, ori el trecuse o clipă mai devreme. Cînd am cotit pe Strada Mare, el tocmai intra în cafenea. L-am urmat, şi m-am instalat pe taburetul de lîngă el.

— Joey, dumneata m-ai făcut să deprind aceste obiceiuri.

— Bună, domnule Hawley. Cafeaua e azi grozavă !

Am salutat-o pe vechea mea prietenă din şcoală.

— Bună dimineaţa, Annie.

— Ai de gînd să devii un obişnuit al localului, Eth ?

— Aşa se pare. O cafea, dar să fie neagră.

— E neagră.

— Neagră ca ochii disperării.

— Cum ?

— Neagră de tot.

— Eth, dacă găseşti ceva alb în ea, îţi voi da încă o ceaşcă.

— Cum merge treaba, Morph ?

— Tot aşa, doar că ceva mai rău.

— Nu vrei să facem schimb de slujbe ?

— Aş cam vrea, mai ales cînd vin nişte sărbători mai barosane.

— Nu eşti singurul om care are mai multă treabă acum. Oamenii îşi fac şi stocuri de alimente.

— Cam aşa-i. Nu m-am gîndit la asta.

— Îşi cumpără alimente pentru picnic, murături, salamuri şi, desigur, marţipan. Deci, şi la voi e agitaţie ?

— Cu 4 Iulie, care cade taman luni, şi cu vremea asta frumoasă, crezi că-i de glumă ? Şi, pe deasupra, Atotputernicului Dumnezeu i s-a făcut de odihnă, de o vacanţă la munte.

— Domnul Baker ?

— Doar n-o fi James G. Blaine[1] !

— Aş vrea să-l văd. Am nevoie să-l văd.

— Încearcă să-l prinzi dacă poţi. Se agită, ca o băncuţă pe o tamburină.

— Pot să-ţi aduc sandvişurile pe terenul de luptă, Joey.

— Chiar voiam să te rog.

— De data asta plătesc eu, zisei.

— Perfect !

Am traversat strada împreună şi am intrat pe alee.

— Pari cam deprimat, Joey.

[1] *James G. Blaine* (1830—1893) — om de stat american.

— Sînt. Mi-e cam lehamite de banii altora. Am un *rendez-vous* o grozăvenie, pentru *week-end*, şi mi-e că n-o să fiu prea în formă.

Introduse în broască hîrtia de învelit guma de mestecat şi intră zicînd :

— La revedere !

Apoi încuie uşa. Am împins-o uşor, şi a cedat :

— Joey ! i-am strigat. Vrei un sandviş, astăzi ?

— Nu, mulţumesc, strigă el, din interiorul întunecat, care miroase a ceară de frecat parchetul. Poate vineri, dar sîmbătă sigur !

— Nu închideţi la prînz ?

— Ţi-am mai spus. Banca închide, dar Morphy nu.

— Vino pe la mine.

— Mulţumesc, mulţumesc, domnule Hawley.

În dimineaţa aceea nu aveam nimic să spun trupelor mele, aliniate pe rafturi, în afară de : „Bună dimineaţa, domnilor — pe loc repaus !"

Cîteva clipe înainte de ora nouă, eram afară, cu şorţul dinainte şi cu mătura în mînă, măturînd trotuarul.

Domnul Baker este atît de punctual, încît parcă îi aud mereu tic-tacul, şi sînt sigur că în pieptul lui există un arc de ceasornic. Opt cincizeci şi şase, cincizeci şi şapte, iată-l venind, în jos, pe Strada Ulmilor, opt cincizeci şi opt, traversează ; opt cincizeci şi nouă — e în faţa uşilor cu geam, unde eu, cu mătura în poziţie de „pentru onor arm' ", i-am ieşit în faţă.

— Domnule Baker, vreau să vă vorbesc.

— Bună dimineaţa, Ethan. Poţi să aştepţi un minut ? Poftim înăuntru.

L-am urmat, şi lucrurile s-au petrecut întocmai cum spusese Joey — ca o ceremonie bisericească. În clipa în care minutarul a arătat ora nouă fix, toţi au luat poziţia de drepţi. Dinspre uşa mare de oţel a seifului s-a auzit un declic şi o sonerie. Apoi, Joey a format combinaţia mistică a numerelor şi a manevrat rotiţa care deschise seiful. Sfînta Sfintelor s-a deschis solemn, iar domnul Baker a primit salutul banilor îngrămădiţi înăuntru. Eu am rămas în spatele rampei, ca un umil credincios în aşteptarea împărtăşaniei.

Domnul Baker se întoarse spre mine :

— Zi, Ethan. Ce pot face pentru dumneata ?

I-am spus, cu glasul scăzut :

— Vreau să vă vorbesc între patru ochi, şi nu pot să părăsesc prăvălia.

— E ceva urgent ? Nu poate să mai aştepte ?

— Mă tem că nu.

— Ai nevoie de vreun ajutor ?

— Da.

— Dacă prind o clipă liberă, trec pe la tine. Ai aflat ceva despre Taylor ?

— Încă nu. Dar am întins cîteva antene.

— Voi face tot posibilul să vin.

— Vă mulţumesc, domnule.

Eram sigur că va veni. Şi, într-adevăr, veni, în mai puţin de o oră. Aşteptă pînă ce plecară clienţii aflaţi în prăvălie.

— Ei, despre ce e vorba, Ethan ?

— Domnule Baker, ştiu că pentru doctori, avocaţi şi preoţi există secretul profesional. Există aşa ceva şi pentru bancheri ?

El zîmbi.

— Ethan, ai mai auzit vreodată pe un bancher discutînd despre interesele clienţilor săi ?

— Nu.

— Ei bine, întreabă o dată şi ai să vezi dacă obţii ceva. În afară de asta, sînt prietenul dumitale, Ethan.

— Ştiu. Cred că sînt puţin cam nervos. De multă vreme nu mi s-a mai oferit o şansă.

— Ce şansă ?

— Domnule Baker, voi da cărţile pe faţă. Marullo o intrat într-un bucluc.

El se apropie de mine :

— Ce fel de bucluc ?

— Nu ştiu exact, domnule. Cred că s-ar putea să fie intrare ilegală în ţară.

— De unde ştii ?

— Mi-a spus-o el — nu cu atîtea cuvinte. Ştiţi cum e el !

Aproape că reuşeam să văd cum i se frămîntă mintea, apucînd elemente disparate şi încercînd să le potrivească.

— Spune mai departe. Asta înseamnă deportare.

— Mă tem că da. S-a purtat frumos cu mine, domnule Baker. N-aş vrea să-i fac nici un rău.

— Ethan, ai o datorie faţă de tine însuţi. El ce ţi-a propus ?

— De fapt, nu e chiar o propunere. E ceea ce am reuşit să deduc dintr-o serie de cuvinte sugrumate şi fără şir. Am înţeles că, dacă aş avea la îndemînă cinci mii de dolari bani gheaţă, aş putea cumpăra prăvălia.

— Asta arată că are de gînd să dispară — dar tu nu ştii nimic ?

— Nu ştiu nimic precis.

— Deci nu vei risca să fii acuzat de complicitate. Nu ţi-a spus nimic clar.

— Nu, domnule.

— Atunci cum ai ajuns la cifra asta ?

— Simplu, domnule. Atît valorează tot ce avem în prăvălie.

— Dar ai putea s-o capeţi şi cu mai puţin ?

— Poate.

Privirea lui rapidă străbătu prăvălia, evaluînd-o.

— Dacă nu te înşeli în bănuiala dumitale, te afli într-o situaţie de care ai putea să profiţi de minune.

— Nu prea mă pricep la tocmeli.

— Ştii că nu aprob aranjamentele făcute pe sub mînă. Poate ar trebui să stau eu de vorbă cu el.

— E plecat din oraş.

— Cînd se întoarce ?

— Nu ştiu, domnule. Nu uitaţi că este numai o impresie de-a mea. Cred că, dacă aş avea bani gheaţă, el ar fi dispus să trateze. Mă simpatizează, ştiţi.

— Ştiu.

— N-aş putea suporta ideea că l-am speculat.

— El poate să primească oricînd aceşti bani de la altcineva. Ar putea primi uşor zece mii de la oricine.

— Atunci, poate că-mi fac prea multe iluzii.

— Nu fi lipsit de orizont. Trebuie să te gîndeşti la tine, tu eşti numărul unu.

— Numărul doi. Banii sînt ai lui Mary.

— Ai dreptate. Ce ai de gînd ?

— M-am gîndit să-mi faceţi nişte hîrtii şi să lăsaţi necompletate data şi suma. Apoi, m-am gîndit să scot banii vineri.

— De ce vineri ?

— Este o simplă supoziţie a mea, dar el mormăia ceva despre faptul că în timpul sărbătorii toată lumea e plecată. M-am gîndit că s-ar putea să apară tocmai atunci. Nu are cont la dumneavoastră ?

— Nu, fir-ar să fie ! L-a retras acum, de curînd. Zicea că vrea să cumpere nişte acţiuni. Nu m-am gîndit la nimic rău, pentru că a mai procedat aşa şi altă dată, şi întotdeauna aducea înapoi mai mult decît retrăsese.

Privea fix în ochii unei foarte colorate domnişoare Rheingold de pe frigider, dar nu se gîndea să răspundă invitaţiei ei zîmbitoare.

— Ştii că în chestia asta poţi să fii tras pe sfoară într-un mod îngrozitor ?

— Ce vreţi să spuneţi ?

— Mai întîi, el ar putea să mai vîndă prăvălia la nu ştiu cîţi, şi, apoi, s-ar putea ca prăvălia să fie înecată pînă în gît în ipoteci. N-ai nici un fel de garanţie.

— Poate că ar trebui să caut în registrul de la primărie. Ştiu cît sînteţi de ocupat, domnule Baker. Profit de prietenia ce o purtaţi familiei mele. Afară de asta, sînteţi unicul prieten care se pricepe în astfel de chestiuni.

— Am să-i telefonez lui Tom Watson, în privinţa ipotecii. Fir-ar să fie, Ethan, ce prost a picat ! Vreau să plec mîine seară într-o mică excursie. Dacă e adevărat, şi dacă el e un escroc, poţi să cazi prost. Prost de tot.

— În cazul acesta, poate că ar fi mai bine să renunţ. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, m-am săturat, domnule Baker, să tot fiu vînzător de băcănie !

— N-am spus că trebuie să renunţi. Am spus că există şi risc.

— Mary ar fi extrem de fericită dacă aş deveni proprietarul prăvăliei. Dar cred că aveţi dreptate. Nu trebuie să risc banii ei. Cred că e mai bine să telefonez la F.B.I.

— Cu asta ai putea să pierzi tot avantajul pe care îl ai.

— În ce fel ?

— Dacă el e deportat, poate să-şi vîndă avutul printr-un intermediar, şi atunci această prăvălie va face mult mai mult decît poţi dumneata să plăteşti. Dumneata nu ştii dacă el intenţionează s-o şteargă. Ce poţi deci să spui celor de la F.B.I., dacă nu ştii nimic precis ? Nici nu ştii dacă a fost descoperit.

— Asta e adevărat.

— De fapt, nu ştii nimic despre el. Nimic cert. Tot ceea ce mi-ai povestit sînt doar vagi bănuieli, nu-i aşa ?

— Da.

— Pe care ai face mai bine să le uiţi.

— N-ar fi o greşeală să-i plătesc cu bani gheaţă, fără nici un act ?

— Ai putea scrie pe cec... ceva, cam în felul ăsta : „Pentru investiţie în afaceri de băcănie, cu domnul Marullo". Asta ar fi un document care ar justifica intenţiile dumitale.

— Dar dacă nu-mi reuşeşte nici una din aceste combinaţii ?

— Vei depune banii înapoi la bancă.

— Credeţi că merită riscul ?

— Eh, totul e un risc, Ethan. E un risc să umbli la dumneata cu atîţia bani.

— Am să fiu cu grijă.

— Tare aş fi vrut să nu lipsesc din oraş.

Ceea ce am mai spus despre potrivirea timpului, continuă să fie valabil. Cît timp am discutat cu domnul Baker, n-a intrat nimeni în prăvălie ; în schimb, acum intrară şase inşi — trei femei, un bătrîn şi doi copii. Domnul Baker veni mai aproape de mine şi-mi spuse încet :

— Am să-ţi dau hîrtii de cîte o sută de dolari, şi îmi voi nota seriile bancnotelor. Dacă îl vor prinde, poţi să-ţi recapeţi banii.

Apoi salută grav cele trei femei, dînd din cap, spuse bătrînului „Bună dimineaţa, George", şi îşi trecu degetele prin părul aspru al puştilor. Domnul Baker este un om foarte abil.

Capitolul XIV

Întîi iulie. Dată care împarte anul în două, aşa cum cărarea împarte părul capului. Eu o fixasem ca o piatră de hotar pentru mine — ieri fusesem un anume fel de om, mîine aveam să fiu altul. Pornisem unele acţiuni ce nu mai puteau fi revocate. Şi timpul, şi evenimentele îşi spuseseră cuvîntul, arătînd că erau de acord să colaboreze cu mine. Nu încercasem nici o clipă să invoc virtutea, pentru a mă minţi pe mine însumi asupra celor ce voiam să întreprind. Nimeni nu mă determinase să pornesc pe calea ce mi-o alesesem. Renunţasem, pentru un timp, la anumite principii morale şi la o anumită comportare pentru a obţine în viitor confort, demnitate şi siguranţă. Aş putea foarte uşor să afirm că totul fusese întreprins numai de dragul alor mei, socotind că în confortul şi siguranţa lor îmi voi regăsi demnitatea. De fapt, scopul meu era mult mai limitat şi mă gîndeam că, odată atins, voi putea reveni la vechile mele norme de conduită. Aveam convingerea că era posibil. Războiul nu reuşise să facă din mine un ucigaş, deşi, o vreme, ucisesem oameni. Faptul de a trimite oameni în recunoaştere, ştiind că unii dintre ei vor muri, nu-mi provoca — aşa cum provoca altora — nici un fel de bucurie a sacrificiului ; nu m-am putut bucura niciodată de actele mele, nici n-am căutat justificări, dar nici nu mi-am iertat nimic. Principalul era să-mi cunosc

cu precizie limitele scopului propus şi, odată realizat, să opresc desfăşurarea mai departe a evenimentelor. Dar asta, nu puteam decît dacă eram perfect conştient de ceea ce făceam, şi nu căutam să mă înşel pe mine însumi : să-mi obţin securitatea şi demnitatea, şi apoi să frînez întreaga acţiune. Învăţasem pe front că morţii şi răniţii nu sînt victimele mîniei, urii sau cruzimii, ci ale unei acţiuni în desfăşurare. Şi cred că în momentul consimţirii între învingător şi învins, între ucigaş şi ucis, există iubire.

Dar hîrtiile mîzgălite de mîna lui Danny, ca şi privirea recunoscătoare a lui Marullo, mă dureau ca o rană.

N-a trebuit să zac treaz, cum se spune că fac oamenii în ajunul unei bătălii. Somnul m-a prins repede, un somn greu, deplin ; şi m-a părăsit la fel de uşor în revărsatul zorilor, lăsîndu-mă împrospătat. N-am mai zăbovit în pat, ca de obicei, aşteptînd să se lumineze. Dorinţa mea cea mai vie era să-mi revăd încă o dată viaţa, aşa cum o trăisem pînă atunci. M-am strecurat fără zgomot din pat, m-am îmbrăcat în baie şi am coborît scara, călcînd pe lîngă perete. Fără să-mi dau seama de ce, m-am dus la vitrină, am descuiat-o şi am căutat piatra trandafirie, pipăind cu degetele. Am băgat-o în buzunar, şi am încuiat la loc vitrina. N-o scosesem din casă toată viaţa mea şi nu ştiusem că o voi face azi dimineaţă. Memoria mi-a ajutat să mă orientez prin întunericul din bucătărie şi să ies afară prin uşa din dos, în curtea care se colora în cenuşiu. Ulmii boltiţi, cu frunzişul bogat, formau o adevărată peşteră.

Dacă aş fi avut în clipa aceea Pontiac-ul lui Marullo, aş fi gonit cu maşina afară din New Baytown, pînă în lumea primei amintiri, care începea să se trezească. Urmăream la nesfîrşit, cu vîrful degetului, linia unduită de pe talismanul cald ca pielea, pe care-l ţineam în buzunar. Era oare un talisman ?

Mătuşa Deborah, care mă condamnase de mic copil să urc pe Golgota, folosea cuvintele ca o maşină de precizie. Nu admitea nici o abatere de sens, iar mie nu-mi permitea nici un fel de echivoc. Ce forţă avea bătrîna ! Dacă şi-a dorit vreodată să devină nemuritoare, apoi a şi devenit, în creierul meu. Văzîndu-mă odată cum urmăream cu degetul desenul enigmatic de pe piatra trandafirie, mi-a spus :

— Ethan, acest obiect exotic ar putea să devină talisman.

— Ce înseamnă un talisman ?

— Dacă-ţi spun, are să-ţi intre pe-o ureche şi-o să-ţi iasă pe alta. Caută-l în dicţionar.

Dacă ştiu azi o mulţime de cuvinte e datorită mătuşii Deborah care, cea dintîi, mi-a aţîţat curiozitatea şi apoi m-a obligat să mi-o satisfac cu propriile mele eforturi. Eu, bineînţeles, i-am răspuns : „Nu mă interesează". Dar ea ştia dinainte că, după ce voi rămîne singur, am să mă reped la dicţionar, aşa că mi-a repetat cuvîntul, silabisindu-l, ca să-l pot găsi : *T-a-l-i-s-m-a-n.* Era foarte sensibilă în privinţa cuvintelor şi detesta întrebuinţarea lor greşită, tot aşa cum detesta să se umble neîndemînatec cu obiectele delicate. Acum, după atîţia ani, încă mai văd în faţa ochilor pagina de dicţionar — încă mă mai aud silabisind greşit cuvîntul „talisman". Scris cu alfabet arab, acest cuvînt arăta ca o linie tremurată, cu un bulb la capăt. În greceşte, îl puteam pronunţa datorită autorităţii bătrînei. „*Piatră sau alt obiect, avînd gravate figuri sau litere, căruia îi sînt atribuite puterile oculte ale influenţelor planetare şi ale constelaţiilor cereşti sub care a fost confecţionat ; se poartă de obicei ca amuletă, pentru a îndepărta duhurile rele sau pentru a aduce noroc.*" Am fost nevoit să caut în dicţionar la cuvintele „ocult", „planetar", „ceresc", şi „amuletă". Aşa se întîmplă întotdeauna. Un cuvînt atrăgea după sine altele, ca nişte pocnitori legate în şir.

Mai tîrziu, am întrebat-o :

— Dumneata crezi în talismane ?

— Ce-are a face credinţa mea cu talismanele ? mi-a răspuns.

I-am întins piatra trandafirie :

— Ce înţeles are figura asta, sau semnele astea ?

— E talismanul tău, nu al meu. Înseamnă ceea ce vrei tu să însemne. Pune-l la loc, în vitrină. O să te aştepte acolo.

Acum, cînd treceam pe sub bolta ulmilor, piatra era mai vie ca niciodată, şi asta-i adevărata nemurire. Linia cioplită trecea cînd pe deasupra, cînd pe dedesubtul ei înseşi, de jur împrejur, mereu deasupra şi dedesubt, ca un şarpe fără cap şi fără coadă, fără început şi fără sfîrşit. Şi oare de ce o luam acum, pentru prima oară cu mine ? Pentru a îndepărta duhurile rele ? Pentru a-mi

aduce noroc ? Eu nu cred în prezicerea norocului, iar nemurirea mi s-a părut întotdeauna o jalnică promisiune pentru cei dezamăgiţi.

Linia de lumină care se arăta dinspre răsărit anunţa luna iulie. Iunie dispăruse în noapte. Iulie este de alamă, cînd iunie este de aur, şi de plumb cînd iunie este de argint. Frunzele de iulie sînt grele, robuste şi nenumărate. În iulie, cîntecul păsărilor e un refren plin de emfază, dar lipsit de pasiune, deoarece cuiburile au rămas goale şi puii golaşi încearcă, stîngaci, să zboare pentru prima oară. Nu, iulie nu este luna făgăduinţelor sau împlinirilor. Fructele cresc, dar nu sînt nici dulci, nici rumene, ştiuletele de porumb este doar o legăturică verde şi sărăcuţă, cu cîteva fire galbene, necoapte. Dovlecii mai poartă cununile ombilicale ale inflorescenţei uscate.

Mi-am îndreptat paşii către strada Porlock, strada cea bine hrănită şi mulţumită. Crescînd uşor, lumina zorilor de alamă scotea din întuneric boschetele de trandafiri, grele de flori mature, ca nişte femei care nu mai reuşesc să-şi ascundă sub corsete pîntecele proeminent, în timp ce picioarele continuă să le rămînă frumoase.

Umblînd agale, m-am trezit nu rostind, dar simţind cuvîntul „adio". Nu era „rămas bun". „Rămas bun" are parcă un ecou dulce, de reticenţă. „Adio" e scurt şi definitiv, cuvînt cu dinţii ascuţiţi, buni să taie aţa dintre trecut şi viitor.

Am ajuns la Portul Vechi. Cui îi spusesem adio ? Nu ştiu. Nu reuşeam să-mi amintesc. Cred că doream să mă duc la Refugiul meu, dar, cunoscînd marea, ştiam că fluxul înaintase şi că

Refugiul meu era inundat de valurile negre. Văzusem cu o noapte înainte luna ; îşi începuse un nou pătrar abia de patru zile şi arăta ca un ac chirurgical curb, puţin îngroşat, dar avea destulă putere pentru a împinge fluxul în gura de peşteră a Refugiului.

N-avea nici un rost să mai dau o raită pe la cocioaba lui Danny cu speranţa că-l voi întîlni. Se luminase îndeajuns şi vedeam că ierburile se înălţau, drepte, pe poteca pe care paşii lui Danny le striviseră pînă atunci la pămînt.

Portul Vechi era împestriţat cu ambarcaţiuni zvelte, estivale, cu greementele învelite în prelate ; ici şi colo, cîte un ins mai matinal se pregătea să iasă în larg, ridicînd flocurile, fixînd arborele mare şi parîmele.

Portul nou era mai agitat. Bărcile de închiriat erau legate de chei, pentru ca să poată sări cu uşurinţă în ele amatorii, acei nesăţioşi pescari sezonişti, care nu se uită la bani şi îşi încarcă puntea pînă la refuz cu peşte, ca apoi să se întrebe miraţi, după-amiază, ce pot să facă cu el, înghesuit în saci şi coşuri, mormane întregi de rîndunici de mare, bibani, ba chiar ghidrini subţiri, smulşi cu lăcomie din lumea apei, ca să fie lăsaţi să moară şi apoi azvîrliţi înapoi în valuri, hrană pescăruşilor. Pescăruşii se adună în stoluri şi aşteaptă, ştiind că pescarii sezonişti se vor scîrbi de-atîta belşug. Cine are chef să cureţe un morman de peşte ? E mai greu să-l cureţi decît să-l prinzi.

Acum, golful era neted ca oglinda, iar lumina de alamă se revărsa asupra lui. Geamandurile stă-

teau neclintite la marginea canalului, fiecare oglindindu-se invers în apă.

M-am îndreptat spre monumentul eroilor, unde se ridica zilnic drapelul, şi mi-am citit numele, scris cu litere de argint, printre eroii supravieţuitori — CPT. E. A. HAWLEY — şi dedesubt, cu litere de aur, erau numele celor optsprezece din New Baytown, care nu s-au mai întors. Cunoşteam numele celor mai mulţi dintre ei şi îi cunoscusem cîndva şi pe oameni. Pe vremuri nu se deosebeau de ceilalţi : acum, numele lor erau scrise cu litere de aur. Pentru o fracţiune de secundă mi-am dorit să fiu şi eu trecut printre ei : Cpt. E. A. Hawley, scris cu litere de aur, printre fricoşi şi simulanţi, laşi şi eroi, strînşi laolaltă de aurul literelor. În război nu pier numai vitejii, dar vitejii au mai multe şanse să moară.

Grăsunul Willie apăru şi trase maşina lîngă monument, opri şi luă drapelul de pe scaunul din dreapta volanului.

— Bună, Eth, zise. Potrivi la locul lor inelele de alamă şi ridică drapelul, încet, pînă în vîrful prăjinii ; acolo, pînza atîrna inertă, ca un spînzurat.

— A ţinut pîn'la ţanc, zise Willie, gîfîind puţin. Uită-te la el. Încă două zile şi-o să-l ridicăm pe cel nou.

— Cel cu cincizeci de stele ?

— Te cred. Vom avea unul de nylon, o drăcie mare de tot, de două ori cît ăsta, da' pe jumătate mai uşor.

— Cum merg treburile, Willie ?

— Nu mă pot plînge... dar mă plîng ! Sărbătoarea asta de 4 Iulie se sfîrşeşte întotdeauna cu bătaie de cap. Acum cade într-o luni, şi o să avem multe accidente şi bătăi, şi beţivi — beţivi veniţi din afara oraşului. Vrei să te duc cu maşina pînă la prăvălie ?

— Mulţumesc. Trebuie să mă opresc la poştă, şi mă gîndeam să beau şi o cafea.

— În regulă. Te duc cu maşina. Aş merge şi eu la o cafea, dar Stoney e turbat ca un taur.

— Ce i s-a întîmplat ?

— Dumnezeu ştie ! A fost plecat vreo două zile, şi de cînd s-a întors, e turbat şi dat dracului.

— Unde a fost plecat ?

— Nu mi-a spus, dar s-a întors furios. Te aştept pînă ce-ţi ridici scrisorile.

— Nu te deranja, Willie. Trebuie să expediez cîteva.

— Cum vrei...

Întoarse maşina şi porni în sus, pe Strada Mare.

În localul poştei era încă întuneric, iar pe podeaua proaspăt ceruită am văzut un aviz : ATENŢIE. PODEA LUNECOASĂ.

Familia noastră deţinea, încă de pe vremea cînd fusese construită poşta cea veche, căsuţa poştală numărul 7. Am format combinaţia G 1/2 R şi am scos un teanc de prospecte şi anunţuri adresate „Posesorului Căsuţei Poştale". Era tot ce primisem — hîrtii bune de aruncat la coş. Am luat-o pe Strada Mare, cu intenţia de a mă opri să beau o cafea, dar, în ultimul moment, nu i-am mai simţit nevoia, sau n-am mai vrut să fiu obligat să vorbesc, sau... nu ştiu de ce. Nu mai voiam,

pur şi simplu, să intru în cafeneaua *La Marinarul !* Doamne, Dumnezeule, ce amalgam de impulsuri dezordonate este bărbatul... Şi bănuiesc că şi femeia la fel.

Tocmai măturam trotuarul, cînd domnul Baker şi-a făcut, punctual, apariţia, venind dinspre Strada Ulmilor, şi a intrat apoi în localul băncii, pentru a asista la ceremonia deschiderii safe-ului. În timp ce, fără prea mult chef, aranjam nişte pepeni galbeni pe tarabele de la intrare, în faţa băncii se opri o maşină verde, blindată, de tip vechi. Prin uşa de la spate au ieşit doi gardieni, înarmaţi pînă în dinţi, cărînd înăuntru în bancă nişte saci cenuşii, plini cu bani. După vreo zece minute au ieşit din localul băncii, s-au urcat în fortăreaţa nituită şi-au plecat. Mă gîndeam că au trebuit să aştepte pînă cînd Morph a numărat banii, iar domnul Baker a semnat şi le-a dat chitanţa. Mare bătaie de cap să ai bani lăsaţi în grija ta. Vorba lui Morph : banii altora te pot dezgusta. După mărimea şi greutatea sacilor, probabil că banca se aştepta la retrageri mari de bani cu ocazia sărbătorii. Dacă aş fi fost un oarecare jefuitor de bancă, aş fi socotit că acum e momentul să dau lovitura. Dar eu nu eram un jefuitor de rînd. Datoram amicului Joey toate cunoştinţele mele în acest domeniu. Joey ar fi putut să devină un adevărat as, dac-ar fi vrut. Oare de ce n-o fi încercat, măcar aşa, să-şi verifice în practică teoria ?

În dimineaţa aceea am avut de lucru pînă peste cap. A fost mai rău decît îmi închipuisem. Soarele ardea necruţător, şi de-abia dacă se simţea vreo încercare de vînt ; un timp care îi face pe

oameni să plece în vacanţă fie că vor, fie că nu. Un şir lung de cumpărători aşteptau să fie serviţi. Un lucru era clar — de-ar fi venit peste mine iadul sau potopul îmi trebuia un ajutor. Dacă Allen nu va reuşi să se descurce, îl voi da afară şi voi angaja pe altcineva.

Domnul Baker a venit pe la unsprezece, extrem de grăbit. Am fost silit să las cîţiva clienţi să aştepte şi m-am retras cu el în magazie.

Îmi întinse un plic mare şi unul mai mic, şi, de grăbit ce era, lătră un fel de stenogramă :

— Tom Watson spune că actul este în regulă. Nu ştie dacă e ipotecată. Crede că nu. Iată actele de cumpărare. Semnează aici, şi aici. Am însemnat bancnotele şi mi-am notat numerele. Uite un cec gata completat. Trebuie doar să-l semnezi. Regret că trebuie să plec în grabă, Ethan. Nu-mi place să lucrez în felul ăsta.

— Credeţi într-adevăr că este cazul să merg mai departe ?

— Ce dracu, Ethan, după toată bătaia mea de cap...

— Iertaţi-mă, domnule. Îmi pare rău. Ştiu că aveţi dreptate.

Am pus cecul pe o cutie cu lapte condensat şi l-am semnat.

Domnul Baker nu era, totuşi, chiar atît de grăbit, încît să uite că trebuie să examineze cecul.

— La început să oferi două mii. Şi nu ridica oferta decît cu cîte două sute. Ştii, desigur, că nu mai ai în bancă decît cinci sute. Să te ferească Dumnezeu să-i pierzi şi pe ăştia.

— Dacă prăvălia nu e grevată n-aş putea face un împrumut, pe ipotecă ?

— Poţi foarte bine, dacă vrei să te mănînce dobînda.

— Nu ştiu cum să vă mulţumesc...

— Să fii tare, Ethan. Nu te lăsa înduioşat. El este în stare să te vrăjească. Toţi italienii sînt nişte vrăjitori. Ţine minte că tu eşti numărul unu.

— Vă sînt foarte recunoscător.

— Trebuie să plec, zise el. Vreau să ajung pe autostradă pînă nu începe aglomeraţia de la prînz.

Ieşi pe uşă aproape ciocnindu-se cu doamna Willow, care examinase fiecare cantalup de cîte două ori.

Ziua a continuat în acelaşi ritm frenetic. Bănuiesc că soarele, care inunda străzile, îi făcea pe oameni iritabili şi puşi pe ceartă. Se părea că în loc să-şi facă provizii pentru o zi de sărbătoare, se aprovizionează cu stocuri de alimente în vederea unei catastrofe. Chiar dacă aş fi vrut, n-aş fi avut răgazul să-i duc lui Morph un sandvici la birou.

Nu numai că trebuia să servesc lumea, mai trebuia să fiu şi cu ochii în patru. Mulţi dintre cumpărători erau sezonişti, străini de oraş, şi dacă nu-i păzeşti, fură. Parcă nu se pot stăpîni. Şi nici măcar nu fură întotdeauna lucruri de care au nevoie. Sînt atraşi mai ales de borcane mici, cu delicatese, ficatul de gîscă, icrele negre, şi ciupercile mici. De aceea, Marullo îmi ceruse să ţin astfel de mărfuri în spatele tejghelei, unde cumpărătorii nu au acces. El m-a mai învăţat că nu cîştigi nimic prinzînd un asemenea hoţ asupra faptului.

Imediat, şi ceilalţi cumpărători devin nervoşi, poate din cauză că fiecare se simte — măcar cu gîndul — vinovat. Singura soluţie este să-ţi scoţi eventual paguba în contul altui client. Dar eu, cînd vedeam că vreunul se apropie prea mult de anumite rafturi, îi retezam tentaţia, zicînd :

— Murăturile acestea costă o nimica toată.

Odată, am văzut un client tresărind, de parcă i-aş fi ghicit gîndurile. Ceea ce urăsc, în primul rînd, în această privinţă, este bănuiala. E neplăcut să fii bănuitor. Mă indispune, am sentimentul că un singur individ dăunează multora.

Ziua se transformase într-un fel de tristeţe, iar timpul lîncezea. După cinci, a venit Stoney, slab şi sever, cu figura unui om bolnav de ulcer. A cumpărat o cină ce se mănîncă privind programul televiziunii : un biftec ţărănesc, morcovi, piure de cartofi, toate gata preparate şi conservate prin frig, aşezate pe un fel de tavă de aluminiu.

— Arăţi de parcă ai suferi de insolaţie, dom' Şef, i-am spus eu.

— Nu, nici vorbă ! Mă simt minunat.

Dar arăta cît se poate de rău.

— Vrei două porţii ?

— Una singură. Nevastă-mea e plecată într-o vizită. Poliţistul n-are sărbători.

— Foarte rău.

— De fapt, mi-e totuna. Cu gloata asta care se-nvîrte prin oraş, tot nu prea am timp de casă.

— Am auzit că ai fost plecat.

— Cine ţi-a spus ?

— Willie.

— Ar fi mai bine să-şi ţină gura.

— N-a vrut să facă nici un rău.

— N-are destulă minte pentru asta. Poate că n-are destulă minte nici să se ferească de zdup.

— Dar cine are destulă ? zisei intenţionat, şi Stoney reacţionă mai mult decît mă aşteptam.

— Ce anume vrei să spui, Ethan ?

— Vreau să spun că la noi sînt atîtea legi, încît nu poţi să respiri fără să nu încalci măcar una.

— Adevărat. Sînt alcătuite în aşa fel, încît nici nu-ţi dai seama cînd ai greşit.

— Vreau să te întreb ceva, şefule... Făcînd curăţenie, am găsit un revolver vechi, murdar şi complet ruginit. Marullo zice că nu-i al lui, şi e clar că nu-i nici al meu. Ce să fac cu el ?

— Mi-l predai mie, dacă nu vrei să faci cerere pentru permis.

— Îl aduc mîine de acasă. L-am băgat într-un bidon cu benzină. Ce faceţi cu astfel de obiecte, Stoney ?

— Ei, controlăm dacă n-au fost cumva folosite la cine ştie ce năzbîtii. Apoi le aruncăm în ocean.

Se simţea parcă mai bine, dar fusese o zi lungă şi toridă. Nu voiam să-l las din mînă.

— Ţii minte că acum vreo doi ani a existat un caz asemănător undeva, în statul nostru ? Poliţia a pus atunci în vînzare nişte arme confiscate.

Stoney zîmbi, cu zîmbetul amabil al unui crocodil, şi cu aceeaşi voioasă nevinovăţie :

— Am avut o săptămînă infernală, Eth. O săptămînă într-adevăr infernală. Dacă ai de gînd

să mă iei peste picior, lasă-te păgubaş. Săptămîna asta a fost infernală, chiar fără glumele tale...

— Îmi pare rău, dom' Şef. Ce-ar putea face un cetăţean treaz ca să-ţi dea o mînă de ajutor ? Vrei să ne îmbătăm împreună ?

— Pe Dumnezeul meu că tare-aş vrea. Înainte de orice, asta aş vrea : să mă îmbăt.

— De ce n-o faci ?

— Ai aflat ? Nu, n-aveai de unde ! Dacă aş şti măcar pentru ce şi de unde a pornit !

— Ce tot spui ?

— Lasă, Eth, uită ce-am spus. Adică nu — nu uita. Tu eşti prieten cu domnul Baker. Are vreo afacere recentă în curs de negociere ?

— Nu sîntem chiar atît de prieteni.

— Dar cu Marullo ce e ? Unde e Marullo ?

— A plecat la New York. Vrea să vadă ce-i cu artrita lui.

— Doamne Dumnezeule ! Nu înţeleg. Pur şi simplu, nu înţeleg. Dacă ar exista măcar vreo urmă, aş şti de unde s-o pornesc.

— Vorbeşti în enigme, Stoney.

— Nu, nu mai vorbesc nimic. Am vorbit chiar mai mult decît trebuia.

— Eu nu sînt prea isteţ, dar dacă vrei să-ţi descarci sufletul...

— Nu vreau. Nu... Ei nu vor reuşi să mă facă să pălăvrăgesc, chiar dacă aş şti despre cine este vorba. Uită totul, Eth. Sînt pur şi simplu îngrijorat.

— Faţă de mine nu puteai să pălăvrăgeşti, Stoney. Ce s-a întîmplat — e vorba de curtea cu juri ?

— Aşadar, eşti la curent.
— Oarecum.
— Ce se ascunde înapoia acestei afaceri ?
— Progresul.

Stoney se apropie de mine, şi mîna lui de fier îmi strînse cu atîta putere braţul, încît mă duru.

— Ethan, zise el cu asprime, crezi că sînt un poliţist bun ?

— Cel mai bun.

— Asta e ţelul meu. Vreau să fiu cel mai bun. Eth... dumneata crezi că este cinstit să-l sileşti pe un om să-şi denunţe prietenii, pentru ca să-şi salveze propria lui piele ?

— Nu, nu cred.

— Nici eu. Nu pot să admir un regim care utilizează astfel de procedee. Ceea ce mă sperie, Eth, este că... de azi înainte n-am să mai fiu un poliţist chiar atît de bun, pentru că n-am să mai admir ceea ce trebuie să fac.

— Te-au prins cu ceva, şefule ?

— Exact... Avem atîtea legi, încît nici nu mai poţi măcar să respiri fără să încalci vreuna din ele. Dar, Isuse Cristoase ! Erau chiar prietenii mei ! N-ai să spui nimănui, Ethan ?

— Nu, n-am să spun. Ţi-ai uitat mîncarea, şefule.

— Mda ! zise el. Am să mă duc acasă, am să-mi scot pantofii, şi am să urmăresc la televizor cum trebuie să procedeze poliţiştii... Să ştii că o casă goală este uneori foarte odihnitoare. La revedere, Eth.

Îmi place Stoney. Cred că este un poliţist capabil. Mă întreb unde îl vor conduce urmele...

Mă pregăteam să închid prăvălia, şi tocmai trăgeam înăuntru coşurile cu fructe, cînd apăru şi Joey Morphy.

— Repede ! i-am spus, şi am închis uşile duble de la intrare, coborînd obloanele de culoare verde-închis. Vorbeşte în şoaptă.

— Ce te-a apucat ?

— Poate că vine vreunul, care vrea să mai cumpere...

— Aha ! Pricep. Dumnezeule, nu-nghit de fel sărbătorile lungi. Scot la suprafaţă tot ce e mai rău în oameni. Încep nebuneşte şi la urmă se întorc acasă frînţi de oboseală şi lefteri.

— Vrei să bei ceva rece, pînă îmi acopăr iubita cu plăpumioara ?

— N-am nimic împotrivă. Ia vezi, ai vreo bere rece ?

— Nu vindem decît pentru acasă.

— O iau pentru acasă. Da' desfă-mi cutia.

Am făcut două găuri triunghiulare în capacul de tablă ; Joey luă cutia, deschise gura şi dădu drumul berei pe gîtlej.

— Oho ! exclamă el, punînd cutia pe tejghea.

— Noi plecăm în excursie.

— Vai de zilele dumitale ! Unde ?

— Nu ştiu. Încă n-am ajuns la un acord asupra acestui punct.

— În oraş se cam coace ceva. Dumneata ştii despre ce e vorba ?

— Dă-mi măcar un indiciu.

— Nu ştiu. Dar miroase-a ceva ! Mă cam mănîncă părul pe la ceafă. Asta-i un semn sigur ! Nimeni nu-i în apele lui.

— Poate că doar ţi se pare.

— Poate... Dar domnul Baker nu-şi prea ia concediu. Parcă-l mînau dracii de la spate, aşa se perpelea s-o şteargă din oraş.

— Ai controlat registrele ? i-am spus eu rîzînd.

— Vrei să-ţi spun ceva ? Le-am controlat !

— Glumeşti !

— Am cunoscut odată pe unu', diriginte de poştă într-un orăşel. Avea un mucos care lucra la el ; îi zicea Ralph, un puşti cu chica blondă, cu ochelari, cu o bărbie atîtica, şi nişte gîlci barosane, cît o guşă. Ralph a fost prins dînd iama în timbre — o grăma' de timbre, cam la o mie opt sute de dolari. Nu i-a putut face nimic. Era un mucos.

— Vrei să spui că nu le furase el ?

— Chiar dacă le furase, era ca şi cum n-ar fi furat. Da' eu îs cu ochii în patru ! N-o să mă las prins la'nghesuială niciodată, dacă pot să nu mă las.

— Din cauza asta nu te-ai însurat ?

— Dacă stau şi mă gîndesc, ar fi şi ăsta un motiv...

Mi-am împăturit şorţul şi l-am pus în sertar, sub casă.

— Joey, să fii bănuitor îţi ia prea mult timp şi bătaie de cap. Eu unul, n-am atîta timp.

— Cînd lucrezi la o bancă, trebuie. Nu te arzi decît o dată. Şi pentru asta, nu-i nevoie decît de-o şoaptă.

— Nu cred că eşti bănuitor.

— E un instinct. Dacă ceva ţi se pare doar cît negru sub unghie mai altfel decît trebuie, se şi pune în mişcare clopoţelul de alarmă.

— Ce viaţă ! Nu cred că vorbeşti serios.

— Cred şi eu că nu. M-am gîndit că de-ai fi afla ceva, mi-ai fi spus şi mie — bineînţeles, dacă mă priveşte.

— Cred că sînt în stare să spun tuturor tot ce ştiu. Poate de-aceea nici nu-mi spune nimeni nimic. Te duci acasă ?

— Nu, cred c-o să mă duc să mănînc peste drum.

Am stins luminile de la intrare.

— Te superi dacă te poftesc să ieşim prin alee ? Ascultă, mîine dimineaţă, înainte de a începe înghesuiala, am să-ţi fac sandviciurile. Unul cu şuncă, unul cu brînză, pe pîine de secară, cu salată verde şi maioneză, aşa-i ? Şi un sfert de litru de lapte.

— Dumneata ai fi bun la o bancă, zise el.

Nu cred că Joey era mai singuratic decît oricare altul, doar pentru că trăia singur. M-a părăsit la intrarea *Marinarului*, şi pentru o clipă mi-am dorit să pot intra cu el acolo. Mă gîndeam că acasă s-ar putea să găsesc cine ştie ce harababură.

Aşa a şi fost. Mary întocmise programul excursiei. Aproape de capul Montauk există o fermă cochetă, cu toate accesoriile fanteziste pe care le vedem în filmele numite *Western* pentru adulţi. Ferma este şi cea mai veche crescătorie de vite din America. Chiar dinainte de descoperirea Texas-ului. Primul document datează din vremea regelui Carol al II-lea. La început, pe aici păşteau turmele

de vite, care furnizau carne New York-ului, şi pe vremea aceea, îngrijitorii erau traşi la sorţi, ca juraţii, pe o durată de timp limitată. Acum, bineînţeles, la fermă întîlneşti numai pinteni de argint şi felurite echipamente de *cow-boy*, dar vacile şi boii roşcaţi tot mai pasc în preerie. Mary se gîndise că ar fi plăcut să ne petrecem noaptea de duminică într-una din casele de oaspeţi.

Ellen voia să meargă la New York, să stea la un hotel şi să petreacă două zile în Times Square. Allen nu voia să plece de loc, nicăieri. Asta-i una din metodele lui de a atrage atenţia şi a dovedi că există.

Casa clocotea de atîtea emoţii — Ellen plîngea, şi lacrimile îi picurau în boabe grele. Mary era istovită, roşie de supărare, Allen şedea posac şi închis în sine, cu micul lui aparat de radio urlîndu-i în urechi un cîntec de amor şi părăsire, o disperare ritmată de o voce aproape isterică : „Tu mi-ai jurat credinţă, şi acum mi-ai luat cu tine inima, ce-nsingurată de amor tînjea, şi-ai aruncat-o-n drum".

— Sînt gata să renunţ, zise Mary.

— Nu fac decît să-ncerce să te-ajute.

— Parcă vor cu tot dinadinsul să mă necăjească.

— Nu reuşesc şi eu, măcar o dată, să fac ceva, se smiorcăi Ellen.

În camera de alături, Allen puse radioul să cînte şi mai tare. „... inima, ce-nsingurată de amor tînjea, şi-ai aruncat-o-n drum".

— Oare n-am putea să-i încuiem în pivniţă şi să plecăm numai noi doi, carotina mea dragă ?

— Să ştii că am ajuns să doresc şi eu asta.

Ridicase glasul, ca s-o pot auzi peste bubuiturile inimii ce-nsingurată de amor tînjea.

M-am simţit deodată cuprins de furie. M-am răsucit pe călcîie şi am pornit către camera cea mare, ca să-mi sfîşii fiul în bucăţele şi să-i arunc în drum amorul şi însinguratul cadavru, stîlcindu-l cu picioarele. Dar, tocmai cînd mă năpusteam pe uşă, muzica încetă. „Întrerupem programul, pentru a transmite un buletin special de ştiri. Azi după-amiază au fost citaţi să se prezinte în faţa Curţii cu juri, cîţiva dintre funcţionarii superiori ai oraşului New Baytown şi ai comitatului Wessex pentru a răspunde unor acuzaţii mergînd de la aplicare arbitrară a amenzilor la contravenţii la legea circulaţiei, pînă la luare de mită şi specularea contractelor de construcţii şi amenajări..."

Şi urmau numele celor citaţi : primarul, membrii consiliului municipal, magistraţii şi alţii. Ascultam fără să aud — eram trist şi deprimat. Poate că ceea ce li se imputa era adevărat, dar practicau toate acestea de atîta vreme, că nu mai credeau nici ei că fac vreun rău. Şi chiar dacă erau nevinovaţi, nu se mai puteau reabilita înainte de alegerile comunale ; şi chiar dacă omul e achitat, acuzaţia tot nu se uită. Fuseseră încercuiţi. Şi probabil că îşi dădeau şi ei seama de acest lucru. Aşteptam să aud şi numele lui Stoney, dar nu fu pronunţat ; am dedus că el fusese acela care-i vînduse în schimbul imunităţii lui. Nici o minune că se simţea atît de nervos şi de singur.

Mary asculta, din pragul uşii.

— Ei ! exclamă ea. De mult n-am mai avut asemenea emoţii. Ethan, crezi că-i adevărat ?

— N-are importanţă dacă-i adevărat sau nu. Altul este motivul.

— Ce-o fi gîndind domnul Baker despre asta ?

— E plecat în excursie. Într-adevăr, cum s-o fi simţind ? Deoarece i se întrerupsese muzica, Allen începu să se agite. Ştirile, masa, spălatul vaselor, nu ne-au mai lăsat timp să discutăm problemele excursiei ; se făcuse prea tîrziu ca să mai hotărîm, sau să vărsăm alte lacrimi, sau să ne certăm.

În pat, am început să tremur din tot corpul. Sălbăticia rece, fără patimă, a atacului făcuse parcă să îngheţe pînă şi noaptea caldă de vară.

— Eşti zgribulit de-a binelea, dragule, zise Mary. Nu cumva te-ai îmbolnăvit ?

— Nu, delicatesa mea, dar cred că am simţit şi eu ceea ce trebuie să simtă oamenii aceia. Desigur, se simt îngrozitor.

— Termină, Ethan. Nu putem lua necazurile altora pe umerii noştri.

— Eu pot, pentru că le şi iau.

— Mi-e teamă că n-ai să fii niciodată un om de afaceri. Eşti prea sensibil, Ethan. Doar nu sînt faptele tale.

— Poate că sînt — sînt fărădelegile noastre, ale tuturor.

— Nu înţeleg.

— Nici eu nu prea înţeleg, iubito.

— Măcar de am avea pe cineva care să rămînă cu ei !

— Mai spune o dată, Colombina mea, te rog !

— Ah, cum aş vrea să am şi eu o vacanţă, numai cu tine ! N-am fost singuri de-o veşnicie !

— N-avem şi noi vreo rudă bătrînă, singură, şi de sex feminin ! Răscoleşte-ţi puţin amintirile ! Măcar de i-am putea pune cîteva zile la saramură, sau în oţet ! Mary, madona, pune-ţi mintea la contribuţie ! Mi-e un dor cumplit să fiu singur cu tine, într-un loc necunoscut. Am putea să ne plimbăm pe dune şi noaptea să înotăm goi ; şi te-aş ciufuli pe un aşternut de ferigi.

— Ştiu, iubitule. Ştiu că ţi-a fost greu. Să nu crezi că nu ştiu.

— Îmbrăţişează-mă strîns. Hai să căutăm o soluţie.

— Încă mai tremuri. Ţi-e frig ?

— Mi-e şi frig şi cald, mă simt şi plin şi gol — şi obosit.

— Încerc să găsesc o soluţie. Zău... Bineînţeles că-i iubesc, dar...

— Ştiu ; şi mi-aş putea pune papionul...

— Vor intra la puşcărie ?

— Tare-aş vrea să plecăm numai noi...

— Oamenii ăia vor fi închişi ?

— Nu. N-o să fie nevoie. Nu pot să apară în faţa Curţii mai devreme de marţea viitoare, iar joi sînt alegerile. Totul a fost chibzuit.

— Ethan, dar ăsta e adevărat cinism ! Tu nu eşti aşa ! Dacă devii cinic, va trebui să plecăm, pentru că... acum n-ai glumit. Îţi cunosc glumele. Acum ai vorbit cu o anume intenţie...

Am simţit cum mă cuprinde teama. Mă dezvăluisem, fără să vreau. Nu trebuia să las să se observe nimic.

— Spune-mi, domnişoară Şoricel, vrei să te măriţi cu mine ?

Şi Mary îmi răspunse :

— Oho ! Oho !

Teama mea subită că s-ar putea să mă dau de gol, mă copleşea. Mă obişnuisem să cred că ochii nu sînt oglinda sufletului. Unele dintre cele mai josnice curviştine pe care le-am cunoscut vreodată aveau chipul şi ochii de înger. Există unii oameni care-ţi pot citi prin piele şi oase, pînă în măduvă, dar aceştia sînt rari. Majoritatea oamenilor nu se interesează decît de ei înşişi. Cîndva, o fată din Canada, de origine scoţiană, mi-a povestit o întîmplare care o impresionase, iar relatarea m-a impresionat şi pe mine. La vîrsta pubertăţii, cînd simţea toţi ochii aţintiţi asupra ei — şi nu în mod favorabil — fata ba roşea, ba plîngea, şi iar roşea, pînă cînd bunicu-său, scoţianul, observîndu-i suferinţele, i-a spus tăios : „Dacă ai şti cît de rar se gîndesc oamenii la alţii, nu ţi-ar mai păsa atîta ce anume gîndesc despre tine.“ Asta a vindecat-o iar povestea ei m-a mai liniştit şi pe mine, deoarece bătrînul avusese dreptate. Dar Mary, care se obişnuise să trăiască într-o casă din flori cultivate de ea, percepuse totuşi o anumită intonaţie sau simţise un vînt rece. Pînă se va sfîrşi ziua de mîine, faptul acesta constituia un pericol.

Dacă planul meu ar fi răsărit dintr-o dată, gata pus la punct, l-aş fi respins ca pe o neghiobie. Asemenea lucruri nu se fac ; dar oamenii joacă jocuri ascunse. Jocul meu a început cu regulile lui Joey pentru jefuirea unei bănci. Plictisit de slujba mea, am intrat şi eu în acest joc, şi pas cu pas,

toate s-au potrivit ; Allen şi masca lui Mickey Mouse, apa care curgea la W. C., pistolul ruginit, sărbătoarea care se apropia, Joey, care îndesa hîrtie de ambalaj în broasca uşii dinspre alee. Am cronometrat, tot în joacă, desfăşurarea acţiunii, mi-am repetat rolul, l-am verificat. Ce altceva au fost gangsterii, care acum încrucişează pistoalele cu poliţiştii ?... Ce altceva sînt ei decît băieţaşii care s-au antrenat cîndva în tragerea cît mai rapidă cu pistolul cu dopuri, pînă cînd s-au perfecţionat într-atît, încît au simţit nevoia să-şi pună măiestria în aplicare ?

Nu ştiu cînd jocul meu a încetat să mai fie un simplu joc. Poate în clipa cînd mi-am dat seama că aş putea să cumpăr prăvălia, şi că voi avea deci nevoie de bani ca s-o pot duce mai departe. Pe de o parte, nu te lasă inima să renunţi la un plan perfect pus la punct, fără să-l încerci. Iar cît priveşte necesitatea, delictul — nu era o crimă împotriva oamenilor, ci numai împotriva banilor. Nimeni nu avea să sufere. Banii sînt asiguraţi. Adevăratele crime erau cele comise faţă de oameni, faţă de Danny şi faţă de Marullo. Dacă eu eram capabil să fac ceea ce făcusem, furtul era o nimica toată ! Şi, de altfel, toată acţiunea era ceva trecător. Nimic din toate astea n-avea să se mai repete vreodată. De fapt, înainte ca eu să-mi fi dat seama că jocul nu mai era chiar un joc, procedura, echipamentul, cronometrajul, reprezentau aproape perfecţiunea. Băiatul care avea un pistol cu dopuri s-a trezit că ţine în mîini un revolver de calibru 11.42.

Desigur, un accident nu era exclus, dar acesta poate surveni şi cînd traversezi strada, sau te plimbi la umbra copacilor. Nu cred că mi-era teamă. Mă antrenasem s-o exclud din mine ; dar simţeam că mi se taie respiraţia, ceva asemănător tracului unui actor în culise în seara premierei. Proiectul meu semăna cu o piesă şi prin faptul că examinasem şi eliminasem orice neşansă imaginabilă.

Îngrijorat că nu voi putea dormi, am adormit adînc şi, după cîte ştiu, fără vise şi m-am trezit tîrziu. Plănuisem să profit de obscuritatea dinaintea zorilor, pentru a-mi administra calmantul contemplaţiei. Dar, cînd am deschis brusc ochii, coada vacii de lîngă lac era vizibilă de cel puţin o jumătate de oră. M-am trezit cu o smucitură, ca bufnitura aerului deplasat de un explozibil puternic. Uneori, acest fel de a te trezi îţi produce cîrcei. Am zguduit patul atît de tare, încît Mary s-a trezit, întrebînd :

— Ce s-a-ntîmplat ?

— Am dormit prea mult.

— Prostii. E încă devreme.

— Nu, ablativul meu absolut. Pentru mine, azi va fi o zi cumplită. Dar clienţii vor fi fericiţi de cumpărăturile făcute. Nu te da jos din pat.

— Ai nevoie de o gustare mai consistentă.

— Ştii ce-am să fac ? Îmi cumpăr cafea de la *Marinar* şi apoi fac prăpăd în rafturile lui Marullo, ca un lup.

— Zău ?

— Odihneşte-te, şoricel-mititel, şi caută să afli cum vom scăpa de iubitele noastre odrasle. Avem neapărată nevoie. Vorbesc serios.

— Ştiu că avem. Voi încerca să mă gîndesc.

M-am îmbrăcat şi am ieşit încă înainte ca ea să apuce să-mi dea vreuna din recomandările de sezon, în privinţa protecţiei şi confortului meu.

Joey era instalat la cafenea şi, văzîndu-mă, bătu cu palma pe taburetul de lîngă el.

— N-am timp, Morph. Am întîrziat. Annie, poţi să-mi dai un litru de cafea, într-un pahar mare de carton ?

— Nu vindem decît doi litri...

— Bine. E chiar mai bine.

Umplu şi acoperi cele două pahare de carton, apoi le puse într-o pungă.

Joey termină şi ieşi odată cu mine.

— Azi vei fi nevoit să citeşti liturghia în absenţa episcopului.

— Cam aşa. Ia zi, ce crezi despre ştirile de ultimă oră ?

— Nu înţeleg cum de s-a întîmplat.

— Ştii că ţi-am spus că miroase a ceva.

— M-am şi gîndit la asta, de cum am auzit ştirea. Ai un nas grozav !

— Face parte din meserie. Acum, Baker poa' să se-ntoarcă. Mă şi-ntreb dacă s-o-ntoarce.

— Să se întoarcă ?

— Dumneata n-ai mirosit nimic ?

M-am uitat la el, neînţelegînd.

— Îmi lipseşte un element, şi nici nu ştiu care !

— Isuse Cristoase !

— Vrei să spui că ar trebui să fac vreo legătură ?

— Asta-i. Legea colţilor e încă valabilă.

— O, Doamne ! Probabil că există o lume-ntreagă pe care n-o cunosc. Încercam să-mi amintesc dacă îţi place şi salata verde şi maioneza.

— Amîndouă. Rupse învelişul de celofan de pe pachetul de Camel, îl făcu ghemotoc, pentru a-l băga în broască.

— Trebuie să mă duc, i-am spus. Avem o partidă specială de ceai. Cine trimite un capac de cutie primeşte un bebeluş ! Cunoşti nişte doamne care ar dori ?...

— Desigur, numai că ăsta-i ultimul premiu pe care l-ar dori. Las că vin eu după sandviciuri, nu te mai deranja să le-aduci.

Intră pe uşă şi nu se auzi ţăcănitul broaştei cu arc. Nădăjduiam că Joey nu va descoperi niciodată că fusese cel mai bun profesor pe care l-am avut vreodată. Nu numai că mi-a explicat, dar mi-a şi demonstrat şi, fără să ştie, mi-a netezit calea.

Toţi cei cu pregătire în acest domeniu, experţii, sînt de acord că numai banii pot produce bani. Calea cea mai simplă e întotdeauna şi calea cea mai bună. Simplitatea uluitoare a proiectului meu constituie marea lui superioritate. Dar sînt profund convins că totul nu a fost decît un vis cu ochii deschişi, bogat în amănunte, pînă în clipa în care Marullo, nu din vina lui, a eşuat, în propria-i beznă, pe stîncă. Din clipa în care mi-a apărut aproape ca o certitudine că prăvălia poate să fie a mea, numai din clipa aceea, visul meu fantezist

a coborît pe pămînt. S-ar putea pune o întrebare, justificată, dar dovedind o concepţie eronată. De ce mai aveam nevoie de bani, din moment ce puteam să obţin prăvălia ? Domnul Baker ar înţelege, şi Joey ar înţelege — şi chiar Marullo. Să ai o prăvălie, dar fără capital de rulment, este mai rău decît să n-o ai de loc. Via Appia a falimentului e presărată cu mormintele aventurierilor fără acoperire. Eu mai am acolo un mormînt. Nici cel mai prost soldat nu se avîntă cu toate forţele într-un atac de străpungere, dacă nu are în spate artilerie, rezerve, sau înlocuitori ; dar, în afaceri, se procedează de multe ori exact pe dos, mai ales în stadiul incipient. Banii lui Mary, cu numerele notate, îmi umflau buzunarul de la spate, iar Marullo va încerca să pună mîna pe cît de mulţi va putea. Apoi mai era şi început de lună. Firmele care vînd *en-gros* nu prea acordă credit întreprinderilor fără o reputaţie bine stabilită. Voi avea, deci, nevoie şi de alţi bani, şi ei mă aşteptau în dosul uşilor de oţel ale safe-ului. Metoda de a-i obţine, proiectată mai întîi sub forma unui simplu vis cu ochii deschişi, sta perfect în picioare, la o examinare amănunţită. Faptul că jaful este un act ilegal, mă tulbura foarte puţin. Marullo nu constituia o problemă. Dacă n-ar fi fost victima, l-ar fi putut pune el însuşi la cale. Danny mă tulbura, deşi puteam să afirm, pe bună dreptate, că în orice caz era un om sfîrşit. Faptul că domnul Baker încercase, fără succes, să procedeze cu Danny aşa cum procedasem eu, îmi dădea mai multe justificări decît simt nevoia majoritatea oamenilor. Dar gîndul la Danny continua să mă chinuiască,

şi eu trebuia să accept această durere, aşa cum accepţi o rană primită în cursul unei bătălii victorioase. Eram nevoit să trăiesc cu această rană, dar mă gîndeam că rana avea să se vindece, cu timpul, sau să fie acoperită de uitare, aşa cum o schijă de obuz este acoperită de ţesuturile organismului.

Problema cea mai actuală era problema banilor, iar acţiunea mea era pregătită şi cronometrată cu grijă, ca un circuit electric.

Legile lui Morphy funcţionau perfect şi le învăţasem pe dinafară, ba chiar mai adăugasem una. Legea numărul unu : să nu ai cazier. Ei bine, n-aveam. Numărul doi : să nu ai complici sau confidenţi. Cu siguranţă că n-aveam niciunul. Numărul trei : fără dame. Ei, Margie Young-Hunt era singura persoană cunoscută de mine pe care puteai s-a numeşti damă, dar eu n-aveam de gînd să beau şampanie din pantoful ei. Numărul patru : să nu faci tărăboi. N-am să fac. Voi plăti, treptat, facturile angrosiştilor. Aveam o ascunzătoare bună. În cutia pălăriei mele de templier exista un suport de carton, învelit în catifea, de mărimea şi forma capului meu. Dezlipisem suportul, dar dădusem pe margini cu o soluţie de lipit, aşa că puteam să-l lipesc la loc într-o clipă.

Înfăţişarea — o mască de Mickey Mouse. Nimeni nu va vedea altceva. O veche haină de ploaie din bumbac, a lui Marullo — toate hainele de ploaie maro seamănă între ele — şi o pereche de mănuşi de celofan, care se pot scoate cu o singură mişcare. Decupasem acum cîteva zile masca, iar cutia şi pastele făinoase le aruncasem în closet şi trăsesem apa după ele, la fel cum aveam să fac cu masca şi mănuşile. Vechiul pistol argintat *Iver Johnson* îl acoperisem cu negru de fum, iar la toaletă se afla un bidon de ulei de gresat în care aveam să-l azvîrlu şi apoi să-l predau, la prima ocazie, comisarului Stoney.

Adăugasem şi eu o ultimă lege : Nu fi porc. Nu lua prea mult şi evită hîrtiile mari. Dacă găseşti vreo şase, pînă la zece mii de dolari, în hîrtii de zece şi de douăzeci, este prea de ajuns, acestea fiind şi mai uşor de manipulat, şi de ascuns. O cutie de carton, pentru torte, care sta pe frigider, va servi drept sac de transport, şi apoi pune tortul la loc. Încercasem şi metoda aceea groaznică, de a vorbi din stomac, dar renunţasem, preferînd tăcerea şi gesturile. Totul era în ordine, gata pregătit.

Aproape că îmi părea rău că domnul Baker nu se afla în oraş. Urmau să fie de faţă numai Morph, Harry Robbit şi Edith Alden. Totul era pus la punct pîna la o fracţiune de secundă. La nouă fără cinci trebuia să-mi rezem mătura de uşă. Repetasem rolul de nenumărate ori. Ridic şorţul şi îl prind în brîu, agăţ greutatea de la cîntar de lanţul closetului, pentru a trage apa. Oricine ar intra în prăvălie, ar auzi apa curgînd şi ar trage singur concluzia. Haina, masca, cutia de tort, arma, mănuşile. Cînd bate nouă, traversez aleea, deschid uşa din dos, pun masca, intru imediat după ce a bîzîit dispozitivul cu ceas şi Joey a deschis uşa. Fac semn cu pistolul celor trei să se culce pe jos. Ei n-au să-mi dea nici o bătaie de cap. După cum spunea Joey, banii sînt asiguraţi, dar el nu e. Pun mîna pe bani, îi vîr în cutia de tort, traversez aleea, arunc mănuşile şi masca în

closet, trag apa, arunc pistolul în bidonul de ulei, scot haina. Las șorțul să cadă în jos, pun banii în cutia de pălării, tortul în cutie, apuc mătura și continui să mătur trotuarul, la îndemîna și în vederea oricui, atunci cînd o să se dea alarma. Durata : un minut și patruzeci de secunde, cronometrat, verificat și reverificat. Dar, oricît de atent plănuisem și cronometrasem totul, mă simțeam totuși, cu sufletul la gură și, mai înainte de a deschide ușile de la intrare, am măturat prin prăvălie. Purtam șorțul de ieri, ca să nu se observe alte cute noi.

Și, ce credeți ? Timpul se oprise parcă în loc. Minutarul de la ceasul mare al tatălui meu își înfipsese bine călcîiele în pămînt și se împotrivea dimineții.

De mult nu mai luasem cuvîntul, cu voce tare, în fața turmei mele, dar azi dimineață am vorbit, poate din nervozitate :

— Prieteni, le-am spus, ceea ce veți vedea în curînd, rămîne o taină. Știu că mă pot bizui pe voi, că veți tăcea din gură. Dacă v'reunul dintre voi are ceva de zis, cu privire la moralitatea chestiunii, îl desfid și îl poftesc să iasă afară. Am făcut o pauză. Nici o obiecțiune ? Foarte bine. Dacă am să aud vreodată că o stridie sau o varză a discutat cu vreo persoană străină despre această taină, am s-o condamn la moarte prin furculiță. Vreau, de asemenea, să mulțumesc tuturor. Am muncit cot la cot cu toții, umili lucrători ai ogorului, și eu un slujitor ca și voi. Dar acum, se apropie o schimbare. Eu voi fi de azi înainte stăpîn aici, dar vă făgăduiesc că voi fi un stăpîn bun, îngăduitor și înțelegător. Se apropie timpul, prieteni, cortina se ridică — rămîneți cu bine.

Și, în timp ce mă îndreptam, cu mătura în mînă, spre ușile de la intrare, mi-am auzit propriul glas, strigînd : „Danny — Danny ! Ieși afară din inima mea !“ M-a scuturat un fior atît de puternic, încît a trebuit să mă reazem o clipă de coada măturii înainte de a deschide ușile.

Ceasul tatălui meu arăta cu arătătorul lui negru și bondoc ora nouă, iar cu minutarul lung și subțire, minus șase. În timp ce îl priveam, i-am simțit în palmă, bătăile inimii.

Capitolul XV

Ziua aceea se deosebea de celelalte zile, aşa cum se deosebeşte cîinele de pisică, şi aşa cum amîndoi se deosebesc de crizanteme, de flux şi reflux sau de scarlatină. În multe state, şi în orice caz în al nostru, există o lege conform căreia în timpul sărbătorilor de mai multe zile, trebuie să plouă ; altfel, cum ar reuşi nenumăraţii oameni să se ude pînă la piele şi să se simtă nenorociţi ? Soarele de iulie împrăştia o puzderie de nori mici şi cîrlionţaţi, mînîndu-i la vale, dar dinspre apus, din valea fluviului Hudson, îşi arătau frunţile norii grei, aducători de ploaie, înarmaţi cu fulgere, mormăind ameninţător. Pentru ca legea să fie corect respectată, norii trebuiau să se menţină în rezervă pînă ce şoselele şi plajele vor fi înţesate de oameni, fericiţi ca furnicile, îmbrăcaţi în haine uşoare de vară şi încrezători în anotimp.

Majoritatea celorlalte magazine nu deschideau decît la nouă şi jumătate. Marullo se gîndise că putea să-şi mai înmulţească clientela, obligîndu-mă să iau startul cu jumătate de oră mai devreme. Mi-am spus că trebuia să schimb acest program. Producea mai multe resentimente celorlalţi proprietari de magazine decît merita cîştigul realizat. Lui Marullo nu-i păsa de resentimente, dacă aflase cumva de existenţa lor. Era un străin, un venetic, un criminal, un tiran, un jăcmănitor al celor săraci, un ticălos şi-un pui de curvă care

făcea cît zece. Din moment ce îl distrusesem, era cît se poate de firesc să-mi sară în ochi greşelile şi crimele lui.

Simţeam cum bătrînul minutar se rotea pe cadranul ceasului moştenit de la tata, şi mi-am dat seama că măturam cu furie, cu muşchii încordaţi, aşteptînd clipa cînd trebuia să-mi duc prompt şi calm planul la îndeplinire. Respiram pe gură, şi îmi simţeam stomacul apăsînd pe plămîni, exact cum mi se întîmpla pe front în aşteptarea atacului.

Era puţină lume pe stradă pentru o sîmbătă dimineaţă, zi de *week-end*, înaintea lui 4 Iulie. Un străin — un bătrîn — trecu ducînd o undiţă şi o cutie verde din material plastic cu scule pentru pescuit. Se îndreptă către digul municipal, unde avea să rămînă cît e ziua de lungă, fluturînd prin apă o bucăţică inertă de caracatiţă. Nici nu-şi aruncă ochii spre mine, dar i-am forţat atenţia.

— Sper c-o să prindeţi numai d-ăia mari !

— Nu prind niciodată nimic.

— Uneori pică şi zargani.

— Nu cred.

Ce optimist ! Dar cel puţin îi prinsesem atenţia în cîrligul undiţei mele !

Apăru şi Jennie Single, alunecînd pe trotuar. Parcă avea patine, nu picioare ; din tot New Baytown-ul probabil că ea era martora pe care te puteai bizui cel mai puţin. Odată, a deschis gazul la maşina de gătit şi a uitat să-l aprindă. Dacă ar fi fost în stare să-şi amintească unde pusese chibriturile, explozia ar fi azvîrlit-o prin acoperiş.

— 'neaţa, domnişoară Jenny.

— Bună dimineața, Danny.
— Eu sînt Ethan.
— Da, desigur. Vreau să fac o prăjitură.

Am încercat să-mi crestez în memoria ei o urmă măcar.

— Ce fel de prăjitură ?
— Eh, după o rețetă de Fannie Farmer, dar nu mai știu care anume, fiindcă eticheta a căzut de pe cutie.

Ce mai martoră ar fi și Jennie, dacă aș avea nevoie de mărturia ei ! Și de ce îmi zicea „Danny" ?

O bucățică de staniol de pe caldarîm se împotrivea măturii mele. Am fost silit să mă aplec și s-o desprind cu unghia. Ajutorii șoarecilor de bancă profitau copios de absența Motanului Baker. Pe ei îi așteptam. Era mai puțin de nouă fără un minut, cînd au țîșnit pe ușa cafenelei și au traversat strada în galop.

— Fuga, fuga, fuga ! le-am strigat, și ei mi-au zîmbit, stingheriți, luînd cu asalt ușa băncii.

Acum era timpul. Nu trebuie să mă gîndesc la întreaga operațiune, ci să înaintez pas cu pas, făcînd fiecare mișcare la timpul ei, după cum mă antrenasem. Stomacul mi se făcuse ghem și l-am apăsat cu mîna, pentru a-l obliga să se liniștească. Mai întîi, să reazăm mătura de tocul ușii, la vedere ! Făceam mișcările încet, pe îndelete.

Am zărit, cu coada ochiului, o mașină care se apropia și m-am oprit, lăsînd-o să treacă.

— Domnule Hawley !

M-am răsucit, ca un gangster din filme încolțit de poliție. Un Chevrolet verde-închis prăfuit, se oprise la marginea trotuarului, și din el tocmai cobora — Dumnezeule mare ! — agentul federal, omul cu pantaloni după moda universității din Ivy ! Terenul meu, tare ca piatra, se cutremură ca o imagine în oglinda apei. Paralizat, priveam cum omul traversa strada. Mi s-a părut că acțiunea aceasta simplă a durat secole întregi. Tot eșafodajul meu perfect, îndelung plănuit, se făcu praf și pulbere în fața ochilor mei, așa cum se întîmplă cu țesături vechi îngropate de veacuri, cînd sînt scoase la lumină. M-am gîndit să alerg la toaletă și să-mi continui toată operația. Nu se putea. Nu era cu putință să calci legea lui Morphy. Gîndul trebuie să aibă viteza luminii. Este dureros, desigur, să renunți la un plan gîndit atîta vreme și jucat de atîtea ori, încît înfăptuirea lui nu mai este altceva decît o repetiție în plus — dar eu l-am lepădat, l-am azvîrlit, i-am închis ușa în nas. N-aveam de ales. Iar un gînd îmi spunea, cu viteza luminii : Slavă Domnului că agentul federal n-a venit cu un minut mai tîrziu. Ar fi avut loc accidentul fatal despre care se vorbește în romanele polițiste.

Între timp, tînărul traversase strada, din patru pași.

Probabil că observase la mine ceva neobișnuit.

— Ce s-a întîmplat, domnule Hawley ? Păreți bolnav.
— Colici, i-am răspuns.
— Nu e o boală îngăduitoare. Dați fuga. Am să aștept.

Am alergat la toaletă, am închis ușa și am tras de lanț, să curgă apa. N-am mai aprins lumina.

Am rămas, aşa, în întuneric. Stomacul meu agitat îşi făcea mendrele. După un minut, a trebuit neapărat să ies, ceea ce am şi făcut ; încet-încet tensiunea îngrozitoare a mai scăzut. Am adăugat încă o lege la codul lui Morphy : în caz de accident, schimbă-ţi planul — pe loc.

Mi s-a mai întîmplat şi altă dată ca, în momente de criză sau de pericol, să mă dau la o parte şi să mă privesc ca un străin plin de curiozitate, imun la emoţiile obiectului observat, să-mi observ mişcările şi gîndurile. Şezînd în întuneric, vedeam cum cealaltă persoană împătureşte planul întocmit atît de atent, îl pune într-o cutie pe care o închide, împingînd apoi la o parte nu numai obiectul, ci şi gîndul la acel obiect. Vreau să spun că, în clipa în care m-am ridicat în întuneric, mi-am tras fermoarul de la pantaloni, mi-am netezit hainele şi am pus mîna pe uşa de placaj subţire, eram din nou vînzătorul de băcănie, care ştia că are înaintea lui o zi foarte grea. Şi asta nu din pricini conspirative. Era ceea ce simţeam în realitate. Mă întrebam ce-o fi vrînd agentul federal de la mine, dar numai cu acea uşoară aprehensiune care vine dintr-o frică stupidă faţă de poliţişti.

— Îmi pare rău că v-am făcut să aşteptaţi, i-am spus. Nu pot să-mi amintesc ce am mîncat, ca să-mi dau seama de unde provine toată această...

— Circulă un virus, zise el. Soţia mea l-a avut săptămîna trecută.

— Al meu era un virus înarmat pînă-n dinţi. Aproape că m-a dat gata ! Ce pot face pentru dumneavoastră ?

Era stînjenit, aproape timid, parcă ar fi vrut să-mi ceară scuze.

— Omul este o fiinţă foarte ciudată, zise el.

Mi-am reţinut pornirea de a-i răspunde : Întîlneşti oameni de tot felul — şi n-am regretat, deoarece următoarele lui cuvinte au fost :

— În meseria mea întîlneşti tot felul de oameni.

M-am dus pînă în spatele tejghelei şi, cu piciorul, am închis cutia de piele a pălăriei de templier. Apoi mi-am rezemat coatele pe tejghea.

Foarte ciudat. Cu cinci minute în urmă mă vedeam cu ochii altora. Aşa trebuia. Era important să văd ce vedeau ei. Apoi apăruse omul acesta şi în timp ce traversa strada, el era însuşi destinul, masiv, întunecos, fără speranţă, duşmanul, căpcăunul. Dar cum proiectul meu era acum dat deoparte şi nu mai făcea parte din mine, îl priveam ca pe un obiect izolat, fără vreo legătură cu mine nici în bine, şi nici în rău. Părea să fie cam de vîrsta mea, însă format la o anumită şcoală, de o anumită manieră, poate într-o anumită credinţă. Avea o faţă îngustă, părul tuns scurt, stînd drept în sus, o cămaşă albă dintr-o olandă aspră, cu gulerul prins în nasturi şi o cravată aleasă de nevastă-sa, şi fără îndoială că, înainte ca el să iasă pe uşă, i-o netezise cu mîna şi îi potrivise nodul. Era îmbrăcat cu un costum gri-închis, unghiile se cunoşteau a fi fost făcute acasă, dar făcute bine ; pe inelarul mîinii stîngi îi lucea o verighetă lată de aur, iar la butonieră avea o panglică minusculă, semn al decoraţiei pe care n-o purta. Ochii albaştri erau antrenaţi să exprime fermitatea, ceea ce făcea

să pară şi mai ciudat faptul că în clipa aceea n-o exprimau de loc. Intr-un fel oarecare, în el se crease o breşă. Nu mai era omul ale cărui întrebări se suprapuneau ca nişte bare de oţel, scurte şi drepte, la intervale perfecte, una peste cealaltă.

— Aţi mai fost pe aici. Cu ce vă ocupaţi ?

— Lucrez la Ministerul Justiţiei.

— Profesiunea dumneavoastră este dreptatea ? Zîmbi.

— Da, cel puţin aşa sper. Numai că azi n-am venit în interes de serviciu — nici măcar nu sînt sigur dacă ministerul ar fi de acord. Dar azi am zi liberă.

— Ce pot să fac pentru dumneavoastră ?

— E cam complicat. Nici nu ştiu de unde să încep. Iese din litera legii. Hawley, lucrez de doisprezece ani în munca asta şi încă n-am mai întîlnit un asemenea caz.

— Dacă îmi spui despre ce e vorba, s-ar putea să-ţi dau o mînă de ajutor.

Îmi zîmbi.

— Cum să încep ? Am gonit trei ore, de la New York pînă aici, şi mai am de gonit alte trei ore, înapoi, pe aglomeraţia asta de *week-end*.

— Pare să fie ceva serios.

— Este.

— Parcă spuneai că numele dumitale e Walder.

— Richard Walder.

— Vor năvăli imediat clienţii, domnule Walder. Mă şi mir că încă n-au apărut. Vin să cumpere crenvurşti cu muştar. Mai bine, dă-i drumul ! Am intrat cumva într-o încurcătură ?

— În meseria mea întîlneşti tot felul de oameni. Duri, mincinoşi, vicleni, lacomi, proşti, deştepţi. În majoritatea cazurilor poţi să te înfurii pe ei, poţi să adopţi o atitudine pe care s-o păstrezi pînă la capăt. Înţelegi ?

— Nu, nu pot spune că înţeleg. Uite ce e, Walder, ce naiba te preocupă ? Nu sînt nici eu prea naiv. Am discutat la bancă cu domnul Baker. Umbli după patronul meu, domnul Marullo.

— Şi l-am prins, zise el cu glas domol.

— Cu ce ?

— Intrare ilegală în ţară. Nu e de domeniul meu. Mie mi se dă în braţe un dosar şi trebuie să-l rezolv. Nu eu îl judec sau îl condamn.

— O să fie deportat ?

— Da.

— Poate să se opună ? Pot să-l ajut ?

— Nu. Nu vrea. Şi-a recunoscut vina. Vrea să plece.

— Ei, drăcie !

Intrară vreo şase sau opt cumpărători. I-am strigat :

— Te-am prevenit !

Şi-am pornit să ajut clienţilor să-şi aleagă cele necesare, sau ceea ce credeau ei că le era necesar. Am mulţumit cerului că avusesem inspiraţia să comand un întreg munte de crenvurşti şi de chifle.

Walder mă strigă :

— Cît costă castraveciorii muraţi ?

— Scrie pe etichetă.

— Treizeci şi nouă de cenţi, doamnă, zise el. Şi se apucă de treabă, cîntărind, punînd marfa în

pungi, încasînd banii. Se aplecă, în faţa mea, şi marcă, la aparat, suma încasată. După ce s-a dat la o parte, am luat o pungă, din grămadă, am deschis sertarul şi am apucat cu punga, vechiul revolver. M-am dus din nou la toaletă şi l-am azvîrlit în bidonul cu ulei, pe care îl lăsasem anume acolo.

— Te pricepi la treburile astea, i-am spus lui Walder, cînd m-am întors.

— După ce am terminat şcoala, am avut o slujbă la Grand Union [1].

— Se vede.

— Nu ai nici un ajutor ?

— Mă gîndesc să-l aduc pe băiatul meu.

Cumpărătorii intră totdeauna în pîlcuri ; niciodată nu vin unul cîte unul. În intervale, vînzătorul se pregăteşte să înfrunte pîlcul următor. O observaţie : cînd doi oameni lucrează împreună, încep să se asemene, deosebirile de păreri se estompează. Armata a descoperit că albul şi negrul nu se mai bat între ei, atunci cînd sînt puşi să lupte împreună împotriva unui duşman comun. Frica de poliţişti, pe care o purtam în toţi porii, s-a destrămat în clipa cînd Walder a cîntărit o jumătate de kilogram de roşii şi a început să adune coloana de cifre scrise pe o pungă.

Primul val de clienţi dispăruse.

— Mai bine spune-mi repede ce anume vrei.

— I-am făgăduit lui Marullo să vin pînă aici. Vrea să-ţi dea prăvălia.

[1] Trust alimentar.

— Ai înnebunit ! Scuzaţi-mă, doamnă. Vorbeam cu prietenul meu.

— O, da. Înţeleg. Noi sîntem cinci persoane — trei copii. Cîţi crenvurşti trebuie să iau ?

— Cinci perechi pentru copii, trei pentru soţul dumneavoastră, două pentru dumneavoastră. Adică douăzeci de bucăţi.

— Credeţi că au să mănînce cinci perechi ?

— Ei sînt convinşi că vor mînca. Ieşiţi la iarbă verde ?

— Îhî.

— În cazul acesta luaţi cinci în plus, se întîmplă să mai cadă şi în foc.

— Unde ţii *Plug*-O, pentru curăţatul chiuvetelor ?

— Acolo în fund, cu prafurile de curăţat şi amoniacul.

Conversaţia noastră era fragmentară, şi nici nu putea să fie altfel.

Eliminînd discuţiile cu clienţii, convorbirea arăta cam aşa :

— Cred că am suferit un şoc. Nu fac altceva decît să-mi îndeplinesc datoria, şi am de lucru mai ales cu oameni dubioşi. Dacă eşti obişnuit să fii înconjurat numai de escroci, mincinoşi şi şarlatani, poţi să faci un şoc formidabil cînd dai de un om cinstit.

— Cum adică „om cinstit" ? Patronul meu n-a dat niciodată nimic din mînă. E un tip aprig.

— Ştiu. Noi l-am făcut să fie aşa. Mi-a spus-o chiar el, şi îl cred. Încă înainte de a veni aici cunoştea pe dinafară cuvintele înscrise pe

soclul statuii Libertății. Învățase pe de rost și Declarația de Independență, în dialect. Cartea Drepturilor avea pentru el cuvinte de foc. Apoi nu i s-a acordat viza de intrare. Așa că a intrat clandestin. L-a ajutat un om de inimă, care, după ce l-a despuiat de tot ce avea, i-a dat brînci în valuri, lăsîndu-l să se descurce singur pînă la țărm. I-a trebuit destul timp ca să înțeleagă modul de viață american, dar l-a învățat, l-a înțeles. „Omul trebuie face dolari! Grijă să ai de număru'unu!" A învățat. Nu-i prost. Și-a avut grijă de numărul unu!

Frazele erau mereu întrerupte de clienți, încît nu s-a ajuns la un moment dramatic culminant — doar o înșiruire de scurte relatări.

— De aceea nici n-a suferit atunci cînd a fost denunțat.

— L-a denunțat cineva?

— Desigur. Nu e nevoie decît de un telefon.

— Și cine a dat telefonul?

— Cine știe? Ministerul funcționează ca o mașină. E destul să formezi numărul respectiv și mașina îndeplinește toate operațiile, ca o mașină automată de spălat rufe.

— De ce nu a făcut contestație?

— E obosit, obosit pînă în măduva oaselor. Și dezgustat. Are ceva bani puși la păstrare. Vrea să se întoarcă acasă, în Sicilia.

— Tot nu-l înțeleg, în privința prăvăliei...

— Marullo seamănă cu mine. Eu știu cum să mă port cu hoții. E meseria mea. Dar dacă mi se amestecă în treburi un om cinstit, mă aruncă în aer. La fel i s-a întîmplat și lui. A dat peste un

tip care n-a încercat să-l înșele, n-a furat, n-a fost pus pe ceartă, nu l-a zeciuit. Marullo a încercat să-l învețe pe acest naiv cum trebuie să-și poarte de grijă, în țara tuturor posibilităților, dar prostănacul n-a fost în stare să prindă nimic. Multă vreme i-a fost frică de dumneata. S-a străduit să ghicească care e pungășia dumitale, și a descoperit că această pungășie era cinstea.

— Dar dacă s-a înșelat?

— El crede că nu s-a înșelat. Vrea să facă din dumneata un fel de monument al unei credințe pe care a avut-o și el cîndva. Am, în mașină, actul de transmitere a proprietății. Nu-ți rămîne decît să-l înregistrezi.

— Tot nu reușesc să înțeleg.

— Nici eu nu știu dacă înțeleg într-adevăr. Știi cum vorbește Marullo — cum sar floricelele de porumb pe jăratec. Încerc să-ți traduc ceea ce a încercat el să-mi explice. E ca un om care a străbătut un anume drum, urmărind o anume țintă. Dacă își schimbă direcția, explodează ceva, se rupe vreo rotiță, se îmbolnăvește. Este un fel de tribunal de auto-judecată. Trebuie să plătești pentru orice încălcare a legii. Dumneata reprezinți, poate, amenda plătită de el pentru ca să nu se stingă flacăra în care a crezut cîndva.

— De ce ai venit pînă aici?

— Nu știu nici eu. Trebuia să vin — poate... ca să nu se stingă flacăra.

— Oh, Doamne!

O droaie de copii și de femei transpirate năvăliseră în prăvălie. Știam că pînă la prînz n-o să mai existe nici o clipă liniștită.

Walder se duse afară, pînă la maşină ; se apropie apoi de tejghea, tăindu-şi cu greu drumul, printr-un val de cumpărătoare agitate. Puse pe tejghea un plic gros lipit cu o banderolă de hîrtie.

— Trebuie să plec. Pe înghesuiala asta, îmi trebuie patru ore. Soţia mea e de-a dreptul furioasă. Spunea că toată afacerea asta putea să mai aştepte. Dar nu putea.

— Dom'le, aştept de zece minute să fiu servită.

— Îndată, doamnă.

— L-am întrebat dacă are să-ţi transmită ceva, şi mi-a zis : „Spune-i adio". Dumneata ai vreun mesaj pentru el ?

— Spune-i adio.

În urma lui, valul de stomacuri nerăbdătoare s-a refăcut la loc. Cu atît mai bine pentru mine ! Am lăsat plicul să cadă în sertarul de lîngă casă şi, o dată cu el — mîhnirea.

Capitolul XVI

Ziua se scurgea repede şi parcă nu mai avea sfîrşit. Ora de închidere pierduse orice legătură cu ora de deschidere, care mi se părea atît de îndepărtată, încît de-abia îmi mai aduceam aminte de ea. Tocmai cînd mă pregăteam să încui uşa din faţă, intră Joey. Fără să-l întreb, am găurit o cutie de bere şi i-am întins-o, apoi am mai deschis una, pentru mine — ceea ce nu mai făcusem niciodată. Am vrut să-i vorbesc despre Marullo şi despre prăvălie, dar mi-am dat seama că nu eram în stare, nu puteam să-i spun nici măcar versiunea pe care o acceptasem în locul celei adevărate.

— Eşti cam dărîmat, zise el.

— Cred şi eu. Uită-te la rafturile de colo — le-au golit pînă la fund. Au cumpărat mărfuri pe care nu le doreau şi de care n-aveau nici o nevoie.

Am descărcat banii din casă în săculeţul cenuşiu de pînză, adăugînd şi pe cei aduşi de domnul Baker, am aşezat deasupra lor plicul gros şi am legat gura săculeţului cu un capăt de sfoară.

— N-ar trebui să-i laşi în ochii lumii.

— Poate că ai dreptate. Am să-i ascund undeva. Mai vrei o bere ?

— Desigur.

— Şi eu.

— Află că dumneata eşti un auditoriu tare bun, zise el. Mai că-mi vine şi mie să cred în poveştile mele.

— De pildă ?

— De pildă, despre flerul meu de copoi. Azi dimineață am cam presimțit o mișcare. De cum am făcut ochi. Cred că o visasem, dar era ceva tare de tot, că părul de la ceafă îmi ședea arici, și așa mai departe, toată garnitura. Nu că aveam bănuieli că azi va atenta cineva la bancă. Mergeam la sigur ! Cum ședeam, așa, culcat, le știam precis ! Sub birourile noastre, la bancă, sînt niște piedici, atîtica, la soneriile ălea de dau alarmă cînd le atingi cu piciorul. Astea ca să nu dăm vreo alarmă așa, pe gratis, călcînd cu laba pe sonerie. Primul lucru ce-am făcut azi dimineață, a fost să scot piedicile. Mergeam la sigur că o să fie o chestie, că era gata pregătită. Ei, cum îți explici asta ?

— Poate că cineva chiar o plănuise, iar dumneata i-ai ghicit gîndurile și el a renunțat.

— Dumneata îl ajuți pe om să iasă basma curată chiar cînd le-a greșit.

— Dar dumneata cum îți explici ?

— Dumnezeu știe ! Cred că, pentru dumneata am devenit Omul-care-le-știe-pe-toate și, pînă la urmă, am început și eu să cred. Da' zău, m-a impresionat.

— Știi ce, Morph ? Sînt prea obosit ca să mai mătur.

— Nu lăsa bănetul ăsta aici peste noapte. Ia-l acasă.

— Așa am să fac, dacă spui dumneata.

— Parcă tot mai am impresia că nu-s toate în regulă.

Am deschis cutia de piele și am pus săculețul cu bani înăuntru, împreună cu pălăria mea cu

pană, apoi am închis-o și am legat curelele. Joey, urmărindu-mi mișcările, zise :

— Am s-o întind la New York, am să-mi iau o cameră la hotel și-am să zac așa, descălțat, două zile încheiate, uitîndu-mă la cascada din Times Square.

— Cu drăguța dumitale ?

— Nu, am pus-o pe liber. Am să comand acolo o sticlă de whisky și o damă. Nu-s obligat să vorbesc cu nici una din ele.

— Cred că ți-am mai spus — s-ar putea să plecăm într-o mică excursie.

— V-ar prinde bine. Aveți nevoie. Ești gata ? Mergem ?

— Mai am de pus la punct cîteva treburi. Du-te înainte, Joey. Grăbește-te să-ți scoți pantofii.

Mai întîi trebuia să-i telefonez lui Mary și s-o anunț că voi întîrzia.

— Bine, dar grăbește-te, grăbește-te, dă fuga. Am noutăți, noutăți, noutăți !

— Nu poți să mi le spui acum, inimioara mea ?

— Nu. Vreau să văd ce figură faci.

Am atîrnat masca lui Mickey Mouse de aparatul de marcat, prinzînd-o cu elasticul, în așa fel încît acoperea ferestruica prin care se văd cifrele. Apoi mi-am pus haina și pălăria, am stins lumina, și m-am așezat pe tejghea, legănîndu-mi picioarele. O creangă neagră, de banan, fără fructe, mă privea din dreapta, iar umărul stîng mi se sprijinea pe aparatul de marcat, ca pe un rezemător pentru cărți. Storurile erau ridicate, lumina tîrzie de vară pătrundea printre zăbrelele de la fereastră și era multă liniște, ca liniștea unui

zgomot uniform ; exact ceea ce îmi trebuia. Am dus mîna la buzunarul stîng, unde simţeam un obiect pe care aparatul de marcat mi-l apăsa în carne. Era talismanul. L-am privit, ţinîndu-l cu amîndouă palmele. Ieri, socoteam că voi avea nevoie de el. Uitasem să-l pun la loc, sau faptul că-l păstrasem în buzunar nu era o simplă întîmplare ? Nu ştiu.

Ca întotdeauna, de îndată ce-am început să-mi plimb degetul de-a lungul desenului fără sfîrşit, talismanul îşi exercită puterea lui magică. În miezul zilei piatra era roz ca un trandafir, dar seara căpăta o nuanţă mai întunecată, devenea roşie purpurie, ca şi cum s-ar fi strecurat în ea o picătură de sînge.

Dar nu de meditaţie aveam eu nevoie, ci de o restructurare, de o schimbare a proiectelor, parcă m-aş fi aflat într-o grădină din care fusese mutată casa peste noapte. Trebuia să găsesc un expedient oarecare să mă adăpostească, pînă ce voi putea să reconstruiesc. Trebuia să mă cufund în afacerile băcăniei, lăsînd elementele noi să pătrundă încetul cu încetul, identificîndu-le şi înregistrîndu-le pe măsură ce se vor prezenta. Rafturile, asaltate toată ziua, prezentau nenumărate goluri, acolo unde apărarea lor fusese străpunsă de hoardele flămînde ; arătau ca o gură ştirbită, ca zidurile unui oraş după bombardamentul artileriei.

„Să ne rugăm pentru sufletele prietenilor noştri duşi dintre noi ! Pentru toţi, de la rîndurile subţiri ale roşului sos de tomate, pînă la bravele murături sau condimente, şi pînă la micile, golaşele capere în oţet. Nu vă putem pune hram, nu vă putem

sfinţi... nu, nu asta voiam să spun. Ne rămîne nouă, celor vii... nu, nici asta ! Alfio — îţi urez noroc şi alinarea durerilor ! Ai greşit, desigur, dar această greşeală poate să-ţi servească drept cataplasmă. Ai făcut un serviciu pentru că ai fost tu însuţi un sacrificat."

Trecătorii făceau să tremure lumina ce pătrundea în prăvălie. Am scormonit printre ruinele zilei, ca să-mi amintesc vorbele lui Walder şi expresia feţei lui, în timp ce le rostea : „Un tribunal de auto-judecată. Orice încălcare a legii se plăteşte. Dumneata reprezinţi amenda plătită de el — un fel de amendă — pentru ca să nu se stingă flacăra". Aşa îmi spusese Walder, cel care se simţea în siguranţă cînd era înconjurat de escroci, şi fusese zguduit de o licărire de cinste.

„Pentru ca flacăra să nu se stingă..." Oare chiar aşa să se fi exprimat Alfio ? Walder nu ştia ; ştia însă că asta intenţionase Marullo să spună.

Am urmărit cu degetul linia de pe talisman şi am revenit la început, care era şi sfîrşitul. Flacăra aceea venea de demult — cu trei mii de ani în urmă Marullii urcaseră pe colina Palatinului, la sărbătoarea lui Lupercus [1], ca să-i aducă prinoase lui Pan Lyceus, cel ce apăra turmele împotriva lupilor. Şi flacăra nu se stinsese. Marullo, macaronarul, veneticul, flaşnetarul, aducea ofrande aceluiaşi zeu, şi în acelaşi scop. Îl vedeam ridicîndu-şi din nou capul dintre faldurile de grăsime ale gîtului şi umerilor bolnavi, îi vedeam capul nobil,

[1] Zeul Pan.

ochii aprinşi — şi flacăra. Mă întrebam cum va trebui să plătesc eu, şi cînd. Dacă m-aş duce în Portul Vechi şi aş arunca talismanul în mare — oare această jertfă ar fi acceptată ?

N-am mai tras obloanele. Cînd sînt la rînd mai multe zile de sărbătoare, le lăsăm ridicate, ca să se poată uita poliţiştii înăuntru. Magazia era în întuneric. Am zăvorît intrarea dinspre alee şi abia cînd am ajuns la jumătatea străzii mi-am adus aminte că uitasem cutia de pălării în dosul tejghelei. Nu m-am mai întors s-o iau. Ar fi însemnat să-mi pun o întrebare. În acea sîmbătă seara bătea vîntul, pătrunzător şi insistent, aşa cum şi trebuia, pentru a aduce ploaia care avea să-i mureze pe excursionişti. M-am gîndit că marţi trebuia să pun afară, într-o cutie, nişte lapte pentru cotoiul cenuşiu şi apoi să-l invit să-mi viziteze prăvălia, ca oaspete.

Capitolul XVII

Nu ştiu cu certitudine cum sînt alţi oameni în fiinţa lor lăuntrică — complet diferiţi între ei şi în acelaşi timp perfect asemănători. Nu pot decît să bănuiesc. Ştiu, însă, despre mine, cum mă sucesc şi mă răsucesc ca să evit recunoaşterea unui adevăr dureros, iar cînd, în cele din urmă, nu mai am încotro, îmi iau gîndul de la el, în speranţa că totul va trece. Poate că alţi oameni, în asemenea ocazii, îşi spun afectaţi : „Am să reflectez la asta mîine, cînd voi fi mai odihnit", şi se cufundă cu gîndul fie în viitorul dorit, fie în trecutul pe de-a-ntregul rezolvat, aşa cum face un copil, jucîndu-se cu frenezie cînd se apropie inevitabila oră de culcare.

Paşii agale spre casă m-au purtat prin cîmpul minat al adevărului : viitorul era presărat cu colţi de balaur [1]. Era firesc să-mi caut în trecut un loc adăpostit, de ancorat. Dar în drumul către acest refugiu şedea, aşezată de-a curmezişul, mătuşa Deborah, acoperind cu o aripă uriaşă un cuib de minciuni şi cu ochii scăpărînd semne de întrebare.

M-am oprit în faţa magazinului de bijuterii în vitrina căruia erau etalate curele de ceas şi rame

[1] Aluzie la legenda lui Cadmos, întemeietorul Thebei în Beoţia ; ajuns aci a omorît un balaur, i-a semănat colţii, din care au apărut oameni înarmaţi ce s-au ucis între ei, rămînînd doar cinci — nobilii din Theba.

de ochelari, şi am privit cît am putut mai mult. Seara umedă şi vîntoasă clocea furtună.

La începutul secolului trecut au existat multe femei ca mătuşa Deborah, insule de curiozitate şi de ştiinţă. Poate faptul că nu aveau acces în lumea nobilă să fi împins pe unele dintre ele spre citit, sau pentru că trebuiau să aştepte, uneori cîte trei ani, alteori toată viaţa, întoarcerea corăbiilor, s-au simţit atrase de acea categorie de cărţi care umpleau podul nostru. A fost cea mai minunată dintre mătuşi, o Sibilă şi o Pithie întruchipate într-o singură femeie ; îmi spunea cuvinte magice şi fără sens, care şi-au păstrat magia, dar nu şi lipsa de sens, atunci cînd le-am descoperit taina.

„Me beswac fah wyrm thurh faegir word,“ zicea ea cu un ton tragic. Şi *„Seo leo gif heo blades onbirigth abit aerest hire ladteow“*. Probabil că erau cuvinte vrăjite, de vreme ce le mai ţin minte şi azi.

Pe lîngă mine trecu primarul oraşului fugind ca un crab, cu capul în pămînt. Nu-mi dădu bună seara decît după ce l-am salutat eu.

Puteam să simt atmosfera casei mele, bătrîna casă Hawley, de la o jumătate de cvartal. Ieri seară fusese învăluită într-o ţesătură posomorîtă, dar în seara asta, cînd se apropia furtuna, casa mea radia de însufleţire. Casa, ca şi un opal, împrumuta culorile zilei. Srăvechea zeiţă Mary auzi zgomotul paşilor mei pe potecă şi ţîşni pe uşa cu geam, ca o flacără.

— N-ai să ghiceşti niciodată ! strigă ea, cu mîinile întinse, cu palmele împreunate, de parcă ar fi dus ceva.

Întrucît cuvintele erau proaspete în mintea mea, i-am răspuns :

— *Seo leo gif heo blades onbirigth abit aerest hire ladteow.*

— Aproape-ai ghicit, dar nu chiar complet !

— Un admirator necunoscut ne-a făcut cadou un dinozaur.

— Nici asta, dar e la fel de minunat. Şi n-am să-ţi spun pînă ce nu te speli, fiindcă trebuie să fii curat cînd auzi o asemenea ştire.

— Nu aud decît muzica amoroasă a unui maimuţoi cu fundul albastru.

Într-adevăr — în camera mare, Allen îşi sfîşia sufletul revoltat : *Am vrut să cer iubirea ta nebună, dar toţi au spus că eu nu ştiu ce vreau, şi tremur tot cînd sîntem împreună, dar toţi îmi spun că eu nu ştiu ce vreau.*

— Cred c-am să-l ard de viu, cereasca mea soţie.

— Nu, n-ai s-o faci. Mai ales cînd vei afla despre ce e vorba.

— Nu pot să aflu şi aşa nespălat cum sînt ?

— Nu.

Am intrat în camera cea mare. Allen îmi răspunse la salut, privindu-mă cu expresia inteligentă a unei bucăţi de gumă de mestecat.

— Sper că ai cules din praf inimioara ta singuratică şi îndrăgostită...

— Hî ?

— Hî, *domnule !* După cum am auzit data trecută, cineva o luase şi o aruncase pe jos.

— Numărul unu, zise el, e numărul unu pe toată ţara ! S-au vîndut un milion de exemplare în două săptămîni.

— Grozav ! Mă bucur că viitorul e în mîinile tale. Am urcat scara, cîntînd şi eu : *Şi tremur tot cînd sîntem împreună, dar toţi îmi spun că eu nu ştiu ce vreau.*

Ellen se ţinea după mine, avînd în mîini o carte, cu un deget vîrît între file. Îi cunosc metoda. O să-mi pună o întrebare, considerată de ea interesantă pentru mine, şi apoi o să-şi dea drumul, destăinuindu-mi ceea ce vrea să-mi spună Mary. Ellen trăieşte un fel de triumf, dacă reuşeşte să-mi spună înaintea celorlalţi. N-aş vrea să afirm că-i place să flecărească, dar totuşi îi place. I-am arătat două degete încrucişate.

— Gura !

— Dar, tăticule...

— Am zis să-ţi ţii gura, domnişoară revent de seră, şi aşa rămîne. Am trîntit uşa, strigînd : Camera de baie a unui bărbat e cetatea lui. Am auzit-o pe Ellen rîzînd. N-am încredere în copii, atunci cînd rîd de glumele mele. Mi-am frecat bine obrazul şi mi-am spălat dinţii pînă ce mi-au sîngerat gingiile. M-am bărbierit, mi-am pus o cămaşă curată şi — ca o manifestare de revoltă — mi-am pus cravata papion pe care fiică-mea n-o poate suferi.

Mary a mea trepida de nerăbdare.

— Nici n-o să-ţi crezi urechilor...

— *Seo leo gif heo blades onbirigth.* Spune !

— Margie e cea mai drăguţă prietenă din cîte am avut vreodată !

— Îţi ofer un citat : „Inventatorul ceasului cu cuc e mort de mult". E o noutate veche, dar adevărată !

— N-ai să ghiceşti niciodată. Margie îi ia pe copii la ea, ca să putem pleca noi în excursie.

— Ce-i asta, o glumă ?

— N-am rugat-o eu. Ea s-a oferit.

— Au s-o mănînce de vie.

— Sînt pur şi simplu îndrăgostiţi de ea. Îi duce duminică la New York cu trenul, vor dormi în apartamentul unei prietene, iar luni se vor duce la Central Rockefeller ca să vadă înălţimea drapelului cel nou, cu cincizeci de stele, şi parada, şi toată festivitatea.

— Nu-mi vine să cred.

— Nu e o veste bună ?

— Cea mai bună ! Iar noi, domnişoară Şoricel, ne vom lua zborul spre Montauk ?

— Am şi telefonat şi am rezervat o cameră.

— E un delir ! Sînt gata să explodez. Simt cum mă umflu.

Aveam de gînd să-i vorbesc şi despre prăvălie. Dar prea multe noutăţi constipă. Era mai bine să amîn şi să-i spun la Montauk.

Ellen se strecură în bucătărie.

— Tăticule, piatra aia trandafirie a dispărut din vitrină.

— E la mine. O am aici în buzunar. Ia-o, poţi s-o pui la loc.

— Tu ne-ai interzis s-o luăm cu noi.

— Şi îţi interzic şi de acum înainte, sub pedeapsă cu moartea.

Mi-a smuls-o aproape cu lăcomie şi, ţinînd-o cu amîndouă mîinile, a dus-o în camera cea mare.

Mary mă privea straniu, cu ochii întunecaţi.

— De ce ai luat-o, Ethan ?

— Ca să-mi aducă noroc, dragostea mea. Şi mi-a adus.

Capitolul XVIII

Duminică 3 iulie a plouat, conform legilor amintite, cu picături mari, mai ude ca de obicei. Ne-am strecurat şi noi pe şoseaua jilavă, printre şirurile de automobile, simţindu-ne grozavi, neajutoraţi, rătăciţi ca nişte păsări scăpate din colivie, speriate de libertatea ce-şi arăta colţii. Mary şedea dreaptă, mirosind a stambă proaspăt călcată.

— Spune-mi, eşti fericită — eşti veselă ?

— Îi aud într-una pe copii.

— Înţeleg. Mătuşa Deborah numea starea asta „singurătate fericită". Ia-ţi zborul, rîndunica mea ! Volanele de pe umerii tăi sînt de fapt aripi, căprioară !

Mary zîmbi şi se cuibări mai aproape de mine.

— Mă simt minunat, dar tot mi se pare că aud glasurile copiilor. Ce-or fi făcînd acum ?

— Orice ţi-ar putea trece prin cap, dar te asigur că nici nu se sinchisesc de noi.

— Cred că ai dreptate. De fapt, noi nu-i interesăm.

— Atunci hai să le-o luăm înainte. Cînd am văzut barca apropiindu-se, o, şarpe al Nilului, am simţit că ziua va fi a noastră. Astă seară, Octavian va cerşi un codru de pîine de la vreun păstor de capre grec.

— Eşti nebun. Allen nu se uită niciodată pe unde calcă. E în stare să nu observe stopul şi să nimerească sub o maşină.

— Aşa-i. Şi biata, mititica de Ellen, cu piciorul ei diform ! În orice caz, are o inimă bună şi o mutră frumuşică. Poate s-o găsi cineva s-o iubească şi să-i amputeze piciorul.

— Oh ! De ce nu mă laşi să mă îngrijorez şi eu puţin ? M-aş simţi mai bine.

— N-am auzit niciodată această idee formulată mai bine. Hai să trecem în revistă posibilităţile cele mai îngrozitoare !

— Ştii prea bine ce vreau să spun...

— Ştiu. Dar numai tu, adică Înălţimea Ta, ai adus obiceiurile astea în familie. Se moştenesc numai pe linie femeiască. Micii vampiri...

— Nimeni nu-şi iubeşte copiii mai mult decît tine.

— Vina mea e înzecită, pentru că sînt un puturos.

— Mi-eşti drag.

— Da, ăsta-i genul de îngrijorare pe care-l aprob. Vezi fîşia asta de pămînt ? Priveşte cum se lăfăiesc ciulinii şi măturica, iar nisipul apare de sub ei ca nişte vălurele nemişcate. Ploaia izbeşte pămîntul şi apoi sare în sus ca o ceaţă subţire. Întotdeauna m-am gîndit că peisajul de aici seamănă cu Dartmoor sau Exmoor, dar nu le-am văzut decît în fotografii. Să ştii că primii colonişti veniţi din Devon trebuie să se fi simţit aici ca la ei acasă. Crezi că umblă şi stafii pe-aici ?

— Dacă n-au umblat pînă acum, va umbla stafia ta.

— Nu trebuie să faci complimente dacă nu eşti sinceră.

— Nu e acum momentul pentru complimente. Fii atent la drumurile laterale. Trebuie să scrie : „Moorcroft".

Aşa şi scria şi, ceea ce m-a încîntat pe acea prelungire subţire, ca un fus, a Long Island-ului, era că apa de ploaie se scurgea în pămînt, fără să lase pic de noroi.

Ni s-a dat, numai pentru noi doi, o căsuţă de păpuşi, curăţică şi înflorată cu pînză cretonată, şi două paturi gemene, pufoase ca nişte cozonăcei, după modelul paturilor cărora li se face reclamă în toată ţara.

— Nu sînt de acord cu paturile astea...

— Prostuţule, n-ai decît să treci dincoace.

— Pot să fac ceva mai mult decît atît, dezmăţato !

Am cinat, plini de demnitate, homar de Maine la grătar, stropit cu vin alb — mult vin alb, pentru ca ochii lui Mary a mea să devină strălucitori, şi am îndopat-o, ca un seducător, cu coniac, pînă cînd am ameţit şi eu. Ea a trebuit să-şi aducă aminte de numărul căsuţei de păpuşi şi tot *ea* a nimerit cheia în broasca uşii. Nu eram chiar atît de ameţit încît să nu mă pot ţine de ea, dar, dac-ar fi vrut, ar fi putut să-mi scape.

Apoi, toropită de mulţumire, Mary şi-a lăsat capul pe umărul meu drept, zîmbind şi căscînd delicat.

— Te nelinişteşte ceva ?

— Ce idee ! Începi să visezi încă înainte de a adormi.

— Te zbaţi atît de mult ca să mă faci fericită ! Nu pot să pătrund în gîndurile tale. Eşti îngrijorat ?

Treptele care duc pînă la somn sînt tot atîtea momente stranii şi lucide.

— Da, sînt îngrijorat. Asta te nelinişteşte ? N-aş vrea s-o spui şi altora, dar află că acum se dărîmă cerul şi un ciob din el mi-a căzut pe coadă.

A adormit uşor, cu zîmbetul ei păgîn pe buze. Mi-am eliberat braţul şi m-am sculat în picioare între cele două paturi. Ploaia încetase, se mai auzea doar apa ce se scurgea de pe acoperiş, iar luna nouă îşi răsfrîngea imaginea în miliarde de picături minuscule. *„Beaux rêves* [1], iubita mea dragă. Nu lăsa cerul să cadă asupra noastră !"

Patul meu era răcoros şi prea moale şi, stînd în el, puteam să văd secera subţire a lunii trecînd printre norii ce alunecau spre mare. O clipă, s-a ridicat ţipătul de strigoi al unui buhai de baltă. Am strîns pumnii, amîndoi. Acuma *trebuie* să-ţi ţii gura. Şi încă strînsă bine. Pe coada mea căzuse doar un bob de mazăre.

Dacă zorile au apărut însoţite de tunete, nu ştiu, n-am auzit. Cînd m-am trezit, totul era numai verde-auriu ; mai întunecat acolo unde creşteau ciulinii, palid printre ferigi, şi roşu-gălbui pe dunele de nisip ud. Ceva mai departe, Atlanticul strălucea ca argintul lucrat cu ciocanul. La rădăcina unui stejar bătrîn şi cioturos de lîngă casa noastră, se adăpostea un lichen cît o pernă, cu

[1] Vise frumoase (în lb. franceză).

suprafaţa vălurită, de un alb-sidefiu. O potecă pietruită şerpuia printre căsuţele de jucărie ale orăşelului, ducînd la vila cea mare cu acoperiş de şindrilă, mama tuturor căsuţelor din preajmă. Aci era biroul, se vindeau ilustrate, cadouri, mărci poştale şi tot aici era şi sala de mese, cu feţe de masă albastre, în carouri, unde noi, păpuşile, puteam să mîncăm.

Administratorul şedea în biroul contabilităţii, verificînd o listă oarecare. Îl remarcasem cînd ne-am înscris. Avea doar un smoc de păr, şi nu părea să simtă mare nevoie de a se bărbieri. Era un om închis şi viclean în acelaşi timp ; văzîndu-ne prea veseli, era atît de convins că escapada noastră ascundea un adulter, încît, ca să-i fac plăcere, am fost tentat să scriu în registru : „John Smith cu soţia". Adulmeca păcatul. Părea că vede într-adevăr ca o cîrtiţă, cu ajutorul nasului lung şi delicat.

— Bună dimineaţa.

Îşi ridică nasul din hîrtii.

— Aţi dormit bine ?

— Perfect. Spune-mi, pot să-i duc soţiei mele o tavă cu micul dejun ?

— Nu servim decît în sala de mese, de la şapte treizeci, la nouă treizeci.

— Dar dacă o duc eu singur...

— E împotriva regulamentului.

— N-am putea să-l încălcăm, de data asta ? Ştiţi cum este... Am azvîrlit aceste cuvinte tocmai pentru că aşa credea el că stau lucrurile.

Plăcerea lui m-a răsplătit îndeajuns. Ochii i s-au umezit şi nasul a început să-i tremure.

— Se simte oarecum stingherită, jenată, nu-i aşa ?

— Eh, ştiţi cum este...

— Nu ştiu ce-o să zică bucătarul.

— Întrebaţi-l. Puteţi să-i spuneţi că pe piscul ceţos al muntelui stă, în vîrful picioruşelor, un dolar.

Bucătarul era un grec, care găsi că un dolar e destul de atrăgător.

După cîteva minute, duceam în braţe o tavă imensă, acoperită cu un şervet. Am lăsat tava pe o bancă rustică şi am cules un buchet de minuscule flori de cîmp, pentru a cinsti masa regală a iubitei mele.

Poate că se trezise mai înainte, dar, în orice caz a deschis ochii spunînd :

— Miroase a cafea. Oh ! Oh ! Ce soţ drăguţ — şi — şi flori.

Cunoşteam toate aceste exclamaţii, care nu-şi pierd niciodată mireasma.

Am mîncat, am băut cafea, şi apoi am mai băut încă o cafea ; Mary a mea şedea în pat rezemată de perne, şi arăta mai tînără şi mai nevinovată decît fiică-sa. Şi am vorbit amîndoi, pe rînd, respectuoşi, despre minunata odihnă de peste noapte.

Sosise şi momentul meu.

— Aşază-te comod. Am noutăţi. Şi triste şi vesele.

— Bun ! Ai cumpărat cumva oceanul ?

— Marullo a dat de bucluc.

— Ce ?

— A venit în America fără autorizaţie.

— Ei, şi ce ?

— Acum este obligat să plece.

— Deportat ?

— Da.

— Dar e îngrozitor... !

— Da, nu-i plăcut.

— Ce trebuie să facem ? Ce-ai să faci ?

— Jocul s-a terminat. Mi-a vîndut prăvălia — sau mai bine zis, ţi-a vîndut-o ţie. Banii sînt ai tăi. Trebuie să-şi lichideze toate proprietăţile, şi ştii că el mă simpatizează ; mi-a dat-o aproape pe gratis — trei mii de dolari.

— Dar e îngrozitor ! Vrei să spui — vrei să spui că prăvălia este acum proprietatea ta ?

— Da.

— Nu mai eşti salariat ! Nu mai eşti un biet vînzător !

Se răsuci cu faţa în pernă şi începu să plîngă cu sughiţuri mari, din fundul sufletului, ca un sclav căruia i s-ar sfărîma cătuşele.

Am ieşit, m-am aşezat pe treptele căsuţei şi am stat la soare pînă cînd a terminat de plîns ; după aceea s-a spălat pe faţă, s-a pieptănat, şi-a pus halatul, a deschis uşa şi m-a strigat. Era o altă femeie, şi de-acum înainte avea să rămînă mereu aşa. Nu era nevoie s-o mai spună. O spunea felul în care îşi ţinea capul. De acum încolo putea să-şi ţină capul sus. Eram din nou cineva.

— Nu putem face nimic pentru a-l ajuta pe domnul Marullo ?

— Mă tem că nu.

— Cum s-a întîmplat ? De unde a pornit ?

— Nu ştiu.

— Era un om de treabă. N-ar trebui să se procedeze astfel cu el. Cum a primit vestea ?

— Demn. Ca un om de onoare.

Ne-am plimbat pe plajă, aşa cum plănuisem, ne-am tolănit pe nisip, am cules scoici mici şi colorate, arătîndu-ni-le unul altuia, după toate regulile jocului, am vorbit cu mirare convenţională despre natură, mare, aer, lumină, despre vîntul care mai domolea arşiţa, ca şi cum Creatorul aştepta complimentele noastre.

Atenţia lui Mary era împărţită în două. Cred că dorea să fie înapoi, acasă, în noua ei situaţie, să observe felul în care o vor privi femeile, tonul schimbat al saluturilor de pe Strada Mare. Nu mai era „biata Mary Hawley, cît se străduieşte !" Devenise Doamna Ethan Allen Hawley, şi va rămîne pentru totdeauna. Iar eu trebuia să-i păstrez aceste cuceriri.

Am rămas tot restul zilei numai pentru că aşa proiectasem şi pentru că plătisem, dar scoicile colorate pe care le întorcea de pe o parte pe alta, examinîndu-le, erau de fapt zilele strălucite ce aveau să vină.

Am prînzit în sufrageria cu feţe de masă albastre cu carouri, iar atitudinea lui Mary, siguranţa pe care i-o dădea poziţia ei socială, îl dezamăgiră pe domnul Cîrtiţă. Nasul lui delicat, care tremurase atît de voios mirosind păcatul, se pleoştise. Cînd veni la masa noastră să anunţe că doamna Hawley era chemată la telefon, deziluzia lui era totală.

— Cine ştie că sîntem aici ?

— Cine ? Margie, bineînţeles ! Trebuia să-i spun, din pricina copiilor. Oh ! Sper că... Ştii că el nu se uită pe unde calcă.

Se reîntoarse tremurînd ca o stea.

— N-ai să ghiceşti niciodată. Nu poţi să ghiceşti...

— Pot să ghicesc că este o veste bună.

— Margie mi-a spus : „Aţi auzit ştirile ? Aţi ascultat la radio ?" Mi-am dat seama după vocea ei că veştile nu erau rele.

— N-ai putea să-mi spui mai întîi despre ce este vorba şi apoi să-mi povesteşti cum suna vocea lui Margie ?

— Nici nu-mi vine să cred !

— N-ai vrea să faci aşa ca să văd şi eu, dacă pot sau nu să cred ?

— Allen a cîştigat o menţiune de onoare !

— Ce ? Allen ? Mai spune o dată !

— La concursul de compoziţie — pe toată ţara — menţiune de onoare !

— Nu !

— Ba da. Au fost numai cinci menţiuni de onoare — primeşte un ceas, şi apare la televiziune. Îţi vine să crezi ? O celebritate în familie !

— Nu, nu-mi vine să cred. Oare toate smiorcăielile lui de mucos erau doar o prefăcătorie ? Ce mai actor ! Inima lui iubitoare şi însingurată nu era de loc aruncată în drum !

— Lasă gluma ! Gîndeşte-te : fiul nostru este unul dintre cei cinci băieţi din Statele Unite, care au primit menţiune de onoare — şi vor apare la televiziune !

— Şi un ceas ! Mă-ntreb dacă ştie să citească cifrele de pe cadran.

— Ethan, dacă-l iei în glumă, lumea o să creadă că eşti gelos pe propriul tău fiu.

— Sînt doar mirat. Credeam că stilul prozei lui e cam de nivelul celei a generalului Eisenhower. Allen n-are un scriitor-negru în spate.

— Te cunosc eu, Eth. Îţi place să-i deprecieziezi — dar numai în glumă. Dar tot tu îi răsfeţi, în ascuns. Vreau să ştiu... l-ai ajutat la compunere ?

— Să-l ajut ? Nici nu mi-a arătat-o.

— Bine, atunci e în regulă. N-aş fi vrut să-ncepi să faci pe grozavul pentru că i-ai fi scris-o tu.

— Nu poate să-mi intre-n cap. Ceea ce dovedeşte că nu prea ne cunoaştem copiii. Ce zice Ellen ?

— E mîndră ca un păun. Margie era aşa de emoţionată că de-abia mai putea să vorbească. Ziarele vor să-i ia interviuri — şi televiziunea — va apare la televiziune. Îţi dai seama că noi nici măcar n-avem televizor, ca să-l putem vedea ? Margie spunea că putem să privim la aparatul ei. O celebritate în familie ! Ethan, ar trebui să avem şi noi un televizor.

— O să cumpărăm. Este primul lucru pe care am să-l fac mîine dimineaţă ; dar de ce nu comanzi tu unul ?

— Ne putem permite, Ethan ? Am uitat că prăvălia e a ta, pur şi simplu am uitat ! Înţelegi ? O celebritate.

— Sper că vom putea trăi împreună cu el.

— Să-l laşi să se bucure de victorie. Ar trebui să ne întoarcem acasă. Ei vin cu trenul de şapte şi optsprezece. E bine să fim acolo, ştii, să-i facem un fel de primire.

— Şi un tort.

— Am să fac.

— Şi serpentine.

— Sper că nu eşti gelos şi meschin.

— Nu. Sînt copleşit. Cred că serpentinele sînt o idee minunată ; le împrăştiem prin toată casa.

— Dar nu şi prin curte. Ar părea ostentativ. Margie propunea să ne prefacem că nu ştim nimic şi să-l lăsăm pe el să ne spună.

— Nu sînt de acord. Poate devine timid. Ar fi ca şi cînd nouă nu ne-ar păsa. Nu, trebuie să se întoarcă acasă în ovaţii şi strigăte de triumf, primit cu un tort. Dacă aş găsi vreo prăvălie deschisă, aş cumpăra nişte artificii.

— La standurile de pe şosea...

— Aşa-i. În drum spre casă — dacă or mai fi rămas.

Mary îşi aplecă o clipă capul, ca şi cînd s-ar fi rugat.

— Tu eşti proprietarul prăvăliei, iar Allen e celebru. Cine ar fi crezut că toate astea se pot întîmpla în acelaşi timp ? Ethan, ar trebui să pornim către casă. Ar trebui să fim acolo la sosirea lor. De ce te uiţi aşa ?

— A trecut peste mine ca un fel de val... Cît de puţin cunoaştem oamenii ! Mă trec fiorii. Îmi aduc aminte că de Crăciun, cînd ar fi trebuit să fiu vesel, eu aveam velsmerţ.

— Ce-i aia ?

— E ce-am înţeles eu cînd mătuşa Deborah a spus Weltschmertz.

— Şi ce-i aia ?

— Senzaţia că pe mormîntul tău se plimbă gîştele.

— Oh ! Asta e ! Eh, să nu te molipseşti de boala asta ! Cred că azi e cea mai frumoasă zi din viaţa noastră. Am fi ingraţi dacă n-am recunoaşte-o. Acum zîmbeşte şi uită de velsmerţu' ăla. Ce caraghios, Ethan, velsmerţ ! Du-te şi plăteşte nota. Eu am să fac valizele.

Am achitat nota cu nişte bani ce fuseseră împăturiţi strîns într-un pacheţel pătrat. Şi l-am întrebat pe domnul Cîrtiţă :

— Mai aveţi artificii la standul de cadouri ?

— Cred că da. Să văd... da, sînt. Cîte doriţi ?

— Toate, cîte aveţi, zisei eu. Fiul nostru a devenit o celebritate.

— Zău ! În ce fel ?

— Există un singur fel.

— Vreţi să spuneţi ca Dick Clark sau aşa ceva ?

— Sau Chessman, sau Dillinger.

— Glumiţi.

— O să apară la televiziune.

— La care post ? La ce oră ?

— Nu ştiu — încă nu ştiu.

— Am să urmăresc. Cum îl cheamă ?

— La fel ca şi pe mine. Ethan Allen Hawley — i se spune Allen.

— Pentru noi a fost o cinste să vă avem pe dumneavoastră şi pe doamna Allen aici.

— Doamna Hawley.

— Desigur. Sper că o să mai veniţi. O mulţime de celebrităţi au stat aici. Vin pentru linişte.

Pe drumul aurit către casă, în şarpele lent şi scînteietor al maşinilor, Mary şedea dreaptă şi mîndră.

— Am cumpărat o cutie întreagă de artificii. Peste o sută.

— Asta e mai aproape de firea ta, dragule. Oare Baker-ii s-or fi întors ?

Capitolul XIX

Fiul meu s-a comportat bine. Era degajat şi amabil. Nu s-a răzbunat, n-a ordonat să fim executaţi. A primit fără orgoliu, dar şi fără modestie exagerată şi onorurile şi complimentele, ca şi cum i s-ar fi cuvenit. Înainte de transformarea celor o sută de artificii în nişte beţe carbonizate, s-a îndreptat spre scaunul lui din camera cea mare şi a deschis aparatul de radio. Era evident că ne iertase nouă greşelile noastre. N-am văzut niciodată un băiat care să primească gloria cu mai multă graţie.

A fost într-adevăr o seară a miracolelor. Dacă uşoara înălţare la cer a lui Allen era surprinzătoare, reacţia lui Ellen era cu mult mai neaşteptată. Cîţiva ani de observaţie atentă şi continuă îmi spuneau că domnişoara Ellen o să fiarbă şi o să explodeze de invidie, că va căuta un mijloc prin care să minimalizeze victoria fratelui ei. Dar m-am înşelat. Deveni sufletul sărbătoririi lui Allen. Ne povesti cum, după ce petrecuseră o seară încîntătoare, se aflau într-un elegant apartament de pe Strada 67, ascultînd întîmplător la televizor ultimile ştiri ale postului C.B.S., cînd s-a anunţat triumful lui Allen. Şi tot ea ne relată ce a spus fiecare şi cum au reacţionat, cum erau gata-gata să leşine. Şi în timp ce Ellen încerca să ne descrie cum va apare fratele ei la televiziune, împreună cu ceilalţi patru cîştigători, cum o să-şi citească lucrarea, privit şi ascultat de milioane de oameni, Allen şedea calm şi absent, iar Mary cotcodăcea fericită în pauze. Am aruncat o privire către Margie Young-Hunt. Era la fel de concentrată, ca atunci cînd îmi ghicise în cărţi. În cameră se strecură o linişte întunecată.

— Nu există nici o scăpare, zisei. Evenimentul reclamă sirop de la gheaţă pentru toată lumea.

— Îl aduce Ellen. Dar unde e Ellen ? Apare şi dispare, ca un fum.

Margie Young-Hunt se ridică nervoasă.

— Aici este o petrecere de familie. Eu am să plec.

— Dar bine, Margie, trebuie să stai cu noi. Unde s-a dus Ellen ?

— Mary, nu mă obliga să recunosc că sînt cam obosită.

— Ai avut două zile grele, draga mea. Uit mereu. Noi ne-am odihnit minunat, nici nu poţi să-ţi închipui — şi asta numai datorită ţie.

— Mi-a făcut multă plăcere. Mi-ar fi părut rău să pierd acest prilej.

Dorea să plece, şi cît mai repede. Primi mulţumirile noastre şi ale lui Allen, şi fugi.

— Nu i-am spus despre prăvălie... zise Mary calm.

— Să lăsăm asta, deocamdată. Ar însemna să nedreptăţim pe Eminenţa Sa. Azi e rîndul lui. Unde s-a dus Ellen ?

— S-a dus la culcare, zise Mary. E frumos ce spui, dragule, şi ai dreptate. Allen, azi a fost o zi mare. E timpul să te duci şi tu la culcare.

— Cred că am să mai rămîn cîteva clipe, zise Allen blînd.

— Dar ai nevoie de odihnă.

— Mă odihnesc.

Mary se uită la mine, cerînd ajutor.

— Acestea sînt momentele care pun la încercare sufletele bărbaţilor. Pot să-i trag o săpuneală, sau să-l las să triumfe chiar şi asupra noastră.

— În fond nu-i decît un copil. Are nevoie de odihnă.

— Are nevoie de o mulţime de lucruri, dar odihna nu face parte dintre ele.

— Toată lumea ştie că mai ales copiii au nevoie de odihnă.

— Lucrurile pe care le ştie toată lumea sînt de cele mai multe ori greşite. Ai auzit vreodată ca un copil să moară de surmenaj ? Nu — numai adulţii mor de prea multă muncă. Copiii sînt prea deştepţi să păţească una ca asta. Ei se odihnesc exact atunci cînd au nevoie.

— Dar e trecut de miezul nopţii...

— Într-adevăr, iubito, şi mîine o să doarmă pînă la prînz. Dar noi doi trebuie să ne sculăm la şase.

— Vrei, cu alte cuvinte, să te duci la culcare şi să-l laşi pe Allen să rămînă aici ?

— El trebuie să se răzbune pe noi fiindcă l-am adus pe lume.

— Ce tot spui ? Despre ce răzbunare e vorba ?

— Hai mai bine să încheiem un pact. Văd că începi să te superi.

— Da, mă supăr. Eşti stupid.

— Dacă pînă într-o jumătate de oră după ce ne-am dus la culcare, Allen nu se urcă în cuibuşorul lui, am să-ţi plătesc patruzeci şi şapte de milioane opt sute douăzeci şi şase de dolari şi optzeci de cenţi.

Ei bine, am pierdut şi va trebui să-i plătesc ! Trecuseră treizeci şi cinci de minute după ce i-am spus noapte bună, cînd scara a scîrţîit sub picioarele celebrităţii noastre.

— Nu pot să te sufăr cînd ai dreptate, zise Mary a mea. Se pregătise să-şi petreacă toată noaptea trăgînd cu urechea.

— N-am avut dreptate, dragă. Am pierdut, din cauza celor cinci minute. Avantajul meu este doar că ţin minte.

Şi Mary a adormit. N-a auzit-o pe Ellen strecurînd-se pe scară în jos, dar eu am auzit-o. Tocmai contemplam punctele roşii jucînd în întuneric. Nu m-am dus după ea, căci am auzit ţăcănitul uşor al cheii de alamă, răsucindu-se în broasca vitrinei. Ştiam că fiică-mea îşi încarcă bateria.

Punctele roşii erau agitate. Apăreau, dar dispăreau imediat ce îmi fixam privirea asupra lor. Bătrînul căpitan mă ocolea. Nu mi se mai arătase clar, de mult — de la Paşte. Eu nu semăn mătuşii Harrieta — „fie-i ţărîna uşoară“ — dar ştiu că atunci cînd nu sînt împăcat cu mine însumi, bătrînul Căpitan nu mi se arată clar. E un fel de test al raporturilor mele personale cu mine.

În noaptea asta l-am silit. Am stat întins şi ţeapăn, la marginea patului. Mi-am încordat fiecare muşchi al trupului, mai ales gîtul şi bărbia, mi-am încrucişat pumnii strînşi peste burtă şi mi-am impus să evoc ochii mici şi reci, mustaţa albă şi zbîrlită şi umerii aplecaţi înainte, care dovedeau că omul avusese cîndva un trup puternic şi că se folosise de el. L-am făcut chiar să-şi pună şapca albastră cu cozoroc scurt şi lucios, cu un *H* de aur făcut din două ancore, şapca pe care o purtase destul de rar. Bătrînul se cam împotrivea, dar eu l-am silit să vină, şi l-am aşezat pe malul năruit al Portului Vechi, lîngă Refugiu. L-am pironit pe nişte pietre de balast şi i-am fixat mîinile împreunate pe măciulia bastonului din os de narval. Cu un asemenea baston puteai să dobori un elefant.

Simţeam nevoia să urăsc pe cineva. Nu un om ca tata — ca să-mi pară rău şi să mă arăt înţelegător. Pe cineva pe care să-l urăsc cu adevărat, să-mi pot vărsa tot năduful.

Memoria-i puioasă. Începe cu o imagine clară şi bine întipărită pînă în cele mai mici amănunte, şi apoi dacă se porneşte, îşi dă drumul, înainte sau înapoi, ca un film.

Bătrînul Căpitan schiţă o mişcare. Arătă cu bastonul:

„Trage o linie, de la a treia stîncă de după capul digului, pînă la Capul Porty, cînd apele-s mari, şi pe urmă mergi cu linia în jos, cam jumătate de ancablură. Acolo zace ea, adică atît cît a mai rămas din ea."

„Cît înseamnă o jumătate de ancablură, domnule ?"

„Cît ? Păi, cît să fie ? Cam vreo sută de metri. Era ancorată şi tocmai începea fluxul. Ultimii doi ani fuseseră foarte grei. Jumătate din butoaiele pentru grăsime erau goale. Eram la uscat, cînd a luat foc, cam pe la miezul nopţii. Cînd s-a aprins grăsimea, oraşul s-a luminat ca ziua, iar flăcările fîlfîiau pe grăsimea vărsată pînă la Capul Osprey. N-am putut s-o tragem pe nisip, de frică să nu se întindă focul şi pe chei. Într-un ceas a ars pînă la nivelul apei. Chila, ca şi chila falsă, sînt şi acum acolo — întregi. Erau din stejar de păduri virgine, din insula Shelter, ca şi coturile."

„Cum a luat foc ?"

„N-am crezut niciodată c-a luat din senin. Eu eram la uscat."

„Cine avea interes să-i dea foc ?"

„Cum cine ? Proprietarii !"

„Dar proprietarul nu erai dumneata ?"

„Eram proprietar numai pe jumătate. Eu n-aş fi fost în stare să dau foc unei corăbii. Aş vrea să mai văd lemnul ei — să văd în ce stare se află."

„Acum poţi pleca, domnule căpitan".

„Nu-ţi poţi baza ura numai pe faptele astea... Nu e de-ajuns".

„E mai bine decît nimic. Am să scot chila la suprafaţă — de îndată ce voi fi bogat. Am s-o fac pentru dumneata — o linie dreaptă, de la stînca a treia pînă la Capul Porty, la nivelul fluxului, o sută de metri spre larg."

Nu dormeam. Pumnii şi braţele îmi erau ţepene şi le apăsam pe stomac, ca să nu-l las pe bătrînul Căpitan să dispară, dar cînd i-am dat drumul, somnul m-a cuprins dintr-o dată.

Cînd Faraonul avea vise îşi chema experţii, care i le tălmăceau, spunîndu-i ce urma să se întîmple în cuprinsul regatului, şi foarte bine făcea, pentru că regatul era el. Cînd vreunul dintre noi are un vis, ne ducem la un expert, care ne lămureşte ce se petrece în ţara noastră lăuntrică. Eu avusesem un vis, care n-avea nevoie de nici un expert. Ca majoritatea oamenilor moderni, nu cred în prevestiri sau în farmece, şi din această cauză pierd jumătate din timp încercînd să le descifrez.

Astă primăvară, simţindu-se deprimat şi solitar, Allen ne anunţase că a devenit ateu, ca să-l pedepsească pe Dumnezeu şi părinţii. I-am spus să n-o ia razna, deoarece, devenind ateu, nu va mai putea să se teamă trecînd pe sub scară, sau să scuipe peste umărul stîng cînd va vedea vreo pisică neagră, nici să-şi pună ceva în gînd cînd va vedea luna nouă.

Oamenii pe care îi înspăimîntă propriile lor vise, încearcă să se convingă că n-au nici un fel de vise. Eu pot să-mi explic destul de uşor visul pe care l-am avut, dar asta nu-l face mai puţin înspăimîntător.

Primisem un ordin de la Danny, nu ştiu pe ce cale. El trebuia să plece cu un avion, şi voia ca eu să mă ocup personal de anumite treburi. Voia o căciulă pentru Mary, din piele de căprioară maro-închis, cu blană de miel înăuntru. Trebuia

ca pielea să semene cu nişte papuci vechi ai mei, căptuşiţi cu blană de miel, iar căciula să fie ca o caschetă de baseball, cu un cozoroc lung. Mai voia şi un anemometru — nu unul obişnuit, cu acele mici cupe de metal, care se învîrtesc — ci un anemometru lucrat de mînă, din cartonul subţire şi tare al cărţilor poştale oficiale, montat pe beţe de bambus. Mă chemase să mă întîlnesc cu el înainte de decolare. Luasem cu mine bastonul de narval al bătrînului Căpitan. De obicei, sta în vestibul într-un port-umbrele, dintr-o labă de elefant.

Cînd am primit în dar laba de elefant, m-am uitat la unghiile mari, de fildeş, şi le-am spus copiilor :

„Primul puşti pe care-l prind că dă cu lac pe aceste unghii, va mînca bătaie — aţi înţeles ?"

M-au ascultat, aşa că am fost nevoit să le lăcuiesc eu însumi în roşu-aprins, cu lac de pe masa de harem a lui Mary.

La întîlnirea cu Danny m-am dus în Pontiac-ul lui Marullo, şi se făcea că aeroportul era în clădirea poştei din New Baytown. După ce am parcat maşina, am pus bastonul pe bancheta din spate ; dar doi poliţişti cu figuri agresive, coborîră dintr-o maşină a poliţiei, şi-mi spuseră :

„Nu pe banchetă."

„Este împotriva legii ?"

„Aha, vrei s-o faci pe grozavul ?"

„Nu. Întrebam pur şi simplu."

„Atunci, nu-l pune pe banchetă."

Danny era într-un birou din fund şi sorta nişte pachete. Purta pe cap căciula de miel şi în-

vîrtea anemometrul din carton. Avea fața suptă și buzele foarte crăpate, în schimb mîinile îi erau umflate ca niște buiote cu apă caldă, parcă l-ar fi înțepat viespile.

S-a ridicat să-mi strîngă mîna, și mi-am simțit mîna dreaptă cuprinsă de o masă caldă, spongioasă. Îmi strecurase ceva în mînă, ceva mic și greu și rece, cam de mărimea unei chei, dar nu o cheie — altceva, un obiect de metal care părea ascuțit și lustruit. Nu știu ce era, pentru că nu m-am uitat la el, l-am pipăit doar. M-am aplecat spre Danny și l-am sărutat pe gură, și-am simțit cu buzele mele cît de uscate și crăpate erau ale lui. Atunci m-am trezit, înfricoșat și înghețat. Se iviseră zorile. Puteam să văd lacul din tablou, dar nu și vaca, și încă mai simțeam buzele uscate și crăpate ale lui Danny. M-am dat imediat jos din pat pentru că nu voiam să mă gîndesc la asta. N-am mai făcut cafea, ci m-am dus drept la piciorul de elefant, și am văzut că bățul, căruia i se zicea baston, se afla la locul lui.

Era ceasul tremurător al dimineții, cald și umed, iar vîntul de dimineață nu începuse încă să se simtă. Strada părea de cenușă și argint, numai trotuarele erau murdărite de gunoiul omenirii. Cafeneaua *La Marinar* nu se deschisese, dar, oricum, n-aveam poftă de cafea. Am intrat prin alee, și am deschis ușa din dos, m-am uitat în prăvălie și am zărit în spatele tejghelei, cutia de pălării. Am deschis o cutie cu cafea, am vărsat cafeaua în lada de gunoi, apoi am făcut două găuri într-o cutie cu lapte condensat și am turnat laptele în cutia de cafea, am deschis ușa din dos și am pus

cutia pe prag. Pisica era într-adevăr pe alee, dar n-a vrut să vină să bea laptele pînă ce n-am intrat în prăvălie, în față. De acolo o puteam privi. O pisică cenușie, lipăind lapte pe o alee cenușie. Cînd și-a ridicat capul, avea lapte pe mustăți. S-a așezat, și-a șters botul, apoi a început să-și lingă pernițele labelor.

Am deschis cutia de pălării și am luat chitanțele de sîmbătă ; toate trecute pe o listă și prinse la un loc, cu agrafe. Am scos treizeci de hîrtii de cîte o sută de dolari, din plicul cafeniu de la bancă, și pe celelalte douăzeci le-am pus la loc. Aceste trei mii de dolari vor constitui rezerva mea pînă cînd economia prăvăliei se va echilibra. Celelalte două mii ale lui Mary vor merge înapoi la contul ei și, imediat ce se va putea, voi pune la loc și celelalte trei mii. Cele treizeci de hîrtii le-am îndesat în portofelul meu cel nou, care îmi umfla buzunarul de la spate. Apoi am început să car lăzi și cutii de carton din magazie, le-am desfăcut sau le-am deschis și am început să-mi umplu rafturile golite, iar pe o bucățică de hîrtie de împachetat am făcut o listă de mărfurile pe care trebuia să le comand. Cutiile de carton și lăzile le-am stivuit pe alee, ca să le ia camionul colectorului, și am umplut din nou cu lapte cutia de cafea. Dar cotoiul nu s-a mai întors. Poate că se săturase, sau poate nu-i făcea plăcere decît ceea ce reușea să fure.

Probabil că anii nu se aseamănă între ei, fiind tot atît de diferiți ca tendințe, climă și atmosferă, după cum o zi poate să difere de alta. Anul acesta 1960 era un an al schimbărilor, un an în care temerile ascunse ieșeau la iveală, iar nemulțumirea în-

ceta să mai rămînă latentă şi se schimba treptat în mînie. Nu numai în mine, sau în New Baytown. Alegerile prezidenţiale se apropiau, şi în atmosferă nemulţumirea se transforma în mînie, cu toată acea nervozitate pe care o aduce cu sine mînia. Şi nu era vorba numai de poporul nostru ; lumea întreagă era plină de nemulţumire şi nelinişte, pe măsură ce îngrijorarea se transforma în mînie, iar mînia îşi căuta o ieşire în acţiune, în orice fel de acţiune, numai violentă să fie — Africa, Cuba, America de Sud, Europa, Asia, Orientul apropiat, toate erau agitate ca şi caii de curse în faţa obstacolului.

Ştiam că în acea marţi, 5 iulie, se vor petrece mai multe evenimente decît în alte zile. Cred chiar că ştiam şi ce evenimente aveau să se întîmple, încă dinainte ca ele să se fi întîmplat, dar cum s-au şi întîmplat, n-am să mai fiu niciodată sigur dacă am ştiut într-adevăr.

Cred că ştiam că domnul Baker, în pieptul căruia funcţiona un ceas anti-şoc, cu şaptesprezece rubine, va veni să-mi bată la intrarea din faţă cu o oră mai devreme de deschiderea băncii. Cînd a venit, încă nu ridicasem obloanele. I-am deschis, şi am închis uşa în urma lui.

— Ce lucru îngrozitor, spuse el. Eram departe şi nu puteam fi găsit. M-am întors imediat ce-am auzit.

— Despre ce lucru îngrozitor vorbiţi, domnule ?

— Cum, n-ai auzit de scandal ? Oamenii aceia sînt prietenii mei, prieteni vechi. Trebuie să fac ceva !

— N-or să fie nici măcar interogaţi înainte de alegeri — deocamdată sînt doar acuzaţi.

— Ştiu. N-am putea da o declaraţie că sîntem convinşi de nevinovăţia lor ? Chiar un anunţ plătit, dacă e nevoie.

— Unde, domnule ? *Bay Harbor Messenger* nu apare pînă joi.

— Ei, ceva trebuie făcut.

— Ştiu.

Rostisem acest cuvînt pe un ton cît se poate de convenţional. Trebuie să-şi fi dat seama că ştiam. Şi totuşi, m-a privit drept în ochi, şi părea sincer îngrijorat.

— Dacă nu facem nimic, aiureala asta va compromite alegerile municipale. Trebuie să propunem alţi candidaţi. N-avem încotro. E oribil, faţă de nişte vechi prieteni, dar ei ar trebui să fie primii care să înţeleagă că nu putem admite ca tot felul de netrebnici să reuşească în alegeri.

— De ce nu vorbiţi cu ei ?

— Se simt jigniţi şi sînt furioşi. N-au avut încă timp să reflecteze. Marullo s-a întors ?

— A trimis un prieten. Am cumpărat prăvălia cu trei mii.

— Bun ! E un chilipir. Ai hîrtiile ?

— Da.

— Bun, dacă îţi face vreo figură, bancnotele sînt însemnate.

— N-o să-mi facă nici o figură. Vrea să plece. E obosit.

— N-am avut niciodată încredere în el. N-am ştiut niciodată în ce-i vîrît.

— Era un escroc, domnule ?

— Era şiret, se scălda în două ape. Dacă reuşeşte să-şi vîndă proprietăţile, face rost de o groază de bani. Da, trei mii — e de pomană.

— Mă simpatiza.

— Probabil. Pe cine a trimis ? Mafia ?

— Un funcţionar de stat. Ştiţi, Marullo avea încredere în mine.

Domnul Baker se bătu cu palma peste frunte, ceea ce nu-i era de loc în fire.

— Cum de nu m-am gîndit ? Dumneata eşti omul ! Familie bună, demn de încredere, proprietar, om de afaceri, respectat... N-ai nici un duşman în oraş. Sigur, dumneata eşti omul !

— Ce om ?

— Pentru postul de primar al oraşului.

— Dar nu sînt om de afaceri decît de sîmbătă.

— Înţelegi dumneata ce vreau să spun. Am putea aduna în jurul dumitale figuri noi, respectabile. Tii, asta-i calea cea mai bună !

— De la vînzător de băcănie, la primar ?

— Nimeni nu s-a gîndit la un Hawley ca la un vînzător de băcănie.

— Eu da. Şi Mary.

— Dar nu eşti ! Putem să-ţi anunţăm chiar astăzi candidatura, înainte ca aiureala asta să se calmeze.

— Va trebui să analizez foarte amănunţit această propunere...

— N-avem timp de pierdut !

— La cine v-aţi gîndit înainte ?

— Înainte de ce ?

— Înainte de a fi luat foc consiliul municipal. Dar este mai bine să discutăm ceva mai tîrziu.

Sîmbătă a fost o zi cumplită. Aş fi putut să vînd pînă şi cîntarul.

— Poţi să faci ceva serios din prăvălia asta, Ethan. Te sfătuiesc s-o pui la punct şi apoi s-o vinzi. Ai să ajungi cineva prea important ca să mai poţi servi clienţii. Ai vreo ştire, cît de mică, despre Danny ?

— Încă nu. Pînă acum, nu.

— N-ar fi trebuit să-i dai bani.

— Poate că nu. Credeam că fac o faptă bună.

— Sigur că da... Sigur că da...

— Domnule Baker... — ce s-a întîmplat cu *Belle-Adair* ?

— Ce s-a întîmplat ? A ars...

— Ştiu, în port — dar cum a izbucnit incendiul ?

— Ciudat moment pentru o asemenea întrebare. Nu ştiu decît ce-am auzit. Eram prea mic pe atunci ca să pot măcar să-mi aduc aminte. Vechile corăbii erau îmbibate cu prea multă grăsime. Bănuiesc că vreun marinar a azvîrlit un chibrit aprins. Bunicul dumitale era căpitanul corăbiei. Cred că atunci se afla la uscat. Tocmai se întorsese.

— Dintr-o călătorie ghinionistă.

— Aşa am auzit.

— Au fost greutăţi cu încasarea asigurării ?

— Societăţile trimit totdeauna anchetatori. Nu, după cîte îmi amintesc, deşi a cam durat ; totuşi şi Hawley-ii şi Baker-ii au încasat prima.

— Bunicul meu credea că focul a fost pus.

— De ce, pentru numele Domnului ?

— Pentru a încasa banii. Industria care folosea untura de balenă era falimentară.

— Eu nu l-am auzit niciodată spunînd asta.

— N-aţi auzit niciodată ?

— Ethan — unde vrei să ajungi ? De ce reînvii fapte petrecute atît de demult ?

— E oribil să dai foc unui vas. O crimă. Într-o bună zi am să scot chila corăbiei la suprafaţă.

— Chila ?

— Ştiu exact locul unde e scufundată. La o jumătate de ancablură în larg.

— Şi de ce vrei s-o scoţi ?

— Aş vrea să văd dacă stejarul mai e bun. Era stejar din pădurile virgine de pe insula Shelter. Dacă chila mai trăieşte, nici corabia nu e complet moartă. Dar cred că e mai bine să vă duceţi, dacă vreţi să vă daţi binecuvîntarea la deschiderea safe-ului. Şi eu trebuie să deschid prăvălia.

În clipa aceea tic-tacul dinăuntrul lui s-a declanşat, şi domnul Baker se îndreptă spre bancă.

Cred că-l aşteptasem şi pe Biggers. Bietul om, probabil că cea mai mare parte a timpului şi-o petrece aşteptînd pe la uşi. Acum, poate că aşteptase pe undeva, pe aproape, să plece domnul Baker.

— Sper că n-ai să mă iei de gît.

— De ce ?

— Înţeleg de ce ai fost atît de susceptibil. Cred că n-am fost prea... diplomat.

— Da, poate că asta o fi fost.

— Ai mai reflectat la propunerea mea ?

— Da.

— Şi ce părere ai ?

— Cred că şase la sută ar fi mai bine.

— Nu ştiu dacă B.B. vor fi de acord.

— Treaba lor !

— Poate c-ar merge pînă la cinci jumate.

— Iar dumneata ai fi de acord cu jumătatea pînă la şase.

— Isuse, ce om. Eu credeam că dumneata eşti un băiat de provincie oarecare. Şi cînd colo, te pricepi, nu glumă.

— Dacă vrei, bine, dacă nu, iar bine.

— Ei, cam care ar fi volumul ?

— Găseşti o listă, încă incompletă, acolo, lîngă casă.

El studie bucăţica de hîrtie de împachetat.

— Am impresia că m-ai prins în laţ. Şi m-ai stors, frăţioare, pînă la sînge. Pot să primesc toată comanda astăzi ?

— Mîine ar fi mai bine — şi mai mare.

— Vrei să spui că ne vei da toate comenzile ?

— Dacă joci cinstit.

— Dar, frăţioare, trebuie că-l ţii pe patronul dumitale de beregată. O să-ţi meargă ?

— O să vedem.

— Eh, poate că am să găsesc ceva de băut la prietena voiajorilor comerciali. Frăţioare, trebuie că eşti rece ca o scrumbie. Află de la mine că dama aia e o bucăţică...

— E prietenă cu nevastă-mea.

— Aşa ? Da ! Înţeleg cum vine. E prea aproape de cămin, nu merge. Eşti şmecher ! Dacă n-am ştiut-o înainte, acum o ştiu. Şase la sută ! Isuse ! Mîine dimineaţă ?

— Poate şi azi după-masă, mai înspre seară, dacă am timp.

— Să zicem mîine dimineaţă !

Sîmbătă, vînzarea fusese o succesiune de asalturi. Acum, marţi, tempo-ul era altul. Oamenii nu se mai grăbeau. Voiau să discute despre scandal, declarau că e o poveste groaznică, tristă, ruşinoasă, dar în acelaşi timp se şi bucurau. Nu mai avusesem de multă vreme un scandal. Nimeni n-a pomenit nici măcar o dată de apropiatul Congres Naţional al Partidului Democrat, care urma să se ţină la Los Angeles. Desigur, New Baytown este un oraş care ţine cu Partidul Republican, dar cred că pe oameni îi interesa mai mult ceea ce avea legătură mai strînsă cu localitatea noastră. Cu toţii îi cunoşteam bine pe bărbaţii peste ale căror morminte dănţuiam.

La ora prînzului veni comisarul Stonewall Jackson ; arăta obosit şi trist.

Am pus pe tejghea bidonul de ulei şi am pescuit cu o bucată de sîrmă vechiul pistol.

— Iată corpul delict, şefule. Ia-l, te rog. Prezenţa lui mă enervează.

— Bine, şterge-l, te rog. Ia' te uită ! Ăsta se numea pe vremuri pistol de doi dolari — *Iver Johnson*. Ai pe cineva să-ţi ţină locul în prăvălie ?

— Nu, n-am.

— Unde-i Marullo ?

— E plecat din oraş.

— Poate că va fi nevoie să închizi pentru cîteva ceasuri prăvălia.

— Ce s-a întîmplat, şefule ?

— Păi, azi dimineaţă a fugit de acasă băiatul lui Charley Pryor. Ai ceva rece de băut ?

— Sigur. Oranjadă, îngheţată cu sifon, limonadă, coca-cola ?

— Dă-mi un *Seven Up*. Charley ăsta e-un tip ciudat. Băiatul lui, Tom, are opt ani. Şi-a băgat în cap că toată lumea-i contra lui, şi vrea să fugă de acasă, să se facă pirat. Oricare alt părinte i-ar fi dat cîteva la fund, dar Charley nu. Nu deschizi sticla ?

— Iartă-mă. Poftim. Ce legătură este între Charley şi mine ? Bineînţeles, mi-e simpatic.

— Ei bine, Charley nu procedează ca toţi ceilalţi oameni. El îşi închipuie că metoda cea mai bună de a-l vindeca pe Tom, este aceea de a-l ajuta. Aşa că azi, după micul dejun, au luat o pătură şi o groază de merinde. Tom voia să ia şi o sabie japoneză, ca să aibă cu ce să se apere, dar era prea lungă şi s-a hotărît să ia doar o baionetă. Charley l-a suit în maşină şi l-a dus afară din oraş, ajutîndu-l să-şi înceapă călătoria cu bine. L-a lăsat în împrejurimile păşunii Taylor — ştii, vechea moşie Taylor. Asta era pe la nouă dimineaţa. Charley a rămas şi el un timp, să vadă ce face băiatul. Primul lucru pe care l-a făcut a fost să se aşeze pe iarbă şi să mănînce şase sandviciuri şi două ouă tari. Apoi, a pornit la drum, de-a dreptul prin păşune, cu bocceluţa şi cu baioneta, iar Charley s-a întors acasă.

Acum, acum, se apropia... Ştiam, ştiam ! Aproape că mă simţeam uşurat, ştiind că totul se termina.

— Pe la unsprezece, a ieşit în şosea bocind şi s-a întors acasă cu auto-stopul.

— Cred că bănuiesc, Stoney — e vorba de Danny ?

— Mă tem că da. Jos, în pivniţa vechii case. O ladă cu sticle de whisky, numai două goale, şi un flacon de somnifere. Îmi pare rău că trebuie să-ţi cer asta, Eth. E de prea multă vreme acolo şi faţa este desfigurată de muşcături. Poate pisicile... Îţi aduci aminte dacă avea vreo cicatrice sau ceva semne pe corp ?

— Nu vreau să-l văd, şefule.

— Eh, cine vrea ? Avea vreo cicatrice ?

— Ştiu că s-a tăiat într-o sîrmă ghimpată deasupra genunchiului stîng şi — şi avea şi un tatuaj ca acesta.

Vorbind, îmi suflecasem mîneca.

— Ne-am tatuat amîndoi, cînd eram copii, cu o lamă de ras. În tăieturi am turnat cerneală. Se vede încă destul de bine, nu ?

— Eh, poate asta o să ne ajute. Altceva ?

— Da — o cicatrice mare sub braţul stîng, i se tăiase o bucată de coastă. A avut pleurită cu pneumonie, pe vremea cînd nu existau medicamentele de azi, şi i s-a pus o drenă.

— Dacă are o coastă tăiată, este deajuns. N-o să mai fiu nici eu nevoit să mă mai duc pîn-acolo. Să se mai mişte şi judecătorul de instrucţie. Va trebui să depui jurămînt, pentru cicatricele alea, dacă e el.

— De acord. Dar să nu-mi ceri să-l privesc, Stoney. Era — ştii — era prietenul meu.

— Bine, Eth. Spune-mi, e ceva adevărat în zvonul pe care l-am auzit, că ai să candidezi pentru postul de primar ?

— Aud asta pentru prima oară. Şefule, n-ai putea să stai aici două minute...

— Trebuie să plec.

— Numai două minute, pînă alerg peste drum să beau ceva...

— Oh ! Desigur ! Te înţeleg. Desigur, du-te. Trebuie să mă pun bine cu noul primar.

Am băut, şi am mai comandat o jumătate de porţie, ca s-o iau cu mine. După plecarea lui Stoney am scris pe un cartonaş MĂ ÎNTORC LA ORA DOUĂ, am încuiat uşile şi am tras obloanele.

M-am aşezat pe cutia de pălării, în dosul tejghelei, în prăvălia mea, am rămas nemişcat în întunericul verde-mohorît al prăvăliei mele.

Capitolul XX

La trei fără zece am ieşit pe uşa din dos, am dat colţul şi am intrat, prin uşa principală, în localul băncii. Morph mi-a luat în primire, în cuşca lui de bronz, teancul de bani şi de cecuri, plicul cafeniu şi hîrtiile de depunere. A răsfoit prin registre şi apoi a scris, cu o peniţă de oţel care scîrţîia, nişte numere mici şi ascuţite. Împingîndu-mi registrele în faţă, îşi ridică spre mine ochii voalaţi şi precauţi.

— N-am să-ţi vorbesc despre chestia aia, Eth. Ştiu, ţi-era prieten.

— Mulţumesc.

— Dacă o ştergi repede, poate reuşeşti să scapi de Creier.

Dar n-am reuşit. De altfel, poate chiar Morph a apăsat pe sonerie. Uşa cu geam mat de la birou s-a dat în lături şi domnul Baker, sigur de el, sobru şi îmbrăcat în gri, mi-a spus calm :

— Poţi să-mi acorzi o clipă, Ethan ?

Nu mai puteam da îndărăt. Am păşit în vizuina cu geamuri mate şi el închise atît de uşor uşa, încît nici n-am auzit zgomotul broaştei. Sub sticla biroului se aflau nişte liste bătute la maşină, cu şiruri de cifre. Două fotolii pentru vizitatori aşteptau ca doi viţei de lapte gemeni, lîngă fotoliul său cu spetează înaltă. Erau confortabile, dar mai joase decît fotoliul de la birou. Cînd m-am aşezat,

a trebuit să mă uit de jos în sus la domnul Baker, ceea ce m-a pus în poziţie de solicitant.

— Trist lucru...

— Da.

— Nu cred că trebuie să iei toată vina asupra dumitale. Probabil că tot s-ar fi întîmplat.

— Probabil.

— Ştiu, credeai că faci o faptă bună.

— Credeam că mai are o şansă.

— Bineînţeles.

Ura îmi năclăia limba, ca gustul fierei, mai mult de greaţă, decît de furie.

— În afară de drama lui, de pierderea unui om, această sinucidere creează şi o dificultate Nu ştii, avea rude ?

— Nu cred.

— Cine are bani, are şi rude.

— El nu avea bani.

— Avea păşunea Taylor, liberă de orice ipotecă.

— Da ? Ei, o păşune şi o gură de pivniţă...

— Ethan, ţi-am mai spus că noi am proiectat să amenajăm un aeroport, care să deservească întregul district. Păşunea e singurul loc neted. Dacă n-o putem folosi, amenajarea pistelor pe colinele din jur o să ne coste milioane. Iar acum, chiar dacă nu are moştenitori, totul va trebui să treacă prin tribunal. Va dura luni de zile.

— Înţeleg.

Mînia domnului Baker ieşi la iveală :

— Mă-ntreb dacă înţelegi ! Cu bunele dumitale intenţii ai azvîrlit în aer toată afacerea ! Uneori

cred că filantropii sînt cei mai periculoşi oameni din lume.

— Poate că aveţi dreptate. Ar trebui să mă întorc la prăvălie.

— E prăvălia dumitale.

— Da, nu-i aşa ? N-am reuşit să mă obişnuiesc. Mereu uit.

— Da, uiţi. Banii pe care i-ai dat lui erau banii lui Mary. Acum n-o să-i mai vadă niciodată. I-ai azvîrlit.

— Danny ţinea mult la Mary a mea. El ştia că banii erau ai ei.

— Da, şi mult o să-i mai ajute...

— Am crezut că glumeşte. Mi-a dat hîrtiile astea.

Am scos cele două bucăţi de hîrtie răsucite sul din buzunarul de la piept, unde le pusesem, ştiind că va trebui să le scot la vedere în felul acesta. Domnul Baker le netezi cu mîna, pe biroul acoperit cu sticlă. În timp ce le citea, un muşchi de lîngă urechea dreaptă îi tresări atît de violent, încît i se mişcă şi urechea. Le parcurse încă o dată cu privirea, căutînd să le găsească vreun cusur. Cînd puiul de căţea îşi ridică din nou privirea către mine, în ochii lui lucea teama. Vedea un om despre care crezuse că nu există. I-a trebuit un timp ca să se adapteze cu străinul, dar, era om trecut prin multe. S-a adaptat.

— Cît ceri ?

— Cincizeci şi unu la sută.

— Din ce ?

— Din drepturile societăţii, combinaţiei, sau ce-o fi.

— E ridicol.

— Dumneavoastră vreţi un aeroport. Eu posed unicul teren disponibil.

Îşi şterse atent ochelarii, cu un şerveţel de hîrtie, apoi îi puse pe nas. Dar nu privea către mine. Privea dincolo de mine, în cerc, lăsîndu-mă deoparte. În cele din urmă m-a întrebat :

— Îţi dădeai seama ce faci, Ethan ?

— Da.

— Şi te simţi mulţumit de faptele tale ?

— Nu mă simt altfel de cum s-a simţit şi omul care i-a dus o sticlă de whisky, încercînd să-i smulgă semnătura pe o anume hîrtie.

— Ţi-a spus el asta ?

— Da.

— Era un mincinos.

— Aşa mi-a spus şi el. M-a prevenit că e un mincinos. Poate că e vreo şmecherie în hîrtiile astea.

Le-am tras delicat din faţa lui şi am împăturit cele două hîrtii murdare scrise cu creionul.

— Este o şmecherie, fără discuţie, Ethan. Actele n-au nici un cusur, au dată, au semnătura unui martor, sînt clare. Dar poate că el te ura. Poate că a vrut să te împingă spre descompunere.

— Domnule Baker, în familia mea nimeni n-a dat vreodată foc unei corăbii.

— Trebuie să mai stăm de vorbă, Ethan, vom face afaceri împreună. Vom face bani. În jurul păşunii, pe dealuri, va răsări un oraşel. Cred că acum trebuie să fii ales primar.

— Nu pot, domnule. Această funcţie înseamnă să fii prins între interese contrarii. În clipa de faţă,

27 — 4155

cîţiva oameni, destul de trişti, constată tocmai acest adevăr.

Oftă — un oftat precaut ca şi cum i-ar fi fost teamă să nu-şi zgîndăre ceva în gît.

M-am ridicat şi am pus mîna pe spatele rotunjit şi capitonat al fotoliului solicitantului.

— Vă veţi simţi mai bine, domnule, cînd vă veţi obişnui cu faptul că eu nu sînt un prostănac simpatic.

— De ce nu mi-ai spus şi mie toată chestia de la început ?

— E periculos să ai un complice.

— Aşadar, simţi că ai comis o crimă !

— Nu. Crima e ceva comis de un altul. Trebuie să deschid prăvălia, chiar dacă e prăvălia mea.

Tocmai pusesem mîna pe clanţă, cînd el mă întrebă calm :

— Cine l-a denunţat pe Marullo ?

— Cred că dumneavoastră, domnule.

Domnul Baker sări în picioare, dar am tras uşa după mine şi m-am reîntors la prăvălie.

Capitolul XXI

Nimeni pe lume nu e atît de strălucitoare ca Mary a mea cînd e vorba de o petrecere sau o aniversare. Nu din ceea ce dă, ci din ceea ce primeşte devine strălucitoare ca o bijuterie. Ochii îi scînteiază, zîmbetul ei cucereşte, rîsul vioi dă consistenţă chiar şi unei glume banale. Cînd Mary îşi primeşte oaspeţii în pragul uşii, fiecare se simte mai simpatic şi mai inteligent decît înainte, şi chiar aşa se şi întîmplă. Mai mult decît atît Mary nu oferă şi nici nu e nevoie să ofere.

Cînd m-am întors acasă, toată casa Hawley strălucea sărbătoreşte. Steguleţe din material plastic, viu colorate, atîrnau în ghirlande, de la lampa din mijlocul tavanului şi pînă la ramele tablourilor, şi, alte şiruri de steguleţe din material plastic atîrnau de-a lungul balustradei.

— Nici n-o să-ţi vină să crezi, strigă Mary. Ellen a făcut rost de ele, de la staţia de benzină Esso. I le-a împrumutat George Sandow.

— Pentru ce ?

— Pentru tot ce vezi. E sărbătoare mare.

Nu ştiam dacă aflase despre Danny Taylor, sau, dacă aflînd, şi-l alungase din minte.

Bineînţeles că nu l-am invitat la petrecere, dar el se plimba, pe afară, încolo şi încoace. Ştiam că mai tîrziu va trebui să ies şi să mă întîlnesc cu el, dar nu l-am poftit înăuntru.

— Ai crede că nu Allen, ci Ellen a cîştigat menţiunea de onoare, zise Mary. E chiar mai mîndră decît dacă *ea însăşi* ar fi sărbătorita. Ia uită-te ce tort a pregătit.

Era un tort înalt, alb, iar deasupra scria EROU, cu litere roşii, verzi, galbene şi albastre.

— Avem pui fript *şi* salată *şi* sos de măruntaie *şi* piure de cartofi, deşi sîntem în plină vară.

— Bine, iubito, foarte bine. Dar unde e tînăra celebritate ?

— S-a transformat şi el. Face baie şi se schimbă pentru cină.

— E o zi plină de semnificaţie, sibila mea. Te pomeneşti că vei mai afla că o catîrcă a născut nişte catîraşi şi că pe cer a apărut o nouă cometă. Să facă baie înainte de cină ! De neînchipuit !

— M-am gîndit că vrei şi tu să te schimbi. Am o sticlă de vin, poate n-ar strica un discurs, sau un toast, sau ceva de felul ăsta, chiar dacă sîntem numai între noi.

Mary aproape că inundase casa cu atmosfera de sărbătoare. M-am pomenit şi eu fugind sus, să mă îmbăiez şi să mă pregătesc pentru sărbătoare.

Trecînd prin faţa camerei lui Allen, am ciocănit la uşă şi, auzind un mormăit, am intrat înăuntru.

Sta în faţa oglinzii, ţinînd în mînă o altă oglindă, de mînă, ca să se poată vedea din profil. Cu ceva negru, poate cu rimelul lui Mary, îşi pictase o mustăcioară subţire, neagră, şi îşi aranjase sprîncenele, ridicîndu-le capetele în sus, ca să aibă un aer mefistofelic. Cînd am intrat în odaie, tocmai încerca în oglindă un zîmbet atotcunoscător, cinic şi seducător. Şi îşi pusese la gît papionul meu cu picăţele albastre. Nu părea stînjenit că îl prinsesem asupra faptului.

— Fac şi eu repetiţie, zise el, punînd jos oglinda de mînă.

— Fiule, în vîrtejul atîtor emoţii, mi se pare că încă nu ţi-am spus cît sînt de mîndru.

— Este — ei, este doar începutul.

— Sincer să-ţi spun, nu credeam că vei ajunge să compui nici măcar cît Preşedintele[1]. Sînt tot atît de surprins, pe cît sînt de bucuros. Cînd ai să citeşti lumii lucrarea ta ?

— Duminică la patru treizeci, şi se transmite la *toate* posturile din ţară. Trebuie să mă duc la New York. Vine să mă ia un avion special.

— Te-ai pregătit ?

— Oh, am să mă descurc foarte bine. Asta-i doar începutul.

— E mai curînd un salt, să fii unul din cinci pe toată ţara.

— Se transmite în toată ţara, zise el. Începu să-şi şteargă cu o bucată de vată mustăcioara, şi am observat, cu uimire, că avea o întreagă trusă de cosmetică, cu fard pentru ochi, fard gras şi coldcremă.

— Toate s-au petrecut în acelaşi timp. Ştii că am cumpărat prăvălia ?

— Da. Am auzit.

— Ei, după ce se vor strînge steagurile şi toată pavoazarea, voi avea nevoie de ajutorul tău.

[1] Este vorba de fostul preşedinte al S.U.A., D. Eisenhower.

— Adică ?

— Ţi-am mai spus: trebuie să-mi ajuţi la prăvălie.

— N-am să pot face asta, zise el, examinîndu-şi dinţii în oglinda de mînă.

— Ce n-ai să poţi face ?

— Sînt programat de mai multe ori la televiziune şi pe urmă vor veni emisiunile *Care sînt preocupările mele* şi *Musafirul misterios*. Apoi va urma un nou concurs, care se cheamă *Stoarce-ţi creierii*. Emisiunea asta poate că o să se transmită şi în străinătate. Vezi, deci, că n-o să am timp.

Luă un pulverizator şi-şi stropi părul cu un lichid lipicios.

— Va să zică, ţi-ai ales cariera, aşa-i ?

— După cum ţi-am spus, e doar începutul.

— Astă seară n-am să asmut dulăii războiului. Discutăm noi mai tîrziu.

— Un individ de la N.B.C.[1] a tot încercat să te găsească la telefon. Poate e pentru un contract, fiindcă eu sînt minor.

— Băiete, la şcoală te-ai mai gîndit ?

— Cui îi mai trebuie şcoală, cînd are un contract ?

Am ieşit repede din cameră, am închis uşa, am intrat în baie şi am dat drumul la apă, expunîndu-mi pielea duşului rece, lăsînd frigul să mă pătrundă cît mai adînc, ca să-mi stăpînesc tremurul de furie ce mă cuprinsese. Cînd am ieşit din baie

[1] *National Broadcasting Corporation*, Societate de radio-televiziune.

curat, frecat şi mirosind a parfumul lui Mary, stăpînirea de sine îmi revenise. În cele cîteva clipe care au precedat cina, Ellen s-a aşezat pe braţul fotoliului meu, apoi mi s-a rostogolit în poală şi m-a cuprins cu braţele pe după gît.

— Te iubesc, zise ea. Nu-i aşa că e extraordinar ? Şi Allen nu-i aşa că e minunat ? Parcă ar fi aşa de cînd lumea.

Şi eu care crezusem că fata asta e foarte egoistă şi puţin cam meschină !

Înainte de a se aduce tortul, am ridicat paharul în cinstea tînărului erou, urîndu-i noroc şi am încheiat zicînd :

— „Azi iarna vrajbei noastre s-a schimbat prin soarele lui York, în toi de vară."

— Asta-i din Shakespeare, zise Ellen.

— Da, prostuţo, dar din ce piesă, cine o spune şi unde ?

— Nu ştiu, zise Ellen. E o întrebare de-aia, încuietoare.

Am dus cu ceilalţi farfuriile la bucătărie. Mary încă mai radia.

— Nu te enerva, îmi spuse ea. O să-şi găsească el un rost. O să se descurce. Te rog, ai răbdare.

— Bine, voi avea, preasfînta mea potîrniche.

— Te-a căutat un tip de la New York. Cred că este în legătură cu Allen. Nu-i extraordinar să se trimită un avion special pentru el ? Nu mă pot obişnui cu ideea că prăvălia e a ta. Ştii — în tot oraşul se vorbeşte că ai să fii primar.

— N-am să fiu.

— Ei, am auzit-o de la o mulţime de oameni.

— Nu pot să fiu primar, pentru că trebuie să mă ocup de prăvălie. Draga mea, mă duc puţin în oraş, am o întîlnire.

— Poate că pînă la urmă o să regret că nu mai eşti salariat. Atunci rămîneai serile acasă. Ce să-i spun tipului, dacă te mai caută ?

— Să mă aştepte.

— N-a vrut. Vii tîrziu ?

— Nu ştiu. Depinde de cum o să meargă.

— E foarte trist sfîrşitul lui Danny Taylor. Ia-ţi haina de ploaie.

— Foarte trist, desigur.

Mi-am pus pălăria în vestibul şi am apucat instinctiv, trăgîndu-l din laba de elefant, bastonul de os de narval, al bătrînului Căpitan. Ellen s-a ivit pe neaşteptate.

— Pot să merg cu tine ?

— Astă seară nu.

— Te iubesc.

O clipă am privit adînc în ochii fiicei mele.

— Şi eu te iubesc. Am să-ţi aduc bijuterii — ai vreo preferinţă ?

Ea chicoti :

— Te duci cu bastonul ?

— Pentru auto-apărare. Am ridicat bastonul de ivoriu spiralat „în gardă“, ca pe o floretă.

— Lipseşti mult ?

— Nu prea mult.

— De ce iei bastonul ?

— Ca un simplu ornament, de fandoseală, ca o ameninţare, de frică şi dintr-o rămăşiţă a necesităţii de a purta arme.

— Am să aştept pînă te întorci. Am voie să mă joc cu obiectul ăla trandafiriu ?

— O, nu, micuţa mea floare de putregai ! Obiect trandafiriu ? Adică talismanul ? Bineînţeles că ai voie.

— Ce e aia talisman ?

— Caută în dicţionar. Ştii cum se scrie ?

— *T-a-l-e-s-m-a-n.*

— Nu, *t-a-l-i-s-m-a-n.*

— De ce nu-mi spui tu ?

— Dacă-l cauţi singură, ai să ştii mai bine.

Mă cuprinse cu braţele, mă strînse şi tot atît de repede îmi dădu drumul.

Noaptea mă înconjura deasă şi umedă ; ceaţa avea consistenţa unei supe de pui. Felinarele, ascunse printre frunzele grase ale arborilor de pe Strada Ulmilor, împrăştiau în jurul lor un nimb lăţos de umezeală.

Un om cu slujbă vede destul de puţin din viaţa normală a lumii din timpul zilei. Nu-i de mirare că trebuie să afle noutăţile şi să adopte o atitudine faţă de ele, prin prizma spuselor soţiei. Ea ştie ce se întîmplă şi cine ce a spus, dar filtrează totul prin natura ei femeiască ; de aceea majoritatea bărbaţilor care muncesc văd lumea din timpul zilei prin ochii femeilor. Dar noaptea, cînd prăvălia e închisă, sau orele de birou s-au terminat, atunci se naşte lumea bărbatului — pentru scurt timp.

Măciulia grea de argint a bastonului spiralat din os de narval, lustruită de palma bătrînului Căpitan, se lipea mîngîios de mînă.

Cu mulţi ani în urmă, cînd trăiam într-o lume diurnă, şi simţeam că m-am săturat de oameni, făceam o călătorie în lumea ierburilor. Culcat cu faţa în jos, cît mai aproape de firele verzi, deveneam una cu furnicile, cu afinele şi cu gîndacii, încetam să mai fiu un uriaş. Şi în jungla feroce a ierbii, aflam uitarea care însemna pace.

Acum, în mijlocul nopţii, aveam nevoie de Portul Vechi şi de Refugiul meu, de locurile unde lumea inevitabilă a ciclurilor vieţii, timpului şi mareelor putea să-mi liniştească zbuciumul dezlănţuit al nervilor.

Am mers repede spre Strada Mare şi, trecînd prin dreptul *Marinarului*, am aruncat doar o privire fugară spre prăvălia mea, străjuită de obloanele verzi. În faţa sediului pompierilor şedea maşină poliţiei, cu Willie, roşu la faţă şi transpirat ca un porc.

— Iar ai pornit-o în hoinăreală, Eth ?

— Da.

— Teribilă, tristă veste, asta cu Danny Taylor. Era un băiat bun.

— Teribilă, i-am răspuns, grăbind pasul.

Trecură cîteva maşini, stîrnind o adiere, dar nu se zărea nici un pieton. Nimeni nu risca să transpire, umblînd pe jos.

Ajuns la monument, am cotit către Portul Vechi. Se zăreau luminile cîtorva iahturi şi vase pescăreşti ancorate în larg. Apoi, o siluetă, cotind dinspre Strada Porlock, s-a apropiat de mine şi am ghicit, după port şi umblet, că era Margie Young-Hunt.

Se opri drept în faţa mea, barîndu-mi trecerea. Există unele femei care ştiu să pară răcoroase în nopţile cele mai înăbuşitoare. Poate că tremurul fustei de stambă înlocuia briza.

Spuse :

— Cred că pe mine mă cauţi.

Îşi potrivi o şuviţă de păr, care nu era de loc zburlită.

— De ce crezi asta ?

Se întoarse, mă luă de braţ şi, apăsîndu-şi degetele, mă sili să merg mai departe.

— Eşti genul de bărbat de care am eu parte. Eram la *Marinar*. Te-am văzut trecînd şi, bănuind că mă cauţi pe mine, am alergat de după cvartal şi ţi-am ieşit în cale.

— Cum ai ştiut că o voi apuca pe aici ?

— N-aş putea să-ţi spun. Dar ştiam. Ascultă cum cîntă greierii — înseamnă că zăpuşeala o să ţină şi n-o să bată nici un pic de vînt. Nu te necăji, Ethan, ieşim într-o clipă din bătaia luminii. Dacă vrei, poţi să vii la mine. Am să-ţi dau ceva de băut, dintr-un pahar înalt şi rece, de la o femeie înaltă şi fierbinte.

Am lăsat ca degetele ei să mă conducă prin întunericul unei grădini cu caprifoi sălbăticit. Nişte flori galbene, joase, luceau în întuneric.

— Asta e casa mea — un garaj cu o cameră de agrement deasupra.

— Ce te face să crezi că te căutam pe tine ?

— Pe mine, sau pe alta ca mine, Ethan. Ai văzut vreodată o luptă cu tauri ?

— Da, la Arles, imediat după război.

— Cel de-al doilea soţ al meu mă ducea să asist la luptele cu tauri. Îi plăcea enorm. Cred că luptele cu tauri sînt foarte indicate pentru bărbaţii care s-ar vrea curajoşi, dar nu sînt. Dacă ai asistat la o luptă cu tauri, ai să mă înţelegi. Ţii minte, cum, după toată frămîntarea consumată în faţa mantiei, taurul încearcă să omoare ceea ce nu mai există sub mantie ?

— Da.

— Ţii minte cum devine nesigur şi neliniştit, iar uneori se opreşte pur şi simplu în loc, aşteptînd parcă un răspuns ? Ei, şi atunci ca să nu moară de inimă rea, i se oferă un cal. Taurul simte nevoia imperioasă să-şi înfigă coarnele în ceva solid, ca să nu-i piară curajul. Ei, eu sînt calul ! Şi ăsta-i felul de bărbaţi de care am parte : nesiguri şi dezorientaţi. Dacă pot să-şi înfigă un corn în mine, au repurtat un mic triumf. După aceea, pot să se întoarcă la *muleto* [1] şi la *espada* [2].

— Margie !

— O clipă. Îmi caut cheia. Simţi cum miroase caprifoiul ?

— Dar eu am repurtat chiar astăzi un triumf.

— Da ? Ai împuns vreo mantie — ai călcat-o în picioare ?

— De unde ştii ?

— Eu ştiu de ce mă caută pe mine un bărbat, pe mine sau pe altă Margie. Fii atent la scară, e îngustă. Să nu te loveşti cu capul. Uite şi comutatorul. Vezi ? O cameră de agrement, lumini

[1] Catîr (în lb. spaniolă).
[2] Spadă (în lb. spaniolă).

discrete, parfum de mosc — iar la picioarele noastre marea întunecată.

— Cred că eşti într-adevăr o vrăjitoare.

— Sînt, ştii foarte bine că sînt ! O biată vrăjitoare de tîrguşor de provincie, să-i plîngi de milă ! Stai jos acolo, lîngă fereastră. Imediat dau drumul brizei artificiale. Conform formulei, am să mă fac comod şi pe urmă îţi aduc un explozibil pentru creieri, mare şi rece.

— Unde ai auzit expresia asta ?

— Ştii prea bine unde am auzit-o.

— L-ai cunoscut bine ?

— În parte. Acea parte a bărbatului pe care femeia poate s-o cunoască. Uneori asta e partea cea mai bună, dar numai uneori. La Danny, da. Avea încredere în mine.

Odaia lui Margie era ca un album cu amintirile altor odăi, era alcătuită din rămăşiţele şi piesele disparate ale altor vieţi, ca nişte note marginale. Lîngă fereastră, aparatul de aer condiţionat scotea un zbîrnîit uşor, aproape şoptit.

Se întoarse curînd, într-un halat albastru, lung, vaporos, şi unduitor, aducînd un nor de parfum. Cînd am adulmecat mirosul, mi-a spus :

— Poţi să fii fără teamă. E un parfum pe care Mary nu mi-l cunoaşte. Uite ceva de băut — gin şi tonic. Adică, am înmuiat buza paharului în tonic. Altfel e gin, gin curat. Dacă agiţi gheaţa ţi se va părea rece.

Am dat băutura pe gît, de parcă ar fi fost bere, şi am simţit cum fierbinţeala ei uscată îmi cuprinde umerii şi mi se prelinge de-a lungul braţelor, făcînd să-mi licărească pielea.

— Mi se pare că aveai nevoie, zise ea.

— Mi se pare că da.

— Am să fac din tine un taur curajos — am să-ţi rezist pînă cînd vei crede că ai repurtat o izbîndă. Asta-i ceea ce îi trebuie unui taur.

Mi-am privit mîinile acoperite de zgîrieturi şi julituri, din cauza lăzilor, şi unghiile nu prea curate.

Margie ridică, de pe divanul pe care îl lăsasem, bastonul din os de narval.

— Cred că nu te foloseşti de el ca să-ţi biciuieşti energiile...

— Oare ai devenit duşmana mea ?

— Eu, singura femeie de viaţă din New Baytown, să fiu duşmana ta ?

Am rămas pe gînduri atît de multă vreme, încît am început să simt cum devine agitată.

— Nu te grăbi, zise ea. Ai timp să-mi răspunzi toată viaţa. Am să-ţi mai aduc ceva de băut.

Am luat paharul plin din mîna ei ; buzele şi gura mi-erau atît de uscate, încît a trebuit să sorb din el ca să pot vorbi, iar cînd am deschis gura, glasul mi-era voalat.

— Ce vrei ?

— S-ar putea să mă fi hotărît pentru dragoste.

— Cu un bărbat care-şi iubeşte nevasta ?

— Pe Mary ? Nici măcar n-o cunoşti.

— Ştiu că e tandră şi dulce şi cam neajutorată.

— Neajutorată ? E tare ca oţelul. Ea va rezista încă multă vreme după ce motorul tău va fi numai bucăţele. E ca un pescăruş care pluteşte în văzduh, folosindu-se numai de vînt, neirosind nici o bătaie de aripă.

— Nu-i adevărat !

— Dacă v-ar lovi vreo nenorocire, ea o va trece plutind, iar tu te vei prăbuşi.

— Ce vrei ?

— Nu ai de gînd să sări hopul ? Nu vrei să-ţi reverşi ura asupra bătrînei Margie ?

Am lăsat paharul pe jumătate golit pe o măsuţă, dar ea — repede ca un şarpe — l-a ridicat şi a strecurat sub el o scrumieră, ştergînd cu palma urma udă.

— Margie — vreau să ştiu ce-i cu tine.

— Nu juca teatru ! Vrei să ştii ce cred despre isprăvile tale.

— Nu pot să-mi închipui ce vrei, pînă nu ştiu cine eşti.

— Cred că eşti sincer — vrei să faci o vizită de un dolar. O călătorie prin Margie Young-Hunt, cu puşca şi cu aparatul de filmat. Am fost un copil bun, o fetiţă isteaţă şi o dansatoare mediocră. Am cunoscut un bărbat mai în vîrstă şi m-am măritat. Nu mă iubea — era doar îndrăgostit de mine. Pentru o fetişcană drăguţă şi isteaţă, era o ocazie servită pe tavă. Nu-mi prea plăcea dansul, şi mai ales nu-mi plăcea să muncesc. Cînd l-am părăsit, a fost atît de dezorientat, încît a uitat să introducă în hotărîrea pentru pensia alimentară clauza recăsătoririi. M-am măritat cu un alt individ şi am trăit o viaţă agitată, care l-a băgat în mormînt. Şi cecul cu pensia alimentară apare în prima zi a fiecărei luni, de douăzeci de ani. De douăzeci de ani n-am făcut nici cea mai mică muncă ; doar am mai recoltat cîteva cadouri de la admiratori. Parcă

n-ar fi trecut douăzeci de ani, dar totuşi au trecut. Nu mai sînt un copilaş cuminte.

Se duse în bucătărioară şi reveni cu trei cuburi de gheaţă în mînă, le dădu drumul în paharul ei şi turnă deasupra gin. Aparatul de aer condiţionat bîzîia şi aducea mirosul fundului de mare dezgolit de maree. Zise cu voce domoală :

— Ai să cîştigi o mulţime de bani, Ethan.

— Ai aflat de tranzacţie ?

— Chiar şi printre cei mai nobili romani se întîmplă să găseşti nişte ticăloşi.

— Spune mai departe.

Făcu un gest brusc cu braţul, ca şi cum ar fi măturat ceva din cale, şi paharul îi zbură din mînă ; cuburile de gheaţă se loviră de perete şi săriră înapoi, ca nişte zaruri.

— Primul meu bărbat a suferit săptămîna trecută un atac. Cînd se va răci, vor dispare şi cecurile. Sînt bătrînă şi leneşă şi mi-e teamă. Te-aş lua pe tine de rezervă, dar n-am încredere în tine. Eşti în stare să nu respecţi înţelegerea. Eşti în stare să devii cinstit. De asta mi-e teamă.

M-am ridicat ; picioarele îmi erau grele, nu se împleticeau — dar atîrnau greu şi parcă nu-mi mai aparţineau.

— Pe ce contezi ?

— Şi Marullo a fost prietenul meu.

— Văd.

— Nu vrei să te culci cu mine ? Mă pricep. Aşa-mi spun toţi.

— Eu nu te urăsc.

— Vezi, de-aia nu am încredere în tine.

— Vom încerca să aranjăm o combinaţie. Eu îl urăsc pe Baker. Poate reuşeşti să-l prinzi pe el în laţ.

— Ce limbaj ! Văd că băutura nu-şi face efectul.

— Eu îmi rezerv băutura numai pentru clipele fericite.

— Ştie Baker ce i-ai făcut lui Danny ?

— Da.

— Cum s-a comportat ?

— Bine, dar n-aş vrea să-i întorc spatele.

— Alfio trebuia să-ţi întoarcă spatele.

— Ce vrei să spui ?

— Numai ceea ce bănuiesc. Dar aş putea să pun rămăşag pe bănuiala asta. N-avea grijă, n-am să-i spun. Marullo mi-e prieten.

— Cred că înţeleg ; vrei să-mi provoci ura, ca să-ţi poţi întrebuinţa sabia. Margie, sabia ta e de cauciuc.

— Crezi că nu ştiu, Eth ? Dar pe ceea ce-mi spune flerul pun rămăşag tot ce am.

— Poţi să-mi spui şi mie încotro arată flerul tău ?

— Îţi spun. Pariez că zece generaţii de Hawley au să te înjure de mamă, şi cînd se vor plictisi să te mai înjure, nu-ţi va mai rămîne decît sau o funie udă, sau sare ca să-ţi oblojeşti rănile.

— Şi admiţînd că va fi aşa — ce te priveşte pe tine ?

— Vei avea nevoie de un prieten cu care să te sfătuieşti, şi eu sînt singura persoană din lume indicată pentru o astfel de treabă. Cînd ai o taină, te

simţi teribil de singur, Ethan. Şi n-o să te coste scump, doar un mic procent.

— E timpul să plec.

— Bea-ţi ginul.

— Mi-a fost de-ajuns.

— Vezi să nu te loveşti la cap cînd cobori, Ethan.

Eram pe la jumătatea scării, cînd ea mă ajunse din urmă :

— Aveai de gînd să-ţi laşi bastonul ?

— Dumnezeule, nu !

— Ia-l. Credeam că l-ai lăsat ca un fel de... ofrandă !

Ploua şi ploaia face caprifoiul să miroasă şi mai tare, noaptea. Picioarele mi se înmuiaseră atît de rău, încît aveam neapărată nevoie de bastonul de narval.

Grăsunul de Willie îşi pusese pe scaunul de lîngă el un rulou cu şerveţele de hîrtie, ca să-şi şteargă sudoarea de pe frunte.

— Pun prinsoare că ştiu cine e tipa !

— Ai cîştigat.

— Ascultă, Eth, te caută un individ — într-un Chrysler mare, cu şofer.

— Şi ce voia ?

— Nu ştiu. Întreba dacă te-am văzut. Dar eu am tăcut chitic.

— Willie, ai să capeţi un cadou de Crăciun.

— Ia spune, Eth, ce-i cu picioarele tale ?

— Am jucat poker. Mi-au amorţit.

— Aha ! Se întîmplă. Dacă-l mai văd pe individ, să-i spun că te-ai dus acasă ?

— Spune-i să vină mîine la prăvălie.

— Chrysler imperial ! O drăcovenie mare, lungă cît un vagon.

Joey-Băiatul aştepta pe trotuar în faţa *Marinarului* descumpănit şi ud leoarcă.

— Credeam că te-ai dus la New York, să bei o sticlă de whisky la gheaţă.

— Prea arde soarele. Nu m-am putut hotărî. Hai să intrăm, să-i tragem un pahar, Ethan. Mă simt cam trist.

— E prea cald ca să bem, Morph.

— Chiar şi o bere ?

— Berea mă încălzeşte şi mai rău.

— Asta-i viaţa mea ! Cînd s-au făcut jocurile, n-ai la cine merge. N-ai cu cine vorbi.

— Ar trebui să te însori.

— Asta nu înseamnă că ai cu cine să stai de vorbă.

— Poate că ai dreptate.

— Ba bine că nu ! Nu există bărbat mai singur, decît bărbatul cu nevastă.

— De unde ştii ?

— Nu-i văd ? N-am acum unu-n faţa ochilor ? Mai bine iau nişte bere rece şi mă duc pînă la Margie Young-Hunt, s-o văd dacă n-are chef de joacă. Ea nu lucrează cu ore fixe.

— Nu cred că e în oraş, Morph. I-a spus nevesti-mi — în orice caz, aşa mi se pare — că pleacă în Maine, pînă se termină cu căldurile.

— Lua-o-ar naiba ! Ei — paguba ei e cîştigul patronului barului. Am să-i povestesc toate tristele aventuri ale unei vieţi pierdute. De altfel, nici el nu o să m-asculte. La revedere, Eth. Umblă cu Dumnezeu ! Aşa se zice în Mexic.

Bastonul din os de narval bocănea pe pavaj, punctînd o nedumerire : de ce îi spusesem lui Morph că Margie e plecată din oraş ? Ea tot n-o să pălăvrăgească. Dacă ar face-o, şi-ar dejuca planurile. Era nevoită să nu scoată cuiul din grenadă. Nu ştiu de ce spusesem că nu-i în oraş...

Cînd am cotit din Strada Mare în Strada Ulmilor, am zărit Chryslerul tras lîngă bătrîna casă Hawley ; aducea mai mult a dric, decît a vagon ; era negru, dar nu lucea, din cauza picăturilor de ploaie şi a stratului de mîzgă cu care se acoperise pe drum. Avea faruri de parcare mate.

Trebuie să fi fost foarte tîrziu. Din casele adormite de pe Strada Ulmilor nu răzbătea nici o lumină. Eram ud şi cred că nimerisem şi într-o băltoacă. Cînd călcam, pantofii mei chifteau de apă.

Prin parbrizul stropit se zărea un bărbat cu şapcă de şofer. M-am oprit lîngă imensa maşină şi am bătut cu degetele în geam ; imediat geamul alunecă în jos, cu un fîşîit electric. Mă izbi în faţă răcoarea nefirească a aerului condiţionat.

— Ethan Hawley. Mă căutaţi ? În întuneric se vedeau nişte dinţi — dinţi care străluceau în lumina felinarului.

Portiera se deschise ca de la sine şi coborî un bărbat subţire, bine îmbrăcat.

— Numele meu e Dunscombe, de la Brock şi Schwin, secţia de televiziune. Trebuie să vă vorbesc. Privi către şofer. Nu aici. Putem intra în casă ?

— Cred că da. Probabil că toată lumea doarme. Dacă vorbiţi încet...

Omul mă urmă, pe poteca formată din pietre fixate în peluza spongioasă. În vestibul ardea o lumină slabă. Intrînd, am înfipt bastonul în laba de elefant.

Am aprins lampa mică de deasupra fotoliului meu.

În casă era linişte, dar nu părea o linişte odihnitoare — era o linişte nervoasă. Am aruncat o privire pe scară, spre uşile dormitoarelor de la etaj.

— Trebuie să fie ceva important ca să veniţi la ora asta.

— Da, este.

Acum îl vedeam desluşit. Dinţii lui erau ca un fel de ambasadori, omul avea o privire obosită, dar atentă.

— Nu vreau să se facă vîlvă. A fost un an prost, după cum ştiţi şi dumneavoastră. Culmea au atins-o scandalul provocat de concursurile *Cine ştie cîştigă*, şi escrocheriile Payola, care s-au sfîrşit cu anchete făcute de către comisiile Congresului. Trebuie să fim foarte precauţi. E o perioadă grea.

— Aş vrea să-mi spuneţi ce anume doriţi.

— Aţi citit lucrarea băiatului dumneavoastră pentru concursul *Iubesc America ?*

— Nu, n-am citit-o. A vrut să-mi facă o surpriză.

— E chiar o surpriză. Nu ştiu cum de nu l-am prins, dar fapt e că ne-a scăpat. Îmi întinse un dosar albastru, îndoit. Citiţi ceea ce e subliniat.

M-am lăsat în fotoliu şi am deschis dosarul. Textul fusese tipărit, sau dactilografiat la vreuna

din mașinile moderne, care scriu ca de tipar, dar era încadrat de linii trase cu creionul negru, de sus pînă jos, de o parte și de alta a paginei.

IUBESC AMERICA
de ETHAN ALLEN HAWLEY II

„Ce este omul, privit ca individ ? Un atom, aproape invizibil fără ajutorul lupei — o simplă pată pe suprafața universului ; în timp, el nu reprezintă nici măcar o secundă, în comparație cu eternitatea incomensurabilă, fără de început și fără sfîrșit : o picătură de apă ce se evaporează din marile adîncuri și e purtată de vînturi ; un grăunte de nisip, curînd reîntors în pulberea din care s-a născut. Poate oare o ființă atît de mică, atît de măruntă, atît de trecătoare, atît de inconsistentă, să se împotrivească mersului înainte al unei mari națiuni ce va supraviețui în vecii vecilor, poate să se opună lungului drum al posterității care, născut din pîntecul nostru, va dăinui cît existența întregii lumi ? Să ne îndreptăm privirea spre patria noastră, să ne înălțăm la demnitatea unor patrioți sinceri și dezinteresați, și să salvăm patria de toate pericolele ce o amenință. Ce sîntem noi, ce-i oricine, care nu e pregătit și dornic să-și dea viața pentru patria lui ?"

Am răsfoit paginile și toate erau însemnate cu creionul negru.

— Recunoașteți textul ?

— Nu. Îmi pare cunoscut — parcă ar fi din secolul trecut.

— Exact. E discursul lui Henry Clay, rostit în 1850.

— Și restul ? Tot textul e din Clay ?

— Nu — sînt diferite bucățele și fragmente, unele din Daniel Webster, altele din Jefferson și chiar — Dumnezeule ! — un paragraf din cea de a doua *Cuvîntare Inaugurală* a lui Lincoln ! Nu pot să pricep cum de a trecut ! Probabil din cauză că s-au primit mii de lucrări. Mulțumesc lui Cristos că am descoperit-o la timp — după toate necazurile cu *Cine știe cîștigă* și cu Van Doren și toate celelalte !

— Stilul nu este al unui copil.

— Nu știu cum de s-a întîmplat ! Și ar fi putut să treacă neobservată, dacă nu primeam cartea poștală.

— Cartea poștală ?

— O carte poștală ilustrată, cu Empire State Building.

— Cine a trimis-o ?

— Era anonimă.

— De unde era expediată ?

— Nin New York.

— Dați-mi voie s-o văd.

— E pusă bine, la păstrare, pentru cazul că s-ar ivi complicații. Dumneavoastră nu vreți să ne creați complicații, nu-i așa ?

— Ce vreți de la mine ?

— Vreau să uitați toată chestiunea. Noi o să lăsăm totul baltă, și o să dăm uitării toată povestea — dacă și dumneavoastră o să faceți la fel.

— Nu se poate uita prea ușor.

— Drace, eu nu spun decît să vă ţineţi gura — să nu ne faceţi greutăţi. A fost un an prost. Acum, în anul alegerilor, sînt mulţi care vor să dezgroape tot felul de istorii.

Am închis dosarul albastru şi i l-am întins.

— N-am să vă fac nici un fel de greutăţi.

El îşi arătă şiragul impecabil al dinţilor, ca nişte perle.

— Eram sigur. Le-am şi spus. Am făcut cîteva sondaje în legătură cu dumneavoastră. Aveţi un dosar bun — o familie onorabilă.

— Acum, v-aş ruga să plecaţi.

— Vă asigur că înţeleg sentimentele dumneavoastră.

— Mulţumesc. Şi eu ştiu cum vă simţiţi dumneavoastră. Ceea ce se poate muşamaliza, înseamnă că nici nu există.

— Nu vreau să plec lăsîndu-vă supărat. Lucrez în domeniul relaţiilor cu publicul. Am putea aranja ceva. O bursă, sau altceva asemănător — ceva onorabil...

— Oare păcatul s-a pus în grevă şi cere să i se majoreze salariul ? Nu, acum plecaţi — vă rog !

— Vom găsi un aranjament.

— Sînt sigur.

L-am condus, apoi m-am aşezat din nou în fotoliu, stingînd lumina, şi mi-am ascultat casa. Pulsa ca o inimă, poate era chiar inima mea, era foşnetul unei case vechi şi părăginite. M-am gîndit să mă duc pînă la vitrină şi să iau talismanul în mînă — m-am ridicat...

Atunci au auzit un strigăt şi un nechezat, ca al unui mînz înfricoşat, nişte paşi repezi în hol,

apoi linişte. Pe trepte, pantofii mei chifteau de apă. Am intrat în camera lui Ellen şi am aprins lumina. Era ghemuită sub un cearşaf, cu capul băgat sub pernă. Cînd am încercat să ridic perna, Ellen a strîns-o şi mai puternic, încît am fost nevoit să i-o smulg. Din colţul gurii i se prelingea o şuviţă de sînge.

— Am alunecat în baie...

— Văd. Te-ai rănit rău ?

— Cred că nu.

— Cu alte cuvinte, nu e treaba mea !

— N-am vrut să-l trimită la închisoare !

Allen şedea pe marginea patului, purtînd doar nişte chiloţi scurţi. Ochii lui m-au făcut să mă gîndesc la un şoarece încolţit, gata să se apere de loviturile măturii.

— Pîrîtoare scîrboasă !

— Ai auzit totul ?

— Am azuit ce a făcut pîrîtoarea asta scîrboasă.

— Ce ai făcut tu însuţi ai auzit ?

Şoarecele încolţit atacă :

— Cui îi pasă ? Toată lumea face la fel. Unora le merge, altora nu !

— Tu crezi într-adevăr ceea ce spui ?

— Tu nu citeşti ziarele ? Toţi, de jos pînă sus — citeşte jurnalele ! Tu faci pe sfîntul, dar mai bine ai citi ziarele. Pariez că la vremea ta şi tu ai pus mîna, fiindcă toţi fac la fel ! N-am chef să încasez eu pentru toţi. Nu-mi pasă de nimic. Doar de pîrîtoarea asta scîrboasă.

Mary se trezeşte greu, dar acum se trezise. Poate că nici nu adormise. Era la Ellen în odaie şi

şedea pe marginea patului. Razele felinarului din stradă o luminau destul de bine, desenîndu-i pe faţă umbre mişcătoare de frunze. Era ca o stîncă, o stîncă masivă de granit, în mijlocul fluxului care creştea. Într-adevăr, era tare ca piatra, neclintită, neînduplecată, stăpînă pe ea.

— Vii să te culci, Ethan ?

Aşadar auzise totul.

— Nu acum, iubita mea dragă.

— Mai ieşi ?

— Da, să mă plimb.

— Ai nevoie de somn. Şi plouă. Trebuie să te duci ?

— Da. Este un loc unde trebuie să mă duc.

— Ia-ţi haina de ploaie. Rîndul trecut ai uitat-o.

— Da, draga mea.

N-am sărutat-o. Nu puteam s-o sărut din cauza siluetei ghemuite şi acoperite de lîngă ea. Dar i-am atins umărul, şi i-am atins obrazul, iar ea era tare ca o stîncă.

Am intrat un moment în baie ca să iau un pacheţel cu lame de ras.

Ajunsesem în vestibul, şi îmi căutam haina de ploaie în dulap, după cum îmi spusese Mary, cînd am auzit o vînzoleală, o busculadă, paşi fugind şi Ellen s-a azvîrlit asupra mea, plîngînd şi inspirînd zgomotos pe nas. Şi-a îngropat în pieptul meu nasul însîngerat şi mi-a imobilizat coatele, îmbrăţişîndu-mă. Tot trupul ei plăpînd tremura.

Am apucat-o de moţ şi i-am ridicat capul, sub lumina slabă a lămpii.

— Ia-mă cu tine.

— Prostuţo, nu pot. Dar dacă vii în bucătărie, am să te spăl pe faţă.

— Ia-mă cu tine. Tu n-ai să te întorci.

— Cum vine asta, tremurici ? Fireşte că mă-ntorc. Întotdeauna mă-ntorc. Du-te sus la culcare şi odihneşte-te. O să te simţi mai bine.

— Nu vrei să mă iei cu tine ?

— Acolo unde mă duc, n-au să-ţi dea voie să intri. Vrei să rămîi afară, în cămaşă de noapte ?

— Nu te las.

Se agăţă din nou de mine, iar mîinile ei mă alintau şi-mi mîngîiau braţele, şoldurile. Îşi vîrî pumnii strînşi în buzunarele mele şi m-am temut să nu dea peste lamele de ras. Fusese totdeauna o fetiţă drăgăstoasă, mîngîietoare, capabilă de surprize. Brusc, îmi dădu drumul şi făcu un pas înapoi, cu capul ridicat, cu ochii fermi şi fără lacrimi. I-am sărutat obrăjorul mititel şi murdar, simţind pe buze sîngele închegat. Apoi m-am întors către uşă.

— Nu vrei să-ţi iei bastonul ?

— Nu, Ellen. Noapte bună. Du-te la culcare, draga mea. Culcă-te.

Am ieşit în goană. Cred că am fugit de ea şi de Mary. O auzeam pe Mary coborînd treptele, cu paşi măsuraţi.

Capitolul XXII

Fluxul era în creştere. M-am tîrît, bălăcindu-mă prin apa călduţă a golfului, pînă la Refugiu. Mareea se legăna încet, încolo şi încoace, şi, la intrare, apa mi-a pătruns prin pantaloni. Am simţit cum în buzunarul de la spate portofelul plin de bani începea să se umfle, dar cînd m-am aşezat, greutatea mea îl sili să-şi mai revină, pe măsură ce apa ieşea din el. Marea era, ca întotdeauna vara, plină de meduze mărunte cît boabele de coacăze, care îşi agitau tentaculele şi vălurile. Cînd mi-au atins picioarele şi pîntecul, muşcăturile lor m-au fript ca nişte arsuri mici dar puternice ; valul fluxului înainta şi se retrăgea lent din Refugiu. Acum, ploaia nu mai era decît o ceaţă subţire, prinzînd în pînza ei toate stelele şi toate felinarele oraşului într-o lumină pe care o împrăştia uniform — într-o sclipire întunecoasă, estompată. Puteam să văd cea de a treia stîncă dar, din Refugiul meu nu se alinia cu punctul de la suprafaţa chilei scufundate a lui *Belle-Adair*. Un val mai puternic mi-a ridicat picioarele în sus, făcîndu-mă să le simt libere, despărţite de mine, şi un vînt viu se porni de nu ştiu unde, mînînd ceaţa ca pe o turmă de oi. Atunci am zărit o stea — o stea care răsărea tîrziu, prea tîrziu, dincolo de marginea ceţii. O ambarcaţiune trecu pufăind, probabil o ambarcaţiune cu pînze, judecînd după bătaia înceată, solemnă, a motorului. I-am văzut, peste profilul

zimţuit al digului, lumina de la catarg, dar cele două lumini, roşie şi verde, erau sub raza mea de vizibilitate.

Pielea îmi ardea de muşcăturile meduzelor. Am auzit scufundîndu-se o ancoră ; lumina de la catarg s-a stins.

Flacăra lui Marullo ardea încă, ca şi flacăra bătrînului Căpitan, ca şi flacăra mătuşii Deborah.

Nu este adevărat că există o comunitate a luminii, un foc de tabără al lumii întregi. Fiecare îşi poartă flacăra proprie, singurateca lui flacără proprie.

Un banc de peştişori, porniţi după mîncare, trecu ca un licăr de-a lungul ţărmului.

Flacăra mea se stinsese. Şi nu exista nimic mai negru decît un muc de lumînare stins.

Înlăuntrul meu îmi spuneam :

„Vreau să mă duc acasă — nu, nu acasă, ci de cealaltă parte a lui „acasă", acolo unde se face împărţitul luminilor."

Cînd se stinge o flacără, întunericul este mult mai profund, decît dacă flacăra n-ar fi strălucit niciodată. Lumea e plină de reziduri întunecate. Există o cale mai bună — cei din familia Marullo, de pe timpul Romei antice, o ştiau — vine o vreme a retragerii demne, onorabile, fără gesturi dramatice, fără gînduri de auto-pedepsire sau de pedepsire a familiei — pur şi simplu un adio, o baie în apă călduţă şi o venă deschisă, o mare caldă şi o lamă de ras.

Valul fluxului năvăli în Refugiu şi-mi ridică picioarele, smulgîndu-mi-le parcă din coapse şi

aruncîndu-le într-o parte, apoi se retrase luînd cu el haina mea de ploaie împăturită şi udă.

M-am rostogolit într-o rînă, mi-am dus mîna la buzunar, să-mi scot lamele, şi am simţit piatra trandafirie. Şi atunci m-am surprins amintindu-mi de mîinile mîngîioase, dezmierdătoare ale purtătoarei flăcării. O clipă, m-am zbătut ca să scot piatra din buzunar. Apoi, ţinînd-o în mînă, piatra adună în ea toate fărîmele de lumină, devenind roşie — de un roşu închis.

Un val mai puternic mă împinse pînă în fundul Refugiului. Ritmul mării devenea din ce în ce mai grăbit. A trebuit să mă lupt cu apa ca să pot ieşi afară, şi trebuia neapărat să ies. M-am rostogolit, m-am tîrît pe brînci, m-am cufundat în apă pînă la piept, iar valurile înspumate mă izbeau de digul bătrîn.

Trebuia să mă întorc — trebuia să predau talismanul noii lui stăpîne.

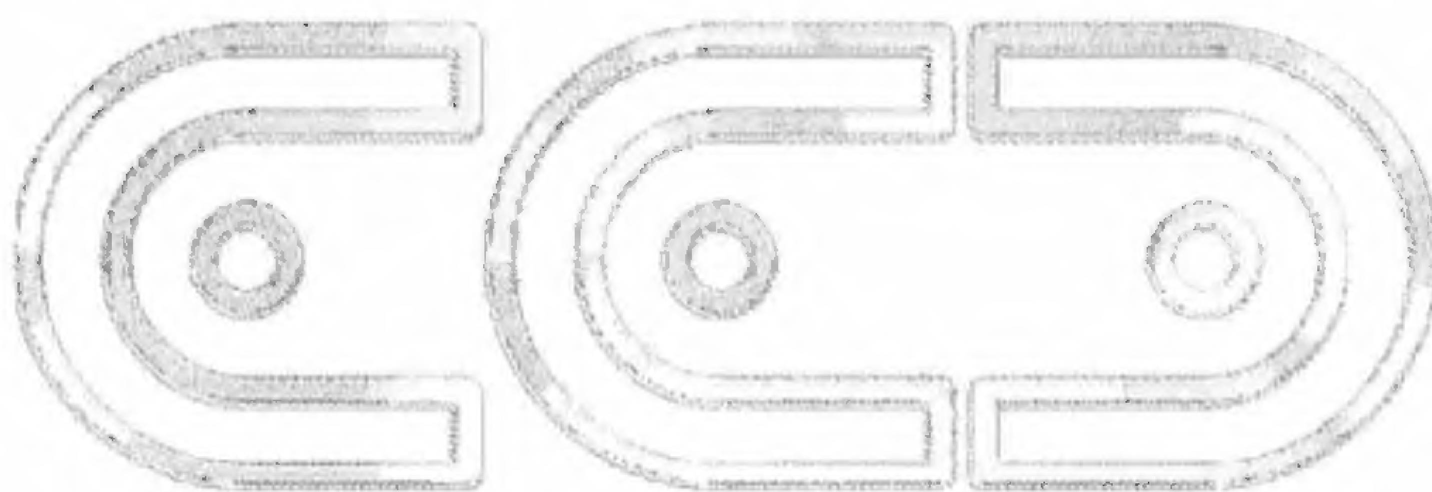
Pentru ca să nu se stingă încă o flacără.

Redactor responsabil : LINICA MOSCOVICI
Tehnoredactor : AURICA IONESCU

Dat la cules 12.12.1966. Bun de tipar 10.03.1967. Apărut 1967. Tiraj 42.170 ex. broşate. Hîrtie tipar înalt tip B de 63 g/m². Format 700X920/32. Coli ed. 17,29. Coli tipar 14. A. nr. 18.124 C.Z. pentru bibliotecile mari 89 C.Z. pentru bibliotecile mici 89—31=R.

Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918",
Str. Grigore Alexandrescu Nr. 89—97, Bucureşti,
Republica Socialistă România
Comanda nr. 4155

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

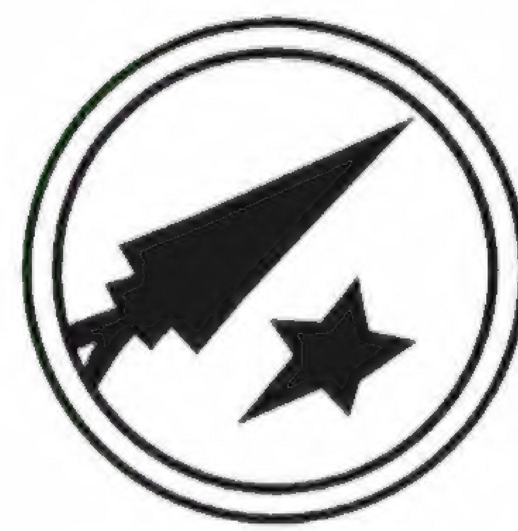

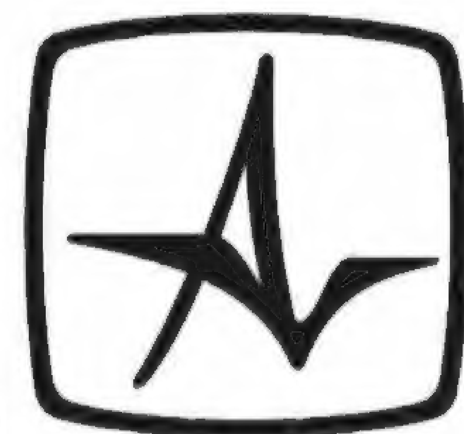

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

